

KOPPÁNY ZSOLT

**AMIKOR A BELGÁK
TOLATNAK**

**Novellák, elbeszélések
(2001-2003)**

© Koppány Zsolt, 2003

A borítót Melocco Miklós A bukott angyal című grafikája nyomán Pereszlényi Helga tervezte
A belíveken a szerző fotója és a szerzőről készült Forrai Eszter-grafika látható

TARTALOM

I.

KÖRMÖK ALATT A FÖLD
BUNGI
MENYASSZONYTÁNC
VERA
ÜRES A KÉRÓ!
HAMVADÓ ILONA
LAKÁSCSERE
A SÍRÁSÓ LEVLAPJA
CIRCUMCISIO
AMIKOR A BELGÁK TOLATNAK
INTERJÚ A RAKTÁROSSAL
MICI

II.

„...MERT MAJD MEGVÍGASZTALJÁK ŐKET”

A SZERZŐ EDDIG MEGJELENT MŰVEI

I.

KÖRMÖK ALATT A FÖLD

Nyomom a gázt, kilencven fölött a mutató, pedig a pedál még nem éri a padlót, a kis polák mint a golyó. Pedig tízéves már, igaz, mindent kicseréltek rajta, egyéves korában elkoptattam a tengelykapcsolót, az összes féket, a motor egy szálon lógott a szerviz füstös levegőjében, nyolc csapágý hevert a fémasztalon, a golyókat összetartó kosár darabokban, a csapágýak szélein meg csupa nagybetűvel: POLAND. Hát ezért. Meg nem szabadna annyira nyomni. Mennyivel tetszett menni, kérdezték, mikor négyezer kilométeres európai körutunkról hazakeresztünk. Hát olyan 120-130-as átlagsebességgel, mire a szerelő kézfejjével megtörölte homlokát, hogy Jézus Mária, hát maximum kilencvenet bír a járgány, én meg erre kívágtam magam, hogy akkor mi a frásért írnak bele 140-et? Azt csak úgy beleírják, de nem jelent semmit! Úgyhogy nyolc csapágýat tessék venni, kezében már ott volt a lista, én meg loholtam a boltba, aztán vissza, csupa német és olasz csapágýgal, akkori fizetésem egyharmada volt, de azóta, s most nem tudom sehol sem lekopogni, bírja a gyűródést. Soroksári út, itt hetvennel lehet kavirnyázni, de én túlléptem, mert olyan a hetven, mintha állnék. Menj már, te barom! Ne várost nézzél! Na, mit bámulsz, nem láttál még kis polákot? A te nagy Opeleddel már Szegednél lennék! Harminccal megy az állat, nem baj, sávot váltok, szlalomozom egy kicsit, mint a Forma-1-ben, hely is van bőven, ezek a sofőrök nem mennek, hanem csúsznak, kurvára ráérnek, nyáron is, a dög melegben, ahelyett, hogy igyekeznének haza a hús szobába, most meg tél van, a hó még elfeketült kupacokban, de ezek a melegbe se sietnek, ezeknek mindegy, nyár van vagy tél, nem mennek az istenért se, közben meg a statisztikák kimutatják, hogy ennyi neurotikus marha, mint nálunk, nincs sehol a világon. Meg az infarktus. Bár az nem az idegtől van, hanem a koleszterintől, meg egyéb rizikók is közrejátszanak, de a lassú vezetés, ez a bamba mászás nem utal idegre, oly nyugodtak, hogy én még alvás közben is izgatottabb vagyok náluk. Hogy ragadna a füledre a mobilod, te állat! Hát ezért, hogy nem látsz és nem hallasz. Érdekes! Pedig még a törvény is bünteti. Ki kell hangosítani... Basznak rá. Egy rendőrrel sem hallottam, aki lassú vezetésért bírságolt volna meg bárkit! Mi ez a pusztaság jobbról? Itt lesz a Nemzeti? Ennek a randa hídnak, hídöszvérenek a tövében a Nemzet színháza? Akkor már miért nem a Kvassay-zsilip helyén? Egyszerre két funkciót is elláthatna, és oly romantikus lenne ott a víz fölött lebegve! Hiába beszéltem én a Nyitott szájban! A Juszt nem bírta sokáig az érvelésem. Mert azt mondtam, hogy kérem szépen, a tér nem Erzsébet tér. Az a volt buszpályaudvar épülete mögött húzódik. Ez a rész, ahol majd a színház, szóval ha ezt a tervet, ezt a szörnyű beton-üveg kockát, hacsak nem kap csokiöntetet és akkor hollandi kockaként el is fogyaszthatnánk, sohasem volt Erzsébet tér. Régen Váci körút volt, aztán Vilmos császár útja, ma meg a Bajcsy, igen, ez a tér mesterséges, valamikor házak álltak itt, csak a bombák, ugye. Ami maradt belőlük, eldózerolták, lett belőle buszpályaudvar. Nem tér ez, hanem a Bajcsy páros oldala. Ennyit a pontosságról. És nem a Belváros ez, hanem a Lipótváros déli csücske. Ha már. És nem Budapest tüdeje ez a tér. Legföljebb egyetlen hólyagocska abból a tüdőből. Nem több! Leugattak, nyugdíjas pattant föl, hogy nem kell nemzeti, a pénzt osszák szét a nyugdíjasok közt, erre ledemagógoztam, Juszt meg leintett, ebben a műsorban lehetünk egy kicsit demagógok is! Legyen az épület itt, maradjon, de kérjék föl a legnagyobbat, na kit? Hát az építész! Írhattam volna csupa nagybetűvel, pedig Nemecek ő, Ács Feri virtusával. Boka önzetlenségével. Makovecz Imre! Az csak fából tud eszkábálni. Ki? Mit mondanak? Olyat csinál, amilyet akarnak! És akkor az tényleg színház lesz! Garantáltan. Kicsit basztatják majd, hogy nem volt pályázat, mint Sevilla előtt, aztán minden csoda, meg a három nap, és kuss lesz. Beleolvadunk az időbe, az épület meg a térbe. Mindenkinek tetszeni fog, garantálhatom. De itt? Előadás után a Haller utcán fogok grasszálni a nejemmel? Bundá-

ban? Fukszokkal a pici kezén? Na mindegy, a kormány döntött, nincs apelláta, itt lesz és kész. Jön a kanyar, azt is úgy veszik be, hogy a botjára támaszkodó rokkantnyugdíjas is merészebb, ha a sarokhoz ér. Lassan, szépen tekerik a kormányt, mintha valami húsz tonnás géppel csavarnának, pedig csupa személykocsi, és félnek. Fölborultok, mi? Isten barmai! Nyolcvannal beveszem ezt a kanyart! Kvassay út. Húzok a híd felé, aztán már jön a sziget. United Kingdom of Csepel. Ha elhagytuk, azt mondtuk, átruccanunk a kontinensre! Még sráckorunkban! Micsoda kátyúk! Szlalomozni kell most is, pedig nincs akit megelőzzek, de ezek a gödrök letépik az alvázamat. Legyen száz! Százzal süvíteni itt, nem szégyen. Tilos. De minden szégyellnivaló, ami tilos? Gyorsforgalmi útnak csúfolták ezt a négysávost. Akkor meg? Adjunk a lovaknak. Gyí! Gyíí! Százhusz már, percek múlva a Szabadkikötőnél landolok, leereszkedem, mint egy F-16-os, és elkanyarodom jobbra, az Ófalu felé, ahol fölnöttem.

La Paz legszéle nézhet ki így. Pedig ez a főváros XXI. kerülete, a volt község, Csepel széle. Ez a perem viszont közelebb esik Budapest belvárosához, mint a volt község főtere. Ezt adjátok össze, feleim. Nyomor. Sufnikban ágyrajárók. Mint a hatvanas években. Foghíjak, üres telkek embermagas gaz takarásában. Igen. Itt volt a régi temető. Fölszámolták, és levitték délre. Onnan már csak egy köpés Lakihegy. Oda vitték az összes ösömet, valamennyi német, így elegánsabb, de mondjuk ki nyíltan, svábok. Döbbsenten hallottam a múltkor. Történész mondta a tévében, hogy a Führer tervei közt szerepelt a svábok elpusztítása is, mint alacsonyabb rendű faj... És azóta is fajoznak. A marhák. Három diplomával. Még az Alkotmányban is! Pedig nem faj, hanem fajta. Mecsoda különbség. A faj maga az ember. A sváb nem ember? Hát ahogy így magamra nézek, és befordulok a Csőgyár utcába, a volt Szent Jánosba, akkor nem is tudom. Nem sért, ha leállatoznak. Sőt! Felemelő. Mert az állat ártatlan. De én nem vagyok az. Legföljebb ártalmatlan. Az se mindig. Rossz, csapnivaló katolikus. És ez az utca még mindig Csőgyár. Holott a kutya nem gyárt itt csövet... Húzok a házak közt, falu ez, nem város, majdhogynem parasztházak sorjáznak, mélyükön a csönd hasa éri a földet. Asszony áll az egyik kapuban, mélázva néz, rém ismerős, ruhája mocskos, valami szvetter félé, fekete szoknya, barna vastag harisnya, lábán fekete mamusz. Továbbmegyek, beletaposok a fékbe. Rükverc, megint a fék. Kiszállok. Közel lépek az asszonyhoz. - Tanárnő! - És ha mégsem ő az? Megérzi az ember. - Ugye, Retteghné tanárnő? - Az asszony csak most néz rám.

- Igen. És te ki vagy?

- Tanítványa... nagyon régről. Attila vagyok.

- A Kreuz?

- Tetszik emlékezni?

- Hát hogyne. Pedagógus ne emlékezne?

- Hihetetlen memória.

- Már nem itt laksz, ugye?

- Nem. Már tíz éve, 1989-ben eladtam a házat. Én megörököltem egy lakást, tanácsit, a Feneketlen-tónál Budán. Aztán megvettem. Apám meghalt, anyám beköltözött hozzám. A házat meg eladtam. Meg is nősültem azóta.

- Gyerek?

- Nincs. Talán nem is lesz soha. Ide, ebbe az országba...

- Szeresd a hazát. Mindig erre tanítottalak benneteket.

- Szeretem én, csak ezt a mait... nekem mást jelent a haza.

Nézem a körmeit. Feketék. Kőrmök alatt a föld. Ez a valamikori teltkarcsú, de fess asszony most úgy néz ki, mint bárki hajléktalan. Hiába a mögötte púposodó ház. Rozzant az is, alig áll, tetején horpadás, a cseréplécek meggörnyedtek a roppant súly alatt. Foltokban már leolvadt a tetőről a hó. Szerettem őt. Szerettük őt! A legtöbben. Nem volt kedves, nem volt gügyögős. A teljesítményt mérte. Az önálló gondolkodást. Direkte nem szállt rá senkire. Hagyta, hogy mindenki a maga szintjén kibontakozhassék. És most itt áll, ez a remek pedagógus, romjain az időnek. - Meghalt a férjem. Azóta egyedül élek.

- Részvétem, tanárnő - hajtom le a fejemet. - Láttam a múltkor a temetőben. Csak nem mertem odalépni és megmondani, én vagyok én, és mennyire szerettem azt az évet, amikor az osztályfőnökünk tetszett lenni! Hetedikben. Emlékszem, a továbbtanulást nagyban befolyásolta a hetedik év végi és a nyolcadik félévi eredmény. Hát én négy egész alá süllyedtem, bőven, így aztán gimnáziumra gondolni sem lehetett.

- Akkor hová jelentkeztél?

- Ipari szakközépbe. Közben meg... a tanárnő nem tudhatja... de esszéista lett belőlem, amolyan gondolkodó. Na, nem filozófus, mert egyetemre nem jártam, de megvan a saját, egyetemes világképem. Ma már ki merem mondani. Csupa fájdalom, halál, kevés remény a föltámadásra, a szenvedés elfogadása, de állandó tiltakozás, harc az Istennel. És nálam a Szentháromság nem egy. Krisztus külön él a szívemben. A Szentlélekkel meg el vagyok telve. Ő a lélek. Pulzál még a zsigereimben is. Összefoglaltam pár könyvben a gondolataimat. Majd hozok a tanárnőnek, jó?

- Örömmel olvasnám.

- Nem tetszik tudni, mi lett a Babják tanárnővel?

- Ivott szegénykém. Otthagyta az iskolát. Elvált. Nem tudom, merre él. Él-e egyáltalán.

- A lányokra tetszik még emlékezni? Igaz, a koedukáció már megszűnt addigra...

- Hogyne. Kárpáti, Mezei, Abadin, várjál csak... Nagy Ildi, Pungor, ha nagyon megerőltetem magam, talán még jutna eszembe...

- Egy lányt keresek, ott lakott a Fürst Sándor utcában. Az egyetlen egyemeletes házban lakott. Tetszik tudni, ott a Pártház és a Tanácsháza között volt az az utca. Csupa apró ház közt az egyetlen emeletes. Keresem őt. Ő volt az egyetlen, aki a nyolcadik végén, mikor ballagtunk, és volt utána az a kis összejövétel, odajött hozzám és szóba állt velem, a frusztrálttal, akivel lányok nemigen álltak szóba, mert annyira kisfiú voltam, hogy ma már nem is csodálom. Hol lehet? Még a plébánia is ott volt. Régi villában. Ma meg lakótelep az egész. Azt sem tudom, ma mi a neve az utcának.

- Petz Ferenc... ha jól emlékszem. De a lányról semmit sem tudok. Tanítottam biztosan... de hogy hol él most? Mégha a nevét tudnád, akkor sem... mert ugye lebontottak mindent. De menj be az iskolába! Hátha tudnak valamit.

- Írtam nekik. Semmi válasz. Aztán az igazgatónőt föl hívtam, de azt mondta, senki sem emlékszik már. Név nélkül meg végképp nem. Meg is értem. Az ember már csak ilyen. Az egyetlen, aki szóba állt vele. És nem jegyzi meg a nevét. És a mi osztályunkra tetszik még emlékezni?

- Foghíjasan, talán. András, Antal, Asztalos, Bonhardt, Beri, Bartha, Bozóti... - fölnézett az égre, mintha onnan várná a segítséget. És hát a Farkas testvérek. Itt laktak szemben.

- Fantasztikus memória! Én alig emlékszem rájuk. De azt tudom, hogy Beri és Bozóti abban az utcában laktak, ahol az a lány...

- Akkor meg? Kérdezd meg őket. Hátha emlékszik valamelyikük...

- Jó ötlet. Köszönöm. De ezek a Farkas gyerekek. Képzeld csak a tanárnő, az egyiket, a kisebbiket majdnem megöltem. Gyerekésszel. Otthon, a kis akácánál. Kalandfilmben láttam, hogyan akasztják a betyárokat. Na, mondom, gyere, megkötözöm a kezedet hátulról. Ilyen széles ragasztószalaggal kötöttem. Aztán a nyakára is tekertem, a másik végét meg föl a vastag ágra. Tuskót tettem a lába alá. Már rúgtam volna ki, mikor anyám visítva rohant, ellökött, kiszabadította a srácot, aki ekkor ijedt meg igazán, mert félt a veréstől. Az eszébe sem jutott, hogy meg is halhatott, megfulladhatott volna, ha anyám nem les ki minduntalan az ablakon. Ilyen marha gyerek voltam.

Retteghné tanárnő nem reagált. Alumínium gombjaival foglalkozott, kigombolt kettőt, majd visszagombolta. Tekergette, mintha a rádión szeretett volna befogni valami túlvilági állomást.

- Demeter, és még ki is? Neuberger, Torkos, Trefán, a többiekre nem emlékszem. Látod, téged nem is említettem. Ja! Srepler. És Weiselbaum.

Szédelegve állok. Ki juttatta ide ezt a kitűnő tanárt? Miféle rendszer ez? Miféle haza? Vagy magától züllött le ilyen beláthatatlan fokra? Lehet. Nem merem megkérdezni. De ha így is van, miért nem nyit rá senki? A régi iskolából valaki? Mennyi tartást adott! Nem lennék ennyire érzelmes, sírós, szívdobogásos, ha ő nem lett volna. Hozok neki könyvet. Hátha elolvassa. És büszke lesz. Bár nem nagy dolog. Nem Nobel-díj. Mert akkor méltán. Így azonban. Nem is tudom. Én vittem a legtöbbre az osztályból? Ugyan. Mi az, hogy legtöbb? Ma a pénz. Akkor én lehetek az utolsó. Hírnév? Siker? Talán. Voltam a tévében, nem is egy rádióinterjú. Lapok tucatjai. Komoly fórumok, irodalmi folyóiratok. - Az Antal Karcsi antikvárius lett.

- Igen? Az szép munka. Hol?

- A Múzeum körúton. Saját üzlet. Saját... bérli. De ő a főnök. Ha megszorulok anyagilag, viszem a könyveket. Nem tesz velem kivételt. Olcsón veszi, mint mindenkitől. De legalább a kilencven százalékát! Pedig tudja ő, hogy sohasem fogja eladni, még tíz forintért sem. Úgyhogy rendes. Sokat beszélgetünk a múltról. Itt lakik valahol a Királyerdőn. A Szatmárit is kifelejtettük. Ő meg a kertvárosban épített valami csodapalotát! - Most én bénulok meg. Kifogyok a szóból, és mennem kell. Nem nézek az égre, nem kell a segítség. Kínos ez az egész. Legszívesebben pénzt adnék neki, hogy vegyen valami szép ruhát. De pénz kell-e neki? Vagy társ, aki vezeti. Hogy ne így. Koszos körmökkel. Aki tartást adna neki. Főlemelné, ahogy Krisztus maga mellé szentjeit. - Hát, tanárnő kérem, csókolom a kezét. Mennem kell. - Megvárom, míg nyújtja a kezét. Számhoz emelem. Hagyja. A kézcsókot. Így, nem emlékeztetve régi önmagára, maradt, ki volt.

Beülök a kocsiba. Indítok. Lassan indulok. Visszaintek. Dudálok. Átzakatolok az iszonyatos kövezeten és elhagyom a Budafoki utcát. Már nem áll a kapuban. Hideg van. Nehogy megfázzon! Rálépek a gázra, és újra megállok egy perc múlva. A ház. Ahol fölnőttem. Három éves koromtól. Most negyvennégy vagyok. A házzal szemben grund. Leparkolok. Nézem a házat. Semmi nosztalgia. Mint a rosszul elmentett anyag a számítógépből, eltűnik belőlem is a múlt. Most. Lehet, hogy holnap bögni fogok, mint gyerekkoromban. Belesek a fakapu résein. Három? Négy? Nem is tudom megállapítani, olyan egyforma lompos kutya. Korcsok. Idegen emberek ülnek körül egy vaskos faasztalt. Kártyáznak. Káromkodnak. Isznak. Sörösüvegek táncolnak az asztalhoz csapott kártyalapok között. Újak ezek. Akiknek eladtam, azok is elköltöztek. Felújították az egész házat. Fürdőszoba is került! Az én időmben? Ugyan. Lavór. Fapados vécé. Víz az udvar végén. Télen is. Ma már? Telefon! Csatorna persze csak álom.

Emésztőkben rohad a szenny. Szivárog a pokoli lé a talajvízbe. Infernális utca. A gyár csöndes. Ma olyan kicsi és jelentéktelen. Gyerekkoromban a kerítés is olyan magasnak tűnt, mint az egri váré, meg is ostromoltuk, létrával, de még így sem értük el a tetejét. Belesni! Mi lehet mögötte, mi az az éktelen süvítés, dübörgés, csatazaj. Aztán megtudtam. Mert pont ide vitt a sors, lévén ipari szakközépiskolás. Három év önkéntes Gulág. Meg kellene nézni a gyárat! De hogyan jutok be? Csapódik a kocsiajtó. Az utca végén jobbra kanyarodom. A kapuban örök. Valami hiányzik erről a tenyérnyi térről. Lenin elvtárs szobra. Lendülő jobbkéze, mely mutatja az irányt. Gyerünk a gyárba, forradalom minden ledolgozott, kikínlódott nap! De győzni fog a kommunizmus. A szobor, mint a híradásokból láttam, valahol a gyárban bújik, súlyos vaslapok alatt fekszik hanyatt, várva a feltámadást, noha nem hitt benne, de egy-két melós, akinek még a kenyerét is elvette ez az új rendszer, a szociális piacgazdaságnak csúfolt valami, ők bizony készek lesznek, hogy kivegyék ezt a tömeggyilkost és fölállítsák újra. Mert akkoriban, ha sok pénzt nem is, de valami koncot azért csak vetettek nekik is. Ma meg? De hagyjuk. Zsebemben kotorászok. Magyar Újságírók Országos Szövetsége. Magyar Írószövetség. Meg a Művészeti Alap utódja, a MAOE. Ennyi igazolvány. De van itt még Városvédő Egyesület, meg Keresztény Értelmiségiek Szövetsége. Ezt hagyjuk most. Elég a többi igazolvány. Na nehogy má' ennyi passzussal ne tudjak bemenni! A kereszténységet most hagyjuk. Nem mindig volt vörös ez a Csepel, de a legtöbbször igen. Ma meg? Ki tudja?

Odaballagok a portáshoz. Azonnal kilép egy másik is a fülkéből. - Magyar Újságíró Szövetség - és már mutatom is az igazolványt. Belenéznek az arcomba. Kevés? - Magyar Írószövetség. - Mutatom, ők meg bámulnak, mint borjú az újkapura. Végre megszólal az egyik. - Nem kell ide semmiféle igazolvány! Csak ezt a bilétát tessék eltenni, távozásnál meg leadni. Kimehet a kettes, meg a hármas kapun is.

Ennyi.

Tátva marad a szám. Mi lett a gyárból? Valamikor munkaidőben nem is lehetett kimenni, csak engedéllyel. Bemenni pedig? Az lehetetlen volt. Csak a dolgozók népes hada. Eszembe jut a sok kilopott szerszám. Észre sem vették, pedig átkutatták a táskámat. A reszelő kilógott, mert lyukas volt az alja. És semmi. Éjszakás műszakra bevittem egy ősrégi, XIX. századbéli ébresztőórát, hogy ha végleg elalszom, nehogy a nappalosok rámnyissanak. Mikor kiléptem a gyárból, na, akkor ezt az órát alaposan szemügyre vették. Szét is szerelték, nincs-e benne valamilyen lehallgató, mikrofilm, ipari kémkedésre utaló bigyusz. Nem volt abban semmi. Jegyzőkönyvet vettek föl, alá is kellett írnom. Ma a polcomon áll az óra, szépen kisuvickolva, és erre emlékeztet minduntalan. Most meg tessék. Már csak a szőnyeg hiányzik a talpam alól, mely végigfut az Acélmű lakatosműhelyéig. De jó lesz így szőnyeg nélkül is. Megindulok. A Fő utcán. Ebben a hatalmas gyárban utcák vannak, terek, neve mindnek, város a városban. Negyven fölött olykor meglágyul az ember szíve. Az agy is puhul, de hogy lágy lenne, azt ki kérem magamnak. Nem. Csak a szív, a szív enged föl a fagyos csöndben, és a langymeleg szétárad egészen a lábujjakig. Visszaröpít a múltba. A húsz évvel ezelőtibe. Több is az mint húsz. Hiába, öregszem. Nemrég még a polgármester bocsátotta népszavazásra, hogy a XXI. kerület szakadjon le a fővárosról, ahová erőszakkal csatolták 1950-ben. A népek megijedtek, mert akkor drágább ugye a közlekedés, a telefon, vidéki nagyváros lenne Csepel, igaz, megyei jogú, de mégis. A gyár meg átalakult, kisebb cégek foglalták el az óriási üzemcsarnokok helyét. Még marcipánt is készítenek itt! Meleg ez a télutó. Mint a szív. Nekivágok. Belesek a nagykalapácsosok csarnokába. Nyolcszáz tonnás óriások dübörögtek itt, s mikor fölmondtam, szét kellett szednem és felújítanom. A legkisebb csavar is akkora volt, mint én magam. Elhúztam az időt, így aztán a két hétbe nem fért bele szinte semmi. Most meg? Üres a csarnok, a gépek sehol. Na, irány a műhely. Minden mozdulatlan. Nosztalgiát itt sem érzek. De eszembe jut a félelem. Még a rendszerváltás előtt terjedt el a rémhír, miszerint a reformkommunisták

mindenkit visszahelyeznek oda, ahol kezdte. Tudtam én! Hiszen amilyen a kezdet, olyan a vég. Be az éktelen füstbe, izzó csókiányok közé; bizony hideg veríték forgatott a lepedőmön. Aztán ez is elmúlt, most meg nyugodtan állok a műhely ajtajában, L-vasakból magam vágtam hozzá a három milliméteres lemezeket, és hegesztettem bele valamennyit, a tetején még nyitható ajtót is eszkábáltam, zsanérral, ahogy az a nagykönyvben meg van írva. Aztán lekentem miniummal, majd az egészet egérszürkére. Ma is tartja a színét. Csak mocskos. Senki nem törölte le. Szellemek népesítik be a teret. Lujó gazda, a gyár legjobb hegesztője, keskeny arcán az állandó vigyor. A tanár úr, akit az alkohol hozott idáig, de nem panaszkodott, reszelt szorgalmasan, körméig szíva az olcsó, mezítlábas cigarettát. A Bors testvérek mázsás alakjai néznek le rám fenyegetően, mert rájuk fogtam: ők lopták el semmire se jó, korai kézírataimat. Frászt. Magammal sem vittem őket. Nem győztem elnyerni a bocsánatukat. De most, ahogy mindnyájan rám néznek, tekintetük nem vádló. Talán halottak valamennyien. Az ajtóból visszaneztek. Most nem sietek, mint annak idején, amikor alig vártam, hogy leteljen a melódó. Irány a Csőgyár. Átvágok a TMK-műhelyen. Itt dolgoztam minden nyáron, az iskolai szünetekben, hogy ellessem a gépszerelést... Igyekeztem elbújni és nem ismerkedni a fogásokkal, de elkaptak, és húznom kellett az igát. Csoport. Izgatottak. Lehetnek hatan. Köztük a bajuszos ember, aki csak velem foglalkozott, egzecírozgatott, mert elfajzott huligánnak vélt, tán nem is alaptalanul. Egyszer azon kapott, hogy a Salgó-polcokat szerelvén, egyszerűen elaludtam. Csavarkulcsok a mellemen, kezeim lelógtak, és húztam a lóbórt, bizonyára horkoltam is. Megcsavarta a karom, én meg úgy ébredtem, mint a katona a riasztáskor. Be is vertem a fejem a fölöttem félig összeszerelt polcba. - Vért fog pisálni, garantálom! - Mint a frissen végzett hadnagy, aki csapathoz kerül, és mindjárt ráncba akarja szedni a civil csürhét. És most is itt áll, magyaráz, forradalmi lendülettel, mutogat jobbra-balra, az emberek figyelik, mint a messiást, és eltűnnek koszos és zsíros ruhájukban, cuppogó bakancsaikban. Ez a műhely sem változott semmit. És sehol senki. De mégis! Egy arc a múltból. Ismerős. Ugyanott és ugyanúgy áll, mint évtizedekkel ezelőtt. Nem ismer rám, csak néz maga elé, mint a filozófus. Aki épp most jön rá, hogy bizony nincsen szabad akarat, mert ha volna, fogná magát, és el, el innen, irány a Zserbó, sütemény és haboskává, de mivel minden eleve el van rendelve, ezért áll itt ugyanúgy és ugyanott, közel a nyugdíjhoz, de fényévnnyire attól, amit életnek és az élet értelmének nevezünk. Lenyomom a blokkolóóra kallantyúját. Lágy zene, nekem maga volt a borzalom. Hatkor pontban, már kézben a hántoló, a reszelő, a kalapács, irány az üzem, a csőhajlító, ahol a könyökök készültek vörösen izzva, mi meg bele a gépbe, hol a kézfeje égett a melóskesztyű. Ma csönd van. Irdatlan vasak merednek rozsdásan az ég felé. Elmozdíthatatlan kupacokban. A megmaradt hó szűzfehér. Nem ontja a füstöt az a sok égigérő kémény. Vasak és vasak. A keramitkockák rései közt máris dugja ki a fejét a kíváncsi dudva. Betört ablakok. Valahol itt volt a zuhanyzó. Jókat énekeltünk a visszhangos falak közt. Uram Isten! Szemben jön az a nő, mit sem öregedve, akivel jóbarátom az egyik vécében hetyegett, s az aktust észrevéve a párttitkár rohant jelentést tenni. Az öreg melós órabérét alaposan csökken-tették. A nő tovább takaríthatott, de minden söprűsuhintását árgus szemek figyelték. És most itt jön. Talán a férje az, akibe úgy karol belé, mintha sohasem akarná többé elengedni? Igyekszem elkerülni a tekintetüket. Marék morzsa közt verebek ugrálnak.

Lassan megyek az egyes kapu felé. Eleget láttam, eleget tudok. Mégis. A kapuból visszaneztek. Állok bénán. Mintha cipőm vasból lenne és alattam vastag mágnes. Az örök sem értik. Csak én tudom, mi ez. Megmart a rozsdá.

Hagyom a kocsit a gyárkapuhoz közel. Sétára! Nézem a sarkon az iskolát. Nem merek benyitni. Ebben az álmodern részben jártam végig a nyolc osztályt. Hátralé, egybenőve vele apám járt ide. Az ő apja, az én nagyapám, aki már a harmincas évek elején halott volt, mint nagypolgár, jól menő kereskedő, pénzzel támogatta az iskola építését. A járdán állva vissza-

zuhanok az időben. Jönnek a gyerekek kifelé. Apám meg áll, szétterpesztett lábbal, és olyan pofonokat osztogat, hogy majdnem leesik a fejük. Mert hiába kérdezte nap mint nap, mik azok a kék, zöld foltok a hátamon, az arcomon, én hallgattam. Legföljebb annyit fűztem a dologhoz, hogy csúszósak a lépcsők. Én meg, mint a legkisebb, folyton megbotlok, mert a nagyobbak elsodornak. Nem hitte el. Nem is volt igaz. De elárulni bárkit? Soha. Így aztán apám úgy döntött, hogy megver mindenkit, és akkor kiegyenlíti a számlát. Pedig csak az igazi verősráccra kellett volna mutatnom. Bár mindenki vert, de ez a legtöbbet. Vékonyabb volt még nálam is, de villámgyors, behúzott egyet, s ha talpon maradtam, elszaladt. Én meg csak dühömben tudtam ütni, azt is csak vissza. Már mindenki kijött, tántorogva a pofonoktól. Apámmal indulni készültünk. És akkor settenkedett a Demeter. Nagyanyja várta, biciklit tolva, arra pattant föl, és állva taposta a pedálokat. - Ő az, igaz, édes fiam? - Nem szóltam. Ő volt, megúsza. Hadd fusson. Nagyanyja fenyegetőzött, öklét rázta, amikor apám futásnak eredt, majd kifulladásra visszatért. - Elkapom azt a csibészt is! Maga meg nevelje meg, mert ha elkapom, az Isten se szedi ki a kezemből. És most mars. Lóduljon maga is! - A nagymama sietős léptekkel hagyta el a helyszínt. Másnap aztán úgy elverték, hogy megmondtam apámnak. Többé ne avatkozzon bele. Mert erőszak erőszakot szül. Jártam én már akkor hittanórára is. Apám belement. - Sportolj, fiam. És akkor te leszel a legerősebb. - Nem tettem. Ha bele is kóstoltam valamelyik sportba, azonnal föl is hagytam vele. Fárasztott a sok edzés, én meg csak az álmaimban voltam otthon, lebegtem ég és a flaszter között. Az ilyennek meg nem való a férfias kihívás. Demeter azóta politikus lett, még miniszter is, tárca nélkül. Gyerünk tovább. De nem bírok mozdulni. Az iskola oldalához húzódom. A nagykapu egyik szárnya nyitva. Milyen szűk kis udvar. Annak idején beláthatatlan volt a tér, több évfolyam rohangált itt, nagy birkózások a porban. Télen meg fölöntötték vízzel a negyedét, ott koriztunk, én csak féllábon, mert orra buktam valahányszor. Óvatosan, hogy senki se lásson, rám ne nézzen, meg ne kérdezze, hogy hát maga meg mit akar itt, mert akkor irtózatossá anyázásba kezdek, hisztizni fogok, és akkor még rám hívják a rendőrséget. Srepler Feri áll ott a sarkon. Kezében diafilmes doboz. Én meg fölnyírt tarkóval állok vele szemben. - Na, cseréljük már el! - Srepler a fejét rázta. Nagy, busa feje volt, sűrű fekete szemöldökkel. Gúnyolták őt is, mert még negyedikben sem tudott folyékonyan olvasni. Engem ez csöppet sem zavart. Rendes gyerek volt, nem vett részt válogatott kínozgatásaimban, inkább odébbállt. Most meg itt alkudozom vele. Az utolsó mohikán a tét. Az enyém színes, de rövidebb változat. Az övé fekete-fehér, dupla olyan hosszú. Győzködöm. Tíz deka nápolyi áraban megegyezünk. Két forint ötven fillér. Csere! Belement a Srepler Feri. A nápolyit nekem kellett megvenni, rohantam is a Csemegébe, nehogy elfogyjon, mert nekem aznap kellett a film, mert Bonhardtékhoz igyekeztem, este hat tájban, hogy Attilával együtt megnézzük az új szerzeményt. Bonhardt apuka olvasta a szöveget, Attila csavarta a gépet, mely forrón vetítette a képet a falra feszített lepedőre. Nagyon tetszett Cooper indián remeke mindkettőnknek. Majdnem olyan jó volt, mint a regény. Mozi volt a javából, még ha állóképekkel is. Bonhardt történész lett, levéltárakban kutakodik. Ő is többre vitte, mint én. De még Eiler Zoli is. Sorban ugranak be a nevek. Mert ő legalább bátor volt, nem törődött semmivel. Elszántsága odáig vezetett, hogy seggbe rúgta a fizikatanárt, és kirohant az osztályból. Izmos fickó volt, de ha elkapja őt a tanár, megtakarta volna, mint Moszkvát a hó. Kapott igazgatói megrovást, de röhögött az egészen, mert őt otthon egy ilyen beírásért nem verték félhülyére, mint engem. De bocsánatot nem kért, hiába könyörgött neki a fél tanári kar. Állok, nézem az udvart, mely lassan benépesül. De mi van ott a sarokban? Az összes lány egymásba kapaszkodva sír. A Babják tanárnő vigasztalja őket. Mi, srácok horpadt, pöttyös labdát kergetünk, száll a por, beburkolja a lánycsapatot. Nem értünk semmit. Aztán pofonok csattannak, arcomon is, mert Babják hatalmas tenyere nemcsak az arcot érte, de a fület is, most is cseng egy picit, ha visszagondolok. - Komolyságot! - kiáltotta a tanárnő. Megdermedtünk. Valaki még becselezte magát a kapu elé, melyet két ledobott táska jelölt, majd ő is megállt. - Mezei

Marikát elütötte a hév. Több helyen belyukadt a koponyája. Kórházban van, várjuk a híreket. Kicsit csöndesebben, gyermekeim! Lányok, ne sírjatok, mert lehet, hogy fölépül. Tizenhárom éves volt. Meghalt. Jobbról jött a hév, ő hátralépett, de balról is megindult egy monstrum, és a csöpp lányt maga alá gyűrte. A lányok azonnal értettek mindent. Mi, fiúk meg semmit. Nem tudtuk, mi az a halál. Hogy nem lesz többé a Marika. A fejlettebb srácok inkább a síró lányokat lesték, kit lehetne becserkészni a gyász döbbsé és kiüresedett falanszterében. Fölajánlva nekik a vigasztalás minden álságos és cseles formáját. Ilyenkor könnyebben puhul az ember, főleg, ha nő. Mert ezek a lányok nők voltak már, ivarérettek, gyereket bármikor szülők. Persze nem szült senki, erkölcsös világ volt még akkor, a kádári derűben, az úttörőmozgalom és a vasgyűjtés forradalmi hevületében. Klíber Karcsi! Persze! Barna bőrű volt, cigánygyerek, de mi akkor nem tudtuk, mi az, hogy valaki cigány, nem is értettük, mitől más az ilyen srác. Így volt ez jól. Előbb vertek meg valakit azért, mert göndör a haja. Ez voltam én. Meg a szeplők. Cikizték Berit, mert kövér volt. Bozótit, mert soványsága irritálta az átlagos felépítésűeket. Apám mindig mondta, ne törődj velük. A göndör haj még mindig különlegesebb, mint a szöghaj. Azt mindenki tudja produkálni. De a tiéd olyan egyedi, hogy nincs még egy az egész iskolában. Meg is nyugodtam, de másnap, a sok füles után már nem szerettem a szőrt a fejem, lettem volna én is inkább szöghajú. Amit nem értettem, hogy mit jelent. Nem is érdekelt. És szemétkedtem én is. Belekötöttem Klíberbe. Ütöttem ahol értem. Lebirkóztam. Csöndes, visszahúzódó srác volt, nem ütött vissza, nekem oly jól esett, hogy van valaki, aki még én-nálam is gyámoltalanabb. Aztán ő is megunt. Legalább háromszor erősebb volt nálam. Kint az udvaron megfogott, és úgy vágott a földhöz, hogy alig bírtam fölállni. A porban gödör, mintha meteor csapódott volna, pedig csak az én nyipszli testem nyoma volt. Nem kezdtem hepciáskodni, mert éreztem ereje súlyát. Bocsánatot kértem, és attól fogva haverok lettünk. Évek múlva hallottam, az Oszter Dezsőt, aki a másik osztályba járt, Klíber, mint rendőr, megbüntette, mert a főtéren végezte kisdolgát. Hiába mondta neki, hogy te barom, hát én vagyok, a rend őre ne tegezzen az elvtárs szóhalmazmal jegyzetelt és követelte az akkor nem is kicsi összeget. Örültek voltunk? Nem. Csak hülyegyerekek. Korántsem olyanok, mint a maiak. Azt hihettük, hogy nálunk rosszabb, vásottabb kölkök nem voltak még és nem lesznek, míg a világ világ. Körülnézek. Halkan magamnak válaszolva dörmögök az orrom alá. Angyalok voltunk. Kicsit szeles, kicsit ügyetlen, de ráncba szedett angyalok. Manapság egy ilyen osztály dicsőségtáblára kerülne. Pedig még rá is gyújtottunk! Megbújva a gázos telkek mélyén. A cseszterfiltről terjedt el, ha jól emlékszem, hogy némi kábítószerrel bírt. Ezt füstöltük, mert akkoriban szálanként is lehetett cigit venni a trafikban. Senki sem tudózta le, így aztán nem is tudtuk meg soha, hogy kábítós-e a bláz, vagy csak legenda az egész.

Mi lehet András Ferivel? Nővérét sok évre rá láttam, ahogy rohangált a Sport Kisvendéglőben, nyáron, kint a kertben, kezében söröskorsókkal. A református templom mellett. Hát persze! Lányi. Anyja volt a világi gondnok. Ott laktak a templom mellett, de a lakás egybe nyílt a fehérre meszelt puritán, egyhajós szentéllyel. Be is jártuk egyszer az egészet. Lányi volt a vezetőm, én persze félttem, olyan zezzugos és sötét volt itt minden, aztán föl a toronyba, ahol ő mélyen kihajolt, invitált, milyen szép a kilátás, de én épp hogy csak kikukkantottam, már futottam is lefelé. A Notre-Dame-i toronyőr jutott eszembe, Sir Charles Laughtonnal a főszerepben, mert Lányi nagyon hasonlatos volt hozzá, valódi Quasimodó. Ezt csak én vettem észre, és nem kiáltottam szét a tetőkről, mélyen megtartottam magamban, mert őt már azért bántották, hogy Lányi. Vagyis, lány. Kapott ő is rendesen. András Feri átlagos gyerek volt, nálam ő is magasabb, erősebb, de nem balhézott soha, magának való gyerek volt, kez ügyessége utolérhetetlen. Hajókat fabrikált. Megkértem, segítsen. Átjött hozzánk minden nap, míg a hajó el nem készült. Nem hegyes orrot akartam én, az olyan megszokott volt. Az egész hajó, mint a téglatest. Csatahajónak szántam. Lombfűrészszel vágtuk ki a lapokat, melyeket hihetetlen ügyességgel ragasztott össze, a fenék felé szűkítve. Motor is kellene bele. Volt egy

Moszkva nevű tönkretett elektromos kisautóm. Abból operáltuk ki a piros műanyagba burkolt elektromotort. Zsebleppel működött, négy és fél volttal, ujjal nem is mertem lefogni a pörgettyűjét. Erős kis motor volt, Feri is bólintott, ezt beépítjük a hajó farába. Apró lyukat fűrt, a motor tengelyéhez százas szöget forrasztott, majd átvezette a lyukon, megfordítottuk a hajót, s a szög végére, melyet csípőfogóval megszabadított a fejétől, bádogból hajlított apró hajócsavart szerelt, hogyan, meg nem mondom már. És azon a pici lyukon sem folyt be a víz, mert valahogy leszigetelte. Most már csak a fedélzet volt hátra, a parancsnoki híd, lokátorok, ágyúk. Mind vékony falemezekből, lombfűrészsel kivágva. Olyan élethű volt a kb. nyolcvan centi hosszú csatahajó, hogy akár kiállításra is vihettük volna. - Na, a többi már a te dolgod. Be kell festeni. Szürkét javaslok - mondta Feri. Szaladtam a háztartásiba, kértem a szürke zománcot, és kentem kívül-belül, ragadt az egész, ujjaimról csak napok múlva kopott le a szürkesség. A hajó alján a rögzített zseblepp két nyelve hozzányomódott a motor két pólusához, a hajócsavar pörögni kezdett. Itt volt az ideje a vízrebocsátásnak. Az udvari kúttól az első akácig mély árkot ástam. Volt vagy negyven centi széles és mélysége térdig ért, később ebben úszkáltak a kiskacsák. És a hajó megy! Spárgát kötöttem rá, mert villámgyorsan végigért, ott apró öbölben tudtam visszafordítani, és jött felém, egészen a kútig. Fantasztikus volt a játék. Egyszer aztán kivittük a Kis-Dunára, a nádas közt megbúvó csöndes holtágra és elindítottuk, spárgával irányítva. Csöndesen duruzsolt a kis Moszkva-motor, bírta a strapát, András Feri is ujjongott, és kijelentette, hogy ez a hajó sikerült a legjobban, de nyugodjak meg, az enyém, ő csak besegített. Hol lehet a hajó? Fölszívódott az időben, mint András Feri, akit azóta sem láttam.

Na, de elég ebből, irány a Tanácsháza, nézem a homlokzatot, itt mondtam ki az igent, de ez most nem érdekel, belesek a volt Fürst Sándor utcába. Csupa lakótelep, már nem tudom, hol is állt az egyemeletes ház. Csak saccolni vagyok képes. Hirtelen rám zuhan a nyár. Tizenhat éves vagyok, ugyanúgy nézek ki, mint nyolcadikos koromban, most nem világít a tarkóm, apám már nem kényszerít, hogy felnyírjanak. Dél múlik, a nyitott ablakokból különböző hangerővel szólnak a hírek, a Kossuth rádió harsog, az utca üres, a Nap a délelőtti zápor vízfoltjait szürcsöli, én meg belépek a félárnyékba. Szemben jön a lány. Ő sem változott semmit, mosolyog, ahogy meglát, nadrágban van és rövid ujjú pólóban, fején a félrecsapott svájcisapka. Ő, aki figyelemre méltatott. Ő, akit keresek a mai napig. Kezében széttárt szárnyakkal, lábuknál fogva, három pár csirke lóg. Barnák mind a hatan. Nagyot nyelek. Csak legalább szoknyában lenne, és én lehetnék a hetedik, mint kiskakas, s akkor alákukkanthatnék, látnám bugyija csíkját, csapkodnék, majd hagynám, hadd lógasson, mert a látvány elbűvölő.

- Szia - mondta, mielőtt megszólalhattam volna. - Mi van veled?

- Suliba járok. Szakközépbe. Másodikat végeztem.

- Én meg sehová. Melóznom kell, mert apámat leszázalékolták, két öcsém van, anyám is beteges.

- Csak nem te... szóval te magad vágod el a nyakukat...?

- Én is, meg anyám is. Nem az összesét! - Nevetett megvillantva szép fogait. - Ma csak kettőt vágunk. A többi meg tojik addig, míg sorra jönnek.

- A piacról hurcoltad idáig?

- Igen. Majd leszakad a karom. És te, merre mész?

- A Széchenyi utcába a maszek pékhez. Mert állítólag teste van a kenyérnek, négy nap múlva is friss, a gyári kenyér meg lapos, mint a deszka. Sorba állhatok estig is. Megette a fene.

- Na, megyek, mert nehezek ezek a dögök. - Arcát nyújtotta felém. Megpusziltam. - A másikra is kapok? - Boldogan nyomtam csókot a bal arcára is. Kinyitottam a bádogkaput, megköszönte. Hosszan néztem utána. Az összekötözött lábú csirkéket letette az udvar bal hátsó sarkában és benyitott az ajtón. Itt lakik hát. A földszinten. Behúztam a bádogkaput, de a kulcslyukon visszanéztem. Pár szárnycsapás, amúgy minden mozdulatlan.

Ez a pici lány, szép arcával, filigrán testével. El sem tudtam képzelni. Hogy fogja a kést és végighúzza a hátrafeszített nyakon. Még ha az a nyak egy állaté is. Pedig megtette, biztosan. Megkérdezném tőle. De ő is eltűnt, ahogy lassan tűnik az én életem is, beleragadva az idő hol lassan, hol gyorsan gördülő óriás hengerébe.

Nem sietek, pedig az alkony jelez. Halványul a fény, visszaballagok a kocsihoz. Megyek apámhoz a temetőbe. Március másodikán van a születnapja, épp nyolcvanéves lenne, de hatvanhatot élt csak. Hátsófali. Azt meg kevesen ússzák meg. Isten akarta így? Vagy pusztán genetika az egész? Helytelen életmód? Nem gondolkodom ezen, eleget teszem már húsz éve. Választ úgyse remélek. Indítok. Kihajtok a II. Rákóczi Ferenc útra, de a temető bejáratánál nem lassítok. Továbbmegyek, egész Lakihegyig. Itt lakott Neuberger, akinek apja mint mérnök vigyázta a leadótornyot, mely 315 méteres magasságával szurkálta a felhők hasát. Neuberger egyszer kivitt engem, otthonosan mozgott, a torony tövéig jutottunk, még föl is másztunk két-három méterre. Ma sem tudom, miféle test ez az alkotmány. Ha síkidom lenne, akkor nyújtott rombusz; tessék térben elképzelni. Kábelekkal kifeszítve. Mikor készültünk az EXPO-ra, a tél egyik hónapjában a tévé nekem ítélte a hónap ötletét, mely az volt, hogy szét kell szerelni a már nem adóként működő tornyot, és föl kell állítani a Csepel-sziget északi csücskében, kivilágítani, és olyan lenne a látvány, mint Párizsban az Eiffel, melyet még le is pipálna, hiszen tizenöt méterrel magasabb. Fölmenni rá, hát az kérdés, de nem kell föltétlenül mászkálni. Lentről is csodálhatjuk akár a Himalája legmeredekebb csúcsait is. Ki is vitt a tévé, de csak a torony közepéig vette a kamera a látványt, a többit bevattázta a köd. Ott aztán elmondtam mindent, mit a toronyról tudni érdemes. Kik és mikor építették, hány méter, és milyen jó lenne, ha. Kiemeltem, hogy a magyar mérnökök egyik csúcsteljesítménye ez a létesítmény. Ma is megvan videón, ahogy ott fagyoskodom a tövében, néha arcomon a kamera, de legtöbbször ott futkározik a látvány a kábeleken és eltűnik a ködben. Semmi sem jut eszembe ilyenkor, de fájni kezd a lábam. Mert harapott a hideg. Még pénzt is kaptam, tizenötezer forint értékű biztosítást, melyet azonnal beváltottam, mert a pénz mégiscsak pénz.

Most már nagyon kell sietnem. Sötétedik. A temető is korábban zár. Nem tudok március másodikán kijönni, ezért ez a február végi nap. Bekanyarodok a temetőbe. Leparkolok, mert behajtani tilos, ott a sorompó a főút elején. Rohanok hátra, a ravatalozó mögé. Apám sírjánál állok. Keresztet vetek, miközben megérintem a sírkövet, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Ámen. Nem is értem, miért ezt a sort mormolom. Ezt az egyetlent, mely liturgikus latinságomat ki is meríti. Hozzámondok még egy Üdvözlégyet, majd újból keresztet vetek, újra megérintem a követ, sóhajtok. - Apu, nagyon hiányzol. - Ennyit tudok kinyögni. - Nyolcvan éves vagy! - Vidáman élhetne, és adhatna tanácsot, mit is kezdjek félresiklott, vakvágányos életemmel. Kilépek a sírok közül a szárazabb és szélesebb utcára. Keresem Mezei Marika sírját. Közben mormolom a Miatyánkot. Megtalálom. A fehér kövön, letről fölfelé, átlósan MARIKÁNK. Kellemesen csalódom. Neve az ég felé mutat, transzcendens világok irányába. Ott van ő. Most mosolyog, megköszöni, hogy meglátogatom őt is. A sírkő alját nem látom, a szél fölhordta a megmaradt havat. De aranylik valami ott is. Talán a papa halt meg? Nem tudom. Le kéne kotorni, de félcipőben vagyok, a sír megközelíthetetlen. Ha tényleg az apja, legalább nincs egyedül ez a kislány, aki angyallá nemesült Isten szelíd seregében. Élt 13 évet, halála éppolyan értelmetlen, mint az én mai életem. Élet és halál, mindkét *jelenlét* most egymás kezét fogja bennem, és kicsit megemelkedek, pillanatra rácsáfolok a Föld magnetikus

erejére. De menni kell tovább. Vissza a Csógyár utcába, megnézem, mi van a tanárnővel, ég-e nála a villany, kiszűrődik-e a tévé jellegzetes villogása az ablakon? Tíz perc sem telik, már régi házunk előtt parkolok, gyér utcai fényben. Akkor is ilyen sötét volt. Csak éppen tavasz, húsvét hétfeje. Az utca összes gyereke a járdán és az útesten. Ott a házunk előtt és szemben a grundon. Csak akkor már este kilenc is elmúlt. A szomszéd lány odajött hozzám és jelezte: apámék moziba mentek, tíz előtt biztosan hazaérnek. És majd a rendőrséggel kerestetnek, mert ugye úgy volt, hogy legkésőbb délután kettőre hazajövök. Gyorsan bementem a lakásba, pizsamára vetkőztem, és vártam, csatakosra izzadva még az ágyneműt is.

Mi volt a vétkem? Elhatároztam, hogy meglátogatom osztályfőnökünket, Babják tanárnőt, no meg a fő ok, a lányai. Az egyik a sajátja volt, a másik meg új férjének a lánya. Rákosborzasztón laktak kertés házban, csak annyit tudtam, hogy Rovátka utca. Szigetcsép sarok. Több mint egy óra volt az út. Tizenegykor indultam, apám belötte a sérót, úgy állt a hajam, mint a cövek, szürke kis zakó volt rajtam, hatodikos gyereken, a nadrág meg rövid, térdig érő fehér harisnyával, égtem, de mit tehettem, így engedtek el, és figyelmeztettek, hogy időben térjek haza. Megesküdtem én mindenre, ami szent. El kellett keverednem Kőbányára, az akkori Zalkára. Onnan indult a busz, ki a Budapest-határig. Térképen alaposan tanulmányoztam az utat, mégse találtam a Rovátkát, de egy néni útbaigazított. Kopogtattam, és a tanárnő édes lánya nyitott ajtót, akit nem szerettem, mert úgy véltem, hogy elkényeztették, a másikkal meg mostohán bántak. Miből is következtettem ki ezt az egészet? A mostohalány kezén vastagabban futkároztak az erek, mint a másik lányén. Holott ez semmit sem bizonyít, semmiféle kidolgozottságot, plusz mosogatást, kertészkedést, egyszerű adottság, soványabb volt, vékonyabb bőrrel, a másik, az édes leány pedig pufókabb. És amikor elkezdtünk beszélgetni, fordult a kocka, s rá kellett jönni, hogy a saját lányától sokkalta többet követel a tanárnő, mint a mostohalánytól. Volt ott egy nagy előszobatükör. Belenéztem, de nem bírtam a látványt. Mit akarok én itt? Kisfiú, csupa szeplő, nyakán gumis csokornyakkendő. A lányok meg? Kész nők, akik szerettek engem, de mint amolyan játszópajtást, de fiú, pláne férfiszámba még véletlenül sem vettek. Babják tanárnő húslevest főzött hajszálmetélttel, majd jött a második fogás, rántott csirke.

- Csak nem a tanárnő... a saját kezével - húztam végig ujjamat a nyakamon. A két lány egyszerre bólintott. Amit meg kell tenni, azt meg kell tenni. Bizony, ő maga vágta le az ebédre valót. Mit tehettem, megettem mindent, mellehúsát kaptam és rósejbnit. Majdnem olyan jó volt, mint az anyámé. Már négy óra is elmúlt. Aztán öt. Reszketni kezdtem. Telefon nem volt. Csak egy utcai fülke a harmadik utcában. De kit hívjak föl? Mikor otthon, a Csógyár utcában még fülke sincs. A tanárnő megnyugtatót. - Írok egy igazolást. Hogy itt voltál, rendesen viselkedtél, jóra való gyerek vagy, és hidd el, megértik a szüleid, miért nem értél haza időben. Puszi-puszi, távozáskor még egyszer meglocsoltam a lányokat és a tanárnőt, kaptam festett tojást, a tanárnő meg egy húszast dugott a zsebembe. Indultam. Így értem vissza estére.

Nyílt az ajtó. A szobában sötét. Én meg úgy tettem, mintha mélyen aludnék. Mintha már órák óta megérkeztem volna. Apám fölkapcsolta a villanyt. - Na fiatalúr! Az anyád szentségét! Hát rendőrhöz kell mennem, mert nem tudunk időben hazajönni? - Azzal úgy ahogy voltam, vizesen a rettegéstől, kikapott az ágyból és földhöz vágott. Mozdulni sem bírtam a fájdalomtól. Elájulok, gondoltam. Soha addig még nem ájultam el. Azt sem tudtam, mi az. Csöndben feküdtem, csukott szemmel. És már hallottam is a sustorgást. - Agyonütötte a gyereket! Te!

- Ugyan már! Szimulál! Mindjárt lekeverek neki, aztán magához tér! - De csak anyám apró pofonkáit éreztem. - Ébredj, kisfiam. Ébredj!

Lassan nyitottam ki a szememet. Apám már ült volna, de anya lefogta a lendülő kezét. - A tanárnő... írt valamit. Itt van az igazolás... tessék megnézni... - Apám fölkapta az írást, végigfuttatta rajta tekintetét és darabokra tépte.

- Igazolás!? Majd adok én neked igazolást! És bemegyek az iskolába, szólok az igazgatónak! Miféle tanár az ilyen? Hogy a rosseb nem szedi szét a pofáját! Állj föl, mert ha én állítalak föl... - magamhoz térek, itt, a kocsiban. Még most is reszketek. Pedig hány éve már annak a verésnek? A lányok talán több gyermekes anyák azóta. A tanárnő a semmiben. És mennyi éve annak is, mikor Bartha Laci, akit az utolsó évben pár osztálytársunkkal együtt áthelyeztek a bé-ből az á-ba, eldugta az ellenőrzőmet? Otthon azt hazudtam, hogy beszédtek. Fél éve? Apám kételkedett. Anyus, menj be és kérdezz rá! És anyám bejött. Az igazgató-helyettes, idős, magas asszony tágranyílt szemmel nézte anyát. Beszedni az ellenőrzőket? Fél éve? Ugyan! Ilyen nem is volt még az iskola történetében. Szóltak a hetesnek, azonnal föl az emeletre, és pakolják ki a Kreuz minden holmiját. Addig le se jöjjön, míg meg nem találják. Én meg álltam ott, az iskola előcsarnokában, anyám meg föl-alá járkált, ideges volt, arca fehér. Loholt a hetes. Nincs. Nem találja. Akkor hol van? Rámripakodtak. - Elveszítettem... - dadogtam. - És nem mertem szólni. Ezért találtam ki, hogy beszédtek. - Közben meg arra gondoltam hirtelen, nem kell ide ellenőrző, megmondják az összes jegyemet, ott van a naplóban valahány. Nincs és nem lehet kegyelem. Pedig volt ilyen. Ötödikben? Már nem emlékszem. Az élővilág tanárnője bevéselt egy elégtelent az ellenőrzőmbe. Ezért súlyos verés járt otthon. Mondtam a hetesnek, vidd már le a tanáriba az ellenőrzőmet, és ezt a levelet, amit a tanárnőnek írtam. Hogy mi volt a levélben nagy ákombákom betűimmal, de tiszta helyesírással írva? Hogy ha lehet, könyörgöm, a tanárnő javítsa át az egyest négyesre! Még le is rajzoltam, hogyan lehet ezt megoldani. Az elégtelen lógó orrának végén tessék húzni egy vonalat, vízszintest, balról-jobbra. És máris négyes lesz belőle. És én megígérem, hogy külön felelek, minimum ötösre. Mert jó vagyok élővilágból, az egyik legjobb az osztályban, csak akkor, mikor egyest kaptam, nem készültem, álmodoztam, minden ott volt a fejemben, csak a szikes növények természetrajza nem. És lásson mindenki csodát, az egyesből négyes lett. Még aznap gyóntam és áldoztam, öt Miatyánkot is elmormoltam magamban, és megköszöntem Istennek, hogy a tanárnő kezét ilyenformán vezette. De itt, az eltűnt ellenőrző meséjével egyedül maradtam. Pedig szeretett az Isten. De ebből a slamasztikából még ő sem tudott kihúzni. Hamar kaptam új ellenőrzőt, beleírták az összes elégtelent, meg a sok kettést, ötös még mutatóban sem volt. Anyám rámripakodott, hogy ne is merjek hazamenni, mert „apád kitér a hitéből”. Én mégis hazamentem, igaz, csak este, és meg is kaptam a magamét. Még ököllel is, arcomba. Csoda, de soha nem tört csontom, meg sem repedt. Most viszont sírtam, ordítottam, hogy ne üssön már, elég volt, elég!

Szegény Bartha Laci! Ha akkor elkapják... De ő csöndben maradt. Ma is ő az egyetlen barátom azokból az időkből. Ötödikben került a mi iskolánkba, és én addig fűztem a Párduc ősrs tagjait, hogy öt vegyük be a csapatba, míg rá nem álltak, innen datálódik a barátság.

Na, indulás. Megnézem még Retteghnét. Hátha kiült a ház elé a lócára, mint vidéken, így az élet vége felé. Lassan hajtok, magam sem értem, mi bír rá, hogy araszoljak. Fékezek. A ház közelében. A ház előtt nincs is lóca. Az ablakon meg semmiféle fény nem akar kisurranni. Retteghné nem néz tévét? Nem hallgat rádiót? Nem olvas? Alszik már. Talán. Bekopogni nem merek. Meg aztán mit is mondanék? Hogy minden emlék föltolult és szorítja a gégemet? Csak nem sírni! Legföljebb otthon. Ha éppen senki se lát.

Újra a gyorsforgalmi úton, de most hatvannal ha megyek. Zsong a fejem, kavarnak a tények, az átélt és álmodott valóságok. Lassan elhagyom a Szigetet, s átkelek a „kontinensre”. Agyő, Egyesült Királyság. Agyő, Csepel és I. Kreuz Attila, aki sohasem volt király. Legközelebb halottak napján hagyom el újra a szárazföldet.

BUNGI

- Szigethalom, végállomás - harsogta rekedtes hangon a buszvezető. Benhúr nem lépkedett a hátsó ajtó lépcsőin, hanem egyszerűen leugrott. Térdig verte föl a port, majd anyjának nyújtotta a kezét, hogy lesegítse a magasra sikeredett lépcsőkről. Az asszony nehezen mozgott, kilenc hasi műtéten volt túl, ötvenegy évesen. Fia már két fejjel volt magasabb, túl az érettségén, ezen az izzó júniusi napon. Az utóbbi két évben nyúlt ekkorát, száznyolcvankét centi volt, pedig mindenki azt hitte, fejletlen törpe marad. Hiába nyugtatták a szülőket az orvosok, hogy semmiféle organikus elváltozás nincs a gyerek szervezetében, csak kései érettségű, de férfi lesz, mégha öt-nyolc év múlva is, de utoléri kortársait. Így is lett. Belekarolt anyjába, és elindultak a Kis-Duna felé, ahol már várta őket Donkihóte édesanyja, a Bungiban. Lassan ballagtak a műút mentén. Több volt mint két kilométer.

- Anyu! Kár volt eladni a telkünket. Jó, nem volt vízparti, mint Donkihóteééké. De erdő volt mögötte, és az egész forró homok...

- Hát pont azért! Homokban nem él meg semmi.

- Mert ugye muszáj termelni valamit. Anélkül nem élet az élet! Csak úgy, a semmire heverészni, az nem a mi fajtánknak való - háborgott Benhúr. Anyja nem szólt semmit. Megvitatták már sokszor, de a fiú nem tudott belenyugodni. Noha dupla áron adták el. Balra lekanyarodtak a töltéstől. Földes úton tovább, és már meg is érkeztek.

Benhúrnak nagyon tetszett Donkihóte édesanyja. Olyan fiatal volt, hogy a tizenöt éves barát mellett sétálva vagy azt hitték, hogy a nő a barátnője, vagy hogy a nővére. Bikiniben fogadta őket. Mosolygott, ilyenkor még szebb volt, Benhúr valósággal beleálmodta magát a máskülönbelen lehetetlen helyzetbe, hogy karjaiban ez a csodálatos asszony, itt, a Kis-Duna holtágának partján, és csókolja, öleli, el nem engedi soha. Aztán észre tért, csókolom, mondta, és mentek be a Bungiba. - Miért bungi ez a ház, Irénke néni?

- Becézzük a bungalót. Mert ez még annál is kisebb. De bővíteni fogjuk. Lesz bent vécé és tusoló, de még víz sincs errefelé, csatorna meg ki tudja mikor lesz! Na, gyere, te hős. A fiam fél óra múlva jön. Csak aztán ne csináljatok semmi zűrt!

Zűr. Az volt. Egész gyerekkoruk a csínytevések éveiből összefűzött csillogó, bár sötét gyöngysora. Mert Benhúr rendkívüli fantáziája mindig a kisebbiken csattant. Donkihóte három évvel volt fiatalabb, és imponált neki az idősebb haver leleményessége, ötleteinek kifogyhatatlansága. Benhúrt meg roppant idegesítette, hogy Donkihóte mindenben ügyesebb volt, mint ő. Még zongorázni is tudott; a korabeli slágereket inkább, mint a kötelező Schuberteket, Mozartokat, így ha Benhúr fölugrott hozzájuk, szegény Donkihóte már ült is a pianínóhoz, és rázendített a számárindulóra. Mert ez volt a kedvenc. De játszott a táncdalfesztivál legismertebb slágereit is. Aztán abbamaradt a zongorázás, Donkihóte autószerelőnek tanult, Benhúr meg a legrosszabb hírű szakközépbe nyert fölvételt. Hiába. Próbálkozott ő gimnáziumban is, meg olyan középiskolában, ahol technikus végzettség járt az érettségi mellé, már a felvételikén kibukott. Maradt ez az egy iskola, ahol legyintettek - legyen. A létszámszűke megadta a lehetőséget, hogy Benhúr érettségizett gyerek legyen, esetleg még tovább is tanulhasson, amit az apja akart, de nagyon, orvos légy, édes fiam, de nem lett orvos, se mérnök, csak álmodozó, és egyre több ötletet fölvonultató, soha föl nem növő kamasz.

Benhúr nagyon jól tudta, mire célzott Irénke néni, mikor a balhéra gondolt, de finom asszony volt, így csak zűrt említett, neki a *balhé* szó már egyfajta káromkodással volt azonos. Csukló-

törés, kulcsonttörés, Donkihóte bal csuklójának teljes átvágása kísérte gyerekkorukat. Mert Donkihóte jobban cselezett a focipályán, Benhúr meg dühében gáncsolt. Ki tud magasabbról leugrani? Természetesen Donkihóte. De a magasság, amit Benhúr megjelölt, az akkori kisfiúnak is sok volt, így tört a kulcsontja. A tollasteniszben is megverte Benhúrt, pedig nem is volt felszerelése; akkor meg Benhúr minden dühét beleadva akkorát ütött a labdába, hogy Donkihóte szinte szállt utána, el is érte, vissza is ütötte Benhúr térfelére, aki már képtelen volt visszaküldeni a tollaslabdát, és nem értette, hogy Donkihóte miért fetreng a földön, szigorúan egy jajszó nélkül. Háromszög alakúra tört tejesüveg-darab állt ki a csuklójából. Na, ekkor már betelt a pohár. Bevarrták a sebet az SZTK-ban, de Ottokár bácsi, Donkihóte papája eltiltotta gyermekét Benhúrtól. Persze hiába, mert a két lurkó ahol csak lehetett, újabb marhaságokon törte a fejét. Utolsó közös tevékenységük a pénzlapítás volt. A villamossínekre tették a fém-pénzeket, a nagy átmérőjű régi kétforintost, az alumínium egyforintost, meg a szintén alu ötvenfillérest. A villamosnak meg se kottyant. Az alumíniumot csak lekaparni lehetett volna a sínről, de az feltűnő lett volna. Maradt a kétforintos, mely így, szétlapulva nagyon tetszett mindkettejüknek. De kié legyen? Benhúr, mert ő volt az idősebb, azonnal zsebre vágta. Donkihóte könyörgött neki, hogy lapítsanak még egyet. Csakhogy nem volt több kettesük. Ekkor volt először és utoljára önzetlen barátjával szemben Benhúr. Odaadta neki a lapos kettest. Majd holnap. A villamos jár, a sínek ott maradnak, csak egy kettest kell elcsórni, mondjuk apja zsebéből. Így is tett, mindkettejüknek volt már felismerhetetlenségig összelapított kettese, Benhúré talán mintha egy picit nagyobb átmérőjű lett volna.

Iréne és a mama már a kertben bogarásztak, mely a lejtős telek jobb oldalán húzódott. A százötven négyszögöles földdarab meg egyenesen a Kis-Duna holtágának partjára futott és alámerült a békanyálas vízben. Néha egy-egy kósza hullám a parton levert vastag karóhoz láncolt ladik alatt tocsogtatta a vizet. Romantikus volt az egész. Benhúr alig várta, hogy jöjjön barátja, és csónakba szálljanak, kievezzenek a holtágból a Kis-Dunára, ahol ő gyerekkorában nagybátyja oldalmotoros csónakját is vezette, és simán siklottak egészen Angyali-szigetig. Visszament a kerthez, nézte Irénke hajlongását, a lazán megkötött bikini-felsőből kibuggyanó kicsi, de formás melleket és a fejébe szálló vértől még gömbölyűbbé formálódó nyakát. Nagyot nyelt, de tudta, hiába nőtt meg ilyen gyorsan, nem férfi még, bár már kipróbálta apja borotválkozó-készletét, beszappanozott képéről lehúzta az éles pengével a nem létező szőrszálakat és alaposan összevagdosta magát. Még az érettségi előtt történt. Az osztály egy emberként röhögött.

És hát mégiscsak a legjobb barátjának az anyjával... háttérben Ottokár bácsi hatalmas termete. Nem. Nem szabad. Álmodozni azért lehet, aztán eljátszadózni otthon a paplan alatt, de semmi más! És hiába minden, nem tudta levenni szemét a hajlongó Irénkéről. Anyja is melltartóban, azt is bámulta, jó nagy pofon kellett volna, de nem volt se távolban, se közelben, aki lekevert volna egyet. Saját magát meg csak nem pofozza föl az ember. Nyílt a nyikorgó dróthálós vaskapu, és Donkihóte lépett be, de oda se nézett a kertre, hanem be egyenesen a Bungiba, a hűvösbe, mert a betonpadlós házacskából süttött a hideg, odakint meg csak a vízben volt elviselhető az élet.

Benhúr kopogtatás nélkül nyitott Donkihótéra. - A frászt hozod rám - fordult barátja felé. Donkihóte nem nézett ki fiatalabbnak, normálisan fejlődő tinédzser volt, már a hangja sem mutált. - Mért nem dobod le a cuccot?

- Mert egy állat vagyok! Nem hoztam fürdőruцит.

- Adok én neked! Van itt vagy három is! - Stimmelt a méret, Benhúr átmérője, mint Donkihótéé, csak az érettségizett fiú magasabb volt, kábé nyolc centivel. Fürdőnadrágban léptek ki a

Bungiból. Donkihóte csuklóján még mindig ott fehérlett a vágás hege és a varratok párban, de mire Benhúr elkezdte számolni, már maga mellé eresztette kezét a barát. - Na, érett vagy?

- Baromira... Otthon nem szakadtak meg a röhögéstől és nem borultak a nyakamba.

~ Megbuktál? Pótvizsga, vagy mi?

- Akkor már nem is élnék... tudod, milyen a fater. Hármast lettem.

- És akkor mi van?

- Hülye vagy. Láttál már valakit az életben, akit közepessel fölvettek az egyetemre?

- Nem... de az ottani pontszámok a lényegesek.

- De én nem akarok tanulni! Érted? Elég volt ez a négy év! És mondok én neked valamit. Melózni sem szeretnék.

- Ki a fasz szeret melózni?

- Mindkettőnk apja. Hogy ne menjünk messzire.

- Öregek.

- Fiatalon is szerelmesek voltak a munkába. Apám be akar vinni a MOM-ba. Kisebb gépek, úri hely, azt mondta, vekkerek külsejét kéne polírozni, meg ilyesmi. Csakhogy. Fél ötkor auf! Keltem én valaha fél ötkor?

- Soha.

- Hát ez az. Bele is döglének. És nem ám szeptemberig megy a hempergés! Nem bizony! Augusztus elején már húznám az igát. Mert...

- Tisztességes fiatalember azonnal munkába áll - szakította félbe Benhúrt Donkihóte. - Ezt szajkózza az én faterom is! Én már júli egytől beállok egy műhelybe szerelni, hogy vágjam a szakmát. Baszhatom. Hetvenhatban érettségizett autószerelő leszek. Nem semmi...!

Átölelték egymás vállát és lesétáltak a partra. Benhúr balra nézett, önkéntelenül. A szomszédos kertben hosszúhajú lány hevert a nyugágyon, egyrészes fürdőruhában, ami kékeszölden csillogott.

- Jó csaj, mi? - kérdezte Donkihóte.

- Fölnyalnék a meleg csontig... de ránk se néz.

- Nem hát, mert tanul. Állandóan. És mindig egyedül van itt. Egyszer láttam az apját, alacsony kis emberke, patkányarccal. Az anyja meg drabális. Le is kevert neki egy pofont.

- A krapek a nőnek?

- Fordítva! Szerintem nem lehet ennek a lánynak az apja. Valaki besegíthetett.

- A villanyszámlás - röhögött Benhúr.

- Na, mit csináljunk? Mert kizárt, hogy anyámék kijöjjenek a kertből.

- Bedzsalunk a ladikkal a Kis-Dunáig!

- Nem engedi meg az anyám.

- Nem kell tudnia, hogy elhagyjuk a holtágot...

- Az igaz. Dumálok vele. - Azzal Donkihóte hajlongó anyjához futott. Anyja hevesen gesztikulált, majd a fejét rázta. - Oké! Mehetünk, de szigorúan itt a környéken.

- Hát persze... - nevetett magában Benhúr, aki alig várta, hogy a vadvízben megmártózhasson. Donkihóte ült az evezőkhöz, Benhúr meg letekerte a láncot a karóról. - Odas! - kiáltotta Donkihóte. Benhúr fölkapta a fejét. A szomszéd lányt most látta teljes életnagyságban, ahogy fölállt és a nyitott könyvet letette a nyugágyra.

- Ránézésre megjósolhatom, hogy a legmagasabb pontszámmal fog landolni az egyetemen. Egyáltalán hány éves?

- Jövőre érettségizik.

- Ezek a csajok egész nap tanulnak, kitűnőre érettségiznek, aztán mégse tudnak semmit. Csak gyereket szülni, gügyögni, kiszolgálni a marha férjeiket. Na mindegy. Vár minket a Duna! - Benhúr nézte a lányt, tökéletes alakját. - Te, ő is vízre száll! Gumimatraccal. Na? Hátha túl megy ő is a nádason... Gyerünk, öcsém, csapj a lovak közé.

Tíz perc sem telt és már kint voltunk a Kis-Dunán. Donkihóte szakavatottan húzta az evezőket, Benhúr meg élvezte a napot, arcát a ragyogásba fordította, és hunyt szemmel élvezte a bizsergést homlokában - ahogy megmozdult az állandó gyulladást okozó fátyolos gennylerakódás. Fölszűni? Azt soha. Lámpázás, Sumetrolim. És valóban. Gyógyulófélben volt. Az orvos is ajánlotta a napot. Mercury motorral szerelt csónak húzott el mellettük, alaposan megbillentve a ladikot. - Anyádnak játszod meg magad - üvöltötte Benhúr a csónak után, és mutatóját lefelé fordította. Aztán hirtelen elhallgatott, mert a szomszéd lány gumimatraccán már ott lebegett a közelükben. - Kézcsókolom! Bocsásson meg a káromkodásért, de nem bírtam ezeket a vadbarmokat - emelte föl hangját Benhúr. A lány rá sem nézett, de hirtelen hasára fordult. Most látta meg a ladikot, benne a két barátot. - Semmi baj, csak káromkodjatok nyugodtan, engem nem zavar...

Benhúr és Donkihóte egymásra néztek. - Na jó, én akkor úszom egy nagyot.

- Istenőrizzen! Itt, a nádas közelében tiszta hínár.

- Ne félts te engem. Tudod, milyen vagyok. Mint a hal.

- Még a hal sem megy oda. Rátekeredik a lábadra a hínár, és akkor annyi. Úgysem tudod megállni, hogy ne kapálózzál. - Benhúrt nem érdekelt semmi, meg akarta mutatni ennek a lánynak, hogy nem fél semmitől, és már ugrott is egy szépívű fejest a folyóba. Egy perc. Kettő. Benhúr sehol. Donkihóte kiabálni kezdett. - Segítség! Segítsen valaki! - A lány azonnal lefordult a gumimatracról. Fél perc sem telt el, s már hozta is föl Benhúrt, aki kapkodta a levegőt és nem értette, miért húzzák a haját hátulról. A lány tudta. Csak így lehet kimenteni a fuldoklót. Fél kézzel Benhúr haját fogta, másik kezével meg úszott a ladik felé. - Na, itt van a barátod. Osztálytársak vagytok?

- Nem... - dadogta Donkihóte. - Egy hete érettségizett.

- Ez a gyerek? - A lány még egyszer megnézte magának Benhúrt és segített beemelni a ladikba. - Na, sziasztok, még elviszi a víz a matracomat - azzal elúszott, és mintha semmi sem történt volna, most hanyatt feküdt és kézfejével kavarta a vizet, kormányozta a gumimatraccát.

Benhúr lihegett. - Gyereknek nézett? Kikérem magamnak. Mire veri magát ez a kiscsaj?

- Megmentette az életedet...

- Ugyan már! Csak lementem a fenékre kicsit körülnézni! Mindketten hallgattak. - Te Donkihóte... egy szót se anyádnak! Meg az anyémnek! Ottokár bácsinak se, mert nem tudom, mit csinálok veled...

MENYASSZONYTÁNC

Pedig Mocsári Pali nem úgy nézett ki, mint Sobri Jóska.

Bár ki tudja, milyen volt az egykori hírhedt betyár. Lakatoskollégám volt a Posztógyárban, tőlem jobbra melózott, a legnagyobb satu volt az övé. Hogyan lett mégis Subri? Mert nekem igenis, olyan betyáros volt. Egy méter hetven lehetett, hozzá úgy ötvenhét kiló, válla kólás-üveg, haja drótkemény, seszínű, diszkréten takarva hihetetlenül szőrös fülét. Sötét volt a srác. Kívül csupa szőr, belül tüskés. Betyár ez mégis, szabadszállási volt születésileg, de Erzsébeten lakott anyjával és hűgával a nyirkos szuterénban. Sobriból aztán subri lett, buta volt mint a föld, egyszer fölnyerített örömeiben, mert rájött: az endékában németek is (!) élnek. Öntöttem fejébe a megtanulhatót; nem lett foganatja. Mert dolgozott. Állandóan. Bal kezének mutató és gyűrűsujjának felső perce laposra verve. Mégis! Kalapált, fűrt és hántolt, munkája ezredmilliméteres pontossággal bírt. Nem irigyeltem. Ha ez a dilije, hát legyen. Szót váltani lehetetlen volt. A kajaszünetben bedobta a szokásos magyar ember nem beszél evés közben című elmés kiszólást, s egyik falatot tömte le a másik után. Nemsokára mégis együtt lógtunk. Kószoltam. Ráhúztam egyet-kettőt ököllel, de el nem találtam soha. Fürgén elhajolt és már ütött is, gyomorra, mellre, alig kaptam levegőt. Ha pofán ver, biztos hogy lezuhanok. - Boksoltam - mondta lakonikusan.

- Mennyit?

- Egy évig csak. Két versenyem volt. Már nem tudom, az hány mérkőzés. De veszítettem mindig, igaz, csak pontozással. Ki nem ütöttek soha! - Na, jó lesz vigyázni, gondoltam, és többé nem ütöttem még tréfából sem, de néha azért összeakaszkodtunk, amikor bekaptunk pár korsó sört, megbolondítva vodkával, vagy rummal. Még akkor is pontosan célzott, egyszer az államot is eltalálta, én meg úgy begurultam, hogy rávettem magam, lebirkóztam, kicsavar-
tam a karját, és ahogy feküdt hason, rátértem a nyakára. Akkor megadta magát. Erősebb voltam és magasabb, de olyan ügyetlen, hogy Svejka, a derék katona hozzám képest ezermester volt és olimpiai bajnok. Az eszem meg senkit sem érdekelt. Dumálhattam végig a munkaidőt. Némán reszelt mindenki, vagy éppen ült a hatalmas alkatrészek előtt és bütykölt, megállás nélkül. Így Subri is. Fél év múlva aztán odajött hozzám és átnyújtott egy meghívót. - A haver nőszül. Ismered, egyszer együtt rúgtunk be a Gödörben... Olyan veled egymagas, de szélesebb csávó. Na? Beugrott már? - Be. Emlékeztem a sráckra, nagy bunkó volt, Erzsébet-szerte híres állat, félt is tőle még a rendőr is. - Na, téged is meghívott. A tanácsnál lesz az esküvő, utána a főtemplom, aztán fölblattyogunk a kéglibe. A piaccal szemben, egy köpésnyire.

- Disznóölés, meg ilyesmi?

- Marha vagy! Két és félszobás lakás. Amolyan házibuli lesz.

- És menyasszonytánc is, igaz?

- Hagyomány. Annak lennie kell.

- Te képes vagy egy rongyot is beledobni a kosárba, mi?

- Úri ember nem csibész! Minimum!

- Bazmeg, kétezerkettőt keresek. Nyolcszázat leadok a muternak ebédre. Magam fizetem a reggelit és a vacsorát. Mi vagyok én? Máriás huncut? Legföljebb... ha legalább rám kacsint a menyasszony, két-három kilót hagyok futni.

Szombaton volt az esküvő. Messziről stíroltem a lányt, bár sokat nem láttam belőle; arcából, mert finom selyemből készült fátyol takarta. A vőlegény a szmokingjában is bunkó volt, nem tudta viselni, úgy állt rajta, mint tehénnel a gatyá. És ilyen nő lesz az övé! Majdnem fölkiabáltam. Subri szúrósan nézett, mert tudta, mennyire nem bírok viselkedni. Röhögtetek mindenkit, még a temetéseken sem fogom be a pofámat, aztán csak azt látni, hogy a nevetéstől hullámszik a tömeg fekete kígyója. Igyekeztem hát fennköltlen pislogni, átérezni a szertartás súlyát, balomban jó méteres kála lógott celofánban, ez volt a legolcsóbb, viszont látványosan hosszú és szép. Majd átadom az ifjú nejnek, ha vége ennek a szájkoptatásnak. Akkor súgta oda Subri, hogy most átdzsalunk a templomba is, Erzsébet főtemplomába, mely kis, ovális tér közepén zárta karcsún és magasan ívelőn a belső „Kosút”. Mintha temetésen. Olyan nyugodtan, csöndben, lehajtott fejjel ballagott a násznép. A fiatal pár kocsiba ült, virágokkal ékesített vadonatúj Volgába. Pedig a tanácstól a templomig nem érte a kilométert a távolság. Subrival leghátul csoszogtunk, éhesek voltunk már mind a ketten, sült és rántott húsokról álmodoztunk, uborkasalátáról, korty vörös borról, aztán még mindenről, ami belefér. Édes-szájú lévén én még a csokitorta és a francia krémes emlékeimből földézett ízet is megforgattam a számban.

- Te Jóska, nem Sutyinak becézik ezt a marhát?

- De.

- Ez egy szemét... - mondtam, mert eszembe jutott a múlt.

- Szemét? A legnagyobb gumijavítója van Erzsébeten. Maszek!

- Attól még lehet szemét! Tudod, mit csinált ez velem? Átruccantunk a haverokkal, még érettségi előtt, mert a jó filmek előbb értek ide, a Tátrába, mint Csepelre. Ez a csávó, aki mindig fülessapkát hordott, azt mondja nekem, hé haver, muti már a jegyed! Én marha meg odaadtam. Nézegette, a fény felé tartotta, nagyokat bólogatott, ez tényleg nem hamis, ma estére szól, aztán zsebre vágta, és otthagyt minket. A haverok körbevették, add már vissza a jegyét, de a többi srác a sleppjéből odasúgta, hogy húzzunk, mert a Sutyi letépi a hátunkat. És mi tényleg elhúztunk. De nem ismert meg. Szerencsére. Ne is említsd neki...

- Érdekel is engem! De itt a becsületes neve a meghívón. Bálint Sándor. Az asszony meg Szerényi Éva.

Nem baj, gondoltam, leeszem és leiszom az akkori jegy árának a tízszeresét is, még csomagolok talán, van nálam mindig nejlonszatyor, tortát biztos, hogy lenyúllok... Nem szóltam Subrinak, csak vonultunk csöndben, és lassan megérkeztünk a templom kapujához. Ujjaimat belemártottam a szenteltvíztartóba, letérdeltem, úgy vetettem keresztet.

- Haver, te is kövesd a példámat.

- Református vagyok. Ott ez nem szokás.

- Akkor bazd meg - mondtam félhangosan, mert tekintetek csapódtak hátra. Előre mentünk, a legelső padba. Újra keresztet vetettem, és beültem, mellém meg Subri. Orgonahang úszott a hűvös levegőben, önkéntelenül visszaneztünk. A pár jött befelé. A beszűrődő éles fény valóságos glóriába burkolta őket, magam még a Szűzanyát is látni véltem, ahogy mögöttük áll és útjára engedi a férfit és a nőt, hogy beteljesedjék az életük.

Az eseményt nem nagyon figyeltem, látni akartam már, milyen ez az Éva, szép-e, vagy csak olyan, mint a többi. Annál a résznél meg majdnem fölálltam, hogy belerikoltsak az ünnepi csöndbe, mikor a pap odáig ért, hogy ha valaki tud valamit, ami miatt ez a házasság érvényét veszthetné, akkor most szóljon, vagy hallgasson róla örökre.

- Ellopta a mozijegyemet! - De ezt már befelé kiabáltam, és nem mozdultam ülő helyzetemből. Vége volt a szertartásnak, sorba álltunk már odakint a téren, hogy gratuláljunk az ifjú párnak. Végre megláttam Évát, ahogy fölhajtotta az arcára eresztett fátylat. Megpusziltam jobbról-balról, és átnyújtottam a szál kálát. - Sok boldogságot és bőséges gyermekáldást! - nyögtem, s már nyújtottam is a kezem Sutyi felé, akinek már nem kívántam semmit, csak gratuláltam a szép feleséghez.

Oszlott a nép. Páran maradtunk csak, elkezdtem számolni, lehettünk úgy tizenöten, a párral együtt. Elférünk, azt hiszem, bár ha táncra perdül az akkorára síkrészeg társaság, leszakad a földem. Nem dolgom, nem érdekelt semmi, csak ezzel a lánnyal összebújni, megforgatni, háromszázat bedobni a kosárba, jól összehajtogatva a papírpénzeket, meg ne lássák, milyen sóher vagyok. A piac percnnyire volt a templom mögött, és a ház szemben vele; libasorban kaptattunk föl a másodikra. Sutyi nadrágzszebében turkált, de nem találta a kulcsot. Rámordult újdonsült asszonyára. - Hol a frászban van a kulcs? Te? Ne basszad el a jókedvemet. - A lány láthatólag belerezdült, ahogy ráförmedt a Sutyi. Én meg a lépcső aljáról fölkiabáltam. - Szerintem nyitva van az ajtó! Valaki biztosan gyártja már a kaját. Anyós, vagy a saját anyád! - Sutyi lenézett, üres tekintetével bogozta, ki is merészelt szólni, aztán bólintott és benyitott. S lám, az anyósa ott állt az ajtóban, lisztes kezeit kifelé fordította, úgy csimpaszkodott az ifjú férj nyakába. Majd belecsókolt Éva kontyos hajába. - Jöjjenek, kedveskéim, már rántom a csirkét! Addig is igyanak valami rövidet, hogy megjöjjön az étvágyuk.

Lassan bezsúfolódtunk a lakásba. Subri meg én rögtön elfoglaltuk a legjobbnak tűnő helyet. Ez volt a kanapé. Olyan, amit aztán szét lehet nyitni és franciaágy lesz belőle. Még mellénk ült egy vékony fickó, látásból ismertem, valamelyik erzsébeti köpködőből.

- Na, én benyomok egy vodkát - állt föl Subri, és töltött magának. - Ti? Mit isztok? - Én hallgattam, nem akartam túl korán lerészegedni, kólát kértem. A sovány krapeknek is jó volt a vodka. A konyha felől a rósejbní illata szállt, húzott az orrunk alatt, addig is rágcsaltuk az aprósüteményt, meg a zserbót. Éva táncra perdült, csizmás, feketeruhás parasztember forgatta, fején kalap. Aztán tovább dobta, Sutyihoz, tőle meg lekérte az após. Előkerült a kenyereskosár, konyharuhával takarva. - Eladó a menyasszony - kiáltott föl a kalapos ember, s láttam, hogy befőttes gumival rögzített, hengernyi pénzt dob a kosárba, majd letakarja. Subri is fölállt, átkarolta a karcsú derekat, suta volt, majdnem elesett, ahogy belekezdett a rezgőcsárdásba. Aztán ő is behajította az ezer forintját a kosárba. Én következtem, a táncban végképp anti-talentum. Lassan tápázkodtam föl a kanapéről, oldalra lestem, láttam a sztereó Aiwát, mely eddig Skorpiót bömböltetett, most viszont a Corvina lírai számát játszotta. Magamhoz öleltem a lányt, és méltóságteljesen lassúztunk. Így is ráléptem a lábára sűrű bocsánatkérések közepette. A lány rám se nézett. Én pedig mint a kígyóbüvölő meredtem rá, hátha elkapja a tekintetemet. De nem. Semmilyen jelet nem bocsátott ki felém, éreztem ezt, mert antennáim kitűnően működtek. Nem akarok dicsekedni, de az egész ünneplő tömegben én voltam a legjobb képű srác, bár lányos, finom arccal bírtam, sok homokos akaszkodott rám, de én leráztam őket, hol szép szóval, hol üvöltéssel. Ez hát a baj. Ez a kisfiús arc. Bezzeg a Sutyi olyan volt, mint aki szőrén üli meg a vadlovat. Ez kell a nőknek. Nem baj, ha részeges, nem baj, ha félrelép, néha lekever egyet, tán bele is rugdos a kedvesbe, csak férfi legyen. Ilyen maszek, mint a Sutyi. Akinek telik Aiwára. Én csak álmodtam ilyen magnóról. Az enyém még szalagos Mambó volt, de minden finom rockkal tele a sok szalag. Volt Corvinám is, meg Beatrice, P. Mobil is, sőt, mert szerettem, még Cserhádi Zsuzsa is forgott, főleg akkor, amikor szerelmes voltam, „Kicsi gyere velem csókot csenni...” olykor még sírtam is. De az igazi zenék, a Cream, a Led Zeppelin, a Purple, a Uriah Heep, a Sabbath, a Santana, Who, Doors, és minden, mi szem szájnak ingere. - Innen mentek nászútra? - szólítottam meg váratlanul a lányt. Bólintott.

- Aztán merre, ha nem vagyok vindisgréc?

- Csak a Mátrába. Egy hét Bagolyirtáson.

- Szép hely. Jó levegő, hatalmas erdők. Jártam ott gyerekkoromban. - A lányt át kellett adnom, gyűlt a pénz, már hiába takarták le a kosarat, szélein kilógtak a papírsarkok. - Te Jóska, ez aztán jól van eleresztve. Aiwa sztereó, kazettás, megvan a kéglije, és még nászútra is mennek, föl a Mátrába.

- Maszek - mondta Subri, én meg pakoltam kis szatyromba a süteményt.

- Maszek. Ezt hajtogatod. Te mért nem vagy maszek? Úgy melózol, mint a güzü. Szépen kereshetnél te is.

- Melózni tudok, apám! De az üzlet a lényeg. Ahhoz meg oda se bírok köszönni. Jó nekem a gyár.

- Marha jó. Ott fogunk elpusztulni. Megnyomorodni. De ilyen cuccunk nem lesz soha. Na! Nézd csak! Vége a menyasszonytáncnak. Megy a csaj átöltözni. Kölcsönzött holmi, mi? Féltik, mint a szemük fényét.

Subri nem szólt semmit, bambult, mint mindig, de ez csak a látszat. Figyelmét semmi sem kerülte el. Folyton egyetlen szexuális kapcsolatáról beszélt, ötvenes nővel, hogy az milyen jó volt, hányszor feküdt a nőre valami sátorban, de hol, kérdeztem mindig, hát a strandon; strandon, kérdeztem, miféle sátor van egy strandon, s végre kinyögte, hogy a Balcsinál, kempingben. Jó régen lehetett, el is volt kenődve, ezért aztán a munkába ölte minden energiáját, valahol érezte, hogy spermiummal az agyban nem lehet sokáig normális az ember, szerzetesnek meg csak nem vonul. Belépett a lány, körömcipő vöröslött szépívű lábfejen, térden fölül hullámozott a szoknya, blúza fehér selyem, mögötte érzékelhető volt a melltartó íves csipkézete. Új taktikát eszeltem ki, mely nem az én eredeti ötletem volt, hanem hallottam a nagy-menőktől. Ne ragadj a csajra, tégy úgy, mintha nem érdekelne, legyen a nő maga Lollobrigida. És akkor, mert hiú minden ember, így a nő is, furdalni fogja az oldalát, hogy ez a pasas miért nem néz rá? És ő fog rád akaszkodni. Kipróbáltam én már, de úgy sem kellettem a kutyának sem, de talán most, ennél az Évánál bejön. Valami, vagy valaki súgta. Isten. Nem lehetett más. De pont ő? És mi lesz a Tízparancsolattal? Krisztus még keményebb deklaratív intésével? Mindegy, nem érdekelt, de súgás volt, az biztos, el is fordítottam a fejem, beszélgetni kezdtem boldoggal és boldogtalannal, fociról, nyer-e megint BEK-et az Ajax, meg hogy mennyit zabál a ZIL. Közben majd megőrültem, hogy nem nézhetem Évát, szép lábát, darázsderekát, leengedett sötétbarna haját, száját, fitos orrocskáját, meleg, barna szemét. De jusz se! Egyszer csak mellém ült. - Töltenél kólát? - kérdezte és úgy nézett rám, hogy fölfalt a tekintetével.

Töltöttem. - Jeget?

- Kérek.

Lassú kortyok. Olyan keveset ivott, mint a macska. Sutyi váratlanul fölordított. - Elfogyott a lőre! Ki megy le a pinyóba két kanna borért? - Semmi válasz, lapult mindenki, részeg volt a társaság, le sem találtak volna a pincéig. - Én lemegyek - mondtam és fölálltam. - Csak nem tudom, melyik a ti pincétek.

- Asszony, eridj le a sráccal. Vigyetek zseblámpát. Itt a kulcs - és elkezdte hajigálni felém a lámpát meg a kulcsot. - Vöröset is, meg fehérét. Két kannával. Húsz liter, kiscsávó. Van annyi kajakod?

- Megbirkózom vele - néztem keményen Sutyi szemébe.

Lementünk a pincébe Évával. Labirintus. Éva már nem emlékezett, melyik ajtó mögött lapul a sok bor. Villany sehol. A zseblámpa is csak pislákol, merült az elem. - Ez lesz az. Világítsál be! - Bevilágítottam. Tele a pincerész gumikülsőkkel. A sarokban műanyag kannák. - Itt volnánk. - Éva a falhoz támasztotta a hátát, míg én a zárral bibelődtem.

- Csókolj meg! - A kérés váratlansága kiverte kezemből a zseblámpát.

- Rám se néztél. Most meg hirtelen... - mutatóujját a számra tette. - De tényleg, mi ez a váratlan fordulat?

- Kiszúrta énem magamnak már a kezdet kezdetén. Csak nem látványosan. Csókolj már meg!
- Megcsókoltam. Hosszan, kéjesen. Belefulladtam a csókba. Csókolózás közben bearszoltunk a pincerészbe. Éva fölhúzta a szoknyáját, én meg szorgosan gomboltam a blúzárt. Mellét fogdostam a melltartón keresztül, ő meg a sliccem körül nyúlka. - Várj egy kicsit - kértem -, majd én lehúzó... - Ezt kellett tennem, mert hosszú alsót viseltem, nehogy fölfázzak, apám figyelmeztetett, hogy fiatalon elveszíthetem a prosztátámat, ugyan nem volt világos számomra, mi is az a prosztata, de hogy fontos valami lehetett, az biztos, mert különben nem szólt volna az öreg, csak azt nem vette számításba, hogy az ő egyetlen fia nővel is összekerülhet élete során, és ég majd, mint Gyöngyös, mert a jégeralsó nem éppen férfias látvány. Úgyhogy letoltam énem mindent egyben. Bokámra csúszva a nem éppen makulátlanul tiszta hóbelevanc. - Nincs rajtam bugyi... - suttozta, és így, állva, jobb kezével vezette be hímtagomat. Énem nyomtam, mint valami tapasztalt kan, holott ez volt a második, igyekeztem másra gondolni, hogy ne menjek el túl hamar, Sutyi nézett rám, röhögött, hogy baszom a feleségét; olyannyira beleéltem magam a gondolatelterelésbe, hogy a vér visszaszaladt ágyékomból egyéb nemes szerveimhez. Újra a lányra koncentráltam, megemeltem kicsit, néha sikkantott, de nem bírtam így tartani, azért mégsem voltam Sutyi, vékony kiscsávó csak, akin nemrég kezdett nőni a szőr, de még így is kéthetente ha egyszer kellett megborotválkoznom. - Nem bírlak el... - nyögtem. - De ott, mögöttem van egy fatrepni... nem kényelmes, de ennél jobb - és igyekeztem óvatosan hanyattfektetni a lányt. Itt aztán beteljesült az álom. - Jó volt? - suttozta. Nem szólt. Föül, haját igazgatta.

- Sutyinál jobb volt.

- Akkor az is több a semminél. Miért pont Sutyi? Egy ilyen nő...

- Nem akarok melózni... elegendem van a gürcölésből. Sutyi meg egész nap húzza az igát, este meg csak kibírom valahogy. Aztán jön a gyerek, és én otthon leszek vele, jólétben, biztonságban. Szeretőd meg mindig talál magának az ember. - Tiszta, világos, már-már filozofikus okfejtés. Tudtam én mindig, hogy ez kell a csajoknak, én meg valamiféle próbababa lehetek csak, nem apa, családfő, meg ilyesmi.

- Nem védekeztünk!

- Nem. Férjes asszony vagyok, igaz? Akkor meg ne tojjál be.

Nem értettem, de ha ő ilyen nyugodt, akkor én mért izgassam magam. Mikor lenyúltam a kannákért, azért beugrott. Sutyi is lehet a gyerek, csak nehogy rám hasonlítson, mert akkor fölnégyel.

Húzta a kezem rendesen a tíz-tíz liter lőre. Benyitottunk. Akkor vettem észre, hogy a hófehér blúzon szöszök, fadarabok csimpaszkodtak. Még az előszobában, mintha Éva hátát veregetném, lesöpörtem minden áruló nyomot. - Hol az anyámban voltatok eddig? - förmedt ránk Sutyi. - Húsz perc alatt meg is iszom az egészet!

- Nem találtuk a fakkodat. Elestem a sötétben, mert nincs villany. Csináld meg, mert te is orra buksz egyszer. A zseblámpád meg nemhogy világítana, de direkte sötétít. Bazd meg! Itt a borod, fehér és vörös, igyátok és kússzatok le rólam.

- Asszony! Hát hol tartod a szemed? Hányszor voltál már lent a pinyóban? Olyat kapsz mindjárt, hogy... - Nem tudom, honnét vettem a bátorságot, de a lendülő vastag kart lefogtam, minden erőmmel szorítottam, hogy érezze, nem vagyok annyira cingár. - Nyugi. Nem ő tehet róla. Én sem talállok meg semmit. Úriember nem ver nőt. Igaz?

- Na jó, szíjjál le, essünk neki, míg hűvös a pia.

Kortyot nem ittam. Néztem Évát, sajnáltam is meg nem is, ha így választott, hogy jobb egy vadállat, aki házhoz hozza a biztonságot, de nincs egy értelmes szava, még a sóhajtása is hamis és erőszakos, akkor legyen. Fölpróbált, jó volt neki, és mehetek Isten hírével. Subri rám nézett, és tudott mindent. Honnan? Meg nem mondom. Betyár volt ez, csavaros aggyal, tudta ő, hogy húsz percig nem lehet ténferegni. Öntötte magába a bort, de nagyon nehezen bírt le-részedezni, jól tűrte a piát, s ha most hirtelen rászólt volna valaki, hogy szétkapni a gyár összes csőleszűrő gépét, már ment is volna szerelni, szétszedni, összerakni, úgy, hogy egyetlen csavar nem marad a műhely betonpadlatán. Nem kérte senki, de lassan véget ért a buli. Odakint már sötétedett. Még aznap este fölvitte őket a Volga Mátrafüredre, ahonnan másnap reggel mentek tovább Bagolyirtás felé. Sokan már a buli közben is elmentek. Páran maradtunk, lekísértük az ifjú párt. Sutyi a hátsó ülésen terpeszkedett, Éva az anyósülésen. - Na, csőtök, majd találkozunk! Ha gumiproblémátok van, mindenkinek ingyen Sutyinál!

A bérelt sofőr beindította a motort, melegítette. Éva letekerte az ablakot. - Szia. És kösz. Édes kisfiú vagy. Ilyen szeretnék. Ilyen gyereket szülni, mint te. Gyere közelebb. - Odaléptem, Éva átkarolta nyakamat, magához húzott, és váratlanul szájon csókolt. Sutyi már nyitotta a hátsó ajtót. - Beleverek a szádba, kis geci! - De visszahuppant az ülésre, mert a sofőr gázt adott, és a Volga méltóságteljesen végiggördült az úton. Subri és én hosszan néztünk utánuk, míg föl nem szívta őket a gyéren világított sötétség. Subri hallgatott, nem érdekelt, hogy megvolt-e a lány, vagy nem, kezét ráztunk, majd hétfőn a gyárban!

Én be nem tettem a lábam Erzsébet szórakozóhelyeire, de még Subrit sem látogattam meg a nedves szuterénban, pedig tetszett a húga, csaptam volna neki a szelet, de a félelem nagyobb úrnak bizonyult a kíváncsiságnál. Mi lehet Évával? Pontban kilenc hónap múltán Subri rám tört a gyári öltözőben. - Megszületett! Három kiló negyven deka. Kisfiú.

- Sutyi a gyerek?

- Nem. A húgomé! Hát ki másé lenne? - Subri értetlenül rázta bozontos fejét. - Vagy úgy! Tegnap született, messziről láttam csak, nem tudom, kire hasonlít.

Nyugtalan voltam. Napokig számoltam, osztottam és szoroztam, és arra jutottam, hogy a fogantatás azon a bizonyos napon történhetett. Na és? A nászéjszakán Sutyi is odatehette a magáét... Azt azonban elképzelni sem tudtam, hogy ha történt is köztük valami, az nem erőszakkal történhetett. Aznap, legalábbis. Mert a lány rám gondolt, engem szeretett, ha pillanatra is. Mindegy. Ha rám hasonlít, akkor örök vesztes lesz, míg le nem fogják a szemét. Ha Sutyira, övé lesz a világ.

VERA

A Martos Flóra Ifjúsági Ház ott állt a petróleumkikötő mellett. Gyalogoltunk eleget, ha koncertet akartunk látni. És hallgatni. Mert azon a napon a Taurus lépett fel. Csodálatos rock-banda. Szédelegve jöttünk ki este tíz körül. Subri egy hozzávaló lányba karolt, egymagasak voltak, a lány szemüveges, haja vörösre festve, és olyan vékony volt, hogy eszembe jutott a vice. „Ki az abszolút sovány? Az, aki lenyel egy meggyagot, és azt hiszik, terhes.” De mégis örültem. Végre nő Subri oldalán. Talán elveszi a kedvét az eszeveszett munkabuziságtól. Leköti a figyelmét. Talán még ágyba is bújik vele. Odacsapódtam hozzájuk. - Na, milyen volt?

- Baromi nagy - bólogatott Subri.

- Radics Béla a gitár királya - kontráztam.

- Ja. Úgy játszik ez a srác, mint... mint - hosszan gondolkodott, majd kibökte -, mint roger-glover. - Subritól elszakadt a lány, pár méterre járt előttünk.

- De nagy barom vagy te! Angol nevet nem ejtünk fonetikusán. Rádzser Glover. Érted? De ez még a kisebbik baj. Főci, hogy ő a Deep Purple-ben nem szólógitározik, amit tesz Radics, hanem basszusgitáros.

- Jól van már. Nem mindegy?

- Hogy lenne mindegy! Társaságban elsütöd, és körberöhögnek. Én meg nem akarom, hogy az én kedves jó barátomat hülyének nézzék. Jó, hogy a csajod nem hallotta. Bár mit tudom én, mekkora aggyal bír ez a fogpiszkáló.

- Vigyázz, miket vakerászol! Megküldelek egy balhoroggal!

- Azt nem mondhatod, hogy sok husika tapad a csontjaira...

- Nekem megfelel, haver. Olyan kedves. És holnap is találkozunk.

A lány visszajött. - Bemutatom neked Nellit.

- Szervusz - bólintottam a lány felé. - Neked is tetszett a koncert?

- Hát... nekem túl kemény volt. A lírai muzsikát kedvelem inkább.

- Nos, a Radicstól ez nem várható el. Volt már olyan buli is, ahol vérzett a szája, mert foggal pengetett. Most is csinálta, de úgy látszik óvatosabb volt, és nem ivott annyit, hogy elveszítse minden önuralmát. De nemigen érdekli semmilyen sérülés. Vodkával fertőtleníti. - Nelli összerázkódott, tényleg nem neki való az ilyen keménykedés. Majd hirtelen hozzám fordult. - Látod ott azt a lányt? - Kéménysötét volt, nem láttam semmit; csak a tömeg, ahogy hullámozott végig, ki a kikötőből, a buszmegálló felé. - Nem látom. Semmit se látok...

- Akkor idehívom... Vera! Verám!! Gyere már ide légszi!

Vera a közelbe ért. Én még ilyen csodát nem láttam. Meg is tántorodtam és araszolni kezdtem hátrafelé, mint a rák. Örök vágyam, álmom, maga az elérhetetlenség állt előttem. Lány, aki fekete. Vállig érő dús haj, szemöldöke is vastag, szép ívű, arca amerikai színésznőé. - Ő a Vera. A barátnőm. Ismerkedjete meg.

Megismerkedtünk. Subri és Nelli Erzsébet felé vették az irányt. Mi meg sétálni kezdtünk, bele az éjszakába. Szótlanul. Mit mondjak ennek a gyönyörűnek? Merjek? És ha elküld a fenébe? Esetleg lekever egyet? A közelben senki. Ha pofonvág, én érzem csak, nekem lesz másnap vörös a képem, akkor meg mi ez a majré?

- Te, meg a Nelli együtt is dolgoztok? Egy helyen...?

- Igen. Május 1. Ruhagyár Elegant.

- Húha! Az Elnök utca egyben. Igaz?

- Honnan tudod?

- Tőlünk szállítanak oda is anyagot. Mert én meg a Subri, vagyis a Mocsári Pali a Magyar Posztóban melózunk. Láttam a szállítólevélen. Május 1. Meg ez a Martos Flóra - emeltem föl a hangom. - Csupa komcsi mind. Nagy fantáziára vallanak.

- Uszítunk a fennálló rend ellen? - kuncogott a lány.

- Igen! Egyfolytában. Sitten végzem, az biztos. Bekaszliznak, de nem ám a politikaiak közé! Nem. A köztörvényesek fognak móresre tanítani. Csak nem te is... valami besúgó... egy ilyen gyönyörű nő!?

- Udvarolsz?

- Megpróbálok.

- Azt lehet. Amit meg mondtál, arról hallgatok, mint a sír.

Vera egyszer csak belémkarolt. Megrogyott a térdem. Ez nem lehet igaz. Ez most nem a valóság. Álom, melyből csipásan ébredek, és a satura támaszkodva várom, hogy kezdődjék a hajítás. De nem. Nem ittam semmit, örült nem vagyok, ezt pszichiáter mondta anyámnak még a középiskolában, mert a hisztim nem múlt; semmiféle gyógyszeres kezelésre nincs szükségem. A hisztimet meg el kell viselni, majd lehiggadok. Ebben is maradtunk. Otthon. De máshol nem tolerálták. Csak nehogy itt és most kitörjön belőlem ez a kislányos förtelem. Ezt a nőt nem szabad elengedni.

Másnap hétfő, a legtöbb melós szédelgett az átvitt éjszaka után, Subri és én fitteek voltunk, bár én is úgy éreztem magam, mint a részeg. - Na, mi volt? Elkúrtad a Verát is, mi?

- Tévedsz, öregem! Belémkarolt. És dumcsiztunk. Kicsit gyanús lett a dolog, mikor azt mondta, ma nem ér rá. Holnap? Akkor se. Tudod, mit szokott ez jelenteni? Hogy soha. De akkor? Mire ő: szerdán! A Székelycsárdában!

- Akkor spórolj, haver. Marha drága az a hely.

- Csak nem akar vacsorázni?

- És ha igen?

- Akkor én szódát iszom. A többi lóvét meg ráköltöm.

- Fütened kell. Állandóan. Nelli mesélt róla. Nem tőlem tudod, de vőlegénye van.

- Hogy azt a bánatos, peches, kisfiús nénikémet!

- Nyugi, mert megüt a gula, és akkor hiába vár a csárdában. A krapek katona. Hét hete van hátra. Addig ki sem engedik. Első lépcsős. Harcoló alakulat. Addig viszont... szóval hajts rá. És el ne basszad. Ez nem olyan csaj. Kettőt már fölpróbáltál. Ez annál több!

Ezt én is éreztem. A többiek? Mit többiek! Az a kettő. Huszonegy évesen. Hát nem a világ nyolcadik csodája! Vera. Vera. És még egyszer Vera. A hiányába voltam szerelmes. Szerelmes voltam? Nem tudtam akkor még, mi is a szerelem. De éreztem, tudtam, bizsergett bennem, hogy itt valami más történik. A két éjszakát félálomban fetrengtem végig. A szerdára vártam. A melóhelyen ímmel-ámmal, a szokásosnál is lazábban hagytam a munkát, hogy más is hozzáférjen. Hiába minden. Gondolataimat próbáltam elterelni. Subrival dumáltam. Hogy mi lesz nyáron. Mi van a csajával. De minden mondat, minden gondolat mögött Vera nevető szempárja tündökölt. Befészkelte magát a kisagyba, a gerincvelőbe, a zsigerekbe, a szívbe, a szívcsúcsba, stimulálta a sinuscsomót, a hajam tövében is ő volt, csiklandozta a fejbőrömet, pedig még nem ért hozzám, nem tudhattam, milyen a simogatása, ujjai miként futkároznak a bőrömön, nem tudtam semmit, mégis ő már én voltam, belémsült, belémolvadt, kismama lettem, aki a szíve alatt hord egy felnőtt nőt, de meg nem szüli soha. Bunkó szokás volt akkoriban, hogy szívtunk a csajok után. Volt, aki vette az adást, legtöbbször oda se néztek. Hétfő reggeltől nem szívtam többé. Jobbnál jobb nők mentek a zuhany alá a műszak végeztével, de még csak rájuk sem néztem, nemhogy szívtam volna. Fejem folyton pörgött, mert hátulról is végig kellett mérni a nőt, sajnáltam, hogy ilyen az emberi csontváz, mert egyszer csak kattant a nyak és nincs tovább, jó lett volna valahogy úgy, mint a bagoly. De nem lehetett, így hát meg kellett fordulni teljes testtel, ami már feltűnő volt. Most meg? Eszembe se jutott. Furcsa volt az is, hogy egyik nőben sem láttam Verát. Mert mégha hasonlított is valamelyik, Vera nem lehetett. Boldog voltam. Bár nem tudtam, mi az a boldogság, de ez a megmagyarázhatatlan, nyugtalan bizsergés, talán a boldogság. Józan szalonspicc. Mely állandósult. Nem tudni. Szerelmes voltam. Ezt viszont biztos állíthatom.

Heves szívverés a Székelycsárda előtt. Este hat. Március utolsó hete. Május végén jön a katona. És elveszi Verát. De addig is... Nem voltam olvasott ember. Hacsak nem számítjuk olvasmánynak az összes sci-fit, ami akkortájt megjelent, meg valamennyi Vernét, és az indiánregények tömegeit. És erre a tudatlanságra jött, mint a váratlan nyári zápor a nőgyűlölő nagy filozófus, Schopenhauer. A Munkásotthon könyvtárából szerettem volna kikölcsönözni, de nem lehetett. Régi, századeleji fordítás. Csak helyben olvasható, de nem ajánlatos. Miért? Szocializmust építettünk, és hát egy ilyen dekadens... Idős hölgy volt a könyvtáros, megesett rajtam a szíve, és kezembe nyomta a filozófus metafizikai írásait. És én, a műveletlen, azonnal értettem mindent. Ami megfogott, azt azonnal megtanultam és fűjtam kívülről, nőknek persze nem mertem mondani soha, de most eszembe jutott Verára várva. „*Minden szerelmetesség bármily légies is egyébként, csakis a nemi ösztönökben gyökerezik, sőt egyáltalán nem is más, mint közelebbről meghatározott, specializált, mondhatnánk a legridegebb értelemben individualizált nemi ösztön.*” Ridegség? Nem értettem. Most nem. Olyan forró voltam, mint a kályha. Amikor túlzottan megpakoljuk és narancssárgára izzik. Nemi ösztön? De kinek a részéről? A nőé ez az ösztön? Vagy a férfié? Kié az erősebb? Rágtam magam, és nem mertem benyitni a Székelycsárdába. Fiatal pár nyitott be, én meg a takarásukban. Vera sehol. Így aztán összesen hárman voltunk a csárdában. Rusztikus bútorok, piros abrosz. Ahová én ültem, folt terebélyesedett, ahogy sokáig néztem, kirajzolódott Franciaország vaktérképe. Nem baj. Most már nem mozdulok. Jönnie kell. Subri megmondta. Nem olyan, mint a többi. Én sem. Bár én tudom magamról. Meg a visszajelzések. De mit tudok Veráról? Honnan veszem én, hogy különb? Benyitott. Azonnal észrevett, úgy mosolygott, hogy leghátsó fogait is látni véltem. Nekem már akkor hiányzott három fogam, még jó, hogy hátulról, de a „kirakat” sem volt makulátlan, két tömés is fogaim közt. Ha valaki nagyon megnézte, bizony látszott. Fölálltam. Vera szájon puszilt. - Szia. Bocs, hogy késtem. De hazarohantam átöltözni, anyám meg kis híján odakötött a gyűrődészkához. Elront minden téstát. Amúgy olyan szakács, hogy a Hiltonba is elmehetne.

- És te, ezekkel a szép kezeiddel tésztát gyúrtál?

- Szép kezek? Egy varrónő kezei. Nő vagyok. Ha egyszer családom lesz, muszáj. Mindent meg kell tanulnom.

Nem szóltam. Csak néztem. Szúrósan. Behatoltam a tudatába. El is kapta a fejét. Átnyúlt a másik asztalhoz az étlapért. Istenem! Ebből vacsora lesz. Mennyi is van nálam? Belelapozott. És intett a pincérnek. - Sertéspörköltet kérnék nokedlival. Te? - Fejemet ráztam. - Én már jóllaktam otthon. Csak kólát kérnék. De ne túl hideget... - mondtam kissé zavarodottan. Már nem a pénz miatt! Hanem ez a pörkölt... Nem is értettem. A nő nekem nem volt ember. Sokkal több annál. Hamar jött is az étel, Vera kanalat kért, és a nagy merítések után kenyeret tört és küldte le a torkán az étel után.

- Olyan furcsán nézel. Ja! Még nem láttál enni. Zavar?

- Miért zavarna? Jó étvágyat... - Dehogynem zavart. Az angyalok nem esznek. Noha a természettudományokban nem jeleskedtem tizenkét évnyi tanulási időszakomban, olyannyira, hogy a bukás határán egyensúlyoztam évről évre, annyit azért tudtam, hogy az anyag nem vész el, csak átalakul. Ez a förtelmes étel, melynek még a látványa is megforgatta finnyás gyomromat, valahol távozni fog. És ezt nem bírtam fölfogni. Vera, ahogy ül a végén. Ez a csupa illat, csupa melegség, csupa varázslat. A normális, egyszerű agyféltekém tudta a következő ményeket, a másik azonban elringatott, és belezavart az illúzióba. Az illúzió veszélyes. Mi lesz, ha viszont szeret? És odaköltözik hozzánk, ha anyámék engedik? És együtt kelünk? Akkor rá kell majd jönnöm, hogy nincsenek illúziók. Még magamtól is undorodom fölkelésnél. Hát még ha hozzám is jön! Elcsavarja a fejemet!

- Bocs... látom, elkalandoztál. De most valami más. Ne sértődj meg.

- Nem fogok. Mondjad csak.

- Nem tudhattad, de nekem vőlegényem van. Tavaly télen volt az eljegyzésünk. - Rá se néztem. - Meg sem lepődsz?

- Hogy mi...? Ja, értem. Eljegyzésed volt. De hol a gyűrű?

- Bevágтам a zaciba. Mind a kettőnkét. Április végén lejár.

- Ennyire nincs pénzed?

- Ennyire. Anyámmal élünk ketten. Apám meghalt gyerekkoromban. Anyám meg rokkantnyugdíjas. Amit a gyárban keresek... de neked meséljem?

- Hideg vízre. Tudom. Azért igyekezz. Ne hagyd ott a gyűrűket. Ő? Tud róla?

- A vőlegényem? Nem. Katona. Nem mondtam?

- Nem... - Majdnem elszóltam magam, hogy tudok mindent, de gyorsan belekortyoltam a kólába.

- Már csak hat és fél hét. És újra itthon. Ha nem csukják be. Mert folyton balhézik. Verekedős a szentem. - Na, csak ez hiányzott! Akkor nem lehet nyüzüge az ürge. Nincs remény. A nőknek nem kell a magamfajta. Hatvanöt kiló voltam, és hozzá majdnem száznyolcvan.

- Én érzem, hogy időben a karjába vesz.

- Honnan az érzés?

- Nem tudom. Istennel vagyok bensőséges viszonyban.

- Hiszel. Ez szép! - Azzal kitörölte a tányért a maradék két körömnyi serclivel. - Jó volt. Én is innék valamit. Szeretem a vörösbort. - Na, még ez is! Pörkölt és bor. Ha még az is kiderül, hogy zsugázni is szeret, meg néha kiugrik a lovira, olykor köpköd is, akkor én bennem, mint bőr alatt a vérömleny, fölszívódik a szerelem.

- Fizetni! - Intettem a pincérnek, és a zsebemben kotorásztam.

- Szó sem lehet róla. Mindenki a magáét.

- Amikor az eljegyzési gyűrűtök a zaciban pihen? Nem. Hagyd csak rám. Én alig költök valamit a fizuból. És... ne neved ki, de igyekszem magam meghívni a haverokkal. Kitalálok valami megrendítő mesét. Eddig még mindig bejött. Néha meg én fizetek. Az egyenleg felém pozitív. Vera nagyot nevetett és beleegyezett, hogy én fizessek. Öt nap volt még a fizetésig, és megvallom, fillérem nem maradt. Majd ad a Subri kölcsönt. Adott mindig. Én meg olyan fajta voltam, hogy üldöztem a kölcsönadót. Hogy visszafizethessem. Megbízhatóság mindenek felett. Így aztán más kollégák is adtak pénzt, ha megszorultam. A zaciban folyamatosan vendég volt Corvina karórám. Egyszer apám észrevette a cédulát, és kaptam a fejemre. Miért nem szólok? Hová sülyed az ő fia? Én meg magyarázkodtam. Felnőtt vagyok, megállni a saját lábamon, ez az igazi férfiasság. - De nem tudsz lábra állni! - Ez volt apám véleménye, és igaza volt. De engem akkor tényleg nem érdekelt semmi. Néztam ezt a nőt, és úgy éreztem, ilyen lehet az örület. Ez a szerelem nevű ízé, ez komoly betegség. Vera megfogta a kezem az asztal tetején. - Tehát mint említettem, férjhez megyek, ahogy leszerel a vőlegényem. De addig járhatunk. Ha ez így megfelel neked...

- Két hónapig? Megfelel. Életem végéig is szívesen. De ha így döntöttél, akkor azt tiszteletben tartom. És...

- És?

- Nehéz ezt kimondani. Vera... én még ilyen nővel, mint te, nem találkoztam. Teljesen megzavarodtam. Azt hiszem, nem hiszem, tudom, beléd szerettem.

- Marhaság. Csak úgy érzed. Én inkább azt hiszem, pusztán szexuális vágy van benned. Óriási éhség.

- Az is. Volt már csaj az életemben. Vágy is. De ez, veled, ez valami más. Nem vagyok hülye. Csak azért, mert lakatoskodom a Posztóban. Ne nézz le, légy szíves. Komoly filozófiákon rágom át magam. És fölfogok minden szót, gondolatot, gesztust. Hidd el. És nem várok viszonzást. A dolog ügyis egyoldalú. Azt azért elárulhatnád, hogy vajon te szerelmes vagy-e a vőlegényedbe. És ő beléd?

- Folyamatosan levelezünk. Néha fölhívom.

- Nem ezt kérdeztem.

- Hagyjál engem békén! Mit tudom én, hogy szerelmes vagyok vagy nem... Te vagy az első, aki ilyenekkel traktál. Hogy ő, ott a seregben mire gondol, honnét tudjam. Ő sem mondott nekem még ilyeneket. De jól vagyunk egymással. És különben is. A szerelem állítólag elmúlik. És akkor mi van? Szétválunk? Vége? Ugyan már. Szeretjük egymást, jó apja lesz a gyerekeknek. Ezt én érzem. Minden nő érzi, kihez kell hozzámenni.

- Na. Pontosan ezt mondtam volna én is. Helyetted. Mert tudom, hogy így van. És köszi, hogy két hónapig szerethetlek. Ha nem zavar. Mert az már mégiscsak borzasztó volna, ha zavarna a szerelem. Ne zavarjon. Kortyold. Idd ki minden cseppjét, mert május végére véget ér.

- Jó, rendben. Szeress, ha neked ez a dilid.

- Vigyázz, mert az bőrérintkezéssel jár. Állandó zrika. Mások előtt is.
- Bőrérintkezés?
- Igen! Simogatni foglak. Átölellek. Érezni szeretnék. Nem úgy, ahogy az utcán látod. Megy a krapek elöl, a nője meg ballag utána. Az ember nem tudja megállapítani, hogy közülük van-e egymáshoz. Ezt én nem bírom idegileg. Ha valaki velem van, az velem van. Testben és lélekben egyaránt. Szereted az állatokat?
- Van macskánk.
- Az kevés, hogy van. De szereted-e?
- Nem gondolkodtam rajta. Kint van az udvaron. Én etetem.
- Vedd néha ölbe. És dorombolni fog. Simogasd. És szeretni fog. Minden érdek nélkül. Én is ilyen állatka vagyok. Nincsenek érdekeim. Csak a tiszta szeretet. Az önzetlen kitárulkozás.
- Fura egy srác vagy te, hallod-e!
- Miért fura, ha valaki ember? Nem több és nem kevesebb.
- Hát én mi vagyok? Nem vagyok ember?
- Te... és általában a nők nálam nem emberek. Többek. Tündérek? Angyalok? Nem is tudom. De szálljunk vissza a földre. Ember vagy. De lehetnél sokkal jobb ember. Nietzschei értelemben: emberibb ember.
- Milyen értelemben?
- Ja, Nietzsche. Német filozófus. Nem bonyolult ez a tétele. Azt írta, hogy Isten halott. Mert megöltük őt, mi, emberek. És ha így van, kell valami más helyette. Az übermensch. Az emberibb ember. Én ezt marhaságnak tartom, mert nincs ember, aki fölérne Istenhez.
- Hogy miket tudsz te! Lakatos létedre!
- Kamu lakatos vagyok. Gimibe nem vettek föl a hármaskörrel. Maradt a szakközép. Mert érettségi kellett. Apám agyoncsapott volna, ha a fia nem érettségizik. És muszáj melózni, mert ha káemkás lennék, bevágnának a síttré.
- Gondolnád, hogy én még csak nem is érettségiztem?
- Nem. A szemed nemcsak szép, de értelmet is sugároz. Az érzelmeid azonban...
- Szóval csak az ipari sulit jártam. Varrónő. Nem nagy kaland. De ősztől a dolgozók iskoláján folytatom a tanulást, mert én is leérettségizek. Az az álmom, hogy divattervező leszek. A lányok az én gyönyörű ruháimban billegnek majd a kifutókon.
- Miért is ne! Kellenek az álmok.
- És te? Nem akarsz továbbtanulni?
- Nem. De kellene. Csakhogy felvételi van. Tesztlapok. Én meg nem adatokat tárolok a fejemben, hanem gondolatokat. Az ott meg kevés. Aztán nem nagyon csípi, ha valaki szakközép-ből próbálkozik a bölcsészkaron. A gimisek előnyben. Legföljebb estin. Meló mellett. Ahogy én elnézem magam, hát nincs sok kanalam hozzá!
- Nehéz. Tudom. Jól van na! Ne lógasd az orrod. És szeress nyugodtan - nevetett Vera, és hátrasimította dús, fekete haját.
- Ígérd meg, hogy a macskádat jobban fogod szeretni...

- Megígérem.
- Állatot öltél-e már?
- Agyonnyomtam egy pókot.
- Nem ilyenre gondoltam. A háziasszonyok...
- Tyúkot vágni? Nem! Pedig nem félek a vértől. Csak az a nyiszálás, meg a vergődés... eleget láttam anyám kezében. Néha le kellett fognom a lábát. Az is elég volt. Amúgy közömbös. Mert enni kell.

Kiléptünk a Székelycsárdából. Csak ott volt fény, ahol a kirakatokból kizuhant a járdára. Aztán hosszan sötétség. Magamhoz húztam Verát. - Megcsókolhatlak?

- Pörköltes a szám.
- Leöblítetted borral.
- De akkor is. Olyan ciki. Most ne. Legközelebb nem eszem semmit, és hozok rágót. Jó? Fogadj szót... most az egyszer. Kárpótollak.

Legközelebb szombaton volt a randi. Akkoriban kéthetente volt szabad szombat. Én épp nem melóztam, Vera pedig délutános volt. Kettőre kellett beérnie a gyárba. A Nagyvárad téren találkoztunk, annak a hatalmas, Londonra emlékeztető klinkertéglás palotának a tövében, ahol étterem kínálta magát intim boksaival. Leghátulra ültünk. Dél volt, alig lézengett néhány vendég. Több volt a pincér, mint a kuncsaft. Vera szép volt, most láttam sminkben, száján halvány rúzs, szemhéján kékes árnyalat, mely feketeségét még jobban kiemelte. Farmernadrágban volt, mely feszesen tapadt izgató domborulataira. Eddig még nem láttam szoknyában. Meg nem kérdezem tőle, hogy miért. Nem merem. Valamit titkol a testéből? Pedig a szoknya az nagyon izgatott mindig. Valami látszik is, meg nem is. Rejti a lényegét, tudjuk nagyon jól, hogy mit, mégis leskelődünk. És hát a kéz, mennyivel könnyebben siklik a harisnyátlan, szőrtelen combokon, oda ahová... és eszembe jutott Subri, aki mindig azt mondta, neked, haver, ott jár az eszed, ahol másnak a keze. Nem mintha neki nem ugyanaz lett volna a sorsa, mint az enyém. Pedig ő két lábbal állt a földön, igazi lakatos volt, nem álmodott nappal, és mégis. Szükszavúsága már a némasághoz közelített. Mert ugye a nők nem szeretik a sok dumát. Térjünk a lényegre. Ha ezt tettem, akkor meg az volt a baj, hogy túlságosan gyors vagyok, nem hagyom, hogy a dolgok kifussák magukat. Nem értettem én a nőkhöz, de Vera most az enyém, két hónapom van rá, hogy talán még ágyba is bújhassak vele. Ha ez nem jönne össze, akkor is! A leghátsó bokszba ültünk, egymás mellé, én az ablak felé, de mindketten háttal a bejáratnak. - Eddig rágóztam. Semmi pörkölt. És én is kólázom veled. Jó?

- Nagyon. És nem érdekel a vőlegényed. Szeretlek, Vera.
- Minden lánynak ezt mondjátok.
- Mások... lehet. Én még nem mondtam. Legföljebb olyanokat, hogy szimpatikus, kedvelem, de ilyen, szeretlek, soha. Igaz, ilyen nővel, mint te vagy, nem volt még dolgom.
- Miért? Milyen nő vagyok?
- Eszméletlen.
- Bővebben.
- Csodálatos. Szép. Okos. Csinos. Kedves. Bájos. Mit mondjak még? De kérdek én tőled valamit. A te híres vőlegényed mondott-e neked ilyesmiket?

- Nem. Harapófogóval kell kihúzni belőle mindent. A maga módján szeret, de nem képes kimutatni az érzelmeit.

- Hát persze hogy nem! Mert nincsenek neki!

- Nem is ismered! Hogy mondhatasz ilyeneket?

- Őt nem. De hasonlókat ismerek. A nő pusztá tárgy nekik. Aki azért van, hogy fogja a fakanalat. Meg a gyereket nevelje. De tovább megyek. A nő mint tárgy, tárgy a szexualításban is. Érted? És ez az én legnagyobb bajom.

- Mert te is tárgynak veszed a nőket?

- Ellenkezőleg! Embernek. És mint említettem a múltkor, emberen túlinak. Akit dédelgetni kell, simogatni, szeretgetni, elmenni mellette és hozzáérni, becézni, és sok-sok puszi. Jártam pár csajjal, valósággal megbotránkoztatónak tartották ezt a viselkedést. Hogy ők már nem kislányok. A nővel nem így kell bánni. Kérdelem én, miért? Mert bevésve ott van az agyokban, hogy pénz számolva, asszony verve jó? Micsoda képtelen és aljas beidegződések ezek? - Vera közelebb húzódott. Megfogta mindkét kezem és a szemembe nézett. Éreztem, hogy belepirulok.

- Engem csak nyugodtan kényeztess. Simogass és becézz. Mert soha nem tették velem. Nyugodj meg. Én nem vagyok olyan, mint a többi. Legalábbis ami az igazi nőiséget illeti. - Meg sem várta, hogy reagáljak, lecsukta szemét, és száját csókra kínálta föl. Megcsókoltam. Nem tartott soká. Vera elkapta a fejét és kinézett az ablakon. - Most meg mi a baj?

- Semmi különös. Tele vagy elmélettel, de a gyakorlat... te nem tudsz csókolózni. - Erre már fölkaptam a vizet. Csak semmi hiszti, próbáltam nyugtatni magam, elszámolás tízig, húszig, bár ezek a módszerek mit sem értek nálam, én csak üvöltözni tudtam, szidni minden rokont, oldalágiakat is, de most vigyázat, nem tehetsz semmit, mert ez a nő lelép, ez tényleg nem olyan, illetve mégis, mert ezt már más is mondta, én meg gyakoroltam szorgalmasan, csak azt nem említette senki, hogy miért is nem tudok én csókolózni, amihez, gondoltam én, nem kell felsőfokú végzettség.

- Mondjad. Mi az, ami nem stimmelt.

- Nyelvemmel éreztem a fogaidat.

- Egál. Te sem tudsz csókolózni. Mert én meg a te fogaidat éreztem. Nyissuk nagyobbra a szánkat? Vagy mi?

Vera hallgatott, látszott, hogy szétveti a düh, erre nem számított. - A vőlegényed a csókkirály?

- Vera nem válaszolt. Talán még nem csókolózott azzal a bakával. - Nem tudod, mi? Majd az esküvő után adjuk oda egymásnak, amink van? Igaz-e? A hagyomány. Hagyjuk. Idd a kólát, mert nagyon meleg lesz. - Ittunk. Vera lassan lecsillapodott, érezhette, hogy velem nem is olyan könnyű. Ekkor valami olyat éreztem, amit addig soha. Így nő még nem nyúlt hozzám. Benyúlt a lábam közé, és mintha gyúrná a téstát. Elakadt a lélegzetem. Közben csókolta a nyakamat, az arcomat, a számat pedig megnyalta, és megint csókolóztunk. Most már nem éreztem fogakat, s én is igyekeztem elrejtetni a sajátomat. Hosszan tartott a csók. Meg a fogdosás. Én miért nem kezdtem simogatni a mellét? Nem tudom. Lebénultam. Bábuvá merevedtem. Vera csillogó szemmel nézett rám. - Most jobb volt, valld be!

- Mindjárt elájulok!

Úgy nevetett ez a gyönyörűség, hogy kihallatszott az utcáig.

- Lassan mennem kell. Kettőkor már a varrógép fölött görnyedek.

- Szegénykém. És köszí. Ilyen élményben még nem volt részem.

- Sejtettem. - Na, most ki fog fizetni? - Hagyd, hogy most én fizessek.

- Nőnek nem illik. Én vagyok a fér... illetve mit tudom én, mi vagyok. Éretlen, de lassan érő férfi! - Vágtam ki magam. Vera nem figyelt, pénztárcájából bányászta ki az aprópénzt.

Odakint, az Üllői út forgatagában, a halványan fénylő napsütésben megéreztem, hogy nedvesedik az alsóm. Vastag, sötét, mert új volt a farmerom. - Valamit otthagytam - mondtam hirtelen. - Várj meg, mert elkísérlek az Elnök utcáig. Egy perc az egész. - Beléptem az étterembe, fölkapkodtam az asztalokról vagy négy szalvétát és bezárkóztam a vécébe. A mostanra már kipiszkálhatatlanná zsugorodó hímveszőmet a herezacskóval együtt alaposan becsomagoltam. Csak folt ne legyen, mert nincs mivel eltakarnom. Vera mozdulatlanul állt, arcát a fénybe mártva. Néztam. Mint Tiziano Bűnbánó Magdolnája. Csak a koponya nem világított a keze alatt. Én magam voltam a koponya, lerágva rólam minden hús, ér, ideg. - Itt vagyok. Mehetünk. Megfoghatom a kezéd? - Vera bólintott. Így mentünk végig az utcán. Befordulva az Elnök utcába kivette a kezét a kezemből. - Pletykások a népek. Megérted, ugye? Nem szeretném, ha híre menne, hogy együtt járunk, miközben...

- ...miközben gyűrűs menyasszony a kisasszony - nevettem.

- Valahogy így. Egyetlen barátnőm van, a Nelli. Őt nem érdekli, benne megbízom. De a többiek! Inkább a férfiak közt dolgoznék. Borzalmasak a nők, így tömegben.

- El tudom képzelni. Vigyázz magadra. És semmi túltermelési örület. A sztahanovizmusnak vége.

- Te könnyen beszélsz, mert órabéres vagy.

- És?

- Mi teljesítménybérben vagyunk. Amennyit varrok, annyi a pénz. És a normát hónapról hónapra emelik. Mert tudják, hogy megtermeljük azt is. A fizetés persze nincs arányban a teljesítménnyel. Maszek leszek, ha minden összejön. Otthon fogok varrni, és dupla ennyit keresni.

- Mire vársz?

- Lábbal hajtós Singerrel nem sokra megyek. Elektromos gépre gyűjtök. Kelet-német. De jó cucc, azt mondják. Tele vagyok szabásmintákkal, akár a legújabb párizsi divat szerint is tudok dolgozni. Anyám gyűjti a külföldi divatlapokat. Ellopja őket, na! Fodrásznál, orvosi rendelő várójából, onnan, ahol ki van téve ilyesmi, hogy a várakozók ne unatkozzanak. Igaz, régebbi számok, de a divat nem változik percről-percre. Na, puszika neked, hívjál a jövő héten. Dél-előttös vagyok, nálunk még nincs szabad szombat. - Papírt vett elő retiküljéből és szemceruzát. - Fölirom a számomat. Két szót válthatunk, azt is stikában. - Még akkor is, ha téged hívnak?

- Akkor is. Sőt. Én nem is hívhatok senkit. Telefonközelbe sem engednek az irodisták. Jelentik a főnöknek. Tiszta kapitalizmus.

- Korai. A vad. Ami ellen az a nyomorult Marx tiltakozott. És joggal. Ezek meg, ott az üzemekben mind marxisták. Azt se tudják, isszák, vagy eszik. A mi papunk többet tud róla! Legszívesebben bemennék és belemásznék a fejükbe!

- Na, még csak az hiányozna! Szia! - És már futott is, a portánál fölmutatta a belépőjét, és én nem láttam többé. Egy hétig legalábbis.

Egy hét önélküli pusztító kóválygás. Nem mentem sehová, semmi buli, Subri már könyörgött, hogy menjek vele koncertre, de én mozdulni sem bírtam. A hiánya, az volt ennek a szerelemnek a csúcspontja. Pedig vágytam rá nagyon. Szexre is gondoltam. Volt mivel, volt kivel, de nem volt hol. Most ezt az időt értük. Mert tényleg. Hol vigyem ágyba? Újra szombat, most mindketten délelőttiök voltunk, én előbb leléptem, szálltam a villamossal, az Elnök utcáig meg úgy futottam, hogy arra még maga Jessie Owens is csettintett volna. A szerelemben nincsen fáradtság, olyan, mint a mániás-depressziós betegnél a mániás szak. Nem enni, nem inni, csak hajtani, élvezni az életet, az alvás is szükségtelen, de a vége az összeroppanás, s ha az egész nem csúszik át depresszióba, egyszerűen elég az ember. Én nem égtem, én lángoltam, fáklyaként a napsütésben, benne a tavasz közepében, áprilisi tébolyban, ahogy mondani szokás, annyi fűszál, ahány faszál. Jó, itt beszúrhatnánk még egy l-betűt, de ne legyünk gusztustalanok, mert a szerelem mégiscsak komoly dolog, izzás és szenvedély, mely életben tart, reményt kínál, akkor is, hogyha nagyon jól tudjuk, hogy reménytelen és egyoldalú. Ott toporogtam a gyárkapuban, majd ömlöttek a dolgozók a sötétségből a fénybe, akkor én behúzódtam a kerítés kiszögellése mögé. Lestem Verát. Jött. Nellivel, kart karba öltve. Akkor Subri is itt lehet valahol. De nem. Nellivel összepuszkilkodtak, Vera megállt a járdán. Körülnézett, órájára pillantott, fejét rázta. Én meg előbújtam.

- Nem késtem! Itt várlak már negyed órája.

- Na azért! Férfi ne késsen! Az a nők dolga... - Vera mosolygott, és már csókolóztunk is, pedig mögöttünk még szivárgott az emberár, de nem érdekelt, Vera meg úgy látszik mégsem fél a pletykáktól, az a nagy marha vőlegénye úgysem fog elé jönni soha. Vagy már nyárra maszek lesz ebből a lányból. Édes volt a csók, hosszú, már a fulladás határán hagytuk abba. - Gyere, és menjünk el hozzánk... na, most mit bámulsz?

- Tésztát gyúrni? - kérdeztem bamba arccal, mire Vera annyira elkezdett nevetni, hogy aki messziről nézi, biztos hittette volna, hogy részeg. Meg is tántorodott, fogtam a derekát, el ne essen.

- Mást fogunk gyúrni - nevetett tovább. - Érted már?

- Mégis, mit?

- Egymást, te naiv fiúcska!

A külváros külterületén laktak. Fölsírtam az utcát, gyerekkoromban innen hurcoltam haza a cserepalackot a gáztűzhelyhez. Magam gyártottam a kocsit, mely két keréken gurult, másfél méteres vasbetonszál kúszott föl a tengely közepéből, melyre keresztbe hegesztettem a fogantyút. De nem ez volt az igazi találmány. Hanem hát középtájon az U alakú, öt centi széles fémszalag, melynek mindkét végéhez bőrszíjat szegeztem, ebbe jött a gázipalack, melyen átvitettem mindkét szíjat, s mint a nadrágnál a derékszíjat, a megfelelő lyukig húztam, melybe befűródott a csat, s már rögzült is a súly. Idős asszony szólított meg, hogy ezt meg hol vettem? - Magam csináltam! - húztam ki már akkor púposodó hátamat. - Nem csinálna nekem is? Megfizetném. - Igent mondtam, fölírta a címét egy cetlire, aztán a dologból nem lett semmi, pedig, mint Vera, már én is a sorozatgyártásról álmodoztam, négyszáz forintot kaptam volna darabjáért. De lusta voltam, és nem mentem el a zsibajra, hogy vegyek kereket, csapágyat, apám ívhegesztője zárlatos lett, úgyhogy ellentétben a T-modell fölülmúlhatatlan sikerével, nem lettem gyártó. És most ebben az utcában ballagtunk, persze földút, a járdán is csak a por, és közeledtünk a ház felé. Vera maga mögé tessékelt. - Halkan. Ez nem lehet igaz!

- Mi? - Suttogtam.

- Anyám azt mondta, elutazik apám nővéréhez. Három napra. Nagyon kárának a tyúk.

- Hápogni nem tudnak - kuncogtam.

- Ne hülyéskedj. Akkor van ilyen vircsaft, ha vágni viszi anyám a csirkét és a többiek ordibálnak, vagy ha eteti őket. Gyerünk közelebb. Beleszek a kerítésen. - Hézagos fakerítés volt, éktelen csomókkal, alját már megette a nedvesség. Vera meg kukucskált. Kicsit szégyelltem magam, mert eszembe jutott, hogy én is ezt csináltam folyton, amikor a szomszédék lányát lestem, mikor bikini alsóban, félmeztelenül napozott.

- Vág?

- Nem. Etet. Nem utazott sehová. Húzzunk innen, mert ha meglát...

- Elmondja a vőlegényednek, igaz?

- Már ma megírná levélben. Na, most mit csináljunk?

- Ne bánkódj, ez így is teljes, én így is boldog vagyok, el sem tudom mondani, mennyire. Bár meg tudnám fogalmazni! Nagy író lennék... - Gyorsan elhallgattam, nehogy eláruljam magam, hogy olykor verseket fabrikálok, más nagy költők műveit írom át, betartva a szótagszámot, a rímeket, de ebbe csak belebukni lehet, mert ez olyan kisfiús, hogy az már gyomorforgató. Mert ha nem költő az ember, akkor ne írjon. Még magának se! Ez volt az elvem. És olvastam a nagy költők életrajzeit, akik komoly és nagy szerelmes verseket írtak, halhatatlanokat, és a nők annyira értékelték, hogy több költő belehalt a nagy érdektelenségbe. Verának sem beszéltem semmi ilyesmiről, mert úgysem értette volna, plusz elárulni a gyöngeségemet, hogy vannak érzelmeim, melyek túlsordulnak, mert nincs akkora edény, melybe ha beleönteném, színültig meg ne telne, s akkor elég egy bármily puhán is elvégzett, de rossz mozdulat.

- Mit tegyünk most? - meredt rám kérdőn Vera. - Tudod mit? Sétáljunk el a Májuskertbe!

És már mentünk is. Nem volt messze. Vera szomorúbb volt, mint én, és ez legyezgette magzati állapotában leledző hiúságomat. A Májuskert volt a legelőkelőbb hely. Este bárként fungált, amúgy cukrászdaszerű volt, sütemény és üdítőitalok, de rövidet is föl lehetett hajtani, és még csak nem is vizezték. Beültünk. Halk zene szólt a gépből.

- Bedobok egy kettést. Mi a kedvenc számod?

Vera gondolkodott. Mit válasszon? Ahogy így elnéztem. Kordát vártam volna, vagy valami még nyálásabb nótát, de meglepetésemre Vera, mint aki fölhalálta a kanálban a mélyedést, halkan szólt.

- Mindig az a perc a legszebb... - Fényes Szabolcsot kér? Bedobtam a kettést. Cserhádi Zsuzsa tiszta, csengő hangja uralta a teret. - Szabad egy táncra? - Vera elcsodálkozott, de amikor meglátta, hogy egy másik pár is elkezd lassúzni, odabújt hozzám. „Az a perc a legszebb perc, mit meg nem ad az élet” - lebegett a dal, én meg a mennyekben jártam. Éreztem Krisztus közelségét. Éreztem már máskor is, hittanórán, gyónás után, áldozáskor, de most mintha bőrét is érintettem volna. Az ő ajándéka volt ez a démoni nő. De tudtam, kölcsönbe kaptam, és vissza kell adnom, mikor lejárt az idő. Kattant a gép. Visszaültünk a helyünkre. Megköszöntem és megcsókoltam a kezét. - Na, édes Verám, ma kirúgunk a hámból. Maradt némi pénz-magom a fizetésemből, azt most elverjük. Rendelj valami finom sütit.

- Somlói galuskát ennék... ha nem kerül túl sokba. - Sokba került, de nem ez volt az érdekes. Én olyan buta voltam süteményfronton, hogy nem értettem. Hát ez a lány már sohasem tud leszokni arról a gusztustalan nokedliről? Galuskát kérni egy ilyen helyen? De ott volt a lapon, úgy látszik étteremmé nőtte ki magát a Májuskert. Egye. Én csokitortát kértem, egy szeletet. Na, még kóla is belefér. Nekem hozták ki először a tortát. Száraz volt, krém benne alig. És amikor megláttam Vera előtt a csokival és tejszínhabbal leöntött piskótás csodát, már szerettem volna a falba verni a fejemet. Csak ki ne mondja. Csak el ne áruljam, mekkora tahó

vagyok. Most már késő volt, hogy én is rendeljek egy ilyen, mert azt már nem tudtam volna kifizetni. Mindenesetre egy életre megtanultam, hogy a szavaknak többféle jelentésük van, a magyar nyelv már csak ilyen színes és gyönyörű.

- Te, mondd csak - kérdezte váratlanul Vera. - Lefeküdnél velem?

Kiesett a kisvilla a kezemből. Most mit mondjak? Hogy hát persze, ez minden vágyam? Vagy azt, hogy Isten őrizzen? Nem érdekel, jó így is, járjunk csak, a szex másodlagos? Csak néztem. Ő meg a száját törölgette a szalvétával. - Na? Mondj már valamit!

- Hát... hogy... én. Hogyan is mondjam. Nem is tudom... - ennyi telt tőlem, ennyi volt, amit ki tudtam nyögni, éreztem még a fejem búbján is, hogy alkalmatlan vagyok, egy kis senki, aki ilyen lányt nem érdemel meg, örüljön, hogy él, és igenis a katona vőlegény az igazi férfi, attól még meg sem kérdezik a nők, hogy kellenek-e, mert mire kimondanák, már régen gerincen volnának.

Hétfőn mindezt elmeséltem Subrinak. Fejét csóválta. Subri rém buta volt, de a napi realitásokat jobban vágta, mint én. - Mit mondhattam volna?

- Semmit. Visszakérdezni!

- De mit?

- Például. És te? Mármint te, kedves Vera, lefeküdnél velem? Igaza volt. Erre aztán Vera nem tudott volna mit mondani. Ebben maradtunk. A munka nem ment, mint rendesen. Álmodoztam, vártam a semmire, hogy talán. Még belefér.

- Jössz-e felvonulni május elsején? Tudod! Nem kötelező, de ajánlatos...

- Nem én. Inkább másodikán. Akkor már nincs az a nagy tömeg.

Subrinak egy szál humorérzéke nem volt, így nem is nevetett, én meg harsányan röhögtem, már láttam is magam, ahogy másodikán kószálok a felvonulási téren, kezemben hatalmas tábla, rajta nagybetűkkel: ÉLJEN A POSZTÓGYÁR! - Hülye vagy te. Kezelni kéne. Csak elbaszol mindent. - Subri mérges volt, még a fürdőben sem szólt hozzám. Én meg tényleg nem mentem ki felvonulni.

Aztán elszállt a május is, mint a fölröptetett galamb idegen dúcból, így aztán soha nem tért vissza. Ez a május. A szalmaszál május. Mert nem lett a kapcsolatunkból semmi. Csak ismétlődött minden, lefekvésről többé szó sem esett, csak a rideg közlés. Vége. Mert leszerelt a katona. Nem bírtam belenyugodni. Vártam Verát a gyárnál. Rám se nézett. Nellibe karolt és még két középkorú asszonyba. Messziről kiabáltam. Szeretlek! Másnap a villamosmegállóban. Szemerkélt az eső. Az esernyő takarásából lestem. Vidám volt. Nellivel kacarásztak. Házukhoz is odasettenkedtem. Láttam, hogy magot szór a tyúkoknak. De sehol a pasas. Pucolnom kellett, mert anyja jött a kapu felé. Idős asszony volt, vagy legalábbis annak látszott. Nem hasonlított a lányára. Így ment ez napokig. A strandon aztán. Subrival heverésztünk, amikor megbökött. - Odas! - Vera volt az egyrészes fürdőruhában, mellette nálam fejjel magasabb, sörtésre nyírt, kerek fejű férfi, minimum nyolcvan kiló. Most jöttem rá, Vera miért nem hord soha szoknyát. Nő számára tragikus. Vastag volt a bokája.

Leültek a nagymedence partjára, pokróc, törülköző. Heverészás. Itt a strandon mindennap összetrombitáltak egy kis házi úszóversenyt. Ha sóherek voltunk, mindig beneveztem, mert nagyon ment a mellúszás, százon, kétszázon, ha korábban kezdem, kisebb bajnok is lehetett volna belőlem. Mindig jutott a nyereményből pár üveg sör, koponyánként két-két lángos. Már csalták a népet a kövekre. - Indulok - mondtam Subrinak, mert megláttam, hogy a fickó is készülődik. - Megverem, itt, a Vera előtt. A surranó pályán. - Föl is álltam a nyolcas körre. Nem telt be a pálya, ötven indultunk összesen. Az úszásnem magánügy volt. Háton is indult

valaki, már a medencében volt, a nagydarab fegyelmezetten várt a rajtra. Elindult a verseny. Én féltem a szívgyörcstől, ezért belemásztam a vízbe, szoktattam testemet, így a többiek húsz méter előnyt szereztek. Megkezdtem a vágatát mellen. A sörtéshajú gyorsan tempózott, mégis én fordultam elsőként, s már jöttem is visszafelé, és elsőként nyúltam a falra. Kimásztam a medencéből és rávigyorogtam Verára. Völegénye a harmadik lett, én már majdnem megszáradtam, mire a többiek kikászálódtak. - Három és fél testhossz a javadra, haver - lelken-dezett Subri. - Megvan a napi sörünk.

- Oké. Két üveggel küldessél oda, nekik - mutattam Veráék felé. - Subri sajnálta a sört, de én nyertem, nem mert ellenkezni. Vera szívét persze ez a győzelem sem lágyította meg, bekódolta abba ezt az ormótlan fickót; hagytam. Legyenek boldogok. Ha lesznek.

Otthon aztán bújtam a könyveket, hogyan lehet kigyógyulni ebből a szerelemnek nevezett betegségéből. Mikor hagyják abba a hormonok a viháncolást. De semmi. Nézzük Schopenhauert. Ő még sohasem hagyott cserben. És megtaláltam. Kijegyzeteltem mindent tőle: „...*ha szemügyre vesszük azt a fontos szerepet, amelyet a szerelem játszik minden fokozatában, nemcsak a színdarabokban és regényekben, hanem valóban az életben is, ahol az élet szeretetével együtt a legerősebb és legtevékenyebb ösztönnek bizonyul, az emberiség ifjabb részének minden erejét és gondolatát félig szakadatlanul lefoglalja, csaknem minden emberi cselekvésnek végső célja, a legfontosabb ügyeket károsan befolyásolja, a legkomolyabb elfoglaltságokat bármikor félbeszakítja, nem egyszer megzavarja a legnagyobb elméket is, nem átall zavaróan betolakodni az államférfiak tárgyalásába, és a tudósok kutatásába sem.*” Hú. Ezt egyszerre! De mi vagyok én? Ifjú, igen. Megzavar a reszelésben. Ott egye meg a fene. Államférfi, tudós nem vagyok. Nagy elme sem. És mégis, igaz. Minden igaz. Megváltoztatta az életemet ez a negyedrészt beteljesült intermezzo. Szünni nem akart az érzélem. Hány nap, hány hét, hónap, mire kiheverem?

Azon a nyáron voltam a legkevesebbet a strandon. Ami az életem volt. Legtöbbit a sötét szobában gubbasztottam. Subri se jött, Nellivel utaztak a Balcsira. Kosztolányi egyik szonettjét írtam át, verset Verának. Csak a szótagszámra figyeltem, meg a rímekre, bár nem tudtam, mi is a tiszta rím, de a kész „művet” elfogadhatónak találtam.

Szeptemberben aztán félrevontam Subrit. - Meg kell tenned egy szívességet. A Vera emlékszik még rád?

- Nem hinném. Akkor látott utoljára, mikor kijöttünk a Martosból.

- Akkor jó. Hívtam a gyárban, már kilépett. Maszek lett. Otthon varr. El kéne menni hozzá. Kamuból. Fölvarratod mondjuk a nadrágodat.

- Kell a fenének fölvarratni!

- Nem érted! Ezzel a dumával tudsz bejutni. És akkor átadnád neki ezt a verset, itt van a borítékban. Én eszkábáltam össze. Talán megérinti a szívét.

- Te még mindig szerelmes vagy, haver. Hol lakik? - Elmagyaráztam. Megmutattam a verset is. Nem értette, mi az a szonett. - Én sem tudom, csak azt, hogy kétszer négy sor, kétszer meg három. De fordítsuk meg. Nett-szo. Így, rövid o-val nem sok értelme, de lám, olyan nett az egész. Biztosan innen ered. Vagy nem is tudom. Mindegy. Vidd el neki, könyörgöm! Három üveg sör.

- Négy korsó, haver. Veszélyes ez a meló. Mert teszem azt, otthon van a durung. És annyi. - Egymás tenyerébe csaptunk. Subri kinyitotta a borítékot, és csak úgy, magának fölolvasta a verset.

*De én utánad vágyom ritka márvány,
sötét hajad s rég, csókjaid után;
íme, botladozva, költő-sután
hivogatlak én, vadgalamb a párját.*

*Bensőmben úgy mar élted mint a májrák,
bújkálsz bennem te győztes partizán,
legyőzől, valahányszor ha bután
rád gondolok, kolostorban királylány.*

*Csókolóztunk az Elnök utca sarkán,
emlékszem, arcod hosszan eltakarván
tartott a csók. Ott álltunk boldogan.*

*Egymás karjába, vagy kardjába? dőlve
álltunk: ördög az, tudtam én előre,
kiben naponta egy isten fogan.*

- Én nem értek hozzá, de elég szép. A húgom értené. Szegedre ment koleszba, ott fog járni az egyetemre.

- És Nellit odahurcoltad, mi?

- Naná! Együtt élünk. Csak anyám belepofázik mindenbe. Akkor elhúzzunk valahová. Na jó, haver. Még ma elviszem ehhez a nőhöz. Ha megsérülök, te fizeted a kórházi költségeimet!

Azon az éjszakán szemhunyaszt sem aludtam. Mit mond majd Subri? Jó hírrel jön? Szeret ez a nő? Csak forgolódtam az ágyban. Alig vártam azt, amitől a víz kivert, hogy csörrenjen a vekker.

- Hát, haver, nem jártam szerencsével - kezdte Subri másnap a műhelyben. - Azt tudod, hogy összeházasodtak? - Idegesen legyintettem. - No, mindegy is. Az a krapek légpuskával lövöldözte a verebket az udvaron. Én meg bekopogtam Verához. Mondtam a nadrágot, lemérte, nincs itt mit fölajtani, de én megsúgtam, ez csak ürügy, tőled hoztam hírt és átadtam a verset. Elolvasta, összehajtogatta és elrakta a köpenye zsebébe. És tudod, mit mondott?

- Mondd már!

- Hogy te is huligán lettél.

- Micsoda? Huligán? A vers huligánság?

- Én sem értem, haver. Meg azt is mondta, ha nem szállsz le róla, a férjével fog agyonveretni. Így mondta, szó szerint.

Azonnal kigyógyultam a szerelemből. Fölaláltam a gyógyszert.

- Hét hete nem verem a répat. Tudod, ez nálam mekkora teljesítmény? - Subri bólintott. - Hét hete nem néztem nőre, csak őt bámultam, még akkor is, amikor nem volt velem. És én vagyok huligán? A verébre lövöldöző fasz akkor micsoda? Úrigyerek?

- Gyerünk, haver, mert szét kell kapnunk azt a böhm nagy gépet a másik üzemben. Áll a gyártás.

Egyszerre fogtuk meg a szerszámosládákat, és megindultunk a gyárudvaron, lassan, hogy teljen az idő. Subri se hajtott már annyira. Neki ott volt Nelli.

ÜRES A KÉRÓ!

Koprázi József mostohaanyja mozipénztáros volt, apja meg falta a filmeket. Szinte odaköltözött a Rákócziába. Így majd minden este üres volt a kéró! Nemcsak a kölcsönkapott nyárikonyhának is silány egyszoba, de a szülői ház is. Csak két nő hiányzott, de az nagyon. A Lételemeket Gyártó Művek szögesdróttal védett négyméternyi betonkerítésétől csak a keskeny utca választotta el Kopráziék telkét. Fűjt, prüszkölt, körmölt és lüktetett a gyár. Itt éltek. De kit érdekelt ez akkor? Ara a kedvesével ott lakott a nyárikonyhában mint főbérő. Tíz liter tej árát fizették havonta, bár kétségtelenül a drágábbikat, a pasztörözöttét.

- Lemegyünk Ara fatornyos kis falucskájába az anyósjelölthöz vizitálni - kezdte az élettárs, jó nagy, marha ember. - Itt a kulcs, és nem szeretném, hogy mire hazajövünk az én Jóska barátom, aki az irodalomban jeles, vitézkedik, de a kurva szüzességét még mindig őrizi, mint valami esküvel megpecsételt fogadalmat... Oké? És ha lehet, ne úgy, mint tavaly... új szőnyegre nincs pénzem.

Koprázi József, a mai magyar irodalom jelese hálásan megköszönte a kulcsot, magában elkönyvelte, hogy Ara élettársa nem buta ember, főiskolára jár, igaz, műszakira, de választékosan beszélt, és mindent elnézett neki, pedig ami tavaly történt, azért mások legalább szájonkapták volna, de ez az ember csak mosolygott és vett egy másik szőnyeget.

Érettségi után voltak, közeledett az ősz, a munkábaállás rettenete; Koprázinak már megvolt a helye a Lételemeket Gyártó Művek Lélekszereldéjében, tizenegy forint ötven filléres órabérért, ami akkoriban elég szép summa volt. Pampula, aki vendéglátóiparit végzett, valahol a szakmában kívánt elhelyezkedni, pincérként. És ott ásitózott a kéró. Apa a Rákócziában, a nyárikonyhában meg a két ágy, egymásra derékszőgben. - Menjünk ki a parkba. Fölszedünk két csaj. Nem igaz, hogy ennyire hülyék lennénk! Még mindig szűzen. Nem vagyok szerzetes - kapta föl a vizet Pampula.

- Menjünk - vágta rá Koprázi. - A filmnek kora este vége van. De még dumálnak kicsit a mozivezetővel, a gépész is csatlakozik, előkerül a kontyalávaló a muternak, ők jól besöröznek. Uszkve négy óránk van. Nyomás.

Az Ifiparkban nagy volt a nyüzsgés, a betonon lassúztak a párok, szabad lány se közel, se távol, Koprázi és Pampula a söntéspultra támaszkodva forgatták szemüket. - Itt aztán... de nézd csak! Ott!

- Tudod, hogy nem látok semmit, mert vak vagyok. Pláne messzire!

- Baszom a szád, frankón befizetlek egy esztéka keretre! - Pampula mérges volt, mert Koprázi rövidlátása már sokszor bajba sodorta őket. Koprázi olyan nőt lesett ki magának, aki nyakig dekorálta magát színes tetoválásokkal, és hiába mondták neki, hogy életveszélyes a csaj, Koprázi hajthatatlan volt. Majdnem megborotvázták őket, mert a háttérből kisétált két egyajtós szekrény, a tetovált nő és annak barátnője fölött ez a két strici uralkodott. Most viszont Pampula bökte ki a csajokat, még sötétben is látott, mint a macska. - Na, nyomuljunk oda hozzájuk. Már tíz perce csak ketten szopogatják a kólát. Nincs krapekjük.

Odaléptek. - Szabad egy táncra, hölgyeim? - Kérdezte Koprázi és már nyújtotta is a karját. Amazok szó nélkül elfogadták a kedves invitálást. A Beatrice épp lassú számot játszott, Koprázi magához húzta a lányt, fél szemmel Pampulát leste. Pampula és a lány között legalább harminc centi volt a távolság. Nem normális, gondolta Koprázi. Én itt mindjárt révbe érek. Váratlanul bedugta hegyes orrát a lány füle alá és nagyon finoman, nem is csókolta,

inkább csak lehelte nyakát. A lány félrekapta a fejét. - Bocsánat - sóhajtotta Koprázi. - Bocsásson meg, de elragadott a hég. Maga gyönyörű! - Pedig nem láthatta minden vonását; messze voltak a színpadtól, csak néha csúszott arra világosság, mikor a köröző reflektor fénye pásztázta a placcot. Pihenőt fűjt a zenekar, Kopráziék visszatértek az asztalhoz. Most látta csak közlelől mindkét lányt a mai magyar irodalom jelese.

- Valami italt a hölgyeknek? - kérdezte, és már indult volna.

- Van még kólánk, köszönjük - mondta halkan az a lány, amelyikkel Koprázi táncolt. Pampula közel húzta magához barátját és fülébe súgta: - A csajod dzsipszi.

- Na és? De szép. Nekem tetszik. És honnan veszed, nagyokos?

- Biztos, hogy nem az idén sült le!

A másik lány meg olyan fehér volt, mint aki a pincében napozott a nyáron át. És nem volt szép. Festett szőke, vállig érő hajjal, keskeny arcát megnyújtotta a beszéd. Koprázi föluggrott és elnézést kért. - Be sem mutatkoztunk. - Azzal barátjára bökött, hogy ő Pampula, aki pincér lesz nemsokára, tele dohánnyal, a legmenőbb belvárosi üzletben. Ő meg marad itt, a peremvárosban, azt nem árulta el, hogy a gigantikusan sötét gyár, a Lételemeket Gyártó Művek Lélekszereldéjében fogja összemocskolni íráshoz szokott finom ujjait. A fekete lány csak annyit mondott, hogy Rozi, míg a szőke Erzsi volt. Vezetéknévüket nem árulták el. Így is jó. Bánták is ők! Csak az idő zakatolt, fogyott, másfél órájuk volt, s még haza is kell érniük, fűteni a csajokat, hogy ugyan bújjanak már velük az ágyba, aztán maga az aktus, hát nem is tudta Koprázi, érdemes-e belevágni az egészbe. Pampula hallani sem akart arról, hogy most, itt a küszöbön megtorpanjanak. - Gyerünk már! - Koprázi pissegett, hogy jól van, na!

- Pampula, nyomjál nekik valami vakért... és nyugodtan tegezd őket...

- Koprázi barátomnak van egy kis önálló szobája a HÉV-megálló közelében. Na? Mit szóltok? Van kóla is, tömény is akad. - Mindkettőjük legnagyobb meglepetésére a két lány szinte egyszerre bólintott.

- Legfeljebb fél óránk van. Holnap korán kelünk - válaszolt kissé nyersen a festett szőke, az Erzsike. Feszes farmernadrágban volt, domborulatai lázba hozták Pampulát. Rozi meg miniszoknyában. Lábán testszínű harisnya feszült, Koprázi le sem vette róla a szemét. Átvágtak a kietlen grundon, hol a táblán hatalmas betűkkel jelezte a hatóság: SZEMÉT LERAKÁSA SZIGORÚAN TILOS! Az itt élők fűtültek a tiltásra, így hát embermagas szeméthegek közt kanyargó ösvényen lehetett megközelíteni az utcát. Sötétedett. Koprázi vállával nyomta be az apja által eszkábált, andráskereszttel megerősített ormóttan fakaput. - Hát itt volnánk. Ez a birodalom. Érzitek az olajfák illatát?

A lányok a levegőbe szimatoltak, és tényleg volt illat, mely vaskosan keveredett a Lételemeket Gyártó Művek óriáskéményeiből folyamatosan szállongó fekete, szürke, vörös, sárga, krákogató füsttel. A szülői ház megnyugtatóan olvadt a sötétségbe. A nyárikonyha ajtajának kilincsét próbálta kitapogatni a mai magyar irodalom jelese, megtalálni alatta a kulcslyukat. Nyikorogva nyílt a külső, ablaktalan faajtó, melyet még Ara élettársa bűtykölt, és Koprázi segítségével szerelt föl, hogy ne húzzon be a hideg, mert bármit csináltak, pokróccal védekeztek, az egyszoba huszonöt fokra felfűtve is olyan volt, mint a jégverem. A belső ajtó még szebben muzsikált, valamennyi nyitásnál-csukásnál beleszántott a hajópadlóba. Koprázi villanyt gyűjtött. Az egyetlen ablakon behajtogatta a spalettát. Kívülről így is látni lehetett a réseken kiszökő fényt. Az asztalon vastag, templomi gyertya ágaskodott, mindig készenlétben, mert errefelé gyakori volt az áramszünet. Pletykák keringtek, hogy a központi áramelosztóban a főmufti, ha éppen meccs volt, vagy krimi, kikapcsolta az áramot, bosszút állva volt felesé-

gén. Akit sem a meccs, sem a krimi nem vonzott a képernyő elé, amit elfelejtett a részeges, így hát helyette a fél peremvárost szívatták. Pampula meggyújtotta a gyertyát, Koprázi meg lekapcsolta a villanyt. - Na, lányok? Kis kóla? Ha megengeditek, mi legurítunk fél deci vodkát... - A két lány egymás mellett állt, tanácstalanul. Rozi megszólalt. - Mi is innánk, mert borzasztó hideg van itt! - Koprázi máris a poharakhoz nyúlt, és töltött. Koccintottak, és fölhajtották az italt. A lányok összerezzentek. Pampula fűjt egyet, Koprázi a fejét rázta. - Kevés lesz ez! Igazatok van. Befagy a hátsónk. Íme hát, érezhető, hogy vége van a nyárnak. Mindjárt jövök - azzal kiment az udvarba, benyitott abba a sufniába, ahol apjának négy, kétszáz literes hordójában színültig állt a tüzelőolaj. Tíz literes kannát tett az apró csap alá, hallgatta a csurgást, néha gyufát gyújtott, nehogy túlóntse a marmont.

- Na, hölgyeim és uram, bedurrantunk egy kicsit! - Rozi és Erzsi az egyik ágyon, Pampula a másikon, de úgy, hogy átölhelhesse Erzsi vállát. Koprázi az olajkályhához lépett, és önteni kezdte az üzemanyagot a szűrővel védett tartályba. - Az istenit! - kiáltott fel. - Mellément, mert nem lát az ember semmit! - Pampula legyintett.

- Alul fölfogja a tálca. Majd kiontjuk. Csak gyűjtsál már be, mert tényleg idefagyunk az ágyhoz. Reszketnek a lányok. Lila szájjal csókolózni... - s be sem fejezve a mondatot, Pampula már oda is húzta magához Erzsit, és csókolgatni kezdte az arcát, a nyakát, s míg Koprázi a kályhával viaskodott, ők már javában csókolóztak. Rozi egykedvűen nézett maga elé. Koprázi hiába dobálta a mélybe az égő gyufákat, azok nyomban kihunytak. - Rozi - suttogetta -, nincs nálad véletlenül vatta? A lányoknál mindig van vatta... - Rozi válltáskájába nyúlt és jókora darab vattát tépett, majd nyújtotta Koprázinak. Most már elég volt egyetlen szál gyufa is, duruzsolni kezdett a kályha, roppant büdös volt, ahogy égett a tüztér oldalán végigcsorgott olaj, de érezhetőleg langyosodni kezdett a levegő az egyszobában. Pampula és Erzsi már vízszintben hentergőztek az ágyon, melyet csak az ócska, piros-fekete kockás pokróc borított. Koprázi Rozi mellé ült, és szégyen, de nem tudott mit kezdeni a lánnyal. Az még hagyján, hogy szűz volt, de csókolózni sem tudott, a filmekben csak annyit látott, hogy két száj tapad egymásra hosszan. Nem is értette, mi ebben a pláne. Elfűjta a gyertyát, s finoman lefektette a lányt az ágyra. Ezen még pokróc sem volt, viszont kiálló rugókat kellett kikerülni minduntalan. Még sohasem feküdt nő mellett, ilyen közelségben. Puszilgatni kezdte a lány arcát, nyakát, majd száját a lány szájára tapasztotta, de semmi érdekességet nem talált benne, úgyhogy abba is hagyta hirtelen. A combjai! Azok érdekelték leginkább. Vékony, hosszú ujjai simogatni kezdték a harisnyás lábakat, Rozi nagyokat sóhajtott, Koprázi meg a másik ágyra fűlelt. A langyos csöndben csak azt lehetett hallani, hogy egy cipzár fut fel-alá. Tizenkettőig számolt Koprázi, majd ismét Rozira koncentrált. Be kellene nyúlni a lába közé. Érezni a melegét. Keze akadálytalanul siklott a combok között, majd megállt. Durva varrásokat érzett, és nem a lány bőrét, bugyiját. - Harisnyanadrág van rajtam, bocs... - suttogetta Rozi. Harisnyanadrág? Koprázi dühös lett. - Akkor húzd le! - vágott vissza már-már parancsolón.

- A vatta. Hát nem érted?

- Nem én. Köszönöm... anélkül nem volna tűz. De hogy jön ez ide?

- Megjött. Ma délután.

- Ki?

- Hogyhogy ki?

- Megjött, de ki?

- Nem ki, hanem mi? - Rozi kuncogott, beletúrt Koprázi hajába. - A havim. A vérzésem. A menzeszem. Hogy mondjam már, hogy megérted?

Koprázit mindez nem érdekelte. El akarta veszíteni a szüzességét.

- Engem nem zavar a vér.

- De engem igen. Egészségtelen és undorító. Nem lehet és kész - és már pattant is föl a lány, lehajolt, föl húzta szandálját. - Erzsi, menjünk. Holnap korán kelünk, tudod nagyon jól. - És meggyújtotta a gyertyát. Koprázi nagyot nézett. Pampula és Erzsi az ágy szélén ültek, s nézték, mint izzik lángvörösre az olajkályha. Koprázi odaugrott és elzárta. - Még megolvad itt, aztán kapok Aráéktól. Amúgy hol melóztok?

- A Papírgyár konyháján. Egyelőre. És kisegítünk az óvodában. El kellene végeznünk az óvónőképzőt. - Válaszolta hűvösen Erzsi.

- Gratulálok! Gyerekekkel foglalkozni felemelőbb, mint hagymát vágni és telesírni a konyhát...

- Mennünk kell - igazította meg szoknyáját Rozi. - Koprázi kinyitotta a belső ajtót, aztán nagyon óvatosan a külsőt is. A szülői házban még mindig sötétség. - Jó. És köszönjük... esetleg legközelebb? Még egy hétig üres a kérés!

- Majd elválík. Kint leszünk a parkban... talán. Nem biztos. Hagyjuk az egészet a véletlenre. Rendicsek? - fogta mosolygósra a dolgot Erzsi. Rozi bólintott hozzá. Koprázi kikísérte őket a kapun. A gyér utcai fényben szemmel követte a két lányt, míg el nem tűntek a szeméthegek között. Apja és mostohája sehol. Visszarohant.

- Te Pampula, mi volt az a cipzárhúzogatás?

- Én lehúztam, ő meg föl. A guta üt meg itt helyben! Te meg cserélj nadrágot - röhögte el magát a barát. - Elélvezett a mai magyar irodalom jelese. - Koprázi rémült tekintete sliccére zuhant.

- Élvezett el a fene. Ez valami előváladék, vagy micsoda. Úgy felizgatott ez a lány, hogy ilyet még sohasem éreztem. Pedig párszor már magamhoz nyúltam. De most hagyjuk ezt. Majd megszárad. Hanem hát az olaj...

- Mi van az olajjal?

- Ki kell önteni a tálcából... megpróbálom óvatosan kihúzni. Tartsd közelebb a gyertyát.

Pampula gyertyával a kezében leguggolt az olajkályhához. Koprázi húzni kezdte a tálcát. - Beragadt a rohadék. Na, talán most. - S valóban, a tálca, mely nyolcvan centiszer harmincöt centi volt, ha nehezen is, de kibújt a kályha alól. Majdnem színültig a bűdös olajjal. Koprázi megemelte, és vitte volna az ajtó felé, hogy kilódítsa az udvarra. A tálca megbillent a baljánál, ezt még korrigálni tudta, de az amplitúdó az üzemanyagot a jobb keze felé vágta, és az egész, úgy ahogy volt, ráömlött a rongyszőnyegre, mely éhesen szívta be, és a folt a szőnyeg kétharmadát föl zabálta. Kétszer hármas szőnyeg volt. - Ügyes - mondta keserűen Pampula. - Nőben, olajban otthon vagyunk. - Koprázi nem hallott és nem látott semmit, csak a szőnyeg érdekelte, valahogy ki kell szedni a foltot, mert Aráék megölik. De hogyan? - Pampula! Vigyük ki az udvarra! De előbb visszateszem ezt a rohadt tálcát. - Maradt egy darab vatta, azzal kitörölgette, majd visszacsúsztatva a kályha alá. Kicipelték a szőnyeget az udvarra. Az udvari vízcsapra rácsavarták a slaug hollandiját. A szőnyeg a fűvön hevert, Koprázi locsolta rá a vizet, erős nyomással, vagy tíz percen át. - Pampula! Lessél már ki az utcára, nem jönnek-e a faterék! Mert akkor nekem annyi. Füttyents, ha jönnek. - Pampula lassú léptekkel, zsebre dugott kézzel ballagott a kapu felé. Résnyire nyitotta és kinézett. Jobbra-balra forgatta fejét. Koprázi minden erejét összeszedve átdobta a súlyos szőnyeget a szárítókötélre, és nyomta rá a vizet tovább, előlről és hátulról is. Elzárta a csapot és várt. Ezt kicsavarni nem lehet. Hagyja

kint éjjelre? Apja korábban kel, észreveszi, és akkor megbuktak. Senki nem tudott róla, hogy kölcsönkulcs lapul a zsebében. Nem. Ezt le kell venni. Újságpapír! Ez az! Leteríti az újságokat a padlóra, rá a szőnyeget. A legjobb nedvességszívó. Berohant az egyszobába, és a sarokban, az egyik ágy háttámlája mögött térdig érő újsághalomra térdelt, közel vitte a gyertyát, miféle lapok ezek, kellene-e egyáltalán Aráéknak. Csupa napilap volt. Népszava, Népszabadság, Népszava, Népszabadság. A legutolsó nyári szám is vagy kéthetes. - Tudtam, hogy komcsik vagytok... - mondta magában Koprázi József, aki kezébe nem vett ilyen lapokat. Most mégis meg kellett fognia és jó vastagon beteríteni a szőnyeg helyét. Mikor kész volt, ráterítette a vizes szőnyeget. Kikiabált az udvarra. - Pampula! Nem jön senki?

- Még egy legyet se látok!

- Akkor csukd be a kaput, és gyere...

Pampula visszatért a tett színhelyére. - Oké lesz ez így?

- Holnap kicserélem az újságokat. A szag örökre megmarad...

Így is lett. Ara élettársa összetekerte és a grundon ráhajította az egyik szemétdombra. Valami csóró elvihette, mert másnap már a szőnyeg helyett félig zománcát vesztett kék, tízliteres zsírosbödön koronázta a lomkupacot.

És most itt állt a kölcsönkulccsal a zsebében, az eltelt évben tovább őrizve szüzességét. Pampulát azonnal kirúgták belvárosi munkahelyéről, mert a kuncsaft ölébe öntötte a forró erőlevest, valahogy a csésze megbillent a kezében, úgy járt, mint Koprázi az olajjal. Pincérkedett tovább, a szomszédos peremvárosban, lepusztult lebujban, kevés pénzért, műszakja belenyúlt az éjszakába. Most mi lesz? Koprázi apja kinézett a házból. - Elmegyünk a mamával fodráshoz! Két óra minimum. Locsolj, légy szíves. Áztasd meg a földet alaposan... - Koprázi nem válaszolt, csak bólintott. Mostohaanyja és apja kart karba öltve kísértáltak. Koprázi utánuk nézett, melyik fodráshoz is mennek; az utca végén balra fordultak, akkor már tudta a mai magyar irodalom jelese, hogy közel vannak, hiába a két óra, percek alatt hazaérnek.

Nyílt a kapu, és belépett a lány, kétoldadról megpuszilta Koprázi vörösödő arcát, be is mutatkozott. - Ismerlek! Hát oda jártál, ahová én! Csak kettővel lejjebb. Az ikertesóddal. Azt tudod, hogy az egész negyedik bé szerelmes volt belétek? - A lány szélesen nevetett, hibátlan fogsorán elmozdult a naplemente.

- A másik három negyedik osztály is!

- Elhiszem. De hogy kerülsz ide?

Lébec Jani lépett be a kapun, vigyorgott, mint mindig. - Mit szólsz a csajomhoz? - Koprázi mukkanni sem bírt. Bár ahogy elnézte ezt a lányt, abban az iskolai nagy elérhetetlenségben szebbnek tűnt, mint így, most, ahogy fölbukkant a semmiből. Még ha őhózzá jött volna! De Lébec Janival hozta össze a sors. - Láttam apádékat elmenni... gondoltam, üres a kéro... szóval érted?

- Üres, üres. De oda nem lehet bemenni. Még csak az hiányozna.

Koprázi agyán végigfutott a lehetőség. Mi lenne, ha megosztaná ezt a gyönyörű lányt vele? Akihez képest Rozi, akit soha többé nem látott, csak öltöztető lehetett volna a füredi Annabálon. De nem merte kimondani. Kérni. Ha Lébecé a nő, akkor az övé. - Viszont van kulcsom ehhez a nyárikonyhához... - Lébec kurjantott, s már nyitotta is az ajtókat. Augusztus vége volt; mint tavaly, most is hűvös, de Koprázi soha többé nem nyúlt az olajkályhához. - Nem fáztok?

- Majd fölmelegsünk, Józsi! Ne is törődj velünk. Inkább menj ki az utcára, és szólj, ha jönnek apádék. Akkor lelépünk. Oké?

- Rendben. De igyekezzetek.

- Nem szar ez, hogy elkapkodjuk. Nyugi. Ja, Kata, Koprázi barátomnak már több verse is megjelent az Új Tükörben. - Csak ezt ne mondta volna. Látszott a lányon, hogy annyira nem érdekli! Olyan férfiatlan dolog verset írni. De talán a testvére...

- Az ikertesód? Ő hogy van?

- Férjhez ment. Két gyereket szült. Édes kis csöppségek. Én vagyok a keresztanyjuk.

- Menj már! - Sürgette Lébec Koprázit. - És időben szólj, mert nyulat fogok!

Koprázi rájuk csukta a külső ajtót, és kiballagott. Nézte a lassan alkonyatba vesző utcát. Kisétált az első sarokig, hogy jobban lásson. Persze nem látott semmit. De mostohaanyja jellegzetes billegő mozgását, apja katonás lépteit fölismerte még ilyen távolságból is. Emlékek tolultak föl, itt is lakott egy lány, akit félmeztelenül látott a lavór fölé hajolva. Hol lehet most? Már a romos házukat is eldózerolták. Csupa foghíj, tenyérszaga telek. Az angol szőnyegbombázásnak köszönhetően. A Lételemekek Gyártó Művek fegyvereket ontott ki magából a második világháború alatt. Ezt nem hagyhatták a szövetségesek. Csak néha mellécéloztak egy picit. Gyerekkorukban volt hely focizni, tollasteniszezni, Pál utcai fiúkat játszani. Koprázi érezte az idő múlását, nem kellett neki karóra. Több mint egy órája járkált abban az utcában, amelynek minden sebé, repedését, fűcsomóját ismerte, így aztán az emlékezés is végtelen unalomba fulladt. És jöttek! Még az utca végén, de ha lassan, komótosan is, közeledett apja és mostohája. Koprázi berohant, látta a kiszűrődő fényt. Toporgott. Most hogyan szóljon? Krákogott. Köhécselt. Megütötte öklével a falat. Semmi. Be kell kopogni, nincs mese. Bentről a lány: - Szabad! Gyere csak! - Koprázi benyitott. Lébec Jani és a lány az ágy szélén ültek. - Nem kellett volna elmenned, mert nem történt semmi.

- De ha nem mentek el gyorsan, történni fog!

- Oké, ne rezelj be. Már itt sem vagyunk. - Lébec Jani a lány mögött lépdelt.

- Mi az, hogy nem történt semmi?

- Megjött neki... ha hiszem - legyintett Lébec. Kimentek az utcára. Janinak volt egy használt Zsiguli kombija. Ott parkoltak nem messze a háztól. A lány még visszaintett. Koprázi lanyhán emelte jobbját, s rohant vissza, bezárni az ajtót, villanyoltás után. És kinyitotta a csapot, locsolt, ahogyan a csövön kifért.

Aráék megjöttek, Koprázi visszaadta a kulcsot. - Na, szüzek vagyunk még? - kérdezte őszinte érdeklődéssel az élettárs. Koprázi lehajtotta a fejét.

- Maradtam szűz. Most is volt csaj, de a haveromé. Neki se jött össze. Ezeknek a nőknek mindig megjön. Pont akkor. Sem előtte, se utána. - Ara is kuncogott, élettársa meg harsányan nevetett.

- És ti bevettétek! Na, talán jövőre! Majd én kiokosítalak.

- Kösz. A kályhához nem nyúltam. A szőnyeg tiszta.

- Jövőre nem úszod meg! - verte hátba Ara élettársa a mai magyar irodalom jelesét.

HAMVADÓ ILONA

Hangot hallunk a telefonban, női bársonyost, és már el is képzeljük, hogy a nő csodálatos, karcsú, szép, haja sötét, szeme is, mellei édesen kicsikék, melyek sohasem fognak derékig lógni, még akkor sem, ha három gyermeknek ad életet. A lábak ívei enyhén domborodó vádlikból izgatóan vékony bokák után apró, gyermeki bájú lábfejekbe futnak, melyek sohasem érik a földet, tipegve lebegnek.

Tűrhetetlen magaviseletéért Koprázi József honvédet Fészkés város külterületére vezényelték, hogy átvegye a telexes szobát, ő lett a parancsnok, mint a legjobb gépíró. Jelentéseket kellett közölnie a dandárparancsnok felé, milyen a század hangulata, hogyan érlelődik a szocialista magyar ifjúság a Magyar Néphadsereg védőszárnyai alatt, kül- és belpolitikailag fejlődnek-e; Koprázi József, aki akkor már a mai magyar irodalom kezdő jelese volt, meg is tett mindent, följegyzések szerint ennyi optimista kicsengésű jelentést még sohasem olvastak, ennyi kiegyensúlyozott, megelégedett, a huszonnégy hónapos szolgálattal egyetértő, szovjethű katonát még nem látott a világ. Senki sem gyanakodott. Koprázi utálta ezt a zakatoló masinát, ezért aztán, hogy délutánjai az édes semmittevésben teljenek, előre megírta minden jelentését, belső használatra kapcsolva gépét, majd mikor eljött a leadás pillanata, akkor lyukszalagról adta le az információkat. Ilyenkor a telexgép úgy kattogott, hogy nincs az a díjnyertes gyors- és gépíró, aki ezt a tempót még csak közelíteni is tudta volna. És el is hitték, hogy ő, a mai magyar irodalom jelese ilyen gyorsan veri az átkozott masinát.

Éjszaka is ott aludt a telexszobában. Gondolta, fölhívja haverjait, régi munkahelyét, ahol éjszakai műszakba fordult a délután, mert elaludni sehogyan sem bírt, csak az járt a fejében, hogy még több mint másfél év van hátra ebben a kibírhatatlan hadseregben, suksükölő őrnagyok, handabandázó részeg főhadnagyok, üvöltözésben és szívatásban élenjáró rajparancsnokok pergőtüzében.

Tárcsázott. A fészkési központot hívta. Ekkor hallotta ezt a szép, férfijeget olvasztó hangot. - Tessék. - Koprázni meg sem tudott szólalni. Kit is kérjen? - Hát... ha tetszene tudni kapcsolni a Lételemeket Gyártó Művek Lélekszereldéjét, Budapest, déli peremváros... a számot... nos a számot elfelejtettem. - A vonal túlsó végén kedves, csilingelő kacaj. - Várjon, mindjárt megnézem. Már meg is vagyunk. Szóval távolsági hívás. De az ön száma a hadseregé! Nem lesz ebből baj? - Koprázi nem tudta. Ha baj lesz, hát baj lesz. De tényleg... - Mondja, kedves hölgyem, regisztrálják, honnan, hová megy a hívás?

- Nem. Egyben megy ki a számla önökhöz. Csak azért mondtam, nehogy ott lehallgassák...

- Itt alszik mindenki, mint a bunda! Az őrnagy részeg, azt sem tudja hány az óra. Kisasszony, nem sértem meg, ha így szólítom?

- Nem.

- Nyugodtan kapcsolja.

Másnap már más nő volt a központban, de a harmadik napon megint ez a gyönyörű hang. Tehát háromnaponként.

Lassan összeismerkedtek. - A kisasszonynak még nem mondtam, de én írok. Már megjelentem pár lapban. Ezért utálnak itt engem olyan nagyon. Pedig én aztán nem vagyok híres! Azt viszont kijelentettem, ha bármiféle visszaélést tapasztalok, megírom a sajtóban. Azóta lógva hagynak.

- És miket ír?

Verseket. Nagy küzdelem. Majdnem akkora, mint géppisztollyal kúszni kint a terepen. Megoldani egy szonettet. Hogy stimmeljen technikailag. De közben költemény is legyen. Gúzsba kötve táncolni. Ez a szonett. Nem én mondtam, hanem egyik nagy elődöm. És a kisasszony?

- Ez nekem amolyan alibi állás. Mert dolgozni muszáj. De elkezdem a főiskolát. Ének-zene tagozaton. Mert én meg zeneszerző szeretnék lenni. Na, nehogy olyanra gondoljon, mint Bartók! Csak a könnyű műfajban. De ahogy a maga versei sem hoznak sok pénzt a konyhára, hát a kezdő zeneszerző... gondolhatja. Ezért kell majd egy állás, de nem ez a postai, hanem egy olyan, ami közel van a tűzhöz. Általánosban fogok majd tanítani. Ének-zenét. És amellet lesz annyi időm, hogy zenét szerezzek.

- Játszik hangszeren?

- Gitározom.

- Szóló? Basszus?

- Nem... mezei, egyszerű gitáron. De kottát tudok írni. Mondja, nem zavarja, ha bemutatkozom?

- Az illem szerint önnek kell kezdeni... - hebegte Koprázi, miközben pulzusa fölvergött a száz fölötti tartományba.

- Hamvadó Ilona vagyok.

- Kezét csókolom. Én meg Koprázi József

- Megadnám a címemet, és arra kérném, hogy küldjön nekem verset.

- Verset? Miért?

- Na, miért? - kacagott a lány a vonal túlvégén. - Hát mert megzenésíteném!

- Hát... ez nagyon megtisztelő... de én szabadverset írok általában, persze vannak kötöttek is, rímesekek...

- Olyan kellene.

- Jó. Nekem tényleg nagy megtiszteltetés. Főleg ha valahol el is játszaná. Ennél nagyobb és szebb reklám nem is kell a magamfajta kezdőnek.

- Akkor küldje. Szabadhídvégen lakom, a szüleimnél. Enying alatt.

Másnap reggel Koprázi József lázasan kotorászott papírai közt, verset keresett, talált is hármát, melyek megfelelőnek mutatkoztak a megzenésítésre. Ilyen rímpárokkal: *aabb*, *abab*, *abba*. Ezek jól lesznek. A jambikus lejtés már önmagában zeneivé tette a vers hangzását, de lehet, hogy épp ez a baj... Nem tudta eldönteni, így hát borítékba tette mindhármát, hozzá kézzel, olvashatatlan írásával szívhez szóló levelet skribált. Azt is beleírta, hogy mi lenne, ha személyesen is találkozhatnának. Bár már várta őt otthon menyasszonya, Káprázatos Margit lépés- és ugraművész, az Állami Műház tagja, akibe nem volt szerelmes, és ő se a mai magyar irodalom jelesébe. De barátok voltak, elválaszthatatlanok, senki sem kötötte meg a másik kezét, esküvőt még nem terveztek, s ha lesz is egyszer kézfogó, az csakis a szülők miatt lesz, mert így erkölcstelen az együttélés, magyarázta folyton mind a két oldal.

Három hét telt el, hiába hívta a fészkesi központot. Hamvadó Ilona nem volt bent. Azt mondták, begsiben van. A másik, hogy szabin. Volt, aki nem is adott fölvilágosítást. Mert tiltja a szabályzat. Koprázi meg ráripakodott, hogy ez a Magyar Néphadsereg, tessék végre

megmondani, hol van a lány. Akkor a nő dadogott valamit, hogy talán fölvételizni ment a Szombathelyi Tanárképző Főiskolára. De három hétig? Többet azonban nem mondtak. Viszont jött egy levél, közepes nagyságú boríték, benne a Koprázi-vers, az *abab* rímképletű. Alatta kotta. Mintha nyomtatták volna. A violinkulcs is szépen rajzolva. A kottasorok közt Koprázi verse. Koprázi nem tudott kottát olvasni, de még az általánosból rémlett valami, így aztán nagy kinnal eldúdolta a dalocskát. Szomorú volt. Magányos ember írta, aki nem kell senkinek. Még a saját szüleinek sem. Amolyan Pacsirta. Ki lehet ez a Hamvadó Ilona?

Ebben a laktanyában az írnokban bízott egyedül. Talán azért, mert arca, akár a fiatal Móriczé. Bajusza alatt huncut mosoly. Huncutságban nem főhet méreg, gondolta az emberismeretére mindig büszke Koprázi.

- Te itt élsz valahol a Balaton környékén, nem igaz?

- Ja. Enyingen.

- Te jó isten!

- Mi van? Rosszul vagy? Jóska... - az írnok látva Koprázi sápadt és nyirkos arcát, már nyúlt is a telefonért, hogy riassza a mentőket.

- Semmi bajom... hagyd csak. De hogy te Enyingen...

- Baj?

- Dehogy! Sőt... ismerned kell az illetőt... szóval egy lány, akivel megismerkedtem... itt dolgozik a fészkesi telefonközpontban. Úgy hívják, hogy Hamvadó...

- ...Szabadhídvégről? - vágta ketté Koprázi mondatát az írnok, és fölnevetett. - Ott laktam albérletben náluk, amikor már nem bírtam otthon. Hát hogyan ismerném az Ilonát!

- Mesélj - ragadta meg az írnok karját a mai magyar irodalom jelese. - Hogy néz ki? Sovány? Kövér? Szép? Milyen, mi?

Az írnok Koprázira emelte tekintetét, és azon morfondírozott, hogy mit mondjon. Az igazat, vagy a valódit. Egyáltalán. Mi az, hogy igaz, mi az, hogy valódi. Mert ami Koprázi szerint a világ csúcsa, az mások szerint a közlési szintet sem érte el. Koprázi meg arra gondolt, ha ez az írnok ott lakott, akkor megvolt neki Hamvadó Ilona. Mert hiába a kissé pufók, móriczi arc puha vonásai, csibész volt ez is, mint minden katona, aki ebben a laktanyában körülvette. - Mondj már valamit!

- A nagyszobában szokott zongorázni.

- Nekem azt mondta, gitározik.

- Azt is tud. De zongorázik is. Bösendorferjük van.

- Micsoda úri család.

- Azt nem mondanám, de nem földművesek, az biztos. Az apja a tanácsnál valamilyen előadó, anyja meg pedagógus. Operaénekesnő szeretett volna lenni. Aztán maradt az iskolában. Ott tanít éneket. Olyan volt a hangja, mint Callasé. Átszűrődött, több falon keresztül, az albérleti szobámig. A konyhában énekelt mindig. Nem ám magyar nótákat! Puccinit, Verdit, Leoncavallót.

- De Ilona...

- Az Ica? Szép lány. Olyan se sovány, se kövér. Mégcsak nem is duci. Finom a húsa. És nagyon művelt. Tájékozott. Rá akarsz hajtani?

- Ráhajtani...? Nem... csak megismerkednék vele. Rendes lánynak tűnik. Megzenésítette az egyik versemet. - Az írnok összekacsintott a szolgálatvezetővel.

- Nahát! Ez nagyszerű! Beléd zúgott a csaj.

- Nem is látott még!

- A hangod. A hangodba szeretett bele.

- Én is... szóval bájos a hangja ennek a lánynak.

- Akkor mi itt a probléma? Írunk egy kimaradást, és találkoztok.

- Köszí, de nem. Most nem jó.

- Mert?

- Három hete színét sem látták Fészkesen.

- Majd én utánanézek - veregette meg Koprázi vállát az írnok. - Előkerítem én neked. Jövő héten lövészet. Vonattal megyünk a pusztába. Legföljebb találkoztok a pályaudvaron.

Koprázi hálálkodott, várta, hogy múlték a hét, kimaradást sem kért, pedig kaphatott volna, de nem érdekelte Fészkes egyetlen látványossága sem, pedig két szobor is ott meredezett a főtéren. Hamvadó Ilonára gondolt, a hangjára, ilyen hangja nem lehet csúnya nőnek, de ha nem is szép, csak legalább olyan, mint Margit, a menyasszonya, már jól jár. Ha beleszeret, várat magára az esküvő. Ha kisseret belőle, hát gyorsan vissza Margithoz.

Vonatra szállt a század. Egy vagonban Koprázi, a szolgálatvezető és az írnok. A kupék előtti folyosón kikönyököltek az ablakon. Kevés volt az ember a peronon, dolgozott mindenki ezen a fényes délelőttön. Kerek arcú, vastag húsú, alacsony lány állt a legközelebb a szerelvényhez. Az írnok oldalba bökte Koprázit. - Na, ott az Ilona. - Koprázi nem hitt a szemének. - De hát ez borzalmas! Miért mondtad, hogy jó csaj? Átbasztatok! - Az írnok és a szolgálatvezető fuldoklottak a röhögéstől. Az írnok kikiabált. - Itt van a Koprázi Jóska! Itt van! Csak szégyenlős a drágám! - Koprázi leguggolt, de a két katona hóna alá nyúlt, s mint valami hadizsákmányt, megmutatták a mai magyar irodalom jelesét. A nő rohant volna, de indult a vonat. Darabig szaladt, integetett, kezével jelzett, hogy majd telefonáljon neki, mert várja már a nagy találkozást. Nem így, kutyafuttában! Koprázi kényszeredetten mosolygott és integetett. Lassan gombostűfejnyívé zsugorodott Hamvadó Ilona alakja, a többiek már régen dajdajoztak a kupékban, előkerült valami bor, kénszagától öklendezni kezdett. - Húzd meg, öcsém - kiáltotta a szolgálatvezető. - Igyunk a menyasszonyodra!

Koprázi anyázni kezdett, határozott léptekkel indult meg az írnok és a szolgálatvezető felé. - Ezért még számolunk, szemétládák. Istenem, a fegyver nem csak a cél felé tartva süllhet el... - azzal otthagyták őket. - Fenyegetőzünk? - kérdezte az írnok. - Csak nagyon vigyázz, miket pofázol, mert nem mész sehová az idén. Érted?

- Kapd be! És dió helyett mondd azt, hogy de jó!

- Kapja be a Hamvadó Ilona!

- Majd ő is bekapja. De előbb te. Csak öblítsd ki a mocskos pofádat, mert kényes vagyok a faszomra.

Koprázi nem volt erős ember, de szangvinikussága sokakat megrémisztett. Férfiakat ritkán. Az írnok viszont most visszahúzódott. Aki meg a legjobban félt tőle, pont a menyasszonya. Káprázatos Margit.

A mai magyar irodalom jelese nem lőtt le senkit, viszont kétszázötven méterre kilőtt három lövedéke a tízesbe, a kilencesbe és a nyolcasba talált. Így lett a század második legjobb lövésze. Két és fél dioptriás mínuszos szemüvege nélkül. De nem érdekelte. Azon csak mosolygott, hogy az írnok megkért mindenkit, lőjék szét a tábláját, mert a ravaszt is alig merte meghúzni. És még így sem lett értékelhető találat.

Este tárcsázott. Hamvadó Ilona vette föl a fészkesi központban a telefont. - Szia - suttogta Koprázi a kagylóba. - Köszönöm a szép muzsikát a rossz versemhez.

- Rossz vers? Gyönyörű vers. Majdnem beléd szerettem.

- Majdnem?

- Már úgy értem, a vers miatt. Meg a hangod. De láttalak a vonaton is. Helyes fiú vagy. Te is láttál, nem?

- Hát... homályosan... tudod, rövidlátó vagyok. Úgyhogy nem sokat láttam, de amit láttam... szóval...

- Telebeszélte a fejedet a Géza, ugye?

- Az írnok? Igen. Beszél sok mindent. Hogy zongorázol is.

- Azt persze nem mondta, hogy megkérte a kezemet, eljegyzés is volt, aztán lelépett.

- Ne is törődj vele! Én már...

- De a szüleim! Azóta azt sem hiszik el, amit kérdeznek. A fiúk.

- Rohadjon le, ott ahol van. És nem tudunk találkozni. Ő az írnok, megfűti az őrnagyot, hogy ne engedjen kimaradásra. De várj csak! Eltávra muszáj kiengedniük. Munkásszávad. Ez amolyan rendes szabadság. Meglátogatlak Szabadhídvégen.

Búgó hang. A lány nagyon megijedhetett. Koprázi meg felsóhajtott. Akkor ennyit erről. Legalább nem kell megismerkednie ezzel a szegény, kövér lánnyal.

Két nap múlva levele jött. Szabadhídvégen várja őt, pénteken délután, az utolsó vonattal, ha jön. Ha nem tudna menni, táviratozzon!

Vasárnap estig kapott eltávozást. A szabadhídvégi állomás pici volt és jellegtelen. Leszállt. Seholy a lány. Átvágott az épületen. Ott várta. Szoknyában volt, látszott az iksz lába, pufók arcán széles mosoly, vaskos felkarja lilába hajló rózsaszín. Koprázit mindig a kövér lányok kerülgették. Hát most itt van egy újabb. Átölelte a mai magyar irodalom jelesét, és kétoldról megpuszilta. - Szia. Én volnék az. - Mintha nem lett volna azonnal világos, hogy senki más nem lehet Hamvadó Ilona, csak ez a lány. Koprázi hátralépett. A lánynak elviselhetetlen szájszaga volt. Már kezdte érteni az írnokot, miért is pattant meg az eljegyzés után. - Merre? - A lány belékarolt, és elindultak a falu felé. A ház előtt ősz sörényű, barázdált arcú férfi várt rájuk. - Hamvadó - nyújtotta a kezét. Koprázi belecsapott.

- Koprázi József honvéd, telexparancsnok. Magyar Néphadsereg, Hátszázévédelmi Hadtest, jelentkezem! - Próbálta viccel elütni a vibráló feszültséget a mai magyar irodalom jelese.

- Honvéd! Újabb vőlegény, lányom?

- Apuka!

- Na csak kérdelem, mert nem szeretném, ha ez is becsapna, mint a többi.

- Uram, megnyugtathatom, nekem már van menyasszonyom. Ilona a barátom. Közös az érdeklődésünk. Én íróként is fungálok, a kedves lánya meg zenél. Innen ered az egész.

- És most hogy megy haza? Nincs már se vonat, se busz.
 - Itt alszik, apuka.
 - Itt aztán...
 - Meghúszom magam, akár az istállóban is.
 - Nincs istállónk. Minek néz maga minket? És nem vagyok úr!
 - Bocsánat! Akkor bátyám... nos, én holnap mennék tovább Budapestre, hogy két napot még otthon is eltölthessek.
 - És a szülei? Mit szólnak a maga szülei, hogy csámborog?
 - Huszonnégy múltam. Szüleim? Mi közük hozzá, hogy egy katona mit tesz, ha szabadságon van?
- Az öreg Hamvadó csak a fejét rázta, ott is hagyta őket a kapuban. Ilona bevezette a házba, s benyitott egy ajtón, mely mögött fölárult a vendégszoba. - Itt alhatsz. Jó?
- Szép kis szoba. Imádom a friss mész illatát.
 - Hozok a kancsóba vizet. Itt van a lavór is, a törülköző is tiszta.
 - Te Ica... mikor már elaludtak az öregek, átjöhetnél... én sokáig fönn vagyok. Akár hajnal egyig is. Kettőig! Na?
 - Anya nincs itt! Most megyek, mert apám dül-fül magában, hergeli magát, és nem szeretném, ha botrány lenne. - Megpuszilta Koprázi bal arcát, és elköszönt. Jó éjszakát kívánt. Koprázi levetkőzött alsónadrágra, ledőlt, eloltotta a lámpát. Hanyatt feküdt, nézte a plafont, majd lecsukta a szemét. Nem aludt. Fülelt. Itt alhatott az írnok is. Már hallani vélte, hogy Ilona ujjai végigfutnak a Bösendorfer billentyűin. Fölült. Ez az! Igen. Játszik. Mit is? Chopin lehet. Vagy Schubert? Koprázi nem volt járatos a komolyzenében, fülében még a Pink Floyd, a Black Sabbath és a Ten Years After zakatolt. De Margitot nézve az Állami Műház színpadán, már fölismerte Csajkovszkijt, de még Bartókot is hallott, Stravinskyről nem is beszélve. Nyekkent az ajtó. Hamvadó Ilona lépett be hálóingben, s odakucorodott Koprázi mellé. - Mit játszottál? Ugye Chopin volt?
 - Igen. A H-dúr nocturne, Op. 9. No. 3. Szép, ugye?
 - Mint az álom.
 - De te honnét tudod, hogy Chopin volt?
 - Nem tudtam. De éreztem. Így lett volna ötösöm a lottón.
 - Apám dühös. Ha így látna minket, kötelezne, hogy vegyél el feleségül!
 - Csak meg ne lásson!
 - Alszik már. Korán ébred.
 - Gondoltam. És te? Összebújunk?
 - Én szűz vagyok, Jóska. Csak a férjemnek adom oda magamat.
 - Volna egy ötletem. Mert nagyon felizgattál. Szorítsd össze a combodat, a többit bízd rám. - A lány engedelmeskedett, Koprázi méretes hímveszejét a zárt combok közé nyomta, és tette azt, amit normális szexuális együttlétnél férfi csinál. A félaktus után zsebkendőjével a lány combjait törölgette, aztán saját hímtagját. - Most megyek vissza, jó? - suttogta Hamvadó Ilona és úgy kisurran az ajtón, hogy a mai magyar irodalom jelese észre sem vette. Reggel magától

ébredt, vérében volt már a hajnali kelés, föl pattant, mintha riadóra rohanna, az egész kancsó állott vizet a lavórba öntötte, és derékig lemosdott. Meg *ott is*. Fogat is kéne mosni. Kiment az udvarra, ott köpködött jó nagyokat. Hamvadó, az öreg már kint állt az udvaron, kémlelte az eget. - És a kedves felesége?

- Kirándul a gyerekekkel. Nyolcadikos osztálya van.

- Ének-zene. Tudom. Frankó kis ház ez. Masszív. És jó volt itt aludni. Ez a csönd, a jó levegő megfizethetetlen.

- Maga csak tudja.

- Naná! Gyár mellett nőttem föl. Igen, én már csak tudom, kedves bátyám.

- És mit akar a lánnyal?

- Semmit.

- Akkor miért feküdtek össze?

- Össze? Ezt meg honnan veszi?

- Higgyem el, hogy csak úgy egymaga fetrengett a szobában?

- Hisz, amit akar! Ne idegesítsen, mert én nem tudom...

- Tán meg akar ütni? Cingár legény ahhoz maga!

- Inkább mondaná el az Ilonának, hogy erős szájszaga van. Így sohasem lesz férje. Érti? Meg ne dumáljon már, hogy maga és a felesége nem érzik?

- A saját szájával foglalkozzon. Mert mosdatlan. Olyan szavakat használ.

- Kész a reggeli - hajolt ki Hamvadó Ilona.

- Én már jóllaktam, édes lányom.

- Én is torkig vagyok - überolt Koprázi. - Indulok, Ilonkám. Nem kell kikísérni. Kitalálok magam is. Az állomásig. - Az öreg nem nyújtotta a kezét, Ilona két oldalról megpuszilta Koprázit, és megköszönte a felejthetetlen éjszakát. - Nekem volt jó... én köszönöm. Majd hívjuk egymást. Szia...

Koprázi József leszerelt. Ünnepelni ment a Moulin Rouge-ba. Káprázatos Margit műházi tagsága mellett, engedéllyel föllépett a mulatóban. Közel a színpadhoz ültették a mai magyar irodalom jelesét.

- Csak egy kólát és feketét kérnék... egyelőre - intett a pincérnek.

Szeme lassan megszokta a félhomályt. Mellette, a páholyban ismerős arc. Hamvadó Ilona volt. Mellette kopaszodó srác, de Koprázival egykorú. Fölállt, odalépett. - Koprázi József, ha még emlékszel... - Ilona tágra nyílt szemmel nézte. - Jóska! Leszereltél?

- Le bizony! És a feleségem ott ugrál a karban. Az ott! Balról a második. Toll van a fenekében.

- Ő meg a férjem. És képzeld, van egy édes kislányunk. Valahogy megtetszett nekem a Margit. Így aztán ő is Margit. Másfél éves. - A férfi fölállt, dörögött valamit, de Koprázi nem értette, hogy kihez is van szerencséje. Aztán bocsánatot kért, és kiment a toalettre.

- Hamar férjhez mentél! Alig másfél éve, hogy nálatok voltam...

- Igen. Azután nem sokkal. - Koprázit megcsapta a lány szájszaga.

- Boldog vagy?

- Nagyon! És te?

Koprázi lehajtotta a fejét. Nostalgiaák gyötörték, sehogyan sem tudott beilleszkedni ebbe a közegbe. - Voltam. Boldog. Akkor, ott Szabadhídvégen. Ott boldog voltam.

LAKÁSCSERE

Koprázi József, a mai magyar irodalom jelese katonás léptekkel vágott át a téren, szemében egy öngyilkos terrorista semmivel sem törődő elszántsága tüzelt. Mikor József nádor hatalmas posztamensen álló bronzszobrának háta mögé ért, fölnézett, és elámult, ember, aki annyi mindent tett a magyarokért, most is segíthetne neki, de mintha a szobor azt suttogta volna, hová mész, te kis szerencsétlen, hisz a bokrok is nagyobbak nálad, s amiért mész, az magán-, és nem közügy, de Koprázit ez nem érdekelte, neki első volt a személyes, mert úgy magyarázta mindig, hogyha az individuum nem ép, nem egészséges, akkor a sok millió individuumból összeálló nemzet sem lesz ép és egészséges. Otthagyta a szobrot, és tovább lépdelt. - Művészek vagytok mindketten. Igaz? Na. Nincs más megoldás, csak a Pénzügyminisztérium. Jóska, te vagy a férfi. Menj be és kérj kölcsönt. Mert a legmagasabb személyi kölcsönnel, a tízezer forinttal nemhogy lakást, de még kulcsot sem tudtok venni - okosította ki őt és feleségét Tóth Terézia lépés- és ugraművész.

Erre gondolt Koprázi József, vissza is fordult a nádor szobra felé. Hát ezt üzenem neked, nagyúr. Művészek vagyunk. Igen! Hogy az nulla? Igaz. De én megmutatom!

A Pénzügyminisztérium bejáratához ért. A kapuban pénzügyőr. Vállán Kalasnyikov gépkarabély csöve. Nézte Koprázit. - Mit akar itt? - A nem túl barátságos hangra a mai magyar irodalom jelese összerezzen.

- A pénzügyminiszter elvtárshoz jöttem.

- Be van jelentve?

- Hát hogyne! - Azzal Koprázi József, mint macska elől az egér, úgy surrant be az épületbe. Futott a hosszú folyosókon, még hallotta az őr kiáltozását, hogy állj! Álljon meg! De őt nem érdekelte az egész, föl az emeletre, újabb folyosó, sehol a miniszter, már nem is tudta, hol jár, hányadik emelet, hányadik folyosó, csak futott, lihegett, s már az ő hangja is elvékonyult, és ijesztő csönd burkolta be az ódon falakat. Formás rézkilincs, hatalmas barna faajtó, rajta üvegtábla fénylett. *Miniszter*. Hát itt vagyok? Koprázi kérdezte magától, nos, akkor gyerünk, csak a célszalagot kell átszakítani, és akkor vége mindennek, minden kinnak, aminél vannak nagyobb kínok, irgalmatlanabb szenvedések, de... de. Most nem érdekelte semmi a mai magyar irodalom jelesét. Csak a saját bajuk. Majd meggyónja. Hogy most nem másokért cselekszik. Imádkozik. Mindig ezt tette, de most nem! Valami lakás kell, mert nem lehet bírni ott Kőbányán az apóséknál. Önálló villanyórával van egy lyuk. Főbérlet. Apósa házában. Vécé az udvaron. De még ez az egyszoba is úgy alakult, hogy ajtó kötötte az apósékhoz, ez volt eredetileg a harmadik szoba, nemigen használták, hát legyen az újdonsült házaspáré, Koprázi Józsefé és Káprázatos Margit lépés- és ugraművésze, az Állami Műház tagjáé, aki ekkor a Ház második quadrille-jében lépett és ugrált, s már ugráfusi szárnyait is kezdte bontogatni. Önálló főbérlet, ingyen, az élet kezdetén? Igen. Szénkályhával, lavórral, a vécében keresztes pókok, nyáron darázsfelhő. A garázsban Zaporozsec, jobbra háromszor másfél méteres, ablaktalan helyiség. Hiába kérlette Káprázatos Gábort, apósát, hogy egyszobájuk falát kiütve, ebbe a szűk valamibe fürdőszobát csinálhatnának. Bár az após hajlott volna, hajlott is mint a nád, amikor felesége ráripakodott. - Azt? Soha! Hová teszem a sok befőttet? A kalbászt? És ha disznót vágunk, hát a sok húst hová? - Koprázi anyázott kicsit, köpött nagyokat, de nem úri társaság vette körül, úgyhogy ez szinte természetes volt. Nincs más megoldás, mint a csere. Önálló főbérlet. Mert abban az időben tanácsi lakást megvenni nem lehetett. Akkor nem marad más hátra, mint a fiktív csere, mely ugyan büntetendő cselekmény, de elintézik, annyi

szent. Ráfizetnek valamennyit, hogy a csere létrejöhessen. Meg is volt az idős asszony, aki túl a nyolcvanon hetvennyolc éves vőlegényével élt a Józsefvárosban. Bútorai Kőbányára kerülnek, s ha jön a tanács embere, hogy itt lakik-e a néni, apósék azt mondják, hát persze, itt bizony, csak most épp vidéken van. Ha sokszor nyitnak rájuk, legföljebb ott alszik pár napot mutatóban. Csak a pénz kellett. És most itt a miniszteri ajtóban, a pénz ajtajában Koprázi József fejében, mint egy általa írt filmforgatókönyv, már le is játszódott az egész, a kor legnagyobb színész sztárjainak fergeteges alakításában.

Erőteljesen kopogtatott. Csönd. Aztán még egyszer. De semmi válasz. Igaz, délután négy is elmúlt már, talán nincs is itt a miniszter, se a titkársága. Benyitott. Hatalmas terem, amolyan tárgyalóféle, sötétbarna, faborítású falak, kandalló. Újabb ajtó. Na, ne tovább! Ilyen gesztussal lépett ki egy fiatalember, fiatalabb a mai magyar irodalom jelesénél. Mellényes szürke öltöny, makulátlanul fehér ing, elegáns nyakkendő. - Bodzas - nyújtotta kezét. - A miniszter elvtárs személyi titkára vagyok. - Megcsörrent a telefon. - Pillanat. Bocsásson meg, kérem. - Halló? Igen. Itt van. Visszamehet a posztjára. Majd én elintézem az elvtársat.

Koprázi összerezett. Elintéz? Neki is van pisztolya. Biztosan ott lapul az íróasztal fiókjában, mely mögé most leült. Egyszerűen agyonlövi, még az is lehet, hogy dísztemetést fog kapni, lám, ily fiatalon ez a bimbózó tehetség! - Kérem! Foglaljon helyet. - Koprázi kínos lassúsággal süppedt a méretes fotelba. - Mit óhajt?

- Hát... én... tulajdonképpen... pénzt szeretnék - nyögte, és érezte, hogy arca vörös, szipákolt is hozzá, itt nem fognak megijedni tőle, pedig milyen szépen eltervezte, hogy beolvas, szétrombolja az egész szocializmust, ha kell, öklével teremt rendet. De itt, itt alig tudott kinyögni valamit. Margit is csak nevetne. Hogy csak a szája jár. Fenyegetőzik, utána meg semmi. - Koprázi József vagyok, kérem. Mai magyar író. Önálló kötetem még nincs, de számtalan újságban olvashatók verseim, esszéim. Feleségem Káprázatos Margit lépés- és ugraművész, az Állami Műház tagja. És kérem, mi olyan nyomorban élünk, hogy olyat még nem látott a világ. A művésznő vödörbe pisil, kérem szépen! Mert nem mer kimenni a fapadosba az éjszakában. Én se! Akkor képzelheti. És télen... mínusz húsz fok, csapkodja a szél a vécéajtót, olyan az egész, mint a lidércnyomás. Bent is hideg van, kérem, húz a hideg, hiába a német brikett. A szoba négyszer ötös. Itt van mindenünk. Lavórban mosdunk, kérem! A huszadik század vége felé. Tizenhét év, és itt a nyakunkon az ezredforduló. És akkor ilyen viszonyok közt... Én meg dolgozom, hogy elősegítsem a társadalmi jólétet, s mellette ragadok tollat. És kérem, kinevetnek. Mert olyan vagyok, mint a vasárnapi autóvezető. Hétfévégén írok, amikor az állandó ihletettségben szinte megfeszülök. Ezért kellene a pénz. Lakáscserére. Megvan a partner, megvan minden. Csak ugye... szóval a különbözetet meg kell fizetni!

A titkár hosszasan nézte Koprázi szenvedélytől parázsló arcát, kezzeit, ahogy ujjai egymásba csavarodva kiszorítják magukból a vért.

- Hát azért nem olyan borzasztó a helyzet, Koprázi elvtárs. Maguknak még gyerekük sincs.

- Ezt honnan tetszik tudni?

- Mert akkor azzal kezdte volna. Sokan betévednek ide. Pedig ez nem a mi dolgunk. Ott van a tanács lakásügyi osztálya. Meg egyéb fórumok. Képzelje csak el, mi lenne, ha az egész ország ide járna pénzt kunyerálni, napra nap.

- De a mi helyzetünk...

- Láttunk mi már ennél jóval nagyobb nyomorúságot is, elvtársam! Csak nem propagáljuk. A szocializmus építésének ebben a kiteljesedő korszakában, amikor már lassan a tetőhöz érünk, mert a falak is állnak már, nem kiáltjuk világgá, hogy bizony nagy a nyomor, ugyanolyan, mint maguknál, de két gyerekkel! El tudja képzelni?

- El.

- Akkor hát? És egyáltalán... Talán valami levelet ha hozott volna!

Koprázi ballondzsekije belső zsebébe nyúlt, és elővette novellányivá duzzasztott levelét. - Parancsoljon. - Bodzás átvette, hat oldal volt odagépelve, belelapozott.

- Jó. Rendben. Átadom a miniszter elvtársnak. Ennyit megígérhetek. De többet nem. - Bodzás fölállt, hátratett kézzel sétált. Majd hirtelen Koprázira nézett. - És mennyi kölcsönre gondoltak?

- Négy százezer forintra. Ennyi a különbözet.

- Semmi megtakarításuk nincs?

- De Húszezer forint. Tizenháromezret kalapoztunk össze a menyasszonytáncnál. A többi spórolás eredménye.

- Azt ugye tudja, hogy a személyi kölcsön maximum tízezer?

- Tudom.

- Akkor? Hogy képzei ezt?

- Legyen három százezer.

- Legyen? - Bodzás elmosolyodott. - Alkudozunk? Megáll az ész.

- Kétszázezer is nagyon nagy segítség volna... Talán megegyezem a nénivel, hogy a többi részletre fizessük...

- Jó, majd meglátjuk. Kérem, örültem, hogy megismertem, ezt a cédulát adja le a pénzügyőrnek, és kérjen tőle bocsánatot. Ide nem lehet csak úgy berontani. Mi lett volna, ha magára lő?

Koprázi József, a mai magyar irodalom jelese lefelé bandukolva a lépcsőkön elgondolkodott azon, hogy mi lett volna, ha tényleg lő az őr. Semmi. Két városrészben is frissen kifizetett sírhely várná. És akkor tényleg meglenne az öröklakás. Huszonöt évig mindenképpen. A cédulát leadta, de nem kért bocsánatot az őrtől. Rá se nézett. Peckesen intett a nádornak; be a zserbóba, ahol állva megivott egy kávét, mert így valamivel olcsóbb volt, mintha leült volna. Szívta cigarettáját, a 100 évest, és bár nem tudta, hogyan döntenek majd, már érezte az önálló, komfortos lakás langymelegét, a teli kád melegvizet, melyben hosszan pancsikol. Káprázatos Margit meg nyugodtan fölhívhatja ugrakari társait, hogy utánozhatatlanul finom palacsintáját megkóstolhassák.

Koprázi József csodát látott. Alig telt el egy hónap, s értesítés jött a kőbányai OTP-fiókból, hogy be kellene fáradni bizonyos személyi kölcsön ügyben. - Na, Margit - húzta ki magát Koprázi József - megjött a pénz! - De peckességét visszarogyasztotta megszokott tartásába. Ha meg is jött, mennyi? Mert nem mindegy ám! Ha csak a szokásos tízezer, fújhatják föl magukat. Az idős hölgy eláll a cserétől. Befáradtak. A pult mögötti nők úgy néztek rájuk, mintha a Marsról jöttek volna, pedig csak a közeli telepről, ahol ezek a házaknak nevezett viskók sorakoztak, csatornázatlanul, pócegödrök illatfelhőiben lebegve.

Kitették Koprázi elé a papírt. A Pénzügyminisztérium fejléce így fordítva is melegséggel töltötte el a mai magyar irodalom jelesének szívét. Hát láss csodát, Margit. Levelet kell csak

írni. Jó levelet. Olyat, hogy megkönnyezzek. Kár, hogy Koprázi József irodalmi műveiben is ily módon ragadta meg a mondanivalót. Kritikusai érzélgősséggel vádolták, nyafogós, önsírató dalnoknak. A hivatal viszont nem a mai magyar irodalom, a szemek itt hamarabb vörösödtek a lenyűgöző fogalmazás olvastán. Magának a miniszternek már nem kellett sírnia, ő csak aláírta, hogy rendben minden, mehet, vegyék föl a pénzt, aztán csináljanak azt, amit akarnak. A pult üvegén megfordult a papír. Koprázi látta az összeget. - Kevés! - Margit is odahajolt. Százezer forint.

- Kevés? Józsikám, te megőrültél!

- Nem megy bele az öregasszony. Ezeknek még most kell a lóvé, nem akkor, amikor jön a fakereszt. Biztosan beutazzák a világot. Vagy mit tudom én, mire lehet elkölteni négyszázezer ebben a korban... ekkora lenne a lagzi? - Koprázi megvakarta feje búbját és a kamatra pislantott. Atyaég! Tíz százalék kamat! Raszkolnyikov tekintetét tükrözte a szeme, de az egész magyar államot nem lehet agyonverni, pedig uzsorás. Ha bárki magánszemélytől kért volna kölcsönt ekkora kamatra, s utána följelentette volna az illetőt, uzsoráskodásért lecsukták volna.

Nincsen öröm ürmön nélkül. Tudta ezt a mai magyar irodalom jelese, ott egye meg a fene, jöjjön a százezer, magát hibáztatta, hogy nem írt még szebb, még szívszorítóbb levelet. - Akkor hát... Kérjük szépen a pénzt! - Az előadónő úgy nézett rá, mintha svédül szólított volna. - A pénzt?

- Azt.

- Az nem megy!

- Nem-e? - Kérdezte direkte magyartalanul a mai magyar irodalomjelese. - Hát nem látja, ki írta alá?

- Rokona, ugye?

- A miniszter? Hát hogy volna? Akkor itt állnék és nézném magát?

- Akkor is valami protekciós - dünnyögte orra alá a kortalan női arc, melyről minden valahai hamvasságot lerágott a gyötrelém. Koprázi hallotta a megjegyzést, de nem válaszolt. Nyomorúság talicskásai voltak ők mindannyian. Ezek a nők is mind. Akik itt görnyednek egész nap, és számlákkal bíbelődnek, mindenki hangosan reklamál, van aki ordítózik és pénzt követel, hát persze hogy egy ekkora kölcsön lélekbe gázol. Margit oda sem nézett, de látszott fáradt szemén, hogy megindult benne az álom, a lakás, a meleg, az önálló létezés semmivel sem összehasonlítható földi mennyországa.

A nő valahová elsietett, ajtók csapódtak a távolból, az egész OTP felbolydult, kattogtak a számológépek, Koprázi csak ámult, mert ő még ekkora fölfordulást nem idézett elő pusztán megjelenésével. Műveivel meg végképp nem. Idegesek voltak a szerkesztők, meg is kérték, hogy ne hozzon több írást, ha lehet, de a mai magyar irodalom jelese valahányszor kihajították, vitt újabb és újabb kézírathalmokat, és kijelentette, hogy ha nem tetszik, akkor is olvassák meg, mert ezért kapják a fizetésüket. - Nos, a pénzt nem tudjuk kiadni, mivel önök ketten nem elégségesek ahhoz, hogy fedezetet nyújtsanak ekkora összegre! - A nő hangjában volt valami kérlelhetetlenség, pedig nem ő találta ki, így volt arannyal kiöntve a törvény táblába vésett betűiben.

- Kezes kellene.

- Kezes?

- Úgy bizony. Legalább kettő.
- Lábasom van - próbálta elviccelni a dolgot Koprázi.
- Kérem, a jogszabályok.
- Jó, rendben. Hozok kezeseket.
- Ha férfit hoz, huszonnyolc év felettit, akit már nem visznek katonának.
- Olyat hozok. Nőt is hozok. A női sorkatonai szolgálat még nincs bevezetve kis hazánkban, tudtommal.
- Kérem, ez nem tréfádolog! Különben nem látja a százezer forintját...

Koprázi József három hétig járt az OTP-fiókba. Nap rendszerességgel. Érezte, hogy szívatják, mint paraszt a Bervát. Káprázatos Margit kiváló ugrakari társát, Térdich Elemért vitte az egyik kezesnek. De mint kiderült, a remek karakterművésznek még legalább nyolc napja volt a huszonnyolcadik születésnapjáig. Így hát nem lehetett kezes, csak a szülinapi buli másnapján, ami meg vasárnapra esett. Hiába magyarázta Koprázi, hogy Térdich Elemért nem viszik el katonának, azért, mert már volt katona, kemény egy hónapon át, és mint művészt nem hívják be soha többé! De ha mégis? Szóval kötötték az ebet a karóhoz. Aztán letelt a nyolc nap is, Térdich aláírt, kicsit reszketett a keze, mi lesz, ha Kopráziék nem fizetik vissza, akkor őrajta verik le, de megnyugodott, mikor Tóth Terézia, ugrakari társnője is vállalta a kockázatot. Mikor minden papír összegyűlt, aláírások hemzsegték a lapok alján, Koprázi megjegyezte, hogy most aztán ide a lóvét, mert baj lesz. - Ne fenyegetőzzön, kérem! - Szólt rá az OTP-fiók vezetője. - Azt hiszi, megijedünk magától? Még ha a miniszter is a nemtudomkicsodája?

- Senkim! Értsék már meg, hogy senkim!!
- Akkor is valami protekciós. Szégyellje magát.

Koprázi József, a mai magyar irodalom jelese visszakézből szeretett volna lekeverni egyet, de nőt nem ütött soha, az mégsem úri dolog, így aztán hagyta a szitkokat, hadd röpjöjenek, mint a gerlék, mikor közéjük gázol az ember. Hazament, és szólt apósának. - Jöjjön már, papa! Maga focizott, boksolt. Helyre kéne tenni az OTP-fiókot. Na nem az egész épületet, de a pultot, ami mögül átkoznak, megráznánk egy kicsit. - Apósa szó nélkül vette föl az ötvenes évekből megmaradt határőr mikádóját, katonai derékszíjjal fogta össze hasa alján, majd megindultak a helyszín felé. - Kézcsókom! Jöttünk a pénzért. Ő az apósom. Ha kell, ő is aláírja. Ha nem, akkor lesznek szívesek perkálni...

Az após alányúlt a pult peremének, és mint egy Jeanvaljean, megemelte, s nyomban vissza is zuhintotta a mázsán fölülű fatákolmányt. Nagyot szólt, az egyik üveglapon, mint jégen a rianás, végigszaladt a törés csíkja. És hozták a pénzt! Már számolták is! 99 ezer forint.

- Még egy ezrest, és itt sem vagyunk.
- Azt már nem - vetette föl a fejét a vezetőnő. - Kezelési költség is van a világon!
- Ilyen, mint maguknál, a világon nincsen... És nehogy elmagyarázza megint, hogy öt évre, tíz százalékos kamattal kaptuk, mert tudom. Kívülről. Ezzel álmodom. Gyönyörű lányok röpjönek ki a szememből, mert a maga intelmei, hegyes álla döfi át minden éjszakámat.

A józsefvárosi idős hölgy belement a részletfizetésbe, havi ötezerrel meg volt elégedve, Kopráziék annál kevésbé. Az Állami Műház azonban hosszú turnésorozatok előtt áll, és így biztosítva látták, hogy pénz áll a házhoz, illetve az OTP-fiók örökké éhes, tátogó csőrű fiókáihoz. A csere megtörtént, hála a Nem Minden Hírlapot Kiadó Vállalatnak. Koprázi épp itt volt ez idő tájt bevásárló és előkóstoló, a haverok meg fürge Barkasokkal hozták-vitték a

bútorokat. Két délután. Az idős asszony máris Kopráziék helyén a kőbányai lepusztulásban, jöttek is a tanácstól, a néni vidéken van, de ím, itt az összes bútora, ruhái, kabátok, pulóverek, két kiskosztüm is. A tanács embere hevesen bólogatott, végre egy normális lakáscsere, ahol semmi svindli, ahol a jó szándék és a hatósággal való együttműködés az irányadó. Erköles! Ebben a posztmodern tébolyban!

Koprázi nem értette, miért kérdi mindenki tőle, hogy a lakás utcai, vagy udvari. Mindig azt felelte: nem mindegy!? És mikor alaposan megnézte a most már üres lakást, döbbsen rá, hogy nem. Mert ez udvari volt, igaz, a ház legfetején, a harmadikon, de ablakuk előtt gang dűbűrűgött, bárki bedughatta fejét, s ahonnan nem lehetett behatolni, az a konyha és a fűrdűszoba volt, mert mindkét helyiség ablaka a lichteofra nézett. Északi fekvűsű volt ráadásul. Sűtét és hideg. A kisszobában gűzkonvektor. A konyhában is valami gűzzal műkűdű, fali csodamele-gűtű. Új festűs. Csak hát hengerelt. Annak rendje és műdja szerint, csűkkal elvűlasztva a kűzel hűrom arasznyira fehéren hagyott falfelűletet és a plafont. Margit műris a meszelűhűz nyűlt volna, de Koprázi lebeszűlte. - Vadonatűj az egűsz. Gusztustalan, de most jű lesű. Tűz évig biztosan.

A lakűsavatűn aztűn megjelent az Állami Műhűz mindhűrom quadrille-ja majdnem teljes lűt-sűzűmmal, de műg szűlistűk is megtűiszteltűk Kűprűzatos Margitűt azzal, hogy palacsintűjűt elfogyasztottűk. Margit műr maga volt a sercegűs, sűtűtte a palacsintűt, szűrta belűjűk a kakaűt, volt aki csak tűrűst kűvűnt, az is kapta a magűt. A bűzűs olajfűst kipirosűtűta a belűrlűl mindig vűrtelen arcűt, Margit arcűt, melyet nem tartottűk szűpnek, de érdekesnek mindenkűppen. Koprűzi a tűnyűrokűt gűjűjtűtte ossze, mosogatűt, tűrűlgetűtűt és újabb adagűkűt osztűt szűjűjűl. Ott volt egy holland menedzser is, aki legűjűbb ugraturnűjűkűt bonyolűtűta, angolul beszűlt, s amikűr kűjűtt a fűrdűszobából, csak annyűt mondűt, hogy csodaszűp. Avantgűrd! Ezt kiűltűta! Azt hitte, direktűe hagyűtűk ígűy a mellűkhelyűsűget, ahol nűgy lábűn állt a rűzűsaszűnű kűd az őntűtt betonon, melyen a repedűsek hajszűlerei futkűroztűk, akűrcűsűk a vűcűben. A mosdűból csak hideg vűz csordogűlt. - Lűtűd, Margit - bűkte meg asszonyűt a mai magyar irodalom jelese -, ez a holland jűrt műr pűr lakűsban, és ezt csűpi a legjűbban.

- Lehet. De én fűlűjűttűtom az egűsz kűcűrűjűt, csak legyen pűnzűnk! Nem spűrolűnk, értűd?

- Hűt persze. - Koprűzi értűt mindűt, de tudta, hogy nem lesz pűnzűnk, mert vissza kell fizetűi mindűt.

Az idűs asszony műg abban az évben elhunyt. Koprűzi kezűt dűrűszűlte. - Ígűy aztűn nem kell fizetűnűnk tűbbű. Mert kűnek? Ugye, jűl mondűm, Margit?

- Tűnyűleg?

- Hacsűk...

- Mondd műr!

- Hacsűk nem hűzasodtűk ossze. Mert akűr a bűcsűnak kell fizetűnűnk, ő jogosult erre.

Ígűy tűrtűnt. A kűrhűzban fogadtűk egűműsnűk hűsűget. És műg csak vilűgkűrűlű útra sem mentűk. A bűcsi meg elűldegűlt mint hűvatlan vendűg a kűbűnyai fűbűrletben. Pedig volt lakűsa a kelenfűldű lakűtelepen, de azt megszűllűtűk a rokonok.

A SÍRÁSÓ LEVLAPJA

Hajnalban?

Még én menjek Gödöllőre? Én? Aki tizenegykor még befordulok a fal felé, hogy félálmaimat irányítva régen eltűnt szerelmekről álmodozva kihúzzam délig. Akkor is csak azért kelek, mert érdekelnek a déli hírek, a körzeti magazinok, mi változik Budapesten, épül-e valami új, vagy újjáépült-e, amire évtizedek óta várok. És most nekem kell ötkor kelnem. Simán megy, nem vagyok álmos, a napkelte beszívárog a mocskos ablaküvegeken, a csönd vakító. Szürcsölöm a feketét, a cigarettát a füstszűrőig szívom. Bácsalmás. Közel a Jugoszláv határhoz. 1992. november 6. Péntek. Indulok. Dühös vagyok, fölszívom magam, igyekszem ezt az önhergelő haragot kitartani Gödöllőig.

Az M3-as autópályán akkor még nem kellett fizetni. Meg is írtam valamelyik napilapba, hogy ne is kelljen fizetni, legalább ötven évig. De hát nyugaton is! Igen, csak hogy ott számos országban csak most vezették be az autópályadíjat, mi meg nemrég lettünk szabadok, kis fizetéssel, végtelen megalázottsággal a szívünkben. Persze senkit sem érdekelt, senkit sem rázott meg az igazságom. Pedig mindig úgy ültem le az írógéphez, ha publicisztikát, tárcát írtam, hogy annak foganatja lesz, arra fölkapják a fejüket az illetékesek, hohó, micsoda okos pacák, hát persze, változtassunk, hívjuk meg őt főtanácsadónak, mert ötletei aranyárban mérhetők csak. Nem így történt. Százhusszal süvítettem az autópályán, hat, negyed hét fele ott kellett lennem. A városba vezető főútról letérek jobbra, kis lakótelep, már látom a két fázós alakot. Szikra János költőt és Madarászi László előadót, aki majd Szikra verseit fogja tolmácsolni a bácsalmási közönségnek. Én is készültem, recenziót írtam új könyvéről, a *Hajlíthatatlanul* címűről, de én nem tudok igazán kritikát írni, lebarmolni, cinikusan lesöpörni a friss művet. Én a jót keresem az új kötetekben, a legszebb sorokat, hogy ím, így kell, így szabad. Esszéista vagyok, túl a prózán. Lassan két éve ujjongott a demokrácia. A hit. Hogy Európa. És majd meglátjuk, nem csak és kizárólag a mókus fog örülni fenn a fán. De én úgy szimatolom, hogy ez a metsző, hajnali levegő volt az egyetlen, ami európainak nevezhető. Meg a költő. Kinek verseiből Európa visszhangzott, már akkor, az évtized elején. Madarászi? Őt nem ismerem, ő még velem együtt magyar volt, de nem átlagmagyar, hanem olyan hazánkfia, aki ha bírt volna valamilyen nyelvet, hát meg nem mondja sem a német, sem a francia vagy az angol, hogy magyar.

Kiszállok a kocsiból, hirtelen elfelejtem, hogy nekem most nagyon dühösnek kell lennem, amiért kiugrasztottak az ágyból, mikor Szikra nagyon jól tudja, hogy ebben az évben fejeztem be a munkát, 19 év munkaviszonnyal a hátam megett, rájön még másfél év segély, és én addigi életem minden fájdalmát és igen kevés örömét szeretném kipihenni. Meddig tartott volna, ha hévvél bejönnek a városba, én meg fölszedem őket és úgy csavarunk rá az 51-es főútra? De nem! Menjek csak én, cipeljem őket, mert így kényelmesebb. Nekik. - Hát ez a csöpp jószág? - kérdi Szikra Jancsi, és a kocsira bök, miközben lekezelek az előadóval.

- Jószág? Csöppnyi? Marha ember. Ez egy mittudomén hány köbcentis dajhacsu kuró.

- Szét is hullik alattunk, ahogy te vezetsz!

- Nem kell aggódni. Már széthullott. És nemrég összerakták. Olyan most, mint a svájci óra. Úgy ketyeg a jószág. Az én jószágom. Ötéves, ereje teljében, mindössze harminchatezer a kilométerórán.

- Vetted a piacon? Első tulajdonostól? - Madarászi élénken érdeklődik. - Megjegyzem, lehet, hogy százharminchatezer van benne...

- Újsághirdetésre. Igen. Első tulajdonos. Garázsban tartotta. Ne szarjatok be. 250 000 forintért vettem. Illetve ennyit adtam egyben, a többit még nyögjük, mert a vége még száz rongy. De megérte. Nekem nem kell nagyobb. Könnyen parkolok, keveset zabál. Negyven lóerő, hogy hány hengeres, ne kérdezd, mert fogalmam sincs. Százhuszat bír!

Érzem, párolog belőlem a harag, most mit izéljek én velük? Itt vagyok, most már oly mindegy, hogy innen indulunk a világ végére, vagy Budapestről. Na, be kellene ülni, becsatolni a pórázokat, és menjünk már, mert nem érünk oda szombat reggelig, holott tizenegyre már ott kell lennünk, mert Szikra a volt gimnáziumában rendhagyó irodalomórát fog tartani, gondolom, a diákok legnagyobb öröme. Legalábbis hiszem, mert addig sem nyúzza őket a tanár a nemzeti alaptanterv hülyeségeivel, ráadásul Szikra nem feleltet, nem éget senkit, nem osztályoz. Lyukasóra lesz ez a javából. Beülünk. Ők ketten hátra. Az anyósülés üresen tátong mellettem. Miért e félrehúzóds? Nem szeretnek. Én szeretem őket. Ez már csak így van.

- Na, akkor hogyan, merre?

- Isaszeg felé - mondta Madarászi -, csak egyenest, aztán jobbra! Isaszeg. A Dicsőséges tavaszi hadjárat jut eszembe, amikor adtunk a Habsburgok szájának. Rendesen. A kocsi lágyan duruzsolt, nem is hallottam miféle vicceken röhögnek a hátam mögött. Csak nem rajtam? Mert volt bennem jó adag paranoia, minden okom megvolt rá, de most úgy éreztem, nem én vagyok a célpont, sofőr is csak azért, mert érdekem lejutni Bácsalmásra. A tánti férje, vitéz Halmágyi Károly magyar királyi honvéd vezérőrnagy ott nyugszik a temetőben. Meg kell találnom! Meg a birtokát. Mert földbirtokos volt. Persze államosították a földjeit, de talán megmaradt valami ház, kúriára gondolni sem mertem, de látnom kell, hol éltek akkoriban, a magyar történelem egyik legsötétebb korszakában, a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején.

Pécelen át mentünk Vecsés felé, majd Gyál jött, aztán Alsónémedi. Tankolnom nemigen kellett, öt liternél nem fogyasztott többet ez a járgány, legalábbis országúton nem. És Bugyi! Szakállas vicc jutott eszembe, hátha megröhögtetem őket, ezért hát belekezdtem, várva a csöndet. - Ismeritek? Hogyan jut el az ember Bugyiba? Na? - Belenéztem a visszapillantóba, mindketten némán ingatták fejüket. - Hát Sárin keresztül! Jó mi?

Mégcsak egy mosoly sem. Basszátok meg akkor, hülye humortalan állatok. Vagy ez nem is olyan humoros? Szikránál észrevettem, hogy úgy tesz, vagy tényleg ilyen, hogy kicsit lenézi az embert. Mintha folyamatosan gúnyolódna. Neki nem fáj semmi. Őt nem érdekelte, ha a szerkesztőség még csak válaszra sem méltatta. Nem értettem két gyerekét sem. Félőrült költők miért csinálnak gyereket? Nálam ez kizáró okként szerepelt. Még a nőülés is. Mert minek a nőülés? Hogy gyerek legyen. Ezért házasodik minden épeszű ember. De épeszű-e az író? A festő? A zeneszerző és egyéb komédiás, művészféle? Jó, nős voltam én is, de nem a reprodukcióra kötöttük egymáshoz életünket, hanem a barátság fennköltebb szférái végett. De én tudtam, zsigereimben éreztem, hogy mindez csak álca. Hogy Szikra ugyanúgy szenved, mint én, csak erősnek igyekszik látszani, megőrizni szuverenitását, nehogy gyöngének lássék. Pedig az volt. Hiába az apaság, hiába a büszke fejtartás, az ének, a költőség férfiassága, gyerek volt ő is, mint én, de érzéseit elrejtette, mint fősvény a kincset. Az én vizslató, röntgen szemem elől azonban nem menekült senki. Bár hiába tudtam én majdnem mindent az emberről és annak természetéről, állatóságáról, gyermeki naivitásom sokszor bevitt az erdőbe. De a tantusz mindig leesett, sokszor igen későn, visszavonhatatlanul. Mert még mindig hittem. Még mindig elhittem, hogy mindenki olyan, mint én. Hogy nem árt. Ha árt is, szintén

gyermek módjára teszi. Pedig jaj, mennyire nem így volt! Szikra sem bántott, ő azt hitte, így helyes, ha néha levegőnek néz, de azt én is elismertem, hogy költőnek ő a jobb, mit jobb, nagyszerű és kivételes tehetség, akire fittyet hány a kortárs magyar irodalom. Ez fájt nekem a legjobban. Persze erre csak legyintett. Nem érdekli. Dehogynem érdekelte! Ki az, akit nem érdekel? Még a legnagyobbat, József Attilát is érdekelte. Mikor leszaladt az újságoshoz, és nem ő volt valamelyik versével az első lapon. Hanem Illyés. Beleőrült. Hogy ő nem lehet ott, a lap élén. Hát elment az eszük? Pedig az a Nyugat volt, a magyar szellem fényes homloka. És akkor mit várunk ma? A rendszerváltozásnak nevezett dagonyában. Volt ebben a Szikrában valami úri fölény. És racsolt is rendesen. Hát persze, bárói ivadék! Anyjának szépapja volt Kempelen Farkas. Így már érthető. És a tartás is. Mely mögött-alatt ott szunnyadt a halálos keserűség. Az el nem ismertség iszonyata. Mert az író, ha van esze, tyúknyi akár, kristálytisztán tudja, hol tart. Értékes-e, vagy hulladék. Szikra János nagyon is tisztán látta, érezte, hogy a legnagyobbak közt van a helye. Hozott valamit a népiekből és Pilinszkyből is. Ennek egyedi keverése volt költészete. Második könyvét visszük Bácsalmásra. A Hunyadi János Gimnáziumba, onnan meg este hatkor a könyvtárban bemutatjuk, hogy az innen elkerült költőre legyen csak büszke e kisváros viharvert népe!

Kalocsánál aztán ráfordulunk az alacsonyabb rendű főútra, Hajós felé. Kilenc óra volt. Nem is gondoltam, hogy ilyen gyorsan elérhetjük a közeli Jugoszláv határt. Persze úgy mentem, mint maga Ayrton Senna, előzve vadul, a kocsis új volt, így hármunkkal megpakolva is mértem száznegyvenet, amit egy ilyen picike motortól nem várna el az ember. Jánoshalmán is át-süvítünk, itt visszafogom magam, csupán nyolcvannal veszem be a településen átvezető főút beláthatatlan kanyarjait. Megvárom, míg csönd lesz a kocsiban, gondolkozni kezdek. Valamit be kellene dobni. Valami szikrát. Hátha lángra gyúl a csönd. Hátranézek, mindketten bóbiskolnak. Na, akkor most, fennhangon, valahogy úgy, mint Latinovits, rákezdeni a versmondásra. Nagyon szép négysoros. A legnehezebb dolog. Nem a verstechnika felől nézve, sokkal inkább abból a szempontból, hogy négy sorban kell elmondani ugyanannyit, mint egy rapszodiában, vagy eposzban. Jó hangosan kezdem:

*Megválthatatlan, vad angyal,
gyönyörű, festetlen arccal
végül a sötét porondon,
megállok egyetlen ponton.*

Szikrának nyílt a szeme, száján mozdult a szakáll. Legyint. - Szar vers! - Nyögte egy haldokló letargiájával.

- Ez? Nem vagy eszednél! Utassy Jóska éppúgy bevállalná, mint Csoóri. De még... talán maga Pilinszky is.

- Lószart.

- Jó. Te írtad. Én csak elmondtam. Mert már beleégett a zsigereimbe. Annyira szép. Annyira végletes. - Madarászi is ébredszik. Nem szól semmit. Ő még jobban mondaná, mert hiszen hivatásos előadóművész. De ezt biztosan nem fogja mondani. Mert amit én tartok jónak, az Szikrának semmi. Amit meg ő, arra én nézek fejcsóválva. Hogy hát igen. Ez se kutya, de én, mint kívülálló, végtelen empátiámmal talán jobban kitapintom a lényegét. De nem vitatkozni jöttem, hanem megtalálni a tábornok sírját, összekötni a kellemest a hasznossal. Mélykút előtt félreállunk. Össznépi vizezés. Nekem kell a legkevesbé. Ők már ittak, hajnalban sört, meg útközben is. De jó, ha pisilni kell, én is kiengedem a veseszűrte méregvizet. Süt a nap, melenget csak, de ragyogva világít. - Nemsokára Bácsalmás - mondom bele a levegőbe. - Korán érkezünk. Nem baj?

- Kajálunk valamit. Az iskola biztos hozatott egy zsák szendvicset. - Szikrát látszólag semmi sem izgatta, Madarászit meg végképp nem. Csak én vagyok pánikoló, aggódó, hogy pontos legyek, a királyok udvariasságára gondolok minduntalan, és nem vagyok hajlandó csak azért változtatni úri kedvteléseimen, mert állítólag demokrácia van. Én régi vágású vagyok, na nem úgy nézek ki, sőt! De nem engedhetek a negyvennyolcból. Nem tűrhetem a nyegleséget, a válasza sem méltatást, legyen az levél vagy telefon, tűrhetetlennek gondolom, hogy nők megsértődnek, ha előttük megyek be kocsmába, kávéházba, üzletbe; ha előttük szállok le tömegközlekedési járműről nem azért teszem, mert bunkó vagyok, hanem hogy lesegítsem őket! Így illik! Mit tegyek? Engem, s magamban az agyamat, a szívemet és a lelkemet nem falta föl az átkos, meg se kottyant. Direkte meg nem hecceltem az elvtársakat. Gyávaság? Nem hinném; inkább az: nem dolgozom. Dolgom az írás. A tiszta művészet, legyen szó bármilyen műnemről, műfajról. Nem vagyok ellenálló.

Bácsalmás porfészeknek tűnik. Nem is tudom. Város ez? Nagyközség? Nem merem megkérdezni Szikrától, inkább elbújtatom a tudatlanságomat. Leparkolunk a gimnázium előtt. Még fél tizenegy sem volt. Kikászálódunk, megmozgatva megmacskásodott végtagjainkat, fölnezzünk a homlokzatra. - Semmi zászló, vagy valami - húzom Szikrát. - A nagy költő, a nemzet lantosa hazatér, és nem is köszöntik. Legalább vörös futószőnyeg gurulhatna idáig! - Szikra kajánul mosolyog, Madarászi fölnevet, aztán mindhárman bemegyünk az iskolába. A folyosókon kriptacsönd. - Na, keressük meg a tanárit! - Szikra mögé sorakozunk föl, mint a hadseregben. A tanáriban senki. Akkor irány az igazgató. Na végre. Széles gesztusok, hogy nahát, milyen hamar és milyen fitten! És maga a Szikra János? Nyújtja a kezét az igazgató, de miután lekezelek vele és bemutatkozom, az igazi Szikrára bökök: - Ő az. Ő meg Madarászi László előadóművész. Én csak soförködöm... - Az igazgató mintha mi sem történt volna. Szikrára is ugyanúgy vigyorog. Megbeszéljük, hol is lesz az a rendhagyó óra. Már nem emlékszem. Végzősök voltak? Valószínű. Kávét kapunk tejszínnel, cigarettázhatunk, és valóban ott sorakoznak az ízlésesen előkészített szendvicsek, melyekbe nagyokat harapunk. Mire kiérünk a folyosóra, csatazaj hasítja a levegőt, gyermekháború ordít, szerencsére csupa túlélővel. Szünetre csöngettek. Tíz perc és kezdődhet az óra. Belépünk a tanterembe. Milyen régen voltam én tanteremben! Le se tudnék érettségizni, pedig semmi baj a tudásommal. Csak a mai követelmények... Én azt tudom, amit nem kell tudni. Amit nem lehet tanítani. Szikra is ilyen. Akkor? Mit fog mondani ezeknek a gyerekeknek? Igaz, Szikra elvégezte a tanárképző főiskolát. De ahogy ismerem, több lesz itt a metafizika, mint az úgynevezett mai magyar valóság. Vagy a kettő keveréke Szikra-módra. Özönlenek be a tanulók. A fiúk többen vannak. És olyan lányok, hogy elakad a lélegzetem. Mellbimbóktól feszülő pólók, ingek. Hajzuhatok. Smink nélkül is csupa üde, fiatal ragyogás. Kíváncsi arcok. Önkéntelenül igazgatom a hajam. Hátha. Rámnéz valamelyik. De nem. Pedig nem nézek ki többnek mint bármelyik srác. Pedig mennyit hallani, hogy a diáklányok belezúgnak a tanárjukba! És nem lehet lerázni őket. Még öngyilkossággal is fenyegetőznek. Nagyot sóhajtok, mert két lány odakapja a fejét, néznek rám hosszan, ragoznak közben, és nyomban el is kapják a fejüket, amikor Szikra köszönti a társaságot. Madarászi Szikra mellé ül. Átrendezik az osztályt. U alakban gyűlnek körük a gyerekek. Én meg? Homlokomat tenyerembe rejtem, így nem látszik, hogy szemem csukva. El is alszom azon nyomban. Már nem is tudom, hol járok. A tántiról álmodnék legszívesebben, de még az arca sem idéződik föl a húszéves múltból. A szenvedő, gyomor-rákos arc, a soványság bőrlyukasztó csontjaival. Összefüggéstelen képek villódnak, szürrealista film, maga Dalí sem tudott ilyet írni Buñuelnek.

Fejem lecsúszik, fölriadok. Szikra még mesél, Csoórit idéz, Pilinszky eksztatikus sűrítettségét magyarázza, majd Madarászi olvas föl Szikra-műveket. Van, amelyiket kívülről fújja. Jó előadó. Merész. Senkire sem akar hasonlítani. Semmi latinovitsi allűr, vagy mensárosi

bölcsesség. Hozzáad Szikrához. Megemeli a verset. Nagy taps a végén. Szikra megköszöni a figyelmet, belép az igazgató, kézrázás, gratuláció és invitálás a többi szendvicshez. El kell pusztítanunk valamennyit, mert tojásos is van köztük. Nehogy megromolják. Rajtunk nem múlik. Dél is elmúlt már, de mi lesz este hatig? - Én kimegyek a temetőbe - mondom határozottan.

- Menj már a fenébe - röhög Szikra, és mutatójával halántékába bök. - Morbid egy marha. Temetőbe. Mit keresel ott? Már most lepihennél? És ki visz bennünket haza?

- Én tudok vezetni - szól Madarászi, és kezdi átvenni Szikra gunyorát. Ha hagyom? Hagyom.

- Temetni jöttem magam, nem dicsérni - facsárom ki Antonius monológját. - Hát nem mondtam, hogy a tántim férjét szeretném fölkeresni? Megtalálni a sírját. Szedek rá mezei virágot. És lefotózom. Itt a gép a csomiban. - Milyen márka? - kérdezi Madarászi.

- Chinon. Félautomata. Több mint tíz éves. Még az asszony hozta valamelyik keleti turnéjáról.

- Nos? Akkor háromnegyed hatkor a könyvtár előtt. Vagy bent. - Szikra János hangja határozottan: - Ott van szemben. A tér túloldalán.

- Szikra honvéd, tegye össze a lábát, ha velem beszél, értjük egymást?

- Értettem, szakaszvezető elvtárs.

- Na, csak azért mondom.

- Neki volt rangja a seregben?

- Még beosztásom is! Szakaszparancsnok-helyettes voltam. És mellesleg a Magyar Nép-hadsereg kiváló katonája. - Húdom ki magam Madarászi kérdésére, megelőzve Szikrát, aki biztosan valami hülyeséggel ütötte volna el a válasz élet.

- Stréber, örömkatona...

- Hülye vagy! Ezt is elmondtam már százszor. Svejks voltam, és én lettem a legjobb. Magamnak akartam bizonyítani. Mert selejt nem lehet az ember egész életében. És ott van a Szentírás. Mit mondott Krisztus? Elsőből lesznek az utolsók és utolsókból az első. Ehhez tartások magatokat, két fasz. - Azzal búcsúra emelem kezem. - Na, cső, kis barátaim. Én megkeresem a temetőt, a papot, a plébániát, halotti anyakönyvi kivonatokban fogok turkálni, de ígérem, a könyvbemutatóra visszaérek, ha megkukulok, akkor is. Legföljebb Laci barátunk olvassa föl a recenziót. De nem tudja. Azt csak én tudom. Egy darab nulla egész öt tized milligrammnyi Xanaxszal megspékelve. Különben a szívdobogásom kiveri a hangszálaimat. - Szikra legyint, Madarászi elhűlve néz utánam. Én meg megindulok át a téren. Megnézem, hol is a városi? községi? falusi könyvtár. Meg sem nézem a tér nevét. A házszámot. Bennem van az egész. Kitörölhetetlenül. Szemben az a hölgy! Úrinő, az biztos. Legalább hetven. De lehet, hogy több. Talán még ismerte is a Tántit... Odalépek. - Bocsásson meg, asszonyom. Csókolom a kezét. - Az idős hölgy csinos kis kalapja alól fölneéz. Kezén fehér csipkekesztyű. - Budapestről jöttem... és megkérdem kegyedtől, ismerte-e vitéz Halmágyi Károly királyi magyar honvéd vezérőrnagyot? Földbirtokos volt itt Bácsalmáson... - az idős asszony hosszan gondolkodik.

- Él-e még?

- Ó nem! Még az ötvenes évek elején távozott közülünk. Felesége az én nagynéném volt, de már ő is meghalt, még 1972-ben.

- Nem, uram, nem ismerem. Nem vagyok tőzsgyökös bácsalmási. A Krisztinából kerültem ide, a kitelepítésnél. Mint kislány. Aztán ittragadtam... tudja, hogy volt ez akkor...

- Nézze el nekem, hogy fájó sebeket szakítottam föl a lelkében!

- Semmi baj, uram, semmi baj. Jól van ez így. Na, Isten megáldja. De ajánlom, menjen el a plébániára, ott megmondják, mikor is hunyt el a vezérőrnagy úr, talán még azt is, hogy mi volt a baja szegénykémnek. Talán valami frontsérülés... - Kezét nyújtotta, óvatosan föléhajolok, hogy megcsókoljam, de szám nem érintette a kesztyűt.

Rendben. Majd benézek a paphoz. De most irány a temető. Valaki eligazít. Másfél kilométer biztosan megvan gyaloglásból. Dombon a temető. Azt hittem, valami kicsi, könnyedén átlátható nekropolisz. Hatalmas. Bejárom sírról sírra, ha addig élek is. Megnézem a legmenőbb fekete és szürke-márvány obeliszkokat is, hátha futotta erre a fényűzésre a tántinak. De hogyan is gondoltam én? Hát mindent elvettek, államosították még a kerti gazt is, nem maradt semmijük, valami viskó, régi cselédlakás. Kisebb, szerényebb sírokat kerülgetek. Van aki már gyanúsán néz. Ötször körbemegyek. Már délután három óra. Nincs, mégcsak hasonló nevű sincs. Volt a tábornoknak egy nevelt lánya, Popovics Klára. Nosza. Popovics - sehol. A guta kerülget. Pár fotót azért csinállok, hogy jártam itt, de hiába. Vissza a plébániára. A pap szolgálatkész, mondom a nevet, körülbelül az ötvenes évek elején halt meg vitéz Halmágyi Károly. Hatalmas könyveket vesz le a polcról. Tekintete rohan a sorokon, le a lap aljáig, máris lapoz, olyan gyakorlattal, hogy biztos vagyok benne, megtalálja. Tévedhetetlen. És rábök. - Itt van. Tessék csak megnézni nyugodtan. - Széket tol alá. 1951-ben halt meg, tüdőgyulladásban. Rovatok közt furára lelek. „El volt-e látva a haldokló szentségével?” A fölötte sorakozó neveknél: igen. Nála: nem. Pedig a tánti, mint hitbuzgó katolikus? Nem is értem. Talán nem volt már idő papot hívni? A plébános sem érti. De igazat ad. Katonaember nem akarja tudomásul venni, hogy neki is vége egyszer. Fáj, hogy ágyban, párnák közt... ezért aztán húzza-halasztja. Magyar királyi vezérőrnagy! Az nem vesz föl szentségeket. Mert hiába a hit, a harc heve ott lüktet a zsigereiben. Ha tábori kórházban haldoklott volna, talán akkor odarendeli a tábori lelkészt. - Lefotózhatom? - kérdem dideregve.

- Csak tessék. Gyűjtök több villanyt.

Megköszönöm. Amilyen közel bírom vinni a blendét, a lap fölé hajolok. Villan az aprócska vaku. Aztán még egyszer. Messzebből is. Megköszönöm, dicsértessék a Jézus Krisztus! A plébános utánam szól.

- A sírokról mindent tud egy ember. Ott lakik a temetőkerítés jobb oldalában, a Kálvária soron. Hogy hány szám, ne kérdezze. De ha arra jár, bárki megmondja. Úgy hívják, hogy Lázár Sándor. Ő megmondja, érdemes-e kutakodni. - Kezet rázunk, és én rohanok vissza a temetőbe. Alkonyodik. Újra bejárom. Most már nem az egészet, csak ahol gyanítom, ahol sok az ötvenes években temetett halott. Vitéz Halmágyi nincs. Elnyelte a föld mindörökre. Megtalálom Lázár Sándor házát. Apró kulipintyó, de frissen meszelve, világít a többi ház közt. Csöngetek a kertkapunál. Idős asszony csoszog a kerítésig. - Bocsánatot kérek! Én Lázár Sándort keresem, a sírásót!

- Az uram csatangol valahol. Kocsmázik a szentem. De mit akar tőle?

- A plébános küldött. Sándor bátyám biztosan meg tudná mondani, megvan-e még az én nagynéném férjének a sírja, 1951-ből.

- Ő meg. Ő mindent tud. - Bólintok.

- Hol érhetném el?

- Azt csak az Isten tudja. Este kilenckor már biztosan itthon lesz.

- Jaj, addigra mi már Pest felé autózunk, néném! Hanem ha itt hagyhatnám a címemet, telefonomat, írna-e nekem a Sándor bácsi?

- Persze! Hagyja csak itt. - Névkártya után kotorászok, melynek hátuljára fölírom az adatokat. - Tessék parancsolni. - A néni átveszi, rá sem néz, köpenye zsebébe rejti. Na, ebből sem lesz semmi, gondolom, kisebb gondjuk is nagyobb annál, mint hogy énnekem levelet írjanak, egy nem létező sírról, halottakról, amikor mi élők is temetve járunk, még ha nem is földben, de ami körülvesz minket, súlyos, akár az anyaföld. Nézem a névkártyát, egy marad csak, micsoda hülye fennköltség, én, mint a Stádium rovatszerkesztője! Aztán még nem is szerepelek az impresszumban. Na, mindegy, búcsúzom a nénitől, sötét van már, alig találok vissza a központba. Öt óra van, mit tegyek háromnegyed órát elűtve? Beülök egy kis presszóba. - Feketét lesz szíves, kis tejszínnel - nyögöm, cigarettát veszek elő, és mohón szívom. Multifilter. Nem az Isten vitte föl a dolgom, csak ez talán nem annyira mérgező, mint a magyar cigik általában. A dobozon azonban megdöbbenve látom, hogy itthon gyártják. Licenc. De ellenőrzik-e? A multik.

Pontban háromnegyed hatkor benyitok a könyvtárba. A székeken öten ülnek. Három idősebb hölgy, egy öregúr és olyan kortalan, talán negyvenes férfi. Szikráék sehol. Bemutatkozom a könyvtárosnőnek. Még két fiatalabb lány is előkerül, barátságosak, még a szemük is nevet.

- Hát ahogy elnézem, nem kell rendőrkordont kérnünk, hogy megakadályozzák a tömeg behatolását! - Mindhárman fölnevetnek. Belelapozok a kartonokba. Mindhárom könyvem ott van. Az elsőt már háromszor kivették. A másodikat és a harmadikat egyszer-egyszer. - Egyik könyvem sincs meg, itt a könyvtárban?

- Láthatja. Mindegyik kint van. - Hízik a májam, nézem a Szikra kartonját, szűz még a papír, senki sem kért tőle könyvet. Népszerűbb lennék? Na, talán most, hogy fölolvassom a róla írt esszémet, talán megnő a keletje az ő könyveinek is. Mert azt akarom, hogy vegyék, mert nagyszerű, vigyék, mert okulhatnak, nagyobb és szélesebb mezőkre lát, aki beleolvas. Nyílik az ajtó. Látom Szikrán és Madarászin, hogy becsókoltak pár üveggel. Sört. Talán kísérőnek némi rövidet is.

- Na, megtaláltad a halottadat?

- Nem! Rohadjon le az egész. És még a birtokot sem találtam meg, mert a címét sem tudom! Nem vagyok normális.

- Végre, hogy magad is elismered! - kontrázott Szikra.

- Megérdemlek minden vereséget. Csatát vesztettem, de háborút még soha! - Madarászi hátba vágott. Szikra már a könyvtár vezetőjével diskurált, mintegy megbeszélve a forgatókönyvet. Újabb ajtónyitás. Jeges fuvallat tódul be a túlfűtött helyiségbe. A fél osztály hömpölyög, igazgatóstul. Szép gesztus. Három gyönyörű lány is, már nem emlékszem, melyik volt az, aki rám nézett, nyilván tévedésből. Na, most aztán még nehezebb lesz a dolgom. Meg kellene kérni Madarászit, hogy ő olvassa föl az esszét. De nem. Mert én tudom a hangsúlyokat. Én érzem a saját szövegem lüktetését. A Xanaxszot már a presszóban bevettem. És mégis. Folyamatosan szorongok. Van nálam Rivotril is. Abból elég egy negyed. Felet török, ki-megyek a mosdóba. Lenyelem. Keserű, akár az egész hiábavalóságom. Tíz-tizenöt perc múlva hatni kezd. És ha szerencsém van, pont akkor belekezdhetek a fölolvasásba. Én, Szikra és Madarászi íróasztal mögé ülünk, szemben a közönséggel. Most már nem számolom meg újra, hányan is kíváncsiak a kortárs magyar költészet egyik legkiválóbbjára. Nem sokan, annyi bizonyos. Kár a gözért. Kár mindenért. És ne akarjon a költő egész népet tanítani! Középiskolás fokon! Mert a nagy átlag még az anyanyelvét sem bírja. Az igazgató röviden bemutatja Szikrát. Madarászi verseket ad elő, kívülről, persze. Aztán felém bök Szikra. Én jövők.

- Hölgyeim és uraim. Ösbemutatóra készülök. Költő, fekete dobozban a munkacíme az írásomnak. Még sehol sem jelent meg. Kezdem:

A Nap keményen pulzál a szemközti sárga falon - de jó lenne oda egy homorú tükör, hogy némi fény belekapaszkodjon függönyöm fáradó fodraiba. Akkor talán jobban látnám itt a sötét sarokban a két karcsú könyvet. Szikra János versesköteteit. De jó így, fény nélkül, borongó homályban, mert ilyenek a versek is, anti-evangéliumok, anti-örömhírek. És eszembe villan a több mint egy évtizeddel ezelőtti paksi kép, ahogy ülünk bakaruhában, nagy-nagy tervekkel fejünkben, hogy át és meg lehetne nevelni ezt a bagázst, hogy én oktatnám a földrajzot és a biológiát, János pedig az irodalmat és az összes szépművészetet. Persze, ebből semmi sem valósult, valósulhatott meg, mert akkor még (?) kommunizmus volt, pláne a Magyar Néphadseregben, így hát megmutattuk egymásnak a verseinket, s közben kólát szürcsöltünk, s azt hittük, lesz még belőlünk valaki, vagy valami, s akkor íme a két Szikra-könyv, de milyen áron, kedves János, hány és hány álmatlan, izzadás, forgolódás éjszaka árán, hányszor a „meghívott Halál” jeges közelségében fogyó reménységben! Pedig Szikra már akkor költő volt. Hányszor belenyúlt verseimbe, akár egy manilai csodadoktor, na nem művért és csirkehúst produkálva orvosi végtermékeként, hanem valós daganatokat, oda nem illő szöveteket, burjánzásokat. Meg is gyógyította valamennyi versemet. S volt benne egyfajta szarkazmus, amely már súrolta a cinizmus határát, de ha komolyra fordult a szó, ha a halál nyirkos árnyéka mászott mögénk a falra, lírai lett és megértő, szelíd, akár egy gyóntatópap. Ezt érezzük a Fekete doboz és a Hajlíthatatlanul című könyvei olvasásakor is. De ebben az esetben nem elég az olvasás. Többről, másról van itt szó. Újra kell élni, meg- és átélni ezeket a verseket - a költővel.

Szikra János igazi költő. Miért, talán van olyan költő, aki nem igazi? Bizony. Sokan. Ők alkotják a többséget. És mégis, ennek az igazi költőnek, ennek a valódi művésznek ugyanannyit kellett várakozni, hogy végre kötethez jusson, mint bármelyikünknek. Mint bármelyik dilettánsnak. Álljunk csak meg egy pillanatra. A dilettáns szót említettem. Mit is ír erről József Attila az egyik levelében? „A művészetek egyre jobban fölszabadítják az új asszociációs lehetőségek érzékelhetőségét, s ezért van az, hogy ma már az irodalom tele van dilettánsokkal, kontárokkal. Dilettáns tulajdonképpen az, aki kapiskál valamit, de nincs elég intelligenciája annak belátására, hogy amit ő kapiskál, azt már kortársaival egyetemben mind tudniok kéne következetesen végigvinni gondolkodásuk területén, nehogy az újonnan felismert dolgokat kikopott közhelyekkel párosítsuk, ami által, de nemcsak ezáltal a stílusalanság áll elő az annyira óhajtott műalkotás helyett.” A kontárok ellen harcol Szikra is, akiket szakmabélieknek nevez, akik ugyan bírják a szakmát, csakhogy a szakma és a művészet olyannyira távol áll egymástól, mint Makó és Jeruzsálem. A Stádium 1989 májusi számában Vázlat a dilettantizmusról címmel mini-esszét írt Szikra János. Idézzünk most ebből: „Dilettáns vagyok... Vállalom, mert egyre bizonyosabb vagyok abban, hogy csak a dilettáns antennája alkalmas kozmikus törvények üzenetvételére.” Valóban. A dilettáns szenvedélyes, öntörvényű, buzgó. Gyermekien együgyű. De ugyanakkor gyermekien tiszta is. Olyan naiv, hogy világlátásába nem tud belezavarni semmi sem. Homo ludens. Szikra dilettánsa más természetű, mint József Attilaé. De ne lovagoljunk a szavak jelentésén. József Attilánál erősebb kontúrt kap a kontár. Kontárkodni az éleseszű szakmabéli, szent tehát is tud. Sőt. Azt tudja igazán.

Szikra János meghívott, vagy kiválasztott?

Inkább az utóbbi. Csakhogy mire? A sikerre? Az egyenes útra? Nem. Semmiképp. Kiválasztott - a szenvedésre. A mások helyetti örökös meghurcoltatásra. Pedig nem rosszabb ám a fölkenteknél. De az sem mindegy, hogy ki keni föl az embert. Isten, vagy a szakmabéliek?

Mindezen kérdésekre próbál megválaszolni „hajlíthatatlanul” ez a második könyv. Amely az első kötetből kimaradt verseket tartalmazza, s gondolom, új költeményeket is. Első köteteink nem időben jelentek meg, hanem évtizednyi várakozás-várakoztatás után. Így aztán szelektáltunk és szelektáltattak velünk, sok vers kihullott a rostán, s nagy kinnal létrejött első kötet már a többedik volt, vagyis „válogatott” verseinket tettük le az irodalom asztalára, abban az életkorban, amikor már jobb költők régesrég meghaltak, vagy jobb (?) esetben megőrültek már. Amolyan lombikbébi-születés a mai első könyv. Van, akinél az utolsó. És nem hördül föl senki. Lényeg a kísérlet: hátha belerokkan a kis dilettáns! A Kígyótojás kísérletező nácija fölszentelés előtt álló kispap ezen módszerekhez képest. Még jó, hogy élünk! Jó?

Szikra János arcképére pillantva Babits jut eszembe.

A Balázsolás Babitsa. És ugyanakkor Szent Balázs is. Aki okos felnőtt. Akinek fogjuk a kezét. Aki ismeri a vér ízét...

Szikra János igazi költő, mert ami a szívéen, az a tollán. Bizonyára nem érti ő sem - ahogyan én sem -, azokat a nyilatkozatokat, hogy egyes írók és költők szenvedtek az öncenzúrától. Vagyis attól, hogy le sem írtak diszkriminált mondatot, mert azokat az elvetemült cenzorok úgyis kihúzták volna. Hogyan végezhet valaki saját magát cenzúrárt? És kik tették ezt? Citaljuk ide ismét a Vázlat a dilettantizmusról című Szikra-írást: „Ne fogadjon be egyetlen »szakma« sem, ha a befogadáshoz a gondolkodás zablája kell és a szájbefogás - a szakma hierarchikus rendben legelésző szent tehenei előtti hódolat”.

Szikra János szív-költő tehát, de zsigereiben is az, hiszen nem szakmabéli, hanem „...az álmában is ébrenléti önmagával azonos...”

Hajlíthatatlanul című verseskönyvében indulatait sohasem zabolázza. Néha pörölyként súlyt, máskor „mikor a bárány elkiáltja magát”. Néha Ady-vátesz, olykor Pilinszky-csupaszság. „Verssel körülírt botocskám / Ural-kodó Káma Volgám / dákszlovákba rontott ágam / zsidótótkun cigányságom / tatársvábba ojtott vérem / én rühellett nemzet-ségem / tűzből kipattanó karó / te magányos lágerlakó / nemzetközi dögcédula- / menet-jegyek kalauza / táltosok beszélő botja / háromfelé hasadt orca / honfoglaló hadam doni / fordulása heil és coki / HITTEM ÉN IS: A KÖZÉP EZ / EPICENTRUMA A LÉTNEK - / Én eleven holélőcském / Szabadkám.AradomLöcsém / misztikus Mária-rózsám /ne hozz mentő mentséget rám / mert csavarlak feketébe / átok fölnégylerte égbe - - / Ének, te segíts meg!” És íme a szelíd ragyogás: „Nézel, / nézlek. / Hajtsd le gyönyörű / kézfejedet.”

Hajlíthatatlan ő önmagával szemben is, szelíd gúnnyal helyezi el saját esendőségét: „partizán / egy utcaközi csúzliaharcban / donkihóték fegyverhordozója / néma rikkancs / örök senki / versek csupa kisbetűvel / jegyzett félszeg nemecsekje / egy elképzelt grund közepén - / eszmék özvegy közlegénye / én.”

Szikra János költészete két véglet között mozog. Ő maga talán valahol középen. Középen, de centiméterekkel mindig a föld fölött. Onnan néz szét, s ítél elevenek és holtak fölött. Ítél és mégse ítéltetik. Kimond, de nem bizonyít. Nem is dolga. Majd okos

filoszok úgyis betuszkolják valamilyen stílus-ketrecbe. Hogy ő márpedig ilyen és ilyen. Pedig ő az, ami. Versei magyarázzák. Mint minden igazi költőt.

Hogyan tovább?

Lapozzuk föl előző könyvét, a Fekete dobozt.

Elioti hamvazószerdás, mégis magyar, malomkerék-súlyú Koszorúja átgördüli a mellükhön lenyomva minden rekeszizmot „majd mindennek bőjtje jön / mert mindennek bőjtje jön / esküinkre árulás / csókra fogcsikorgatás / készül már a koszorú / iker-halál fonatú / s megbotlasz a küszöbön / mert a sírás napja jön /” Bizony, Szikra János, eljő a sírásnak napja is, a nyögéseké, mikor „A hozzám hasonlók törnek, / mint a vas”, de én mégse féltem őt, még akkor se, ha „Igen talmi kis kor ez. / Meghalni sem érdemes”, mert „...hajlítatlan is - kemény / szívekben gyémánt remény”. Aki nem hiszi, járjon utána.

Ha nem is vastapsot, de bravózással tarkított hosszú dübörgés jelezte, hogy mennyire tetszett. Csak Szikra ült szótlanul, állat mellére ejtve. Nem. Ő aztán ki nem mondja, hogy köszönöm, hogy jól esett, hogy nagyszerű, vagy pocsék. Bevégezte feladatát és kész. Nem akarom én ezt elhinni. Egy ilyen nagy szenvedőtől. Miért rejtőzködik? Oszlani kezd a közönség, ránk szendvicsek várnak, a könyvtár ajándéka. Én még benzinpénzt is kapok a visszaútra. Papírokat írok alá. Már fél nyolc is elmúlt. Indulunk.

Hazafelé a nagy feketeségben is biztonsággal haladunk. Egyszer állunk meg, tankolni. János-halma. Ez a benzinmennyiség bőven kitart hazáig. Szikra és Madarászi elaludtak a hátsó ülésen. Madarászi olykor fölhorkan. Közeledik a főváros, és egyszerre nyílik a szemük.

Amolyan hetedik érzék. - Na? Kiteszlek bennetek buszközeiben. Kitéptek az Őrs vezér terére, onnan meg megy a hév.

- Hát ennyire kicsinyes vagy? - kérdezi Madarászi.

- Mármint én? Hozzám beszélsz, pajtás?

- Nem... a Szikrához. Ugyan, ne viccelj már! Ugyanúgy vigyél minket Gödöllőig.

- Egy nagy faszt! A kiszipolyozásnak is vannak határai.

- Mi? - kapta föl fejét Szikra. - Kiszipolyozunk? Téged? Hát nem elvittünk oda, ahová mindig vágytál? Nem a mi bajunk, hogy nem jártál sikerrel.

- Na, most már pofa be, mert lesújtok! Egyelőre én vittelek el titeket, ahová nagyon vágytatok. És nem fordítva. Rohadjak el, ha Gödöllőig viszlek benneteket.

- Vezetek én, ha ez a baj - hajol előre Madarászi.

- Még csak az hiányozna. - Pedig jobb lett volna, ha ő vezet, mert az én lábam már szétvágta ezt a felújított prima autót.

Érzem, csúszik a kuplung.

- Szakaszvezető elvtárs, hajtsa végre a többség akaratát! Irány Gödöllő! - Nagyon mérges vagyok. Anyázni végig az úton? És nem tudtam, mi merre. Madarászi magyaráz hátulról. És jön Isaszeg, most már átkozódom, nem érdekel többé a dicsőséges tavaszi hadjárat, elátkozom Kossuthot és Görgeyt, aztán szépen, lassan beletörődöm, hogy nem tudok határozott nemet még kinyögni sem, hogy én vagyok az örök legkisebb. Nemecsek csupa kisbetűje legalább győzelemre vitte a csapatot. De én? Vesztes. Ha majd egyszer megtalálják koponyámat, még Yorick sem leszek. Nem adom le az írást sehová! Ez az. Így állok bosszút. De bosszút soha-

sem álltam, és az írást leadom, mert kell a pénz is, meg a folyamatos jelenlét. Kikászálódna a kocsiból, helló, mondják, én meg gázt adok. Visszanézek. Már el is tűntek a sűrű sötétben.

Otthon, a csukott kishálószobából is kihallatszik a hortyogás. Feleségem már nem bírt megvárni. Ez is elszomorít. Mikor mindig fönt vagyunk hajnal egyig. Én még tovább is. Jó lett volna mindent elmesélni, úgy melegében. Másnap már elfogy a harag, a hisztéria, kijózanít a nappal. Fiókjaimba turkállok. A tánti összes levele, fotók. És találok egy levelezőlapot. Ha nem ülök, biztosan összerogyok. Ott a cím! Bácsalmás-szőlők, Szásztelep 5. Mellette valamilyen elmosódott jel. Lehet L-betű, de lehet 1-es is. Akkor 51. Most már mindegy. Én még egyszer nem megyek Bácsalmásra!

A következő hét szerdáján levélapot találok a postaládámban. A magyar helyesírás valamennyi szabályát fölírva, Lázár Sándor, a sírásó tisztelt meg.

*Igen tisztelt uram
Azok a sirok már meg
szüntek mert nem voltak
gondzva és így be let
temetel és így nem lehet
Meg találni.*

*Maradok tiszteletel
Lázár Sándor.*

Vers ez is. Suta, béna, közölhetetlen, de nekem muzsikás volt és fölmelegített, lejjebb is csavartam a konvektor ujjnyomoktól szutykos, fehér gombját.

CIRCUMCISIO

Mindig fájt.

Bár amennyi nő volt az én életemben! Két kezemen meg tudnám számolni őket, és még maradna szabad ujjam. Pedig a munkahelyemen megjelent urológus, egyetemi tanársegéd szűrővizsgálatot hirdetett. Ketten mentünk el. Én és a legöregebb dolgozó. - Fájt? - kérdeztem remegően, mire az öreg csak legyintett, hogy egy frászt, hol van ez a Don-kanyartól, Recsktől, és meg sem állt a kádári konszolidáció első évéig. Nagyon megnyugodtam. A tanársegéd meg csak nézett. - Panasza van?

Nem volt panaszom. De akkor miért jöttem... Erre nem tudtam válaszolni, nyögtem valamit, hogy ebben a korban ugye, ki tudja, nőhet az a prosztata, daganat haraphat bele, úgyhogy nézze csak meg. Ebben a korban? Bizony. Hiszen közeledtem a harmincöthöz. És ez a gumi-ujjas vizsgálat meg se kottyant. Igaza volt az öregnek. Vizelet: negatív. Na, nézzük a fütykőst, mert a herék is lágyak, semmi csomó, kis húzó érzés, se jobbról, se balról, de itt, ez a kis bőrdarab, szóval nagyon szűk. Szűk hát szűk. Kis műtét, és meglátja, jobb lesz. Nem fog fájni. - Most se fáj.

Dehogynem. Fájt az mindig. Csak az a kis műtét... szóval ilyenkor nyomban gyógyul az ember. A megkésített első, huszonegy évesen, az nem fájt. Mert nem éreztem semmit. Csak túl lenni rajta. Budaörsön, sötét szobában, a másik sarokban ismeretlen pár, nyögések, apró sikkantások, én meg a lánnyal, az elsővel, már fél órája küszködtem, eredménytelenül. Szűz voltam, na! Ő is. Mondta. Na jó, valahogy befejeződött, gondoltam én mindenre, nem kellett nekem a popsirázás, mint Fellini Casanovájában Donald Sutherlandnek, hogy a nagymama-korút kielégítse. Az én fantáziám úgy röpült, mint az összes nagy olasz rendezőjét együttvéve. Otthon aztán meg is mondtam a haveroknak, hogy mi jó van ebben az egészben, ebben a földi mennyországban, amiről eladdig áradoztak. - Mennyit ittál - kérdezték kórusban, én meg soroltam, hogy csak azért... szóval a bátorság miatt, mert mégiscsak ez volt az első, és csak öt üveg sör volt, három vodka; beleöntöttem a vodkát a sörbe? Nem emlékszem. De mindegy is. A gyomromban találkoztak, összeölelkeztek, bevették magukat a vérembe, onnan föl az agyba, aztán ez lett az eredménye. És tényleg! A lányt soha többé nem láttam. Pedig fél óra, az fél óra! Nem is értem.

Huszonhat voltam, mire megnősültem. És bizony, nagyon fájt. Később aztán elfeledkeztem még arról is, hogy az ágyat nem csak és kizárólag alvásra használja az ember. Tíz év után. Mert meguntam. Hogy mindig ugyanazzal. Fantáziám szárnyai csüggedten lógtak, a tollak is kihullottak belőlük, mint a kopasztott tyúk, úgy festett. Jó, bejöttek néha kalandok, amolyan egyéjszakás-egydelutános összebújások, óvszerrel fölszerelve, mert még a náthától is rettegettem, nemhogy az AIDS-től. És figyelte a fene, fáj-e. Inkább az ablakot lestem, fülem neszekre ágaskodott, jön-e az asszony, rámnyit-e a szomszéd, hogyan csempésszem ki a velem boldogultat.

Mielőtt befordultam volna a negyvenbe, fölkerestem egy neves urológust. Nagyon megkínzott. Gumiujj. Nyúlás. Fölérő. Föl, a torkomig. És semmi. Valami volt gyulladás kezeletlen nyoma. De ott, a nemi szerv végén az a bőrdarabka, szóval, ott baj van. Szarusodik. A bőr. Belül fehér mirigyek sokasodtak. Tisztítani lehetetlen volt. Smegmát nem láttam, nem éreztem többé. A szagát. Fitymaszűkület. Beutaljuk a klinikára. Kis műtét az egész. Túl fogom élni, veregette a hátam. A lány meg ott ült a számítógép mellett, verte a billentyűket, talán sajnált is, gondolta, miért vártak ezzel a legénnyel negyven évig, hát hol volt az anyja, hol volt ő maga, miért

titkolta fájdalmát? A fehér zománccal lekent faajtó becsukódott mögöttem. Ön a következő, bölktem egy velemkorúra, de arcomon semmi jel. Félelem se. Méghogy műtét. Három-négy napra biztosan be kell feküdni. Vértétel. EKG. Bírja-e a szív az érzéstelenítőt. Mert altatás, az nuku. Pedig gyermekként, a mandulámat, amikor... De maga már felnőtt ember. Én? Ugyan. Gyerekebb vagyok, mint voltam. Nem lehet altatni, nem. Ezt már az orvostudomány doktora mondta. Fehér szkájhuzatú ágyon ült, nejlonkesztyűs kezében láthatatlanná zsugorodott vesszőm.

- Mondja, nem fáj?

- Hát... hogy tetszik érteni?

- Úgy, ahogy mondtam. Nem fáj? - újra, megint ez a *nemfáj*, pedig dehogynem, csak valahogy mégis hallgatnom kellene, elmegyek bőrgyógyászhoz, kapok valami kenőcsöt, aztán majd lesz valahogy. Persze! Bőrgyógyász! Ismerek is dermatológust. Az aztán vágja. Ránéz és... de Isten, hiszen nő! És szép. Csinos. Gyönyörű. Mikor aztán bútorraktáros lettem, egyszer csak besétált, hogy venne tőlem, a vállaltól kiselejtezett bútorokat. Mert a Bőr- és Nemikórtani Klinikán nincs egy ép fotel, szék. Íróasztal négy lábbal. Ezért kérte a segítségemet. Én meg adtam. Olcsón. Odavitettem. Meg a maszek rendelőjébe is. És remegtem a közelében. Három gyerek anyja. Nem baj. Elmegyek hozzá. De most. Most mit mondjak a tanárnak? Mármint pisiléskor.

Az orvostudomány doktora homlokára tolta szemüvegét, nejlonkesztyűjét hanyag mozdulattal dobta a szemetesbe, és fölállt. Én meg letolt nadrágban. Mögém mutogatott, kifele. - Hát nem érti? Úgy értem, közben... vagy utána. Ott. Ott ül kint a felesége! Érti már? - Nagyot néztem, közel álltunk egymáshoz, majd lehajoltam és fölhúztam a nadrágomat. A szíjjal bíbelődtem. - Tanár úr, kérem... én... én megvallom, nem emlékszem!

A tanár nem volt dühös. Azt viszont nem értette, hogyan is lehetséges az, hogy az ember, a férfiember nem emlékszik. Csinos feleség. Nem is kérdezett többet. - Tudja mit? Lekapjuk a sapkát!

Lekapjuk. Mert minek is. Csúszkál összevissza. Illetve csúszkált. Most meg kemény. Tényleg szarusodik. Köröm nőtt rajta. - És mi van, ha így hagynánk - kérdeztem, és a válasz nem érdekelt, mert rohantam volna a gyönyörű bőrgyógyásznőhöz. - Tőlem! - legyintett a tanár. - De vegye tudomásul, hogy ez egy carcinoma prevenció!

Na, itt megálltam. Ha rák is lehet belőle, akkor legyen. Kapjuk le a sapkát. - Nézze meg az arabokat. A zsidókat. A péniszrák szinte nincs is! Érti már?

Hogyne értettem volna. De mégis. El kell menni ahhoz a szépséghez. Hátha lehet kenetetni. Hogy a bőr, a nyálkahártya ugyanolyan legyen, mint volt. Legföljebb fáj. De nem fájhat! Mert nő akkor már rám se nézett. A sok csalódásba meg én rokkantam bele. Pisilésre meg jó lesz így is.

A doktornő már kilépett a klinikáról, és kozmetológusként elegáns szalont nyitott a Margit körúton. Benyitottam. Háromezer. Így szólítottak. Mármint az első vizit. De én nem... én csak beszélni szeretnék vele, esetleg mutatni valami szörnyűséget, mintha nem látott volna még iszonytató bőröket, basaliomákat, melanoma malignumokat ez a szépséges asszony. Na jó, várjon, most éppen vannak nála. Üljön csak le. Nézzen szét. Szétnéztem. Balerinavádlík kopogtak magassarkú cipőkön, arcukhoz szaladt föl a tekintet, de nem volt arcuk. Csak csupa kulimájsz, amit pakolásnak neveztek és vihorásztak közben, míg én élet és halál közt lebegve lestem az ajtót, mikor nyílik csak résnyire, hogy beintsenek. - Na, jöjjön, drágám - hajolt ki a doktornő, akit már két éve nem láttam, de szebb volt, mint valaha. Sóhajtasom hörgésnek tűnt,

tápázkodásom a székről nyikorgásnak. - Na, mi a baj? Üljön már le! Képzelve, az íróasztal, az az elokszált alumínium keretű olyan nagy, hogy nem fér a házba. - Nagyot nevetett, keresztbe téve tökéletes, harisnyátlan lábát. Nagyot nyeltem. - Úgy vagyunk vele, hogy a garázsban az uram azon bütykölget. Rászedett! Maga nagyon rászedett! - És nevetett, csillogó szeme játszott a fényben.

- Doktornő... ne haragudjon... de ott... illetve itt, szóval a pisilőmmel nagy a baj.

- Mutassa! Csak nem szégyenlős? - Azzal bekapcsolt egy lámpát, és az a sarok, ahol ültem, fehéren izzott. Fölálltam. Slicc. Babrálás. Elővettem, és mint tölcsért, kifordítottam a fitymát. Lámpaoltás. A csaphoz vezetett. Mosson kezét. Ez van. - De drága doktornő, le akarják vágni!

- Ne hagyja! Nem kötelező az, amit az orvos mond.

- A tanár úr azt mondta, carcinoma prevenció.

- Igaz.

- Akkor? Dermatológiai szempontból...

- Nem gyógyítható. Csak az urológus.

Most aztán úgy megokosodtam, hogy kétszer is vetkőző lányok közé nyitottam, mert nem találtam a kijáratot.

Tizenegy nap múlva negyvenhatos kalucsnit húzzak cipőmre. Ruhám odakint a padon, rajtam pizsama. Háromnegyedhárom. A műtősségéd bekísért. A másik műtőasztalon idős úr, háttal nekem, derékmagasságban tenyérnyi Betadin-folt barnállott. Gerincébe kapta az injekciót. Hanyatt fektették. Engem is. Karjaim leszíjazva. Nem láthattam semmit, mert mint a fölthajtott szoknya, zöld vászon magasodott elém. De nem is kívántam látni, ahogy megfosztanak a „sapkától”. Viszont kitűnően láthattam a monitort, rajta az idős úr prosztatáját, ahogyan a lézeres műszer behatol a péniszben és a sugár sarabol, pusztítja a kórosan megnagyobbodott prosztatát. Ujjaimon elektródák. - Csak nem vezetnek belém áramot?

De bizony! Na, nem vallatni akartak. Az ereket kellett összeforrasztani. Éreztem a jéghideg Betadint az ágyékomban. Az idős műtősnő fejem simogatta, hogy ne féljen, fiam, ez egy rutin-műtét, maga a tanár csinálja, de Krisztus, mi az ott, igen, a tanár kezében, az a fülmosónyi fecskendő, hosszú, vaskos tüvel, azt mind oda, szóval a tövébe? Igen. Oda. De ne aggódjak már annyit. Kicsit feszít. Aztán mintha nem is lenne ott semmi. És valóban. Nem volt ott semmi. Évek óta. Azért visítotztam kicsit, mint a vett malac, fájdalomherceget játszottam, majd csönd lett, s csak az elektromos műszerek stockhauseni muzsikáját vezényeltem szabadon hagyott ujjaimmal. - Aztán rendőrt meg ne üssön négy napig! - a tanár álarcos feje látogatott meg a vásznon innen. Miért vernék én rendőrt? Senkit sem verek, álmodni szoktam róla, de az ébredés mindig csatakos. - Na, csak azért mondom, mert maga most itt fog feküdni négy napig, de mégse, mert otthon fekszik, vagy megy, amerre lát. - Míg engem nézett, keze serényen dolgozott a paravánon túl. - Mert a céna árát sem kapnám meg, ha a dolog ambulánsan folyna... ne! Ne kérdezze. Tudom. A cél az, hogy minél hamarabb elhagyni a kórházat, de a finanszírozás épp a fordítottján működik.

Fél óra múlva lekászálódtam a műtőasztalról. Az öreg még ott feküdt, nyitott szeme a plafont fürkészte. Visszabújtam a kalucsniba és peckesen, mintha mi sem történt volna, kivonultam a folyosóra. - Add a ruhát - kértem az asszonyt, és elballagtam az ultrahangra, mely amolyan öltözőféleként is szolgált. Mellettem magas, hetvenes úr öltözött. Nem szólt, csak ágyék-tájamra mutatott. A vastagon bekötözött hímtagból sűrűn csöpögött a vér. Megcsúsztam a linóleumon. Telefon a tanárnak. Férfi az ágyon, ultrahangon. Úgy vágták le onnan, hogy

nyekkent. Én kértem bocsánatot. A tanár tút kért és cérnát. A fájdalom már ott lüktetett a pénisz csúcsán. Lassan szökni kezdett az érzéstelenítő. - Ilyen még medikuskoromban sem fordult elő velem. - A tanár gyöngyöző homlokkal varrt. Mikor a cérnát csomózta, akkor vinnyogtam kicsit. Nincs az a havivérzés, ahol nő ekkora adag vattát rejt a bugyijába. Be-pelenkáztak. Ez jutott csak eszembe, meg a kávé, a cigaretta, és hogy merre is a büfé. A műtősségéd támogatni próbált. Nincs énnekem kutya bajom. De csak tessék vigyázni. És autót vezetni egyszerűen tilos! A pár százast alig tudtam köpenye zsebébe tuszkolni. A tanár asztalán ötezrest hagytam. Nem volt bent, nem tudja ma sem, hogy tőlem kapta.

A kocsiban hatvan fok. Nem érdekelt, hogy kóvályogtam még. Az Astoriába igyekeztem, hátrahagyva a feleségemet. Az Astoriában, ahol mi, úgynevezett keresztény középosztálybéliék havonta összeültünk és beszéltünk a semmiről, mély filozófiába ágyazva. Már vártak. Somlói galuska tornyosult előttem, oldalán tejszínhab kanyargott, mint a nagy hegyekről készült fotókon a havas ösvények.

Ahogy tömtem magamba a somlóit, hirtelen fölkiáltottam. - Megmutassam? - Döbbent csönd. Meglett férfiak ijedtükben csúszni kezdtek a székről. - Huszonnégy öltés azon a pici területen. Testben oldódó fekete cérna. Apró v-betűk, mint Krisztus töviskoszorúja. Nem. Nem voltak kíváncsiak. Akkor a végében, jó? Nem! Őrséget álltak, nehogy bejussak a végébe, mert tudták: amilyen marha vagyok, még megmutatom. És akkor oda az éjszakájuk. Na, jöhet még egy kávé. Fizettek mindent, csak elő ne vegyem. Szabályos könyörgések. Pár üveg sör után aztán megkérdezte az egyik alanyi költő. - Zsidó lettél?

- Zsidó vagyok! - A kávécsészékben megmozdultak az alpakka kiskanalak. - Hát nem belőlük lettünk, mi, keresztények?

Volt, aki csak biccentett fejével, más hevesen bólogatott. Én meg éreztem, hogy egyszer használatos férfiasságom háromszorosára dagadt. Odakint alkonyodott. A hatalmas, rézkeretes üveglakok mögött a város valami irdatlan akvárium díszletévé nőtt, a cikázó autók, buszok reflektorai, féklámpái, a falakon futkározó fényreklámok neonhalakként lubickoltak. Elköszöntem. Kiballagtam a kocsihoz, a levegő nehéz volt és párás, én meg túl mindenben. Csak épp a halál volt még előttem, de hogy hány lépésnyire, kilométerre, fényévnire, bele sem gondoltam.

Ha leapad a micsodám, újra meg kell tanítani - járni. Tizenkilenc év után újra el kell veszítsem a szüzességemet. Feleségemre gondoltam. Vele osztom meg ezt a fölemelő érzést. És közben nem gondolok semmire, gyönyörű nők, elérhetetlen álmok jöhetnek és ráncigálhatják a képzeletemet, elhessegetem őket. Józan voltam. Lebegtem. Igen. Az igazi társamnak adom oda a megismételhetetlent.

AMIKOR A BELGÁK TOLATNAK

Az első igaz március tizenötödikét ünnepeltük abban az évben, melynek őszén kikiáltották a harmadik Magyar Köztársaságot. Az autók kitiltva mindenütt, helyet adva a felvonulóknak. Sétáló rendőrök mellükön kokárdával; szinte hihetetlennek tündek a Nagy Létező alkonyán. Az Atrium Hyattbe siettem. Itt találkoztam az építésszel, műve előtt, vendégek bémésködő gyűrűjében. Bementünk a hallba, mindenki ismerte őt, kabátját maga a főpincér vitte a ruhatárba, én dzsekimben maradtam. Egy másik pincér odakísért bennünket a legjobb kilátást biztosító asztalhoz. Leültünk a teraszosan kiképzett cukrászdában, karnyújtásnyira a főséges látvány, a szálloda átriumos, intim szökőkutas csobogása. Már ki is ment a fejemből a nagy Szabadságharc, az irtóztató szenvedés, a megalázó fegyverletétel, a szabadság nagyon hosszú időre elvesztett illúziója. De itt volt a levegőben az új szabadság, a tavasz csallhatatlan illatával, poharunkban kóla, én kiskanalamat hollandi kockába mártottam, ő tortaszeletet evett.

Bocsánatot kérni jöttem. Mert ügyintézés ide vagy oda, nem bírtam magammal, így hát gyakornoknak mentem a Pesti Műsorhoz, ahol két évig kellett bizonyítanom, s ha megfelelek, fölvesznek, mint a pinty. Nem vettek föl. Mert írtam egy rövid cikket a régi pesti dunaparti szállodasorról, és abban az időben egyetlen építésztől volt visszhangos a sajtó, aki a lebombázott partszakaszon kiépítette a maga posztmodernbe hajló szállodáit, az egyik már a megépítés pillanatában avulási listára került, legalábbis az én szememben. Na, ha ő épít mindent, nyilván az Atrium Hyattet is ő emelte a semmiből. A vállalat, mely az építész munkahelye is volt egyben, helyreigazítást kért a laptól, engem behívtak, és fel is út, meg le is. Pedig addigra rengeteg tárcát, interjút, publicisztikát közöltem a lapban, saját fotóimmal. Nem enyhültek meg a kedélyek, később korrektori állást ajánlottak, de a szakma öreg rókái mind azt kérdezték: azt akarom, hogy kifolyjon a szemem? Nem akartam. És a lóvé? A legkevesebb. Szépen visszautasítottam az állásajánlatot, hozzátéve, hogy nem ezt beszéltük meg. Most meg itt ültem az építésszel, akit abszolút nem érdekelt az egész, és elmesélte, hogy az igazi művek, szerényen még hozzátette, hogy a jelentősek leszakadnak alkotójukról és önálló életet kezdenek élni, legyen az irodalom, zene, vagy éppen képzőművészet. Nem is jó, ha egy épületről az alkotó jut az eszünkbe, hanem az a legfontosabb, hogy funkcionálisan komfortérzetet adjon, és némi esztétikát, mely nem múlik az idővel. Megnyugodtam. Mert mégiscsak az épületről írtam és nem a sztárépítésről, akiről hittem, hogy az Atrium alkotója. - Azért itt van a cikk, mert nem is láttad - nyújtottam át a lapot. Első pillanattól tegeződünk, pedig én csak harmincnégy voltam, ő meg hatvanöt. - És hadd idézzek belőle, mert függetlenül attól, hogy te építed vagy sem, én ráéreztem, hogy a többi ház itt a környéken, például a „sponóház”, bele-süppednek a földbe, súlyuk van, persze nem esztétikai, hanem a tömegük súlyos, míg erről a házról így írtam: „Olyan, mint óriási, ám mégis leheletkönnyű karácsonyfadísz, ahogy épp most huppan le egy elképzelt *swifti* óriásfenyőről. A szálloda belseje már a jövő századot sugallja, valóban ultramodern.” - Kívülről fújtam el egy szuszra, mert nagyon büszke voltam költői soraimra. Az öreg bólintott, mosolya kicsit ravaszka volt, arca meg kisfiús. Belül velemkorú volt.

- Majd elolvasom az egészet, de ez, amit idéztél, telitalálat. És még mit vettél észre?

- Tanár úr, kérem, én készültem! Például: az épület high-tech, de mégsem ez az érzésem. Mert a futónövények, az egész átriumosság, a belső tér bársonyossága elfedi a magasfokú technikát. Még ott főtt az a repülőgép is a high-techet ellensúlyozza.

- Nem gép az, csak egy makett. De miért pont ott van, ahol?

- Arany metszésben helyezkedik el. Az az arányosság, amelyben valaminek nagyobb és kisebb része között az arány megegyezik az egésznek és a nagyobbik résznek az arányával.

- Bravó, ez igen! - Csapta össze tenyerét, és huncutul villant meg szemüvege mögött a mindenre figyelő szempár, melyből sugárzott a leleplező tudás, mellyel azonnal rájött, hogy bemagolt szöveg az egész.

- Magyar Értelmező Kéziszótár - hajtottam le a fejemet.

- Sejtettem. De az mégiscsak valami, hogy kitaláltad, a repülő arany metszésben van fől-helyezve. Honnét tudtad?

- Mert egy igazi építész, mondjam inkább úgy, hogy építőművész nem üt a hasára és odatesz egy tárgyat, ami egyébként is funkciótlan, bár látványilag nem, ahová éppen a kedve tartja. Az író sem tesz ilyet. Bár a nagy ihletettségben előfordulnak marhaságok, de a kéziratot ki lehet javítani, át lehet írni. Az épületet nem nagyon lehet utólag birizgálni. Nincs igazam?

- Tökéletesen. Igaz, hogy nemsokára tárgyalni fogunk belső átalakításokról, mert megnyílik majd a Las Vegas Casino, aminek ha jól tudom, társtulajdonosa, mint láncnak, maga Sylvester Stallone.

- Annyi már itt a kaszinó, mint a rosseb.

- Hát több van mint kéne, de ez olyan, ahol nem kell puccosan megjelenni. Ahogy te most kinézel, már ülhetnél is a félkarú rablóhoz, vagy a ruletthez. Ennyiben más. Az építész, ellentétben az íróval, kénytelen kompromisszumokat kötni a megrendelő javára. Mert ő az úr.

Rágyújtottam, és megköszöntem a hollandi kockát. Vendége voltam. Aztán kiderült, nem is az övé, hanem a házé, mindketten. Nagy belső sötétségemben most virágok nyíltak, talán ez volt a boldogság.

- Elvágódok - mondtam hirtelen.

- Ne viccelj velem! Ilyen fiatalon...

- Nem úgy! Nem a halál... bár néha meglegyint. Nem. A Benelux-államokba! Imádom a Németalföldet. Mindent tudok az egészről, de látnom kell... Brüsszel! A modern építésnek mi a fő jelképe Brüsszelben? A Grand Place, vagy az Atomium?

Észrevehetően gondolkodóba esett. - A Grand Place a világ egyik csodája. Az Atomium meg talán inkább szobor. De építészet is. Nem is tudom. Te valami kierkegaard-i választ vársz tőlem. Vagy-vagy. Én azt mondom, is-is.

- Szerinted modern építészeti mű válhat egy város jelképévé?

- Hogyne! Hiszen jelkép az Atomium is!

- Én Utzonra gondoltam. Sydney. Ahol nekem a híd volt a jelkép. De elég régóta abszolút helyet foglalt el az Operaház. Amit az organikus építészethez sorolnak, de szerintem abszolút high-tech. Amellett tényleg eszméletlen.

- Na látod. Az épület igazi jelkép. Persze a híd is. Szerintem nem organikus. Mindent be-skatulyáznak. Impresszionizmus. Azok a festők mind impresszionisták? Monet kiállított egy képet, az „Impresszió” címűt. Innen ered az egész. Olyan festői gyorsítás... Expresszionizmus azonban tényleg volt. A hatás expresszivitása. A pointilizmus és a plein air nem feltétlenül impresszionizmus. Amúgy olyan esetlegesek az izmusok... Egy kalap alá venni önálló indivi-duumokat!

- Bár Debussy is, állítólag, impresszionista volt. Az irodalom...

- Ezt tőle kellene megkérdezni! Nem tudom, mit válaszolna. Szerintem nekem adna igazat. De lehet, hogy tévedek; baj lenne mindent szentírásnak venni, amit mondok. Én csak gondolkodom. Nem vagyok teoretikus.

Kicsit szégyelltem is magam, hogy a kor egyik legnagyobb magyar építészével vitatkozom, én, az ügyintéző, aki már másnap reggel megkapja az instrukciókat, hogy melyik elvtársnak kell valami a szobájába, fikusztól a szőnyegig, mert még nem érzi elég jól magát mellőzhető beosztásában. - Nagy ötletem támadt! - szóltam hirtelen. - Írjunk egy négykezes esszét, ha tetszik mélyinterjút. De nem ám ebbe a lapba - mutattam a Pesti Műsorra. - Nem. Az Új írásba például. És a rajzaid lennének az egész szám illusztrációi. Nyilván vannak rajzok!

- Rengeteg. És nem csak a házaimról. De az építészek rajzai, meg a szobrászoké különböznek a hivatásos grafikusok alkotásaitól. Részben azért is, mert valahol mégiscsak funkcionalisták. De vannak egyedi próbálkozásaim is. Majd meglátod. Én benne vagyok egy ilyen négykezesben. Csak mit szól a főszerkesztő?

- Megpuhítom. Bízd csak rám. A legjobb szám lesz az idén. De ha nem fér bele, akkor jövőre.

Elbúcsúztunk. Én még körbejártam az épületet, összevettem a másik két szállodával újra, elidőzttem a Gresham-palota passzázsai alatt, majd bámultam hosszan a Belügyminisztérium épületét, milyen elegáns, szép szálloda lehetne ebből is! És megmelekedett a szívem, mert a családi legendárium úgy szólt, hogy annak idején apám nagybátyja kezdő építésként be-dolgozott a ház tervezésébe.

Egy hétig bújtam az építészet irodalmát. Gaudi, Wright, Gropius, Hundertwasser, Makovecz, Le Corbusier, Kós Károly, Janáky, Málnai, Molnár Farkas. Faltam a tudnivalókat, nehogy fölkészületlenül vágjak bele a mélyinterjúba, melyet elneveztem beszélgetéssesszének. A főszerkesztő áldását adta a kísérletre, ismerte az építést, és látható izgatottsággal várta az anyagot. Én meg visszatértem a civil búbanatba, jártam a boltokat, megvettem mindent, amit kellett, lehetőleg olcsón, bár ezért nem járt külön dicséret. Pedig az ember elvárta volna. De akkor már nem volt érdekes, igaz, előtte sem. Költeni kellett a pénzt, mert a vállalatot nem lehetett megmenteni a közelgő újkapitalizmustól. Állami cégnek sírban a helye! A lapkiadó meg aztán igazi kommunista nagyvállalat. Én épp az ellenkezőjét tapasztaltam, a hosszú évek alatt. Itt nem volt kötelező elvtársozni, és annyit lógtunk, amennyit csak bírtunk, a röhögés meg mindennapos volt, komcsizhattunk, amennyi belénk fért. Nem volt árulás és besúgás, szabadok voltunk, mint addig soha. De meló is volt bőven, a legtöbb értelmetlen pénzkidobás. Most meg tényleg szórni kellett a pénzt, megvenni mindent, aztán, ha jön a bezárás, ki lehet majd árusítani mindent, negyedáron. A legjobb cuccok persze a főnököket fogják illetni, mi, mezei dolgozó hangyák majd visszük az alját, ezért igyekeztem mindenből a legjobbat venni; venni a legolcsóbban, ami a véremmé vált, ez az esztelen spórolás, melyből haza is vittem jócskán, amiért a feleségem válással fenyegetőzött. Mindig kiszúrtam, hol van éppen árszállítás, kiárulás, és akkor lecsaptam. Kedveltek mindenütt, mert hatalmas készleteket vásároltam, csekkel és bélyegzővel fizettem, probléma nem volt, a vállalat az utolsó percig fizetőképese maradt.

Az Otthon Áruházba igyekeztem, mert az egyik főosztályvezető elvtársnak nagyon fáj a foga egy 2x3-as kézicsomózású vietnami szőnyegre, lehetőleg a kék domináljon némi bordóval keveredve. Jó. Legyen meg a te akaratod. De nem bírtam ki, hogy ne üljek be a New York Kávéházba, be is kellett ülnöm, mert hívott a dramaturg haver a tévéből, hogy megírtam-e már a treatmentet. Hogy micsodát? Hát a filmnovellát. Magyarul beszélj, ne fennhéjazz itt nekem, szóltam bele a kagylóba, persze barátságosan, mert tudtam, hogy komoly dramaturg, vagy rendező kapaszkodik az új kifejezésekbe, melyek nem is voltak újak, de nemigen használták

őket. Megírtam, bizony, itt van nálam, nyolcvan flekk lett, gyere a kávéházba, átadom, talán meglágyul végre a kérges szívük, és a novella alapján elkezdhetném írni végre a forgatókönyvet. Míg várok, csak szódavizet merem rendelni, a pincérnő szemöldöke összehúzódott, én meg eldadoztam, hogy jön a tévéből valaki, és akkor aztán rendelünk valami fogósabbat is! A nő tíz éve ismerte csóróságomat, mert folyton benéztem ide, nyugatosnak képzeltem magam, Kosztolányi voltam, aki épp tanítványát várja, hogy kiokítsa a jambikus sorok emelkedő, illetve ereszkedő változatairól. Pedig ide író alig járt már. A hely drága volt, hitel alma, inkább a maszekok tértek be üzleti tárgyalásokra, újonnan induló, kispénzű irodalmi folyóiratok csupa fiatallal, akik közül senkit sem ismertem. Mégis. Az illúzió. Hogy itt ültek. A nagyok. És akkor a karzaton az én pófázmányomról is készülhetne karikatúra, és ott lógna a többiek közt a falon. De hirtelen elkomorultam. A halál jutott eszembe. Mindig a halállal foglalkoztam, de most, ezen a héten öt halottat láttam, illetve azok kontúrjait. Öreg cimborámmal elterveztük, hogy hanyatt fekszik az utcán, én meg letakarom újságpapírral, majd megszólítom az örökké kíváncsi öregasszonyokat, ismerik-e az áldozatot, és az arcára terített újságpapírt kellő megilletődöttséggel fölemelem, mire az öreg haver kacsint egyet. De rá kellett jönnünk, hogy még infarktust, vagy agyvérzést kaphat a szegény kíváncsiszkodó. De hol volt már az újságpapír! A halottakat fekete nejlonnal takarták le, ha volt féltégla, azzal rakták körbe, hogy a szél le ne fújja, ha nem volt semmi, a korpusz alá gyűrték a nejlont. A kontúrok! Az orrhegyek! Láttam kilógó lábat szandálban, gombás lábujjakkal, fekete körmökkel. Villamosmegállóban a padon termetes hulla, én, aki nem a földön járok, majdnem ráültem. Két utazni vágyó kapott föl, én meg riadtan néztem vissza, és nem győztem hálálkodni. Csupa gyors halál. És akkor íródni kezdett bennem e vers, melyet föliskicceltem a szalvétára. „Villamosmegállóban köztereken / körutakon és mindenütt / fekete NÁJLONnal takarva / a helyszínen kreált kupac / - a város magasrendű ürüleke / nyílásaiban a halál magukra hagyott hajszájai / vadonatúj és ferdesarkú / férfi női gyerekcipők / megnyúlt orr fekete csonka gúla / férfinőgyerek / int a vigyázó rendőr / kikerülendő / nehogy belelépjenek!” A formát még nem találtam meg. Szaggatott lesz, annyi bizonyos. Eltolt sorok, egymásba gabalyodva. Talán meg is veszi valamelyik lap!

Kínosan ültem a kihalt kávéházban. Fél óra is eltelt már, a dramaturg sehol. Fölhívtam a ruhatár mellől. Nem tud jönni, volt a válasz, de ne izgassam magam, küldjem be a tévébe postán a treatmentet. Kifizettem a szódavizet, többre úgysem tellett volna, és megindultam a kertek alatt az Otthon Áruház felé. A Dohány utcán a Hársfa utcáig, aztán jön a Barát utca, ahol állítólag Gobbi Hilda is lakott. Ez a pici utca Horthy-házaival maga volt a paradicsom. De sokszor megálltam égbeszökő fái alatt, hogy egyszer itt lesz lakásom, kiülök az erkélyre, feleségem meg kihozza a feketét! Még autók sem igen jártak erre, egyirányú volt a Hársfa utcára. Befordultam a Hársfa utcába, és megláttam a szürke Roburt. Én nem tudom, de mindig akkor állt itt, amikor éppen erre jártam. Reggeli után, hogy a gyomrom kiforduljon. Már-már összeesküvésre gyanakodtam. Halottaskocsi. A Szövetség utcai kórház hátsó bejárata volt, innen hozták ki a halottakat az elfekvőből. De most, Istenem! Picinyke, hófehér, arannyal díszített koporsó! Alig lehetett észrevenni a nyitott kapu árnyékában. Idős asszony keveredett mellém, cekkerében káposztafejek. - Lassan engem is visznek! - sóhajtott. Én hallgattam, majd ezt mondtam neki: - Ugyan, asszonyom! Lehet, hogy én előbb kerülök ide, mint kegyed.

- Maga? Fiatalember! Ne is mondjon ilyet, mert még megvalósul - fakadt ki, és keresztet vetett. A Robur csak állt, hátsó ajtaja csukva. Lassan négy autó gurult mögé, olyan nyolc méterre megközelítve a teherautót. Valamennyi autón belga rendszám. Majdnem fölvisítottam. Hogy vigyenek el innen, egyenest a Grand Place-ra, ott akarok ülni valamelyik kávéház teraszán, és nézni a csipkés házakat reggeltől estig. De milyen nyelven mondtam volna? Magyarul már egészen jól tudtam, megjegyzem, az sem utolsó dolog. Az első kocsi közepes

méretű BMW. Mögötte Renault 4-es, kissé kopottas. A harmadik autó is francia, egy Peugeot, igen jó állapotban. A negyedik takarásban. Odasétáltam, az is belga rendszámmal bírt, még mögé is mentem, hogy miféle márka ez, de semmi felirat. Talán valamilyen japán kocsi lehet. Visszaballagtam a néni mellé. A kis konvoj ütemesen dudált. Majd egyre fűlsiketítőbben, mint a géppisztolysorozat. A Robur azonban odaszürkült a szürkességhez. Nem mozdult sem ember, sem autó. A BMW-ből idősebb úr szállt ki, finom öltönyben, alig lehetett észrevenni, hogy szemüveget visel. Beleolvadt arcába a keret nélküli két üveg és az aranyozott száruk. A mögöttük lévő kocsiból két gyerek mászott ki, mindketten kólát szürcsöltek szívószállal. A másik két kocsiból nem szálltak ki, de az ajtók nyitva. Meleg volt. Az idős úr bekiabált a kocsija ablakán. - On attend ici depuis quinze minutes.

Kiszállt egy elegáns hölgy is, talán a felesége. Megkontrázta a férfit. - C'est l'anarchie! Quelle ville ce Bucarest! - Majd megint a férfi. - La troisième fois aujourd' hui. On s'arrête au milieu de la rue.

A mögöttük veszteglő Renault sofőrüléséből kipattant egy hosszú hajú, fiatal srác. A két gyereket terelte vissza az autó közelébe. Majd megszólalt. - C'est Budapest, pas Bucarest!

Eddig egy kukkot sem értettem, de most én is odakiabáltam - Budapest, az anyátok ne sirasson! Nem lehet megjegyezni? Bukarest Románia, Budapest ongroá! Értik? - Csak bámultak rám. Legyintettem. Az idősebb úr hátrafordult, és a hosszú hajúhoz volt pár szava. - Ça m'est égal!

Két szürke ruhás hozta ki az első halottat. Nem volt letakarva, kopasz feje, mint a viasz. Az idős asszony odaszólt. - Miért nem takarják be? Ez halottgyalázás! - A nagyobb darab, sűrű hajú halottszállító szélesen vigyorgott. - Olyan szépen süt a nap, nénikém! Hadd élvezze még egy kicsit! - Azzal egymaga betolta a már nyitott hátsójú Roburba, ahol már volt négy koporsó. A belgák föleszméltek. A szemüveges úr feleségére kiáltott. - Mon dieu! Le mort! On l'apporte lá!

A Renault hosszú hajú sofőrje a gyerekekre kiáltott. - Enfants! Montez la voiture! Allez-allez, partons! - Azzal mindnyájan, mintha vezényszóra, bepattantak a kocsikba, és eszeveszetten tolatni kezdtek. Vették a jelzést a harmadik és a negyedik autóban is; én még nem láttam ilyen fejvesztett menekülést. Gyorsabbak voltak rükvercben, mint az átlagmagyar, mikor rendesen vezet. A belgák tolattak. Tíz másodperc nem telt, és már ott torlódtak a Rákóczi útnál. Majd nagyon lassan, balra, a buszsávra kanyarodva elhagyták valamennyien a Hársfa utcát. A Robur összes ajtaja becsapódott, az idős asszony is elballagott már. Becsukódott a kórházkapu is, elnyelve a gyerekkoporsót. Én meg megvettem a vietnami szőnyeget, nem volt 2x3-as, csak kisebb, olyan egy méter hetvenszer két méter nyolcvanöt körüli. Középe kék volt, és ovális, körötte bordó, a szélein a világ összes színe virágmintákba oltva. Hazavinném szívesen, gondoltam, de tizennégyezret kerestem, ez a szőnyeg meg több volt mint harmincezer. Bekopogtattam a főosztályvezető ajtaján, és végiggurítottam a szőnyeget a fényesre lakkozott parkettán. - Ezen egy tank is megfordulhat, de nyomát se látná, olyan erős. - Az elvtárs erősen rázta a kezemet, tudta ő már, hogy nem is olyan sokára a saját lakását fogja díszíteni ez a csodaszőnyeg, ami még repülni is megtanul, ha rendesen bánnak vele.

Nagyon vártam már a találkozást az építésszel. Hogy belevágjunk a munkába. Az építészeti cég a Belvárosban honolt, fura mód ez volt a legrandább ház a környéken. A harmadikon volt a műterem. Egyedül találtam a mestert. A már formába öntött verset megmutattam neki. Gyorsan végigolvasta, sóhajtott, és gratulált. - Nagyon odavagyok a költészettől. Rengeteg otthon a verseskötet. Hiába, a költészet a művészetek királya! Mindent ki lehet fejteni a szavakkal.

- Az építésszel nem? - kérdeztem naivul.

- Kevésbé. És csak a nagyon hozzáértők veszik észre a részletek, a kicsiségek közti különbséget. Hogy mit miért tett az építész. Az átlagember megszokja, nincs róla véleménye. Nem vagy te hipochonder?

- A vers miatt gondolod? De igen. Hatalmasan. Már bele is őrültem párszor. Olyan hipochonder vagyok, aki nem megy el orvoshoz, inkább belefogy az egészbe, és akkor meg azt hiszi, hogy daganata van. Nem vagyok teljesen normális... na, ne nézz így rám! Közveszélyes azért nem vagyok! - Az építész persze nevetett, majd előhúzott egy hatalmas mappát, és sorra a kezembe adta a rajzait. Az egyiken barna, kopasz, sokágú fa, kietlen tájban. - Mint a korai Mondrian - mondtam csak úgy magamnak. Az építész a rajzra nézett, és visszatolta orrára lecsúszott szemüvegét. - Valóban! Tényleg olyan. - Istenem! El sem csodálkozott! Hogy a Lapkiadó legalja, akin még a segédmunkások is uralkodtak, ráhibázik a nem kis művészettörténeti műveltségre valló kérdésben a legvalószínűbbre. Magam is meglepődtem, honnan is ugrott be Mondrian, de megnyugodtam. Noha nem jártam egyetemre, egész életemben tanultam, még álmaimban is a végső, nagy kérdésekre kerestem a választ.

Több hónapig „játszottuk” a négykezeset. Aztán elkészült, s megjelent az Új írásban az építész rajzaival. Miénk volt az egész folyóirat. Fogyott is rendesen a standokról. Mi ketten vásároltuk fel a példányokat. Később a remittendából is kaptunk kazallal. Haveroknak osztogattuk, az építész meg elárasztotta vele a saját cégét. Ő híres volt, de ettől nem lett híresebb. Én meg maradtam ügyintéző, vettem tovább a holmikat, szolgáltam az elvtársakat, még urakká változásuk után is. Mégis. Barátra leltem. Legyintett ránk a korkülönbség.

Én vágytam, egyre jobban, fékezhetetlenül Brüsszelbe, megnézni, ott hogyan tolatnak a belgák. Mikor meg sűrűsödni kezd az alkony, vasalt cipőben végigkopogni a Grand Place kockakövein.

INTERJÚ A RAKTÁROSSAL

Igyekezniem kell. Két röpke év, és átlépek az ötödik iksztét. Ha. Akkor? Addig is! Jó, nem nézek ki többnek harminchatnál, de nős vagyok, több mint húsz éve. Hiába mondom én, hogy amolyan alibi házasság, mert az asszony nem asszony, gyerek nincs, barátok vagyunk, pajtások, óvoda középső csoport, véget nem érő gyerekkor, kishúgom ő, de ha kell, ha elgyámoltalanodom, akkor meghalt anyám helyére lép. Bújj ide, mondja, sírd ki magadból a fájdalmat. Ha meg ő zuhan a depresszió Grand Canyonjába, akkor én vagyok az apja, a bátyja, aki kötelet dobok neki és kihúzom. Teszem-tesszük évtizedek óta, győzelem valamennyi, de megvallom - pürroszi.

Nem szerelemből házasodtunk, de szeretetből. Tartósnak bizonyul.

A nőket, akiket én még szeretnék meghódítani, magamévá tenni, még mindig a XIX. században élnek, nős ember, te jóisten! már csak ez hiányzik. Hiába, hogy ez olyan nyitott házasság. Lakás is van, mert a feleségem elmegy addig valahova. Még kérni sem kell. A nők ezt nem értik. És hát művészek vagyunk, voltunk, mert a művész, minden ellenkező híresztelés ellenére születik, és nem lesz azzá, azok vagyunk utolsó leheletünkig, minket csak az érdekel, amit csinálunk, bár hírnevünk olyan halvány, hogy nincs az a nagyító, elektronmikroszkóp, amellyel látni lehetne, ki is ez a két botladozó, frusztrált óvodás.

Én azt hittem, hogy változnak az idők. Hogy a kilencvenes évek posztmodernitásában a nők archaikus ösösztone is alábbhagy, és nem lesz érdekes, ki fia-borja vagyok, ki a feleségem, van-e egyáltalán. Tévedtem. A nők nem változtak semmit. Mert az utódlás. Az a legfontosabb. Még akkor is, ha szeretővé avanszálnék. Akkor is. Milyenek a génjeim. Ovisok. Akkor meg nem kell. Feleségem kolléganője volt az egyik, aki olyan hullámokat bocsátott ki felém, hogy azonnal éreztem, tetszem neki. Elég volt egyetlen pillantás. És feltűnően sokat járt hozzánk. Képeslapot írt, habár mindkettőnknek. De csak én voltam jelen, hát levonatoztam Révfülöpre. Meglátogatni. Éppen készült hazafelé. Nagyon megörült nekem. Letusol, mondta a csinos kis kölcsönkért villa halljában. Persze hogy utána osontam. Mint a menyét. Rücskös üveg, de a sziluett, mint modern grafikán, ha halványan is, de kirajzolódott. Gyönyörű, hibátlan alak. Törülközött. Majd ráült a vécére. Pisil, gondoltam. És valóban. Hamar fölállt, vécépapírt tépett, és megtisztogatta férfiálmaink netovábbját. És még egyszer a tus alá állt, megmosva azt. Köpenybe bújt, szívem a torkomban, villámgyorsan visszaültem a hall kényelmes kanapéjára. De szép lány! Már nagyon érett a dolog kettőnk közt. De feleségem barátnője volt, na nem komoly, csak amolyan kollegiális barátság. - Menjünk Pestre kocsival - szólt hirtelen. Menjünk, gondoltam magamban, bár kocsit nem láttam a környéken sem, itt, közvetlenül a Balaton partjánál. Láttam rajtam a kérdőjelet. - A ház mögött van. Trabant. Na nem kell megijedni! Ez már újabb típus. Wolkswagen motorral szerelt, nem az a füstökádó kétütemű...

Elvezettem én minden kocsit, dehogy rémültem meg, örültem, hogy nem kell vonaton zötykölődni. - A tulajé, aki kölcsönadta a házat. Még örülni is fog, hogy föl vittük a kocsit. Mert szervizbe akarja vinni. Majd otthagyjuk nálatok, a ház előtt, én meg szólok neki, hol találja, csak a slusszkulcsot ne feledjem odaadni neki.

Én megpendítettem, van még pár kockányi film a gépemben, szeretném lefotózni különféle pózokban, mert mindent tudott a testével, nem véletlenül volt táncos. Bólintott. Érdekli is őt! És elindultunk. Nyomtam a gázt, és suhantunk, ahogy a csövön kifért. Nincs ennek a kocsinak semmi baja, talán a kipufogócsőben lehet valami bibi, mert néha azt hittem, valami traktorféle húz mögöttünk száz hússzal, olyan hang kúszott föl az utastérbe. Leparkoltunk a ház előtt.

Nyolc is elmúlt már, kávé tettem föl, a lány odakuporodott a székáthuzatú piros székek egyike-re, nézte a konyha piszkos falait, de nem tett megjegyzést. Aztán bementünk a szobába, fölgyújtottam minden létező villanyt, és elővettem a fényképezőgépet. Eszembe jutott, hogy alig fél éve volt már itt, akkor a hálósobában voltunk, néztük az üvegkalitkában faforgácson rohangáló Pubi nevű tengerimalacunkat. Az ágy melletti éjjeliszekrényen égve hagytam a kisvillanyt. Tréningruhában voltam, a nadrág ágyéktáján, közepén domborodni kezdett, a lány meg automatikusan az éjjeliszekrényre pillantott, ahol világosan látszott az odakészített három kondom. Hirtelen dolga támadt, és már pucolt is. Pedig pusztit mindig szájra adott, nem, nem cigányszokás volt ez; vagy mégis? Mert elég barna volt, fogai hófehérek. Én mégiscsak azt éreztem, hogy tetszem neki, azért a szájrampuszi. Na most, itt, hogy szerencsésen megérkeztünk, nem szabad elrontanom. Az óvszerkészlet még nem futotta ki az idejét, szavatoltan jó volt még, akkor már csak rajtam múlik. És kértem a pózokra. Menjen le hídba. Lement. Kattant a gép, villant a vaku. Kézenállás is jó lenne, de ide, felém, arcod úgysem látni, mert nézd a földet - utasítottam, ahogyan a profik szokták a szépségkirálynő-verseny áldozati lányait beállítani. Megcsinálta ezt is, semmi erőlködés, csak hát a trikója a nyakára csúszott, én meg pont arra lettem volna kíváncsi. Félmeztelen kellene. Ekkorra lett elege. - Nem. Csinald a feleségeddel. - Hiába mondtam, hogy ővele ilyen azért nem! - Mert ha az ágyba hívsz, vagy ilyesmi, de ebbe nem megyek bele. És egyáltalán, mire akarod használni a képeket?

- Nem teszem ki a kirakatba, ha erre gondolsz. Nagy magányomban venném csak elő, hogy érezzem, itt vagy velem...

- Ahhoz elég egy portré is.

- Másoknak. Nekem kevés. Én... tudod, az író olyan fajta...

- Nem érdekel a fajtád. Szia. - És már ment is. Olyan gyorsan kapkodta föl a holmiját, hogy szemmel alig tudtam követni. Csapódott az ajtó. Fél óra múlva utánaindultam volna a Trabanttal, csakhát a slusszkulcs. Retiküljében, valahol. Akkor megígértem, soha ilyen többé. Ha valamit látni akarok a nőből, úgyis láthatom, a szex közben, vagy utána, agyam éppúgy rögzít, mint a film. A perverzitás, mondhat bárki bármit, a férfiak „kiváltsága”. A nőknél ritkán fordul elő, talán művészeknél igen, vagy olyan nőknél, akikből soha nem lesz, mert nem lehet anya. Az meg olyan ritka, mint az utcalány feszülő szűzhártyája.

Munkanélküli lettem, akkor meg továbbképzés. Hátha. Persze nem lett abból semmi. Se állás, se nő. Pedig volt. Olyan szép, hogy majdnem hanyatt estem. Annak meg vőlegénye volt, valahol a Viharsarokban, ahonnan ő is jött. Rám se nézett, de végül, pár hét után már együtt bókászunk a Vár szűk utcáskáin. És én elhatároztam, hogy megmutatom neki Budapestet. Sikerült. Bár ásítózott, fázott, látszott, hogy annyira nem érdekli, de én erőszakosan oktattam ezt a göndörszökét, akinek egyetlen álma volt csak, ágyba bújni nehéz nap után, szigorúan nélkülüm. Nem is lehetett volna más álma, mert a szállásra csak egyedül mehetett be. Én fölajánlottam a lakásunkat, de ő ragaszkodott a munkásszállóból kialakított helyhez, mondván, ha már kifizette, ő bizony lelakja, lereggelizi, és kész. Mindenem lógott. Még az is. Nem igaz, hogy ez sem jön be! Az utolsó napon feljött hozzám, egyedül voltam, feleségem turnén, épp valami óceánjárón Hongkong és Tajpej között a nyílt tengeren, legalábbis így számoltam, de tévedtem. Alighogy leültünk beszélgetni a kávé mellé, benyitott a feleségem. Két nappal számítottam el magam. A lány elpirult, én meg nagyon mérges voltam, ez a nő is elveszett. Feleségem megsúgta, hogy elmegy itthonról, ha kell. Dehogy, drágám, a hölgy csak fölszaladt elbúcsúzni, megy vissza a Viharsarokba, mert vége a tanfolyásnak. És tényleg, búcsúztunk, ő meg ment, megmutattam, melyik busz viszi a Keletihez.

Eljött a nap, amikortól soha nem kezdhettük egyesével az évszámot. Ijesztő volt, új évezred, pedig nem volt ebben semmi különös, akik jók voltak, nem lettek rosszabbak, a rosszak meg nem váltak szentekké. Valamit kavartak a számítógépek körül, hogy összedőlhet a rendszer. Dőljön. Csak röhögtem az egészen. Nekem nincs ilyen szerkentyűm, nem is lesz, mert utálom, semmi emberi nincs benne, igaz, ügyes jószág. Csak akkor ijedtem meg kissé, mikor elterjedt a hír, hogy a banknál is lehet némi megbolondulás, és akkor oda a megtakarított pár százezer forintunk. De nem történt semmi, luftballon volt az egész, ez az év is, mint a korábbiak, nem hoztak semmi jót, de még rosszat is alig. Csak az újabb nő. Szomszéd, a másik házból. Nap mint nap találkoztunk. Anya volt, de filigrán, pici, minden gesztusa, mosolya csibészes, mint a kiskamaszé. A szülés nem látszott rajta, egyidősnek tűnt a saját lányával; de a férj. Mert az volt neki. Pedig együtt sohasem láttam őket, már reménykedtem, hogy elvált, vagy özvegy, de nem. Férj, szokásos rövidre nyírt kerek fejjel, méretében pedig egyajtós szekrény. Ezt a nőt még csak meg sem csókoltam. Nem tudtam eldönteni, mit is akarok tulajdonképpen. Meg is lett az eredménye. Pedig ő is feljött hozzám. Feleségem most kivételesen az anyjánál volt egy hétig. A nő meg nálam. Hogy is szokták mondani? Még ráutaló magatartást sem tanúsítottam. Én marha. Mert itt meg azt éreztem, hogy ez a nő a barátom. Lehetne. Ez a nő nem egyszeri használatra gyártódott. Nem az a típus. Nem széria. Egyedi eljárással készült. Egyszer sem sikerült felpróbálnom. Az egyajtós meg a távolból rázta kezét csuklóból, föltartott mutatóujjával. Ez a nő elárult. Vagy valamelyik öregasszony pletykált. Tegeződésből vissza a kezicsókolomhoz. Így vagyunk ma is.

2001-ben, koratavasszal aztán írtam az egyik tévécsatornának. Tetszett a lány, aki kéthetente tűnt fel a képernyőn. Bár az arcát alig lehetett kivenni, mert mindig egész alakos volt a beállítás, de szoknyában kivillant balerinaszépségű vádlója. És akkor írtam neki azonnal. Hogy ne legyen szerény. Hiszen gyönyörű! És a lábai! Válasz persze semmi. Új könyvemet mutattam be egy zsúfolt estén, küldtem hát meghívót. Üzenetrögzítőmön hangja csilingelt. Hogy bocs, de a kislányát nem tudta hová tenni, ezért, hogy nem jött el. Pedig nagyon kíváncsi lett volna, ki az az ismeretlen levélíró. Hangja szerelmesen bűgött. A tudakozó, a neve alapján megmondta címét és telefonját. Azonnal hívtam. És megköszöntem. Érezni lehetett, hogy ezt a nőt fel lehet szedni. - Találkozhatnánk, úgy egyszerűbb lenne átadni a könyveit, nem gondolja? - De! Hát hogyne! A volt Augustz cukrászda megfelel?

- Nem tudom, hol van.

- Dehogynem. Csak ma Déryné a neve. Ott lakik a közelben.

- Tényleg! Mindig is be akartam ülni valami süteményre. Jó. Mikor?

Megbeszéltük. Én persze jóval hamarabb odaértem. Virágot szerettem volna venni. Ilyenkor azonban nincs sehol virág. Szál se. A Vérmezőn téphettem volna. De se papír, amibe csomagoljam, és hogy néz ki, hogy onnan szedek virágot, ahol Martinovicsékat kivégezték. Bár, amikor megtudtam, hogy maga Martinovics is besúgó volt, akkor végképp elment a kedvem az egésztől. Mert, ugye, íróársaim közt is lelepleződött egy. Na nem! Könyveim lesznek a virágok. Nem olyan illatosak, nem is szépek, de a maguk módján mégiscsak virágok, olyan növények, melyek reményeim szerint sohasem száradnak el. Ücsörögtem, föl-fölálltam, hogy lássam a bejáratot, de a hölgy nem érkezett. Aztán újra, és ott állt előttem, szebb volt, mint a képernyőn. Kezet csókoltam neki, és az asztalhoz kísértem. Mondtam is neki mindjárt, hogy emlékszik-e Tamási Eszterre. Hát persze! Na, erre én: a falszomszédom volt. És ő is szebb volt az életben, mint a tévében, úgy, mint kegyed. És bocsásson meg, de nem kaptam sehol virágot. Nagyot nevetett, és elhárította a bocsánatkérést. Kávét ittunk, megkérdeztem, szabad-e rágyújtanom, nem sérti-e a füst, ő csak a fejét rázta, és mindent megengedett, amit csak akartam. Könyveimben fickándoztak a dedikálások, kissé szerelmes húrokat pengetve, melye-

ken elmosolyodott. Mindent elmondott magáról, olyat is, amit papnak se mer elmondani az ember gyónáskor. Ilyen voltam mindig, amolyan gyóntatószék, melyre akár rá is lehet térdelni. Bízta bennem. Talán a Szentlélek bujkált a tekintetemben. Talán ezért, hogy nem vettem soha férfiszámba. Barátnak igen, akinek a vállán kisírhajta magát az ember. Nem mondom, szép feladat, tetszett is nekem, nem a hiúságomnak, hanem egyáltalán. Nem voltam én föl Kent pap, de ha föl is Kent valaki, akkor az maga volt az Isten. Elmesélte, hogy a válási hercehurca a célegyenesbe tért, a férj vett neki egy kis lakást, amelyből kétszobást alakított ki, lányával élnek ott, a kicsivel, aki négyéves, mutatta is a fényképet, tényleg szép volt a kicsi, de engem főleg az anyja érdekelt - volna. - Amilyen macsó a férjem, még elhódítja tőlem a lányt. Pedig a bíróság nekem ítélte. - Hát persze. Mindig az anyának ítélnék, gondoltam, és sajnálni kezdtem a macsót, olyan Banderas típusúnak képzeltem, aki még a kislányoknak is el tudja csavarni a fejét, na nem azért, mert pedofil, csak egyszerűen ért a nők nyelvén. Én nem értettem, és ma sem értem ezt a különleges nyelvet. Mert ez a nyelv, bármily erős nyelv-érzéssel rendelkeznek is az ember, megtanulhatatlan. Születni kell rá. Tehetség kérdése ez is, mint a művészeté. Fizettem. - Elkísérhetem a kocsijáig? - A nő bólintott, és láttam, hogy minden ízében reszket. A kora áprilisban csípett a levegő. Lekaptam bőrdzsekimet, és rátettem a vállára. - Köszönöm - nyögte, és elindultunk. Fejek forogtak, mert fölismerni vélték a tévéből, bár a fele biztosan nem tudta, hova is tegye. Én meg büszkén húztam ki magam, hogy íme az elérhetetlen média, onnan meg ez a nő. És velem. Köhintettem és kértem, ne magázódjunk. Nem illik, tudom, de ő nem kezdeményezte. - Hát persze, szia. - Ezzel el is volt intézve. A kocsit az Attila út és a Mikó utca sarkán parkolt. Egy nagyobb Fiat. Ez is a férj nagylelkű ajándéka. - Tudod, ez egy irodalmi Bermuda-háromszög. Ott följebb, a Logodi és Tábor utca sarkán állt a Kosztolányi villa. Lebombázták. Egy kicsit arrébb, az Attila úton lakott Babits Mihály. Itt a Mikóban Márai. Ahol most állunk, ott fönt az ötödiken meg Vészi Endre, aki a mesterem volt. A sok közül. Vigyázat! A beavatatlant könnyen elnyeli a föld. - Ő csak nézett, ült be a kocsiba, és látszott a szemében, hogy egy szót sem ért az egészből. Igaz, természet-tudományi karon tanult, de attól még kéne tudni, ki kicsoda a magyar irodalomban. És megköszönni, hogy van egy pasas, aki mindezt ilyen világosan és választékosan elmeséli neki, hogy egy életre megtanulja. - Puszi? Kaphatok egy puszit?

- Adhatsz.

Megpusztiltam. Ő meg rálépett a gázra, és már el is kanyarodott jobbra, az Alagút felé. Én meg vártam. Heteket. Hogy hívjon. Tetszik a sok könyv, vagy sem. De a telefon fájdalmas csöndben porosodott a komódon. Akkor én hívom föl, aztán lesz, ami lesz. Hívtam. Most épp nem ér rá, mert a gyereket fürdeti. Máskor egész hétre lefoglalja őt a tévé. És ez így ment hónapokon át. Normális ember rájön, hogy nem kell. Én meg nem vagyok normális ember. Már könyörögve kértem, mi a baj velem? És nagy nehezen kinyögte. - A sógornőm azt vette észre, hogy nekem az olyan férfiak tetszenek, mint a volt férjem. Ez a típus az ideálom.

- Aki majdnem megvert? De ez csacsiság! Nekem se te vagy az ideálom, attól még...

- Úgy érzed, adtam valami jelt? Ami bármire biztatott volna?

- Nem. Ez igaz. De ha többször találkoznánk, akkor talán...

Nem. Nem találkoztunk. Haverságig sem jutott a kapcsolat. Mondtam is a feleségemnek, hogy a hangomtól el volt ájulva. Mire ő bölcsen megjegyezte, hogy a hang nem passzolt a látványhoz. Nem vagyok a típusa. Folyton ez a típus. Mi vagyok én? Gépkocsi?

Meguntam ezt az egész nőhajszolást. És eszembe jutott Edina. Lapozom a telefonkönyvet. Hátha. És van. Egyetlen név. Ez csakis ő lehet. Szoknyai Edina. Semmi sincs a neve mellett. Hogy újságíró. Csak a pusztán név. Valahol Zuglóban él. Föl kell hívnom. Árulja már el, mi a

baj velem. Mit kellene másképp csinálnom? Mert vele is volt kalandom, de semmi szerelem, csak egy interjú lehetősége. Az ő válasza talán helyrebillent. Tárcsázom a számot. Hosszan csöng. Majd a bűgő, kellemes női hang. - Tessék.

- Kézcsókom... Szoknyai Edinát keresem.

- Én vagyok az, tessék. - Bemutakozom.

- Emlékszel még egyáltalán? Több, mint tíz éve! Az interjú azóta is készül. - A vonal túl-végéről nevetés. - Szeretnék veled megbeszélni valamit. Kényes ügy. Inkább megírnám levélben, ha nem zavarok. Mert így... szóval telefonban...

- Mondjad nyugodtan. Csak a gyerekek vannak itthon.

- Férjhez mentél?

- Még akkor. Illetve kilencvenegy tavaszán.

- Ismerem a férjed?

- Biztosan. Óskovács Mihály.

- Hogyne! Képviselő is volt a Parlamentben! Most meg a menő magazin szerkesztője.

- A legmenőbb magaziné. És főszerkesztő!

- Gratulálok. De a dolog kényes. Hadd írjam meg levélben. Pusztán a tanácsodra vagyok kíváncsi. Te értesz hozzá. Szinte szakértő vagy abban a bizonyos kérdésben. Én meg... tudod, amolyan kisfiú. Akit föl kellene már végre világosítani.

- Jó. Rendben. Küldd a levelet.

- Férjed nehogy meglássa!

- Azért az én ügyeimbe nem szólhat bele senki. Jól is néznénk ki!

Elköszönök, és nyomban megírom a levelet. Hosszú volt és részletes, mert tudom, hogy az emberek mindent elfelejtenek, ami nem lényeges, én azonban elraktározok mindent, és csak az hullik ki a fejemből, amire végképp nincs szükségem. Szelektív agyam van. És egyelőre jól működik.

Tíz éve behivatott a főnökasszony. - Na, fiam, vége az ügyintézésnek! Elég oda egy ember is. Fiatal kollegája fittebb, mint maga.

Két választása van. Vagy leadom, és a központ kirúgja, megtartja, mit bánom én. Vagy elvállalja a bútorraktárat, mert a Terike nyugdíjba megy. Holnaptól! - Ez a nő nagyon föl tudott bosszantani. Ha pipa voltam, ami sűrűn megesett velem, ordítottam és tegezni kezdtem. Nagydarab segéd munkások csak hajlongani tudtak, rá sem mertek nézni. Én viszont... Egyszer visszanéztem és láttam, hogy a főnökasszony pityereg. De mivel én voltam a legjobb ügyintéző, kezemen volt tíz év tapasztalata és kapcsolatrendszere, nem mert velem ujjat húzni. Én megmondtam, nem lesz többé se bútor, se szőnyeg, se műszaki holmi. Mert elzárom a csapokat. Ilyenkor mindig megenyhült, és szinte gőgicsélt. Most azonban éreznem kellett, hogy a dolog komoly, gázolunk a kapitalizmusban, hallottam, hogy a cégnek hamarosan annyi, úgyhogy választottam. Legyen a bútorraktár! Nehogy már leadjon! Vágómarhaként...

Terike hamar betanított. Számlázás, visszáru, trükkök. Egy évig fungáltam, és olyan jól, hogy a pénzügyi osztály állandóan belémkötött, hogy lyukak vannak a könyvelésben, de mindig ők tévedtek, és nem győztek bocsánatot kérni. A raktár a kurvasoron volt, a József utcában. Tetszettem a lányoknak. Miniszoknyás, szőkére festett, barbi-baba arcú lány fordult meg

utánam a legtöbbször. Megállt a járdán, és olyan hangosan mondta, hogy a sétálók feje a hirtelen visszafordulástól majdnem leesett. - Neked megcsinálom ezerötszázért is! Na?

Két és félezer volt akkoriban a tarifa, nagy árendemény volt ez. Égtem, pofámról sült le a bőr, mert bámult az egész utca, létrejön az üzlet a raktáros úrral - mindenki így hívott már -, vagy egyszerűen faképnél hagyom a luvnyát. - Kézcsókom, drága, maga tényleg gyönyörű... csakhogy... tudja, van egy elvem. Én nem fizetek nőnek. Fizessenek ők! Annyiszor átvágtak, annyszor megaláztak, hogy elegendem van. - A lány bólintott, nem kezdett el szidni, nem kaparta ki a szememet. Megcsókolt két oldalról. - Édes kisfiú vagy! Tudod-e?

- Ez az én nagy bajom - dörmögtem az orrom alatt. - Jobb lenne igazi férfinak lennem!

- Ne hidd - mondta a lány, és közben az arcomat simogatta -, a tököm is tele van a férfiakkal. Te tiszta vagy. Látom a szemedben a jószágot. Ha mégis kedved támad, hát ingyen is... igaz, akkor elvágja a nyakam a stricim. - Azzal otthagytam és billegve, kiemelve tomporának minden báját, továbbsétált. Majdnem elsírtam magam. Ez a nő biztosan nem vágott volna át. Ez szeretett engem. Így, ahogy vagyok. Még egy ilyen nőt ismerek. Ő a feleségem.

Főnökasszonyom telefonált. Utasítom! Így. Nem ám, hogy kérem, megkérem, nem. - Minden eladó! A raktárát minél hamarabb ki kell üríteni. Ha kell, hát fillérekért. Az árjegyzék ott van magánál, de ha alkudnak... tudja azt maga, maga... - Szélhámost akart mondani, de nem merte, mert azonnal tegezve küldöm az édes anyukájába. És jöttek is a vevők. Nem győztem a sok eladást. Kettős könyvelés - persze. Így elég szépen kerestem. A központban kezüket dörzsölték a főnökök. Hogy milyen remek választás voltam. Az egyik sarokban olyan bútorok voltak, amiket még a környékbeli cigányok sem vettek meg, de még ingyen sem voltak hajlandók elcipelni. Kiküldték hát a segédmunkásokat, akiknek az volt a dolguk, hogy rípiyára törjék ezeket a bútorokat, és a Barkasok elvitték a törmeléket a vállalat kastélyüdülőjébe tűzifának. És ment a törés. Magam is beálltam, erős voltam még akkor, úgy vágtam a falhoz a kisebb íróasztalokat, hogy még az erős zsanérokka rögzített ajtók is leszakadtak róluk. Kitisztult egy sarok, de még mindig rengeteg volt a bútor. Feladatom meg a gyors kiürítés. És akkor pót-kocsis IFA fékezett a ház előtt. A raktár meg az udvar végében állt. Kövér ember fűjtatott apró irodámban, hol olajkályha máriaüvege villogott. Borostás volt, zalai tájszólásban beszélt, szájsarkában régen kialudt csikk. - Vinném az egészet.

- Vigye! - derült föl az arcom. - Jöjjön utánam. - Kinyitottam a raktár hatalmas, dupla vasajtóját. - Az árban majd megegyezünk. - A kövér bólintott, vastag ujjait szájába dugta, és füttyentett. A csikk még ekkor sem esett ki a szájából. Talán oda volt ragasztva, vagy egybenőtt a vastag hússal, talán már így született ez a formátlan Barbaapapa, ki tudja. Mindenesetre jól megtermett melósrúhás emberek jöttek, a sofőrrel együtt kilencen, és kezdték hordani kifelé az árut. Sokat körmöltem. Ennyit még soha. Számláztam. Egy a frankó, egy a kamu. Csak össze ne keveredjenek! A kövér ember sliccéhez nyúlt, és lepisálta a falat. Három koszos, omlott falú szoba-konyhás lakás volt az udvarban, s mintha vezényszóra, egyszerre ugrottak ki az asszonyok, hogy nem szégyelli azt a kövér pofáját, lehugyozza a falat, és a raktáros úr még csak azt sem mondja, hogy a vécé ott van karnyújtásnyira! - Hölgyeim, minden olyan gyorsan történt - védekeztem. A kövér ember elnézést kért, s azonnal számolni kezdett. Osztott és szorozott, összeadott és kivont, mindezt alaposan elkoptatott ceruzával, spirálfüzetbe róva a tengernyi számot. - Panziót nyitok. Ha arra jár, nálam ingyen is megalhat! - Istenem! Ma már kétszer is ez az ingyenesség! - schilling is jó lesz? - kérdezte, és hunyorított hozzá.

- Jó. De némi forint is kellene, amit a cég felé elszámolok.

- Hát persze - bólintott a kövér, s azzal száz schillinget nyomott a markomba, csupa húszast. - Ezek meg a forintok. - Az is több volt, mint amennyit a raktárkészlet ért. Elégedetten csaptunk

egymás markába. Az üzlet ezennel megkötetett. Most az egyszer este kilencig bent kell maradnom irodámban, mert addig eltart a pakolás. Isten neki! Pedig még csak öt óra volt. Ráborultam az íróasztalra, és elaludtam. Ez volt mindig. Aztán volt olyan, hogy hat óra felé ébredtem, a kályhából már régen kifogyott az olaj, hideg volt, de bunda mód szunyáltam, és káromkodtam is rendesen. Már ötkor otthon lehettem volna. Telefoncsörgés ébresztett. Karórára pillantottam. Majdnem hat. - Halló! Tessék. - A túlvégről semmi. Majd fiatal női hang.

- A raktáros úrral szeretnék beszélni.

- Azzal tetszik.

- Szoknyai Edina vagyok. A Kurírtól. Külsős munkatárs. De már gyakornok.

Én meg a váci püspök - gondoltam. Valamelyik marha haver.

- Ez valami vicc?

- Vicc? Dehogy, kérem! Interjút szeretnék készíteni önnel. A Népszabadságban megjelent cikke miatt.

- Megjelent? Nem is tudtam róla!

- Nem szóltak? Hát ez érdekes. Jó lesz ez az interjú. Találkozzunk holnap. Mikor végez?

- Hát... ha el nem alszom itt, ültő helyemben, akkor fél ötkor.

- Ne aludjon! Hatkor jó lesz?

- Hogy mikor? Hatkor, hát persze... jó lesz. Igen. De hol?

- Döntse el.

- Én a New York kávéházat szeretném. Ott érzem a legjobban magam.

- A Hungáriában.

- Ott. A New Yorkban.

Másnap rohantam a központba, és föltúrtam az összes újságot. Népszabadság. Megvan. 1990. December 1. Szombat. Mohón lapoztam. És íme; ott virított a cikk. *Szűnjön meg az író?* - kiáltott rám a cím. Elolvastam, félhangosan. Mert mindig kihúznak valamit. Csak ezért.

„A Népszabadság november 27-i számában nyilatkozott a vezérigazgató a Lapkiadó helyzetéről, amely, mint az írásból kiderült, nem túl rózsás. A sorok közül, mint egy fölkiáltójel, úgy ugrott ki egy megállapítás: mi szükség három olyan folyóiratra, mint a Nagyvilág, a Kortárs és az Új Írás, melyek, ugye, csak viszik a pénzt... Valóban. Mi szükség az íróra? Ja, hogy ezen orgánumok kultúrát hordoznak? Az írók által? És akkor mi van? És mi szükség volt a két háború közt az olyan folyóiratokra, mint a Nyugat, a Kelet Népe, a Tett, a Ma, a Munka, a Szép Szó? És sorolhatnánk a végtelenségig... Igaz, ami igaz; nem az akkori állam adta ki ezeket a lapokat. Ma pedig nincsenek báró Hatvanyk. De hát mit tegyünk, ha egyszer a fönt említett irodalmi sajtót egykoron az állam indította útjára? Hát nem bír el az állam ennyi állami folyóiratot? És akkor jöjjenek az agyonrágcsált közhelyek: a kultúra ráfizeteses. Rövid távon. Szerintem, itt, ma, kis hazánkban hosszú távon is. Mert nagyobb gondok ráncolnak megannyi homlokot. Igaz: nem fogynak a kultúra illetén termékei, de ez nem az írókat, szerkesztőket minősíti. Még csak nem is a népet. A helyzetet, amibe belecsöppentünk.

Miért van szükség a Nagyvilágra? Mert elszigetelt kis hazánkba, ahol a nyelv enyhén szólva nem világnyelv, behozza azt a kultúrát, amelyből táplálkozhatunk. A Kortárs a

magyar irodalom színe-javát közli, no meg fiatalokat is, egyike legrangosabb orgánumainknak. Az Új Írás például közli az én írásaimat is. De nemcsak ezért szeretjük. Hogy meg kell maradnia, annak egyszerű, prózai okai vannak. Az író ír, ilyen a természete. Érzelmeket, gondolatokat akar közölni a másik emberrel. Ha tetszik, a néppel. És nem a fióknak akar írni. Azok az idők, hál' Istennek elmúltak már. Az író élni szeretne. Mert Kosztolányival szólva nem különb, csak különböző. Eszik, iszik, öltözik, némelyiknek meg családja is van. Szóval azok a piszkos anyagiak. Túl érzelmeken és gondolatokon. Persze dolgozhat is, mint más, megannyi honfitársa. Mert tudniillik, az írás - nem munka. Úri passzió.

De például bútorraktáros már nem lehet író, a Lapkiadónál.

Ezt az állást betöltöttem.”

Megelégedve dőltem hátra, persze az egész ellátási osztály olvasta a cikket, de egy szót sem értettek belőle, érdekelte is őket a magas kultúra! Kihajtottak a raktárba, könyveljek el végleg, aztán lassan bezárunk, és akkor nem is tudják, mi lesz velem. Nem érdekelt semmi. Vártam nagyon, hogy beesteledjen, s a sötétségben megláthassam végre, ki is az a nő, aki interjút szeretne velem készíteni a Kurír számára. Még a végén híres leszek! Na hiszen. Persze ilyenkor nem száguld az idő, meg se moccan, guggolva kucorodik. Fél ötkor kikapcsoltam a kályhát, s noha volt még másfél óráam, elindultam. Kétszer is ellenőriztem, hogy be van-e zárva minden. Öt után pár perccel már ott álltam a New York előtt. Néztam a környező kirakatokat. Fáztam. Éltem!

Aztán beléptem. Be én! Ruhatár! Nem kell, köszönöm szépen. Dzsekimet majd ráterítem a székemre. Kávét rendeltem, méregerős áron. Vártam. Már nem voltam izgatott, csak kíváncsi. Hátha mégis a haverok... És egyáltalán? Hogyan ismerünk egymásra? Ő nem látott engem, én nem tudom, milyen ő. De majd csak lesz valahogy. Hat óra lett, és nyílt az ajtó, lépett be a lány, és én biztos voltam benne, hogy ő az. Megérzi az ember. Schauffhauseni pontosság. Imponáló. Fölálltam, mereven néztem rá. Már nyújtotta is a kezét. - Szoknyai Edina. - Majd megfordult és visszaintett. - A ruhatár... mindjárt jövök. - Utána ugrottam és lesegittem válláról a kabátot. Beadtam a ruhatárba, ki is fizettem előre. - Parancsoljon, foglaljon helyet - toltam alá a súlyos széket. Szűk farmernadrágjában látszott, mennyire soványak a lábai. Engem direkte taszítottak az ennyire, már-már anorexiás nők. Valami melle dudorodott pulóverje alatt. De az arca! Tekintetéből százszorosan több kéj sugárzott, mint a József utcai, magát ingyen felajánló szőkeből. És ez csak a tekintet volt, a szemek tüze, míg ama másik lány a testével muzsikált, csípőringatással, kitolt farral, feszülő mellekkel. És mégse, semmi kéj. Edina meg! Csak ámultam. Már nem is érdekelt a sovány láb. De nem néztem idétlen módon hosszan. Teát kért, én meg a kávét ittam, de rendeltem magamnak is teát. Hát akkor, kezdhethetnénk is. - Nem tegeződhetnénk? - kérdezte hirtelen. Dehogynem! Sokkal egyszerűbb így, és nem vagyok vénember; kövér voltam, alig látszott a szemem kihízott arcomban, szakállam mint gróf Batthyányé. Hajam hatalmas, hosszú és fürtös. Rágyújtott. Akkor én is. Nos? De nem tért a tárgyra. Nézett. Hosszan. Lábaim remegtek. Akkor kezdem én. - Épp ma sikerült elolvasnom a saját cikkemet. És tudod, mi történt? Behívtak a pénzügyi osztályra. Az osztályvezető leültetett és azt mondta, nem volt szép tőlem, hogy ezt megírtam. Mutatott mindenféle íveket, mennyire ráfizetesesek az irodalmi folyóiratok. Engem meg baromira nem érdekelt az egész. Fenyegetőzött, hogy kirúgat. Ez sem érintett meg igazán, hát rúgjon, napjai vannak a vállalatnak. De aztán leesett a tantusz. Ha kirúgat, akkor nem kapok végkielégítést, úgyhogy átlendültem támadásba. Isten nem véletlenül kényszerített a raktárba. Sok kis rejtett fiókocska megnyílt előttem. Na, mit találtam az egyik íróasztal eldugott fiókjában? Annyit elárulok, hogy egy kis könyvecske, mely magában árválkodott a fiók mélyén. - A lány a fejét

rázta, és könyökölt, fölpolcolva állát, valahogy úgy, mint Karády Katalin sztárfotóin. - Na, annyit még elárulok, piros a színe.

- Piros kis könyvecske. Fogalmam sincs.

- Istennek legyen hála, te még fiatal vagy ehhez. Én már láttam ilyen könyveket tucatszámra. Volt a rendszerváltáskor egy vicc is. Miért lett sokkal több pirospaprika a piacokon, mint amennyi termett? Mert ledarálták a pártkönyveket. - A lány nem nevetett, szerintem nem értette igazán. - Na, jó! Szóval a pénzügyes pali párttagkönyvét találtam meg abban a fiókban. Nem nagy ügy, mert soknak volt itt ilyen könyve mint a Magyar Szocialista Munkáspárt tagjainak. Akik legtöbbször a karrierjükért léptek be a pártba. Na de ez a pacák! Itt jött a nagy truváj! Mikor lépett be a pártba? Na, mit gondolsz?

- Szerintem annyira hülye lehetett, hogy a rendszerváltás előtt percekkel. - Edina belemártotta a filteres teát a forró vízbe.

- Nem, nem. Ilyen a nyilas időkben volt. Azt hallottam, volt egy baromarcú, aki 1945. április negyedikén lépett be a nyilaspártba! Aztán jól lecsukták! - Nagyot nevettem, Edina a teát szűrölte, és bámult, pillanatra sem vette le rólam a szemét. - A lényeg: ez a pénzügyes 1956. november negyedikén lépett be az MSZMP-be. Amikor a ruszkik leverték a forradalmat. Ehhez vastag bőrű pofa kell! És én elővettem ezt az igazolványt. Mindjárt nem akart kirúgni. Sőt! Rábírtam, hogy a folyóiratok maradjanak meg még egy darabig, amíg bírják a finanszírozást!

- Amíg meg nem szűnik a vállalat - írta jegyzetfüzetébe Edina. Most vettem csak észre, hogy engem bámulva is folyamatosan jegyzetelt. Beszéltem én mindenről, az életemről, arról, hogy jön a második könyvem, és nem érdekel a munkanélküliség, és noha szentségtörés illet mondanivaló ebben a szűkös időkben, de kifejezetten örülök, hogy nem kell egy darabig burcsázni, és végre írhatok kedvemre. Addig is jön a munkanélküli-segély, és a sok írás mellett még lébecolhatok is! Fizettem, fölsegítettem a kabátját, kiléptünk az esti körút fényesen izzó lázas forgatagába. Kezet csókoltam, ő meg bal arcát tartotta felém. Adtam rá egy cuppanósat. - Hát köszönöm a teát, majd jelentkezem, a telefonod megvan, hívlak, ahogy összeállt az írás. Szia!

Napok, hetek futottak ki a lábam alól. Fölhívtam a Kurírt. Szoknyai Edina begsiben van. Aztán meg elutazott. Tárgyal. Értekezlet. Amolyan szerkesztőségi. Gyanús volt. Hiszen csak gyakornok. És egyszer aztán sikerült elkapnom. Nem engedi a főnöke. Mert olyan rázós ez az egész ügy. Ilyesmiket hadovált. Ugyan már! Pont egy bulvárlap, ami harap az ilyesmire, visszatáncol? Hívtam a főszerkesztőt. Nem is tudta, miről van szó. Újra Edinát kerestem. Könyörögtem neki, mondja meg az igazat. És kinyögte: - Nem akarok szerelmi ügyekbe keveredni. - Én meg marha voltam, mert nem értettem, miféle szerelmi ügyről van szó. Én nem sugároztam felé semmit. Természetesen viselkedtem. Akkor talán ő? Ő szeretett belém? És nem akar belém szeretni? Mert természetesen megmondtam, hogy nő vagyok, amolyan alibi-nős. Biztosan ez volt a baj. Az interjú sohasem jelent meg a Kurír hasábjain. Csak később, egy régi haver írt rólam, még a fotóm is megjelent a lapban, valami ilyesmi volt a vége, hogy amikor a raktár bezár, a raktáros fölkeresi az ország legnagyobb művészeit és készíti beszélgetésszéit, melyek lassan kötetté állnak össze.

Már több mint egy hónap telt el, de Edina nem válaszolt a levelemre. Telefon. - Nincsenek itthon, kérem. Londonban vannak - szólt az idős női hang, talán a mama, vagy bejárónő, ki tudja az ilyen gazdagéknál. Várni heteket. Újra hívom. Recsegés a telefonban. Csönd. - Halló! Jó estét kívánok, én Szoknyai Edinával szeretnék beszélni... - durva férfihang vágott vissza. - Ő meg magával nem kíván tárgyalni. Érti?

- Bocsánat, de ezt tőle szeretném hallani... és egyáltalán, kicsoda maga?

- Őskovács vagyok. A feleségemről szálljon le! Világos? - És kezdte felsorolni a különféle paragrafusokat a polgári törvénykönyvből. Még zaklatást is említett. - Megváltoztatom a számomat, és kész. Tűnjön el az életünkből!

- Kicsit lazábban, barátom - emeltem föl a hangom. - De a címet tudom, ne várja meg, hogy odamenjek. - És lecsaptam a kagylót. Másnap a feleségem hívja Edinát, hátha egyedül van otthon. Ő veszi föl. Én éppen vásárolok a közértben. - Hívd vissza. Azt üzente. - Feleségem arca nyugodt. Istenáldotta teremtés az én feleségem. Remegve tárcsázom a számot. - Halló? Edina?

- Mondjad.

- A férjeddal nem szeretnék találkozni, mert két gyerekkel özvegyen maradni... szóval nem leányálom. Nagy bunkó mindenestre.

- Rosszul ítéled meg őt. Nagyon kedves ember. Csak meg kell értened, én kétgyerekes asszony vagyok, ő meg a férjem. És olvasta a leveledet. Megtalálta, mert véletlenül kint hagytam az asztalon. Féltékeny... talán. Nem tudom, és nem is érdekel.

- De engem igen! Tanácsot kértem tőled.

- Nagyon régen volt. Nem emlékszem én, mi történt akkor!

- Én igen. Azt mondtad, nem akarsz szerelmi viszonyokba keveredni.

- Ha te mondod!

- Így volt, hidd el. De mire értetted ezt? Mert én nem szerettem beléd, annyi szent. Lehet, hogy tetszettem neked, és ezért hárítottál? Meg hogy nő vagyok? - Csönd. Mintha szétkapcsoltak volna. A háttérből hallani vélem a gyerekzsivajt.

- Igen. Az is elképzelhető - mondta kimért hangon. - És most elköszönök, mert a gyerekek a fejemen rohangálnak. Elégedett vagy a válasszal?

- Nem. Mert nem hiszek többé a nőknek. És csak a halál a biztos.

MICI

Állat megdöglik.

Elpusztul. Kimúlik.

Elhull.

Mici meghalt. Az Isten adta és visszavette. 1991 szentestéjén megmutatván az új szerzeményt, a Suzuki Marutit, melyet az ember a Merkurtól vásárolt keserves spórolás után, és ugye a kiárusítás, mert a cég az utolsókat rúgta. Szürke volt a kocsi, szürkébb az egérnél, színe a számáré, mely mindig szomorú, szomorúbb, mint Schubert. Kőbányán landoltunk a dallamos nevű Kőér utcában, ahol maga Kanczler Katalin is fölnőtt, de hát ki is ez a nő, hát Karády Katalin; és a feleségem is innen hoztam. Fekete macska ugrott a vadonatúj kocsi tetejére, pedig parkoltak ott vagy tízen, miért pont oda. És leült, éreztem, hogy dorombol, vigyetek el innen, bár jól bánnak velem, de ti szeretni fogtok, mint édes gyermekét az anya. Csak a külseje. Fekete. Tele foltokkal. Testén csíkok. Arcán, szemei közt, mely narancssárgán világított, és mértani pontossággal rajzolta kerekre a természet, a világosbarnának kikeverhetetlen színeivel lángnyelvek futottak az orráig. Aztán besétált. Apósom térdére ütött, ő meg föl-ugrott, gondolkodás, megfontolás nélkül; igen, ez a macska kell nekünk, bár úgy fest, mint a kőborcigány; lány volt, édes, illatos, huncut, játékos. Fél éves lehetett. Vagy több. A MÁV sofőrjei találták egy távoli faluban, ahogy a zuhogó esőben a kapualjban nyüszögött, sírt. Hazahozták. Lakókocsiban élt. Jól. Evett, mindent, mi hulladék. És mikor hazahoztuk, azonnal a homokkal töltött ócska lavórba végezte dolgát. Ki vagy te? Ki küldött? Isten nemes küldeménye, a foszladozó, szikrázó, elmebeteg házassághoz kötőanyagként. Megvertelek! Emlékszel? Mert letépted lábamról a bőrt. Pedig csak játszani akart. De még nem finomodott az előadás. A próba kezdetén voltunk. Ugye megbocsátasz. Már akkor kértem. Ez a tündöklet még csak nem is fűjt felém. Tíz perc múlva már ölemben ült.

Ásom a gödröt. Kis falu Sződ mellett. Apró nyaraló. Előtte puha földdarab. Inkább homok. Oda. Hosszú és széles a lék. Hideg testét kék nejlonba csavarták. Kifejtettem arcát a csomagból. Mintha aludna! Hát persze. Mintha. Nyelve kilógva, szeme mélyen csukva, mögötte Isten fürkész, vajon mit teszünk, sírunk-e, vagy csak legyintünk. Ásom a gödröt. Szitkozódok. Mint mindig. Rohadt gyökerek! A papundekli doboz még mindig nem fér bele. Olyan hosszú ez a kis holttest. Végre sikerül. Meglapogatom az ásóval a kis sírt. Volt honnan ellesnem. Temetések végtelen sora. Annyi halott, hogy sem a szívemben, sem a lelkemben nem férnek már. Néha kiokádok őket. Fél óra eszelős sírás után görcsös fuldoklás. Most is. Ahogy állunk fölötte. Karóval jelölöm. Itt fekszik. Majd tavasszal valami követ. Amire ráírom. Hogy Isten adta, Isten visszavette. Hát nem pont karácsony szent éjszakáján kellett hogy visszavegye? Ha Isten következetes volna, húsvét vasárnapján rabolja el tőlünk ezt a kis istent, ezt a tündért, mely olyan szelíd volt, akár a lepke. A feltámadástól sem kellett volna tartania. Mert az még nem jött be senkinek. Macskának végképp. Bár füllentek kicsit. Mert a hang, melyet reszketve vártunk, 2003. január 3-án este fél kilenc körül szólalt meg a telefonban. Hogy rossz hírt közöl. Mert az állat eltávozott. Hogy mi a francért nem mentünk be hozzá? Hátha! Megismer, és elbúcsúzunk. Mert már aznap délben háromszor is visszahozták a halálból. Szívmegállás. Légzésleállás. A tüdő tele vízzel. Az orvos rosszindulatú daganatra is gyanakodott.

Még mindig nem tetszik a sír. Lábammal is igazgatom. Követ teszek a tetejére. Hol vagy, Micikém? Merre jársz? Megbocsátottál? Nem akartunk mi magadra hagyni, drágám! Eszünkbe sem jutott. Inkább otthon haltál volna meg!

December 17-én már olyan erősen zihált, hogy be kellett vinni. Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar. István út. A parkolás? Minden megkezdett óra nyolcvan forint. Magyarul sem tudnak. Ha én odaérek 14 óra negyvenhét perckor, akkor 15 órától kezdődik az újabb óra. Ahelyett, hogy azt mondanák. *Mostantól ketyeg.* Rablás, persze. Mint ez az egész infernális haza, vagy nem tudom én, micsoda. Nemzet. Haha! A Szűzanya, akihez fölemeltetett, már mosolyogni sem tud. Szeméből süt a fájdalom. Mert öt perc is nyolcvan. Logika? Ugyan. Etika? Ugyan. Erkölc? Ugyan. Még itt sem, ahol állatokat, *élőlényeket* kellene meggyógyítani. És csupa csalás maga a gazda is. Érdekli is őt az állat! Önző. Mert neki okoz örömet az állat, és nem fordítva. Ezért kapaszkodik. Bődületes összegeket kifizetve. Egy orvos. Legyen éjjel. Legyen nappal. Még titkárnő sincs, aki abba az átkozott számítógépbe beütné az áfát. Mert az a legfontosabb. Az ár. Bírja-e vállalni. Ha nem, pusztuljon! Mindent az orvos csinál egymaga. Injekciót ad, kanült köt be a cérnavékony vénába, rákapcsolja az infúziót. Didergő éjszaka volt. Odaértünk. Már éjjel egy is elmúlt. Magas láz. A doktornő megvizsgálta. - Nem eszik már egy hete - nyögtük. Szeméből fekete könnyek csorogtak. Nagy a baj? Válasz nincs. Úgy verte a klaviatúrát, mint Kocsis Zoltán a legbonyolultabb Bartóknál. A zongora billentyűit. Lepedőnyi papírok. Aláírás. Pénz. A többi a magáé. Holnap kiderül, milyen a vérlet. A műanyagra korszerűsített, igazi alommal töltött macskavécébe araszol a Micike. Annyi ereje sincs, mint az őszi légynek. Nem képes lekucorodni. Lány, aki állva pisil. Persze mind ki a köre. Sebaj. Domestos. Föltörlés. Egyre többször. Mert iszik egyfolytában. Mi lehet ott legbelül? Nyolc kiló színcica. Nem kövérség ez. Szétfolyt nagydarabság. Higgye el, mindent megtettünk, nyögte az orvos. Holnap megyünk a tetemért. Dél és egy között. A párom úgy sírt, hogy teste vált egyetlen nagy hörgéssé. Lábujjáig rohant, szikrázva vert az irtóztató remegés. Ki vagy te, a kurva anyádat!? Bújj elő! Gyere ide, bazdmeg! Nézz a pofámba! Sátán? Sors? Gén? Akárki is vagy! Gloster leszek. Holnaptól. Gazember. Elég volt Istenből. Jóságból. Könyörületből. Handabandázás. Rúgás az ajtóra. És nem fáj semmi. Csak ez a hihetetlen űr. A hiány irgalmatlansága. Pedig másnap, mint kiderült, jó volt a vérkép. Ultrahangra is. Jó. Ott is negatív minden. Talán a máj. Meg kellene szűrni. Biopszia. De most még ne bántsuk. Mert ugye tavaly. Akkor volt az a csúnya besárgulás. Antibiotikum. Tíz napig. Meg Calopet. Az tele minden földi jóval. Ennie kellene. Már két hete nem eszik semmit. Napra nap. Mi a baj? Diagnózisért kiáltunk! Talán be kellene fektetni! Á! Ugyanezt a kezelést kapná. Akkor meg minek. Otthon már menni sem bír. Ő nem dorombolt, hanem „dörömbölt”. Belülről kifelé, valósággal nyakunkba ömlesztette az egyedül lehetséges szeretetet. És dörömbölt. Gyere! Hopp! Már nem bírt fölugrani. Szégyellette magát, hogy visszacsúszott. Ölbe kapni! Simogatni gyönyörű, királyi fejét. Mert ez a macska fajtatiszta, rövidszőrű perzsa volt. Fekete talpakkal. Orra is feketén csillogott. Meg a lángnyelvek, ugye. Valami tenyészet lehetett abban a faluban. És kihajították. Mert volt a bal hátsó lábán egy aranylő folt. Hibás volt. Akkor meg minek? Hát így. A perzsa meg orosz származék. Mindjárt nevet is kapott. Értelmetlen, de szép, uralkodóit. Pedig sohasem uralkodott. Szvjatoszláv Mihajlovics Dmitrij Mirtyll Romanova Nagyhercegnő. Nem. Nem volt pedigrés könyvecskéje. Saját gyerekes találmány. Maradt hát Mici. Micike. Nyolc kilót téptek ki belőlünk! Engem szeretett jobban. De húsunk, agyunk, zsigereink egyformán osztoztak a kilókon. Karácsonykor is. Meg Szilveszter éjszakáján, a Himnusz után is. Rohantunk vele az éjszakában. Injekciók. Infúzió. Az újesztendő éjszakáján előttünk tízes átlaggal vonszolódott az autó. Márkásabb, mint a miénk. Naná. Ők ugyan nem rohantak! Fénykürt, folyamatos dudálás. Aztán a pirosnál egymás mellett. Hangszálrepedéssel üvöltöztem. Barom! Beteg állatot viszünk? Érted? A nőd meg mit vihorászik? Mi van? Kezdett volna kiszállni a bajuszos,

tipikusan magyar bunkó. Eurokonformálódva. Látva a kézben a vasat, mely a kormányt rögzíti az egyik pedálhoz, inkább visszaült. Döglj meg! És elkanyarodott balra. Megdöglünk. Ti is. Mi, mindannyian. Csak ez a kis állat ne! Schopenhauer lehelete homályba vonta a kocsiablakot. Öreg barátom! Most is itt van, amikor ordít a szenvedés. - A kétség kevésbé örjít, mint a bizonyosság! - Milyen igaz. Mert van remény. Vérképe javult. A sok gyógyszer megtette a hatását. Másodikán aztán a doktornő végre helyettünk mondta ki. - Be kellene fektetnünk az intenzívra! - Be. Igaza van. De nincs már tizenötezer előlegünk. Nem baj! Így is jut ötezer. Meddig mehetünk el? Húszezerig írtam alá mindenféle papírt. Megkaptam az addigi összes leletet. Differenciált diagnózisokat. Véleményeket. Gyönyörű latin. Verset lehetne belőlük komponálni. Neoplasma abdominis. Pancreatitis. Status febrilis. Arthrosis. Ezt nem hiszem! Ez a hempergő lusta cica? Mitől kopott volna a nyaki ízülete? Rák ette! Autoimmun haemolyticus anaemia. Autoimmun thrombocytopenia. A vörösvérsejtek felére zuhantak. A haemoglobin harmadára. Felére a haematocrit. Már nem volt vére! Benne tűk. És egy csepp vér sem. Jó. Hagyjuk itt.

Otthagytuk. Pedig hogy visszakíváncozott a kosarába! Itthon elbújt, ha csak hozzáértem ehhez a háncsból készült, agyonkopott félgömbölyű képződményhez! Most meg? Visszamenni! Fölmászott a kosár hátára is, az addig mozdulni sem tudó Mici. Itt kell maradnod. Fülébe súgtam. Mert értett mindent. Csak annyit mondtam, eszünk! Már fönt is volt a farka, és ügetett vígan utánam. Az intenzív osztályon kellemes meleg. Szép lány. Ebben a sötét fájdalomban sem tudtam megtagadni magam. Néztem a szemét, szemezttem vele, hogy hátha tetszem, már csókoltam képzeletben, de a lány rám se nézett. Ketrecbe zárta, alá frottír törülközőt simított. Csak annyit kérdezett, otthon alomra jár-e. Természetesen. Még ilyet kérdezni! Mikor ivartalanították, a műtét utáni szédelésben is kitalált! Ember nem képes erre. Még meg akartam simogatni, de kattant a ketrec zárja. Viselkedj jól! Ne úgy, mint tavaly. Amikor besárgulása miatt a kisállat kórházba került, sötét lyukba, vastag ketrecbe, zord hidegségbe. Mert akkor telefonon kérték az engedélyünket, hogy kicsit mindig elkábítsák, ha vizsgálatra viszik, mert nagyon veszélyes. A mi kis lepkénk? Nem tetszenek tévedni? Nem. Bizony, ez a lepke gyilkos darázsként villant. Mikor bementem hozzá látogatni, az ápoló figyelmeztetett. Vigyázzak nagyon, és kiabáljak, ha megtámad. Infúzióval karjában kicammogott a súlyos vasketrecből, mellemen végigmászva átölelt. Igen. Szabályosan átölelte a nyakam, és dörömbölni kezdett. Mici nem csak úgy egyik vállra tette mancsait. Páromnak meg a haját rágt. Mikor ő látogatta meg, tette úgy, mint régen. Pár nappal azelőtt. Ebből a kis lényből, Istennek ebből a piciny darabkájából úgy hullott a szeretet, mint a szűzi tiszta hó.

Nem tudunk mozdulni. A frissen készült sír enyhén emelkedik ki a kert síkjából. Ott van? Ő az? Vagy a lelke volt, és most a mi lelkünkhöz kapaszkodva velünk lüktet érhálókinkban? Két nyomorult sorsspiráljába gabalyodva csatlakozott tengernyi halottunkhoz? Két szerencsétlen, csupa seb ember, akiből mindig is csöpögött a vér, hol jobban, hol csak szivárgott, de varrosodásra képtelenül. Amely csak eszkalálódik. Hiába a huszonegy évvel ezelőtt kimondott holtodiglan-holtomiglan. Az eskü. A harsogó könyörgés Istenhez.

Emlékszel? És te? Emlékszem hát. Hiába minden buli. A munka. Művészi teremtés. Mindig csak Miciről beszéltünk. Hogy vár minket. Igyekezzünk. Haza már. Ez egy félkutya. Szennyestartó pad mögé dobott összegyűrt cigarettásdobozt, miután csont nélkül beugrott érte, ugyane lendülettel már hozta ki a szájában. És letette elénk. Cipőbe dugta arcát. Így sétált a fölkövezett előszobában. Az ő cipője volt minden frissen levetett lábbeli. És onnan pofozkodott. Fulladoztunk a nevetéstől. De támadott hirtelen, lesből is. Átölelte az ember lábát, majd elviharzott. Hátsó lábával kitámasztotta magát, hogy el ne csússzon a síkos kövön, és várt. Ha hozzáértem, viharos sebességgel rohant végig a lakáson. És megérintette az embert. Telefon közben. Hogy figyelj már rám is! Kitört a frász a bársonyos érintéstől. És szakadt a szív. Még

nem láttam könyöklő macskát. Ő könyökölt. Ült a fenekén, és egyenes háttal rákönyökölt bármire. Szék karfája. Saját kezem. Asztal lapja. Neki mindegy volt. Szomorúnak látszott mindig. Pedig csak bambult a világba. Imádott élni. Velünk élni. Szégyen, hogy nem haltunk vele.

Megköszönjük az ást. A szomszéd ad karókat is, mert az egyetlen szőlőtőkét alaposan megtépte a szél. Mely mindig dühöng, észak felől, beszorulva ebbe a szűk folyosóba. Saroktelek. Kézfejem véres. Lesodorta a föld a bőrömet.

Délig alszunk, bevallom. Így hát azt mondtam az orvosnak, hogy Mici testéért másnap dél és egy óra közt megyünk. Behajtottunk az egyetem udvarára, jött is a megkezdett óra. A kezelői márványasztalon már kéklott a nejlón, akkor már jéghideg volt a Korpusz. Fölemeltem, magamhoz öleltem, megkaptam a számlát, még kétezer, mert ugye sokat kínlódtunk, összeszisz közel negyvenezerbe került ez a gigászi küzdelem. A kapus meg intett. Megkezdett óra! Öt perce sem voltunk odabent. Nincs nyolcvan ruppó. Érted, te barom! És húzzál a bejáratától. Sorompó? Le ne merd engedni. Pedig a férfi természetesebb, nem egy ijedős fajta. Nem mert szólni. Pedig nem a gyász üvöltött belőlem, hanem a düh. A fékezhetetlen harag azzal szemben, akit nem ismerek. De kell-e tudni, ki és miért rágja, lopja az életünket? Csikorogva hajtottunk ki az útra.

Búcsúzunk a sírtól, a szomszéd udvari csapja alá teszem átfagyott, véres kezemet. Megköszönöm a szappant, a karókat, a dobozt, mindent. A szomszédától, aki nyulakat tenyészt és minden skrupulus nélkül vágja agyon az állatot, most mégis megrendülten áll. Búsul? Rövidke ideig. Fölnyitja az ajándék furmintot, s nagyokat húz belőle. Lemosó permetre jövünk újra. Kezet fogunk. Kapujukból még visszaint.

Itthon. Kék, kétluku etető. Egyikben még csillog a víz. Kihajítok mindent. Még az érintetlen, friss almot is. A fecskendőt, mellyel szájába kényszerítettük a gyógyszereket, amikor is szabályosan le kellett birkóznunk őt, annyira tiltakozott. Kezemen még utolsó karmolásainak hegedő nyomai. Vacsorát akarok adni. Meggyújtom a gázt, hogy a Kitekat fölmelegedjen. Hozzákeverem a főtt rizst. De kinek akarom adni? Mici! Gyere! Eszünk. De nem ágaskodik a vastag, tekergő, posztmodern koreográfiával építkező farok. Tenyérynyi vacsoráját lehúszom a vécében. Kistárnyóját és a kávéskanalat, mellyel az etetőbe kotortam tizenegy éven át kedvenc húsféleségeit, elmosom és elteszem örökre. Telefonok. Hogy meghalt. Azonnal újat venni! De hát nem értik? Ő egy volt. Meghalt apám. Vegyek újabbat? Apatenyésztőhöz kopogtassak? Kérek egy új apát, lehetőleg ugyanolyat, hasonló gesztusokkal, csupa szeretettel, és legfőképp gyönyörűt. Úgyse találok még csak hasonlót sem, mint a Mici. Képek őrzik tekintetét. Videófölvétel. Elneveztük *Micifilm*nek. Cannes-ban nem aratna osztatlan sikert, nekünk a legfontosabb filmünk. Rágjuk magunkat. Mi okozta a halálát? Nem mindegy már? És ha bementünk volna? Érzékelt még valamit ebből a világból?

Bementünk mindketten az egyetemre. Ki látta Micit utoljára. Várunk. Már elegendem van, hogy várunk. Vártunk vele három-négy-öt órát is, mire sorra került. Kislány kezében doboz. Belülről ideges csapkodás, kaparászás hallatszott. Még előttünk van két kutya. A kislány papírzsebkendőt szorongatott. Influenza, bököm meg a páromat. Dehogy. Sír. Fehér kis galamb haláltusája. Megérintettem. Menj, te kis drága. Mi ráérünk. A könnyes szemek, mint a virágníllás. S már rohant is. A kutyások méltatlankodtak. Csönd. Kuss. És igazam lett. A galambot elaltatták. Öt perc sem telt, és visszakapta dobozostul. Már ő is eltemette valahol. Meglett emberek jöttek ki sírva valahányszor. Húszéves macska, tizenéves kutya. Csupa hűséges társ, csupa szeretet. Gyermek. Hiába hajlott korúak. Nincs kamaszkori kilengés. Narkó. Utálat a szülő iránt. Gyerekek maradnak. Ezért túlélhetetlen. Ezért a fájdalom tűrhetetlensége.

Végre jött az orvos. Aki utoljára látta. Leukózis. Képzeljünk el egy olyan vírust, amely, akár az alomban, ahol Mici született, már belékerült. Terminátor. Lappang, ha kell, tíz évig is. Majd kitör, akut lesz és elpusztítja az immunrendszert. És még át is programozza, hogy először a védőmechanizmus betolakodóként kezelje a szervezet saját vörösvérsejtjeit. Keményebb, mint a HIV. Emberre nem megy át. És miután mindent elpusztított, talaján kifejlődhet a rák. Ahogy az emberi AIDS-nél a Kaposi-szarkóma, úgy a macskánál a lymphoma. Nyirokrák. Ezt az ártatlan kis lényt a legkeményebb, legkönyörtelenebb betegség pusztította el. És nem ismert volna föl minket. Nem volt magánál. Isten! Kérdezlek: miért? Miért, hogy az ártatlanok. Miért, hogy az ártalmatlanok. A választ te sem tudod, ugye? Ezért nem érdekel a továbbiakban a jóság. Mákony az egész. Kiűzni nem tudlak magamból, mert a *jó vírus* is pusztíthatatlan. Te Legnagyobb Jó! Isten. Dadogva szólok. Ezek után. Csak a gonoszság él vígan. Csak az aljasság tobzódik. Miért? Mindenünk oda. Nem csak Mici miatt. Az egész életünk haláltánc. Ha tiszta szívvel adtad, élénk küldted, kikerülhetlenné tetted, hogy fölkapjuk, s szálljunk vele hazáig, miért vetted vissza? És miért ilyen könyörtelenül? Miféle logikátlanság az ilyen irgalom? Emberi ésszel szólítlak. Adj égi jelt. Ketten maradtunk, kik szeretjük egymást. Társamat is tőled kaptam. Őt is visszaveszed? Hogy végleg összetörjél? Tedd. Itt vagyok. Kemény a szívem. Párolog belőle a Szentlélek. Vigyél a kísértésbe. Hadd vizsgálzzam. Hisz oly mindegy, milyen az osztályzat! Atya, nem kell a kegyelmed. Csak Krisztus érintése. Hogy magamhoz térjek utoljára.

II.

Kopp's 3olt. Eyles Torra
2002. Jan 7.

„...MERT MAJD MEGVÍGASZTALJÁK ŐKET”

(filmnovella)

1.

Bel-Buda. A Szent Imre város aranyban, enyhén jobbra dőlve nyújtózik a langyos, kora őszi alkonyatban. Kreuz Attila közelít. Harminchét éves, középmagas, fején drótszálú, sűrű haj, ha lány nézne végig rajta, csak annyit mondana magában, hogy helyes fiú. Ha valaki csak órá figyel ebben a pillanatban, látja, hogy mozog a szája. Kreuz magában beszél. Hogy mégse lássák, lehúzódik a járdára oldalvást kapaszkodó parkoló autók közé. Jobbról a volt Margit Intézet fehérlik, odébb, balra a Szent Imre templom sárga faláról csúszik le a maradék árnyék. A Ciszterci Rend Budai Főgimnáziuma az államosítás előtti időkre gondol, s mintha fázna, odabújik a templom falához. A méltóságteljes házak között valami fura fehérség, eklektikus Bauhaus, a volt pártépület, bambán a száradó nádkoszorúba szorított fodrozódó apró tavacs-kára néz. Kreuz mintha mikrofonba mondaná.

- A plébános úr, amikor megkérdezték tőle, mit szól ehhez, hogy a volt Margit meg a Ciszter közt a párt, ő bele a képernyőbe, a pofánkba csak annyit mondott, lám, ez is jól mutatja az állam és az egyház jó kapcsolatát. Azóta kanonok. Na nem mintha változtak volna az idők! Minap egyik éjjel megkondultak a harangok. Egy óra is elmúlt már, vagy húsz perce bongott, már a falak is beitták a hangot, én meg föl hívtam a plébániát, hogy csináljanak valamit, mert-hogy elektromos rendszer működteti, mit gondolnak, ki vette föl a telefont? Senki. Üzenet-rögzítő. És ha utolsó kenetet akarnék?

Kreuz Attila körül néz. Az utolsó arra járó gyalogos hátát látja. Föllép a járdára. A templomra néz. Keresztet vet. Befordul, balra, a sarkon. Lepusztult bérház. A XX. század tízes éveiben épült. A bejárat fölött reliefek. Két mellalak. A baloldali fejetlen. A másikon a két föltartott kézről elporladtak az öklök. Pár lépcső. Fakeretes üvegajtó. Balra a falon öt sorban futó postaládák. Kreuz kezításkájában kotorász. Kulcsosomó. A postaládából levélhalom hullik a köré. Kreuz fölmarkolja a sok papírt. Lapozgat. Fővárosi Munkaügyi Központ Pszichológiai intézete. Kreuz Attila úrnak. - Nagyon kedvesek vagytok, de nem vagyok bolond. - Azzal a levelet bontatlanul a lift melletti kukába hajítja.

A szürkére mázolt vas liftajtón öles krétabetűk. A LIFT ROSSZ!

- Anyátok valagát! - Kreuz az öklét rázza, majd kettesével veszi a lépcsőket. A negyedikre fújtatva érkezik. Körfolyosó. Későszecessziós korlát. A gang hajlik, mint a hattyúnyak. Udvari lakás. Duplaszárnýú bejáratú ajtó. Fehér festék már csak nyomokban. Elmegy az ablak előtt. Beles. A szobában félhomály. A Mama bóbiskol egy magas háttámlájú neobarokk fotelban. A bútor nagyot reccsen, ahogy az asszony megmozdul. Huzata szakadt, kilóg az ancúg. Kreuz visszamegy a bejáratú ajtóhoz. A kisablak nyitva. A konyhába látni. Gyuri ül az egyik széken, háttal az ajtónak. Hatalmas termete, még így, ülve is szinte betölti a nem túl nagy, ám a szokott konyháknál nagyobb belső teret. Kreuz benyúl a kisablakon, elfordítja a zár kallantyúját. Belép. A szoba ajtaja csukva.

- Gyurikám!

- Öllelek. - Gyuri, a nagydarab férfi fölpattan, átöleli Attilát, jobbról, balról megcsókolja. - Édesanyád lepihent.

- Látom. Hát veled? Mi van veled?

- Semmi. Beszélgetni szeretnék. A megváltásról. Amit a múltkor mondtál. Hogy amolyan kis megváltók vagyunk. Mire értetted ezt? - Füzetet vesz elő, és egy ceruzacsonkot. A konyhasztalon foltos viaszosvászon abrosz. Nagy virágminták. Kreuz rágyújt. Kávét melegít a gázon. - Iszol?

- Nem, kösz.

- Rögtön mondom, csak hadd iszom meg...

Gyuri a plafont bámulja. Bordó kezeslábasban van, alatta fekete garbópulóver. Cipője alaposan félretaposott. Mindene szakadt, de tiszta. Kreuz elnyomja a csikket a vastag üveg-hamutálban. A hamut apró kupacba tereli a csikkel. Föláll, a kávéscsészét beteszi a mosogatóba, vizet ereszt rá. A falon barna, famintás tapéta. Ötliteres villanybojler. Az asztal mögötti falon mellmagasságig zöld olajláb.

- Tataroztatni kellett volna. Amikor idejöttünk. Üres volt a lakás. A bútorok maradhattak volna Csepelen. Hát hogy lehet így cserélni?

- Ugyan már, kit érdekel!

- A Mama menne már! Mintha mindegy volna. Pedig ez az egész egy hányadék. És azt a csepeli viskót sem szabad ám eladni!

- Majd kimegyünk. Megnézzük. Lehet, hogy szétlopkodták az egészet...

- Na, már csak az hiányozna! - Kreuz lehajtja fejét. - Kirúgtak. Mostantól annyi.

- Gratulálok. - Gyuri föláll, megint megöleli Kreuzot, jobbról, balról megcsókolja. - Nem újdonság. Soha az életben nem dolgoztam semmit. Sok szerencsétlen ember. Szeret dolgozni. „Ne aggódjatok életetek miatt, hogy mit esztek vagy mit isztok, sem testetek miatt, hogy mibe öltöztök. Nem több az élet az eledelnél s a test a ruhánál? (...) Hát a ruházat miatt miért nyugtalankodtok? Nézzétek a mezők liliomait, hogy nőnek: nem fáradoznak, nem szőnek-fonnak, mégis, mondom nektek, még Salamon sem volt dicsősége teljében úgy felöltözve, mint egy ezek közül.” Nem én mondom. Krisztus. Máté Evangéliumában.

- Hát... ahogy elnézlek ebben a göncben... nem éppen liliomi... Igaz minden. De magyarázd meg a Mamának. Pedig ha valaki katolikus, akkor ő...

Belép a Mama. Apró termetű, törékeny asszony. Ősz haja kontyban. Keze összekulcsolva. Ujjai úgy szorítják egymást, hogy kiszáll belőlük a vér.

- Csókolom. - Kreuz bólint a köszönéshez.

- Hallottam mindent.

- Mit tehetnék?

- Tessék állást keresni. Hát micsoda dolog az, hogy egy férfi nem dolgozik?

- Nem vagyok férfi.

- Nocsak.

- Maga mondta, Mama, hogy sohasem fog benőni a fejem lágya. Nem is akarom, hogy benőjön. Meg aztán nem is nő az be, ha már így van elrendelve.

- Kálvinista szövegelés! Édes jó Istenem, ha apád hallaná ezt, kapnál egy átszállót.

- Hagyjuk apát. Harminchét vagyok. Ő meg tíz éve halott.

- Te vitted a sírba, édes fiam.

- A szíve. A koleszterin. Meg az eleve elrendelés.

A Mama ezt már nem hallja, faképnél hagyja a két férfit. Gyuri maga elé meredve néz. Kreuz újra rágyújt. A konyhában legalább huszonkét fok. Kreuz keze elfehéredik, máskor oly vastag erei elpárolognak kézfejről, fagyos ujjak közt mered a cigarettavég. Olyan jeges mindkét kézfeje, mint egy tömeggyilkosé. A Mama feje az ajtóban. - Hát ez az! A fiatalúr harminchét éves. És nőtlen. Mert kisfiam, nem kellesz senkinek. Nincs az a lány, aki szóba állna egy ilyen ütődöttel. Aki nem hajlandó dolgozni! Akit az anyja fog eltartani, szégyenszemre.

- De Hilda néni drága, én és az anyám...

- Gyurikám, maga jobb, ha meg sem szólal. Maga aztán szép kis firma. Ötvenéves, és nem tett arrébb egy szalmaszálat sem.

- Ahhoz nekünk semmi közünk. Mama.

- Ugyan, Attila, teletömi a fejed mindenféle hülyeséggel.

- Na, mondok én valamit. Mama szerint Nietzsche, Schopenhauer állásban voltak? Vagy Pilinszky? A Mama hisztérikusan nevet.

- Te szerencsétlen! Hát kitől hallottál Nietzschéről? Pilinszkyról? Az Istenről?

- Magától, Mama.

- Még szép, hogy elismered.

- Csakhogy mesélhetett volna bármiről, ha azt nem fogadja be a kutya sem. Én magamévá tettem. Mert így vagyok bekódolva. Nem tehet róla még az Isten sem. Valami más dimenzió kódol adott esetben...

A Mama feje eltűnik az ajtóból. A szoba ajtaja résnyire nyílik. A szemközti falnál neobarokk ülőgarnitúra, két fotel, két szék, kanapé és dúsan faragott asztal. A falakon számlálhatatlan festmény, olajképek, de inkább nyomatok, huszadrangú, vagy éppen ismeretlen festők szakrális ábrázolásai, de mind-mind emlék, a XIX. századból, valamiféle átöröklött, áthagyományozott családi ereklye. Ami megmaradt. A plafonról velencei kristálycsillár lóg, nézi, vigyázza a sárga, reccsenő parkettát és a teljesen elkopott bordó, gazdagon díszített, valamikori téglalap formájából eleddig ismeretlen geometriává tágult-zsugorodott perzsaszőnyeget.

A konyha. Ajtaja behajtvá. Gyurival szemben Kreuz ül, cigarettázik. Gyuri szorgalmasan jegyzetel, vaskos ujjai közt eltűnik a ceruzacsonk.

- De miért pont te. Vagy én?

- Mert az nem lehet véletlen. Mert véletlenek nincsenek. Az, hogy most te kérdezel, hogy én fogom a cigarettát, hogy a Mama visszavonult és dül-fül magában, az mind, mind predesztináció. Hogy mi fog történni percekben belül, az is. No most itt következik, hogy mire vagyunk kiválasztva. Mert hogy ki vagyunk választva valamire, az biztos. Mert többek vagyunk egyszerű meghívottaknál. Még a Mama is. Csak hát vannak, akik sikerre, nőfalásra, gondtalan életre vannak kiválasztva, és vannak, akik a megváltásra.

- A megváltásra?

- Igen. Szerintem mi, nyomorultak, megszorítottak és megalázottak a megváltásra vagyunk kiválasztva. Mert az nem lehet, hogy köztünk, emberek között ne történjék meg a természetes kiválasztódás. Ahhoz, hogy a többi vigyorgjon, nőzzön, művekkel befusson, kell valami ellensúly. Akik viszont mindezt nélkülözni kényszerülnek, azok vagyunk mi. Hogy nekik jobb legyen.

Fészkelődés hallatszik az előszobából. Kreuz kinéz. A Mama áll a bejárati ajtóban, kezében bőrönd. - Elmegyek. Csepelre. Elég volt!

- De Mama, kérem...

- Ne is tartóztass!

- Miért épp most?

- Mert betelt a pohár, édes kisfiam! Hányszor mondtam már, hogy adjál föl hirdetést? El kell cserélni ezt az odút. Érted!? Nem bírom tovább. Udvari luk...

- Föladtam... csak még nem jött válasz. És mivel tetszik fűteni odakint? Hideg van már éjszaka...

- Maradt egy kis olaj még. Ne is törődj te velem. És szerezz munkát, mert nem tudom, mit csinállok...

- Jó... de mikor tetszik visszajönni?

- Majd az új lakásba, kisfiam. Majd az újba... - A Mama ezzel kilép az ajtón. Kreuz hosszasan néz utána, amíg el nem tűnik a lift előtti beugróban. Gyuri föl se néz, csak jegyzetel.

2.

Lapkiadó. Pénztár. Kreuzot leszámoltatják. Végkielégítés. Nettó harmincezer. Lefele szalad a lépcsőn. Utánakiabálnak.

- Menjen át a munkaügyre! Várják magát. - A pénztárosnő kihajol a kisablakon.

- Mit akarnak még?

Valami lenne magának. Munka!

Értem. Átnézek.

3.

Iroda. Párnázott ajtó, elegáns design. Az íróasztal mögött ötvenes kopasz férfi. - Foglaljon helyet. Kreuz Attila?

- Igen, az vagyok.

- Volna egy lehetőség. A vezérigazgató úr közölte velem, hogy maga nagyon szeretne itt maradni a vállalatnál.

- Nem. Félreértette. Nagyon *nem* szeretnék maradni.

- Akkor végképp nem értem.

- Nézze...

- Gondolja meg. Az állás nem rossz. Portás lehetne. Hetvenkét óra műszak, két nap pihenő. Jó, ünnep és vasárnap nem mindig jön be. A pénz se sok, de nem is kevés. Pufajkát is kap.

- Itt, a lapkiadóban.

- Hol máshol?

- Csak azért mondom, mert én tizenkét éve várok. Hogy laphoz kerüljek. Kulturális újságíróként. Ezt ígérte annak idején a vezérigazgató úr. Hogy egy kicsit anyagbeszerzősködöm, bútorraktároskodom, aztán majd meglátjuk. Portáról szó sem esett.

- Lap? Az nem hozzám tartozik.

- Hát akkor, annyi. - Kreuz föláll. - Viszlát.

A kopasz férfi papírai fölé hajol. Kreuz keze a kilincsen.

- Várjon csak!

- Igen!

- Megkapta a levelet?

- Milyen levelet?

- A Munkaügyi Központ Pszichológiai Intézetétől.

- Hogyne. Ki is hajítottam menten.

- A maga baja. Mi leadtuk, hogy mától munkanélküli. Fölmérést végeznek.

- De gyorsak! Hát csak mérjenek. Na, viszlát. - Kreuz kilép az ajtón. Puhán csukja be maga mögött. Kilép a Nagykörút forgatagába. Villamosmegálló. - Rohadjatok le! - mondja hangosan, és elkeveredik a tömegben.

4.

Este. Kreuz otthon. A szobát sötét függöny választja el az alkóvtól. A Mama ágya mellett, az éjjeliszekrény helyén térdeplő. Fölötte olajnyomat. Szűz Mária. Kreuz keresztet vet. Letérdepel.

- Asszonyunk, Szűz Mária, Istennek szent anyja, imádkozzál érettünk bűnösökért, most és halálunk óráján. Ámen. - Csönd. Kezét összekulcsolva fölfelé néz. - Óh Jézusom, bocsásd meg bűneinket, ments meg minket a pokol tüzétől és vidd a mennybe a lelkeket, különösen azokat, akik legjobban rászorulnak irgalmadra. - Keresztet vet. - Istenem, segíts a Mamán. Hogy visszatérjen. És bújj belém még jobban, melegítsd föl a szívemet, hogy ne veszekedjem vele folyton. Segíts... - Kézfejét végigsimítja a Mama ágyán.

5.

Munkaügyi Központ. Az előtérben alig férnek. A padlón elegáns olasz kölapok. Cirkófűtés. A radiátorok hidegek, pedig odakint lehűlőben a levegő. Kreuz újoncként mozog. A legtöbben ülnek, sok a nő. Szép és csinos nincs köztük. Van, aki álláskereső újságot böngész. Pult. Mögötte mosolygós, gömbölyded nő. Kreuz átadja papírjait. Kezébe a sárga, átlátszó műanyagba csomagolt 5-ös számot nyomja. Meg egy teljesen összegyűrt papírszeletkét, rajta a 47-es szám. - Ötös asztal, negyvenhetes.

- Tessék mondani, hányas van bent éppen?

- A huszonhármas - mosolyog a nő.

Kreuz unottan várakozik. Órájára pillant. Már másfél óra telt el. Kimegy a központ elé. A falhoz támasztott háttal három férfi cigarettázik. A negyedik lassan közelít, kezében négy üveg sör, a kupakoktól megszabadítva. Nagyokat köpnek. Kreuz rágyújt. Szemével követi az elrobogó villamost. Sötétedik.

Éles hang belülről. - Ötös asztal, negyvenhetes!

Kreuz bambulva néz. - Ötös asztal, negyvenhetes!

Kreuz zsebébe nyúl. Kezét fölsérti a műanyag lapocska durva széle. Előveszi. A papírszeletkét is. - Ötös asztal, negyvenhetes! A hang már rikácsoló. Kreuz tenyerébe néz. Összerezzen. - Igen! Megyek! - Elpöcköli a csikket, belép. Csapóajtó. Legalább tizenöt szék a pultok előtt. A pultok mögött nők. Csinosak, szépek. Ötös asztal. Negyvenes, ápolt, lakkozott körmű nő. - Kézcsókom. - Kreuz leül, papírai már a nő kezében.

- Nos, volna itt valami. - A nő ujjai villámgyorsan rohangálnak a számítógép klaviatúráján. - Igen. Anyagbeszerző.

- Az voltam. De utoljára ügyintéző... Tetszik látni?

- Itt nincs más, csak az, hogy anyagbeszerző.

- De tényleg ügyintéző voltam!

- Az nem érdekes. Ugyanaz a besorolás. Tehát kiküldöm...

- Nagyon kérem... egy pillanat. - Kreuz műanyag szatyrából iratesomót húz elő. - Itt vannak a publikációim fénymásolatai. Ha át tetszene futni őket!

- Publikációk?

- Igen. Én, tetszik tudni, csak úgy dolgozgattam a lapkiadónál. Amúgy írok, gondolkodom. Talán esszéista vagyok. Leszek. És ígéreteket is kaptam. Laptól. Nem lehetne úgy regisztrálni, hogy újságíró? - A nő most nézi meg alaposabban Kreuzot. Elmosolyodik.

- Ismeri Pardi Annát?

- Hogyne. Nagyon jóban vagyunk.

- Ő a kedvenc költőm a maiak közül.

Kreuz láthatóan döbbsen arccal néz.

- Az Anna?

- Igen. Csak azt nem tudom, hol lehet megkapni a legújabb könyvét.

- Hát... én nagyon szívesen megszerzem... és legközelebb már hozom is. Ha így megfelel kegyednek. - Kreuz elpirul. Kézitáskájának cippzárjával babrál.

- Nagyon kedves. Köszönöm szépen. - A nő arca fölvidul, száján vékony csíkká szelídül a vastag, vörös rúzs. - Na, nézzük, mit tehetünk. Kattog a számítógép. - Rendben. Regisztrálok mint újságírót. Itt viszont egy fikarcnyi állás sincs.

Kreuz a fejét rázza, mintha sajnálná a dolgot. - Nem baj, majd csak akad valami a számomra. És még egyszer nagyon köszönöm. Csókolom a kezét. - Föláll, mosolyog, kihátrál. Csapóajtó. Pult. Leadja a műanyag lapot és a papírszeletkét. Már hallja is, hogy vonulnak a helyére. Kilép az ajtón. Villamosmegálló. Kreuz mosolyog. Fázósan behúzza a nyakát. Sötétség terpeszkedik.

6.

Kreuz, otthon. Csöngetnek. Tíz év körüli kisfiú áll az ajtóban. - Megnézhetem a Pubit?

- Hát persze - mondja Kreuz, és befelé tessékeli a gyereket. Akvárium. Ötven literes. Forgács és vatta. Nagy termetű tengerimalac, fehér alapon barna foltokkal. Kreuz kiveszi a malacot, és a kisfiú kezébe adja. - De aranyos! Pubika... - Simogatja, orrát beledugja a sűrű szőrbe.

- Tetszik?

- Nagyon. Olyan aranyos.

- Neked adom.

- Tényleg?

- Ha mondom! Viheted az akváriumot is.

- De jó!

- Elbírod?

- Persze. - Már át is öleli, szorítja magához.

- Aztán rendesen viseld a dolgát. Várjál, adok még magot, meg itt van egy fej saláta. Kicsit fonnyadt már, de megeszi. Amikor nagyon nedves a forgács, ki kell takarítani. Pormentes forgácsot tegyél alá. Nehogy megfulladjon...

Kiengedi a kisfiút. Szemmel követi, ahogy leér az első emeletre és eltűnik az ajtóban. Tíz perc sem telik el. Csöngetés. A kisfiú. Kezében hatalmas termetű kígyó, karvastagságú, húzza lefelé a gyerek cernanyakát, hogy a fejét alig bírja fölemelni.

- Ez az enyém. Tessék megsimogatni.

- A frász kitör.

- Nem harap.

- Azt látom. Óriáskígyó legfőljebb megszorít. - Megsimítja. Elkapja a kezét. - Te gyerek, nehogy odaadd a Pubit ennek a dögnek!

- Á! Ő egeret eszik. Fehéret. A Pubit külön szobában tartjuk. A mamám köszöni szépen. És kérdezi, hogy van a Hilda néni.

- Mondd meg, hogy jól. Lassan hazajön...

7.

Kreuz otthon. Csöng a telefon. - Tessék... hogy ki? Bocsánat, alig hallok valamit.

- Szilvási Szidónia vagyok! Most már hall?

- Kezicsókolom, parancsoljon.

- Ön Kreuz Attila?

- Igen.

- A hirdetésre jelentkezem...

- Nagyszerű! A kegyed lakása?

- Terézváros... déli fekvésű. Csak a konyha északi.
- Utcai?
- Persze!
- A mienk udvari... és északi. Mindene.
- Hát... nem is tudom... esetleg jöjjön el hozzám... mondjuk holnap este. Nyolckor. Jó az magának?
- Hogyne. Csókolom a kezét.

8.

Kora délután. Kreuz ásít, nyújtózkodik. Magában mormol. - Aludni. Aludni! Addig se baszogatnak. Nincs ennél csodálatosabb. - Kávét tesz a gázra. Rágyújt. Csöngetnek. Kinyitja a bejárati ablakot. Az ajtóban babos kendővel átkötött fejű fiatal férfi. Bokáig érő rózsaszín nejlonkabát. Haja vörös, szeplős arcát rőt borosta borítja. - Helló!

- Helló. Bocs... ismerjük mi egymást?
- Bemehetek...?
- Jaj, elnézést... hát persze. - A konyhában ülnek. A fiú nem veszi le a kabátját. Cigarettazik. - Hát nem emlékszel? A kiadóban!
- Hol? - Kreuz fejét rázza. - A kiadóban. Mikor vittem a kéziratot.
- Rémlik valami. A lapkiadónál...
- Az, az. Azt hittem, beszarok. Rizsáztak mindenfélét, hogy húzzak ki negyven oldalt, a többi meg írjam át. A regényemből. Bekaphatják. Te meg ott cipeltél valami szekrényfélét.
- Ja. Ott burcsáztam mint anyagbeszerző. Fölemelő érzés volt.
- Volt?
- Na igen, mert kirúgtak. Megszűnt a kiadó is. Visszakaptad a kéziratot?
- Lófaszt. Még jó, hogy van egy másolatom. Fújhatnám föl magam. Egyébként olvastam tőled pár dolgozatot. Azért is jöttem. Lapot kéne csinálni. Ott aztán azt közölnénk, amit csak akarnánk. Na, mit szólsz.
- Baró. Csak lóvé nincs. Amúgy minden stimmel.
- Szponzorok, kicsim. Szponzorok.
- Szarnának ránk.
- Lehet. De kipróbáltad már?
- Soha. Nem szokásom fölnyalni a meleg csontig.
- Nem is kell. Én sem vagyok az a fajta. De mondok én neked valamit. Én is letettem a lantot. A munkanélküliben beiskoláztak. Kulturális menedzserképző. Na, ezt kapd ki. Ott vagyok a fazék körül. Érted, amit vakerálok? - A fiú fölpattan, karját szétárja, forogni kezd. Láthatóan vörösödik a feje. Nyaktól fokozatosan fölfelé. Kreuz nézi, nézi, aztán rágyújt, de a másikat nem kínálja cigarettával.
- Nekem is nyomjál már egy blázt.

- Tessék. Itt a gyufa - pöcköli oda a dobozt. - Csak ülj már le, mert elszédülök.
- A vörös fiú leül. - Figyuzz ide! Jelentkezz te is! Aztán majd lesz valahogy...
- Én!? Menedzsernek? Mobiltelefonnal a fülemben rohangáljak?
- Az azért odébb van. Ez csak egy tanfolyás.
- Én nagyon elvont vagyok...
- Persze, persze! Szekrénnel a hátadon.
- Kamu meló volt. Valamiből élni kellett. De ez még nem racionális gondolkodás...
- Iratkozz be, és kész. Majd meglátod, hogy milyen baró buli lesz. Kiscsajok... és lejmra van az egész.
- Meglátom.
- Fölállnak. Kreuz kikíséri vendégét. A vörös fiú pirulni kezd, kezét nyújtja. - Amúgy Gábor vagyok. Te meg Attila. Ugye?
- Ja. Gábor. Oké. Honnan tudod a nevem?
- A kiadóban ismertek téged. Előadtad magad egy párszor. Azt beszélték, hogy balhéztál is. Anyáztál.
- Naná! Majd nem!
- Na, cső. Akkor találkozunk.

9.

Este nyolc óra. Terézváros. Sikátor-keskeny mellékutca, a valamikori nyilvánosházak negyedében. Sarokház. Kreuz fölneéz az első emeleti két ablakra. A lehúzott redőny résein át fény kaparász, hogy kisurranjon a sötétségbe. Az utca, mint kijárási tilalomkor, oly üres. Kreuz benyit a bérház kapuján. Az első emelet körfolyosója. Vaksötét. Szeme csak lassan szokja meg. Az ajtókon díszelgő réztáblákat fürkészi. A harmadik ajtó. *Szilvási Szidónia színművész.* Kreuz a csöngő gombját érinti. Visszahököl. Az előszobában gyullad a villany. Az ajtó megnyílik, vastag fénysáv zuhan a katlansötét udvarba. Fiatal lány lép ki, keze a zsebében, apró lépteinek cipőkopogása még sokáig hallatszik. Kreuz kivár. Leszalad a lépcsőn. Fölneéz az ablakokra. Az egyik sötét, a másikkól halvány fény világlik. Visszarohan. Becsönget. Vár. Újra csönget. Hosszan. Aztán még egyszer. Öt perc is eltelik. Kreuz makacsul csönget és csönget. Neszezés. Kínos lassúsággal kinyílik a bejárat kisablaka. Szilvási Szidónia feje kandikál ki, haja kócos, de mosolyog.

- Bocsánat... művésznő... Kreuz Attila vagyok... és mára volt...
- Most nem jó... ne haragudjon.
- És holnap?
- Meglátjuk. Édesem, nem tudok semmit.
- Már úgy értem, hogy föl tetszene jönni hozzánk.
- Magukhoz? Nő?
- Nem, nem. Az édesanyám...

- Édesem... majd hívom. Csókolom.

Szilvási Szidónia becsukja a kisablakot. Kreuz reszket.

10.

Gábor áll Kreuzék lakásajtájában, balján csinos kis fruska. Az előszobából a különös, meghitt, ugyanakkor félelmes hangulatú szobába látni. Mono-lemezjátszón sercegő lemezeről ordít Rachmaninov második, c-moll zongoraversenye. A második tétel vége. A hangok beláthatatlan magasságokban. Kreuz pizsamafölsőben és alsónadrágban, kezében ceruzával. Vezényel. Hatalmas elánnal. Haja előrebukik, rázkódik, visszazuhan. Másodpercnyi szünet. Gábor tapsolni kezd. A lány is. Kreuz ijedten megfordul. Berobban a harmadik tételt nyitó hangzuhatag. Kreuz a kapcsolókhoz ugrik. A zene lehalkul. Zavarában fölkapja a kanapéra hanyagul hajított takarót, derekára tekeri. - Hát te? illetve... ti?

- Öregem, jobb volt, mint a Herbert von Karajan! - röhög Gábor. A lány unottan rágózik. - Hogy te miket tudsz!

- Kamu vezénylés...

- Kamu, kamu. Mégis rámozdultál a ritmusra. Mintha kívülről tudnád.

- Tudom is. Ha kell, elfütyülöm. Nem nagy szám...

- Apám, el kellene menned a szponzorhoz.

- Jó, jó. Megígértem. El is megyek. Csak zűrök voltak anyámmal.

- Na, és mi volt Szidivel? - vigyorog Gábor.

- Mi lett volna? És egyáltalán, honnan tudsz róla?

- Fölkóstoltad, vagy nem? Egyébként te mesélted a lakáscserét.

- Marha! - Kreuz megpróbál úgy állni, hogy a lány ne lássa.

- Csak nem szégyelled magad a lány előtt?

- Ugyan már. De még be sem mutattad...

- Kati. Most épp vele hajtok.

- Helló. - A lány kezét nyújtja. Minden ujján ezüstgyűrű. Halálfej. Csuklóján ezüst lánc. Nyakában hamis gyöngysor.

- Szervusz.

- Mi télapot veszünk. Oké? Intézkedj, mert megmogyorózlak - röhög Gábor, és a lány fenekére csap.

11.

- Tiszteletem - húzza ki magát Kreuz, és megáll az ajtóban. Érettségi öltöny feszül rajta, fekete, mintha gyászolná a múltó időt. A zakó ujjá majdnem könyékig fölzalad. Bokája is kilátszik. Fehér, vasalt ing, nyakkendő. Haja ápolatlan csillog. A marketing osztály előadója lassan, méltóságteljesen áll föl. A sarokban, az íróasztal mögött dzsungelnyi növény

burjánzik. Számítógép, három telefon. Dohányzóasztal, két forgófotel. - Foglaljon helyet - szólal meg az előadó. - Hányra is volt megbeszélve?

- Mostanra.

- Áhá. Parancsoljon velem.

Kreuz föláll, hogy bemutatkozzon. Az előadó rá se néz, leül az egyik fotelba. - Na, üljön már le!

- Kreuz vagyok. Kreuz Attila.

- Kovács.

- Ahogy azt már telefonon megbeszéltük, önök szponzorálnak kulturális tevékenységeket.

- Hogyne.

- Hát erről szeretnék beszélni önnel, ha van tíz perce rám.

- Hallgatom.

- Folyóiratot indítanánk. Bölcséleti, vallási lapot. Évente hatszor jelennénk meg. A legjobb koponyákat igyekszünk megnyerni...

- Értem. De mi ebből a bank haszna?

- Haszna? Hát... Talán a borítón hirdethetnének!

- Példányszám?

- Indulásnál ezernél többre nem gondoltunk. Tetszik tudni, a Nyugat, annak idején jó ha öt-hatszáz példányban jelent meg. És micsoda írókkal...

- Ezer példány! De hát hol él maga? Ötvenezer alatt semmiképpen nem tudunk beszállni. Valami érdekesebb lapot indítsanak. Testépítés, egy kis szex, receptek, orvosi tanácsok, mi-e-gymás. Annak van ma keletje. Jó? Ha készen vannak a tervek, hívjon bátran! Ne késlekedjünk, kollégám - nevet az előadó, lelkesen rázza Kreuz erőtlén jobbját. Az ajtóhoz kíséri.

12.

Kreuzék bejárati ajtaja. Csöngetnek. A kilincset rázzák. - Rögtön! Az ajtóban Gábor barátnője. Rágózik. Kézfejjével megtörli az orrát.

- Emlékszel rám?

- Hogyne. Gábor barátnője vagy.

- Voltam.

- Hogyhogy?

- Elegem van belőle. Link alak.

- De mi van vele?

- A pszichiátrián van.

- Te jóisten!

- Á! Nem beteg! Narkózik. Kemény drogos. Elvonózzák.

- Jézusom... - Kreuz összecsapja a kezét. - Akkor a lapból sem lesz semmi.
- Túró az egész.
- Azért mondd meg neki, hogy a szponzor nem ad egy fillért se! Úgyhogy elfelejthetjük az egészséget. Meg tanfolyásra sem megyek. És gyógyulást!

13.

Este nyolc. Kreuz izgatottan sétál a szobában. Negyed kilenc. Rágyújt. Az asztalon édes sütemények, pár szelet zserbó, nápolyi. Napoleon konyak. Csiszolt, féldecis kristálypoharak. Fél kilenc. Kreuz az előszobában. Hátratett kézzel mered a bejárat ajtóra. Kinyitja a kisablakot. Hűvös szél bújik a nyakába. Cipőkopogás. Közeledik. Kreuz orrlyukai, mint az űzött vadé, kitágulnak. A nő tiszta fehérben. Még az átmeneti kabátja is. - Csókolom a kezét. Nem fázik?

- Bocsásson meg, édesem, hogy kicsit késtem...
 - Semmi baj. Bár már azt hittem, nem jön. Szabad a kabátját?
 - Millióan voltak a szoláriumban. Szeretem, ha a bőröm nem sápadt, mint egy halotté.
- A szobában kisvillanyok égnek. Két falikar, negyvenes izzókkal. Állólámpa, nagy, rojtos ernyővel.
- Nagyon szépen laknak!
 - Öröklött bútorok...
 - A mamája?
 - A Mamám... nos, ő kiment Csepelre. Van ott egy házunk...
 - Akkor én megyek is.
 - Hová gondol? Hát nem néz körül alaposabban?
 - Nem illik. Tudja, engem nem így neveltek. Egyedül egy férfival.
 - Ne tessék viccelni. Csak nem fél tőlem?
 - Félni nem félek. De mégis...
 - Parancsol konyakot?
 - De csak egy kisujjnyit.
- Kreuz tölt. Belekóstol, összerezzzen. A színésznő apró kortyokban fogyasztja az italt. - Még egyet?
- Isten őrizzen! A fejembe száll.
 - Akkor jöjjön. Megmutatom a fürdőszobát. - A nőt maga elé engedi, közben kikapcsolja az állólámpát.
 - Jesszusom! - Csapja össze kezét Szilvási Szidónia. - Borzasztó!
- Lilára mázolt állókád, szuszogó, fújtató gázbojler. A vécészséiben ezernyi hajszáltrepedés fut szét. A kövezet öntött beton, ujjnyi rések mindenütt. A mosdóba csak hidegvíz ömlik.
- Fregoli is van - mondja Kreuz halkan.

A konyha. - Borzalom ez az olajláb. Ne is haragudjon, Attila drága, de szóba sem jöhet a csere. Itt mindent, de mindent föl kell újítani.

- Én mondtam a Mamának, hogy amíg üres a lakás, addig csináljunk meg mindent. Tetszik tudni, apám nővére élt itt, én meg be voltam jelentve. Akkor már öröklakás volt. Mindent eladtunk, elosztogattunk, és idejöttünk Csepelről. A Mama már nagyon szeretett volna normálisan fürödni. Nem lavórban. Meg melegedni. Gázkonvektor mellett. Odakint olajjal tüzeltünk. Még régebben szénnel. Ezért volt a nagy sietség.

- Megértem a kedves mamát, de engem is értsen meg. Az én lakásom nagyobb, frissen fölújított, utcai, jobb a fekvése. Nincs az a pénz, hogy erre elcserélném. Hol a retikülöm?

Kreuz bekíséri a szobába a színésznőt. Leoltja az egyik kislámpát. Már csak egyetlen negyvenes izzó világít. Az is elalszik. Kreuz átöleli a színésznőt. Finoman csókolgatja a száját. Szilvási Szidónia húzódkodik. - Nem szabad, Attila drága... nem szabad. - Suttogja. Kreuz egyre erőteljesebben szorítja magához a nőt. Csókolóznak. A férfi keze lecsúszik a nő tomporán. Másik kezével a szoknya alá nyúl. - Nem lehet. Értse meg. Megjött. - Kreuz fölnevet. - Mit röhög, drágám? Azt hiszi, az én koromban már nem jöhet meg?

- Isten őrizzen; nem azon nevetek. A pechemen. Mindig így járok. Vagy hasonlóan. Kegyed gyönyörű. Nem hagyhat itt így.

- Hát mit csináljak magával?

- Hát... valamit ki kellene találni...

A színésznő leveti a kosztüm felsőt. Alatta kombiné. Melle feszül. Kreuz leül a kanapéra. Kigombolja nadrágját. Lábát szétveti. Minden vére ágyékába tolul. Szilvási Szidónia letérdel, majd sarkára ül. Feje körkörösén mozog. Kreuz erőteljesen nyög. A nő hajába kapaszkodik. Fejét a falhoz támasztja. Szeme csukva.

- Jaj, istenem! Édes jó istenem, jaj, áááá! - kiált Kreuz. A színésznő ügyetlen mozdulatokkal föláll, arca fölfújva. Kreuz maga mögé nyúl, kisvillanyt gyújt. - Hová szalad? - A színésznő a fejét rázza, kirohan a fürdőszobába. Vízcsobogás.

- Csak nem képzeli, hogy lenyelem?

Kreuz villámgyorsan fölkapja a nadrágját.

- Szép mérete van, nem mondom - mosolyog a színésznő.

Kreuz remegő kézzel rágyújt. - Köszönöm. Köszönöm szépen.

- Kis csacsi - borzolja Kreuz haját mindkét kezével a nő. - Most tölthet egy pohárával. - Koccintanak.

- Szólíthatom Szidinek?

- Aminek csak akar.

- Mondja, Szidike, most, hogy munkanélküli... nem kellene átképző?

- Hát mi vagyok én, drágám? Kisiskolás?

- Nem, dehogy. Csak...

- Tudja, mit mondok én magának? Hogy az egész nem érdekel. Úgy ahogy van. Emlékszik, amikor följött hozzám...

- Nagyon lassan tetszett kijönni...

- Maga, drágám, maga naiv kisfiú! Bennem volt a szeretőm.

- Bocsásson meg, nem tudhattam. Tényleg...

- Ugyan! Nem haragszom. Én voltam a hibás, hogy nem hívtam föl. De hát tudja azt maga! Ilyenkor az ember se lát, se hall.

- Jó, de a tanfolyam...

- Nem érdekel. A színészet sem. Eltart a szeretőm. Tíz évvel fiatalabb. Vállalkozó.

- Egy *művész*? Hogyan hagyhatja abba egy művész? Akkor az nem igazi...

- Nem vagyok igazi? Na, ez szép. Még, hogy nem vagyok igazi!

- Nem úgy értem. Mert egy alkotó sohasem képes abbahagyni.

- Hát mi nem vagyunk alkotók?

- Nem is tudom...

- Látott maga engem színpadon?

- Csütörtökön láttam a Szomszédokban. Takarította a vécét.

- Igen. Fölhívtak, vállalom-e. És miért is ne? Szerep az szerep. Lassan harminc éve játszom. Maga nem láthatott. El voltam rejtve. Alaposan. Na, most mi változhat? Most, amikor a színházat is ki fogják végezni, nemhogy a színészt...

- Értem. De hogyan lehet játék nélkül élni?

Látja, ezt még nem tudom. Biztosan meg fogok örülni. De ott van a kislányom. Majd neki játszom. Meg az unokáimnak. Ha lesznek.

Megcsörren a telefon. - Halló, tessék? Nem hallok semmit! Mama? Maga az, Mama?

A Mama telefonfülkében, mögötte zakatol a HÉV. - Attilám, holnap értem kéne jönnöd. Elég volt! Érted! Elég. Nincs már olaj. Megfagyok!

Kreuz a színésznőre pillant, mutatóujját szájára tapasztja.

- Jól van. Mama. Megyek.

Mama: - De furcsa a hangod. Csak nem zavarlak?

Kreuz: - Ugyan már, Mama, miért zavarna?

Mama: - Gyuri van nálad?

Kreuz: - Gyuri? Nem! Nem.

Mama: - Akkor valaki más. Érzem a hangodról. Egy nő!

Kreuz: - Az Isten szólna magából. Mama! Volt itt egy nő. A csere miatt.

Mama: - Na? Cserél?

Kreuz: - Nem. Mama, ezt a lakást senki sem fogja elcserélni. Viszont van egy ötletem. Kimegyünk a Gyurival a jövő héten Csepelre. Fölmérjük, hogy mi a helyzet. Hirdetünk. És valahogy eladjuk azt a rozzant házat. A kapott pénzen, meg ezért a lakásért már lesz utcaink. Jó?

Mama: - Eladnád apád házát? Nem szégyelled el magad?

Kreuz: - De. Mégisincs más megoldás.

Mama: - Nem kell értem jönnöd. Elvisz a hév. - Azzal lecsapja a kagylót. Kreuz nagyot sóhajt. A színésznő hátraveti a fejét, úgy nevet.

- Na, drágám, megkapta a magáét!

- Nem. Dehogy. Csak a Mamának az a fixa ideája, hogy a ház szent. Nem az ember, aki benne élt, hanem a ház. Meg hogy meg kell nősnöm. Meg az unoka. Olyan asszony kell neked, édes kisfiam, aki ráncba szed! Ilyeneket mond. Az unoka meg azért kell, mert engem már nem babusgathat...

- Attila drága, nekem mennem kell. Hívna nekem egy taxit?

- Persze. - Kreuz hosszan nézi a színésznőt.

- Mit bámul? Szeretem a fiúkat, és kész! Na nem... csak nem hiszi? Szerepért soha! Azt azért nem. Az egy másik műfaj.

- Szidike... találkozhatunk még?

- Nehezen, édesem. Nehezen. Tudja, nagyon féltékeny a szeretőm.

14.

A csepeli héven. Gyuri és Kreuz a menetirány szerinti jobb oldalon ülnek. Kibámulnak az ablakon. A vonat nagy robajjal zuhog a lejtőn. Beérnek a hajdani községbe. Mint az elhagyott tanyák, száraz kórók közt, elszórtan állnak a házak, van, amelyik már csak térdel, van, amelyik végleg a porba hullt. Nappali sötétség. Szent Imre tér. Lekászálódnak. Gyuri mackósan lépeget, Kreuz határozottan, mint egy katonatiszt. Átvágnak egy grundon. A valamikori Szent János utca, ama Nepomukiról elnevezve. Csepel Művek. A hatalmas gyár, mint megrabolt, szürke mauzóleum, mered. Betonkerítés. Mögötte elfeketedett ablakok sora. Csönd. Fakerítés. Belölik a bedagadt kaput. Jobbra, vaskos betonkockán műanyag kuka. Buja természet. Olajfa, akácok, rózsabokrok; így, téli álmukat aludva is lenyűgöző. - A Mama mindene ez a kert volt. - Kreuz kulcsokkal bíbelődik. A ház hosszan nyúlik, mint a régi falusi házak, de már csak a hátsó vége lakható. Elöl embermagasságú vályogrom. Két szoba, méternyi széles, ám öt méter hosszú konyha, végében függönnyel leválasztott rész - a mosdó. Lavór, elhasznált szappanok, tükrös szekrényke, tárva-nyitva. Figaró-arcvizes üveg. Olyan robaj, mint földrengéskor. Gyuri rohan ki először.

- Attila, gyere már! Leomlott a fél tető!

Kreuz is kirohan. Valóban. Az udvar közepén több köbméternyi tetőcserép. Fölnéz. Cseréplécek merednek csupaszul. - Na, már csak ez hiányzott. Most mi a frászt csináljak?

Gyuri nem szólt semmit, válogatni kezdi a cserepeket. Sok még megmenthető. Kreuz fölmászik a padlásra a rozoga létrán. Az egyik sarokban halom cserép. Vadonatújak. Nagyot sóhajt. Drót is kerül.

Ha valaki fölnéz, nem lát semmit. Áll a tető. A törmelék a szemközti grundon magasodik. Kreuz és Gyuri egymáson nevetnek. Úgy néznek ki, mint a kéményseprők. - Na, ha ezt megveszi valaki, az festi magát.

- Már megint a pesszimizmusod. Nem kell előleget venni a bajból.

Kreuz legyint. Rágyújt.

Gyuri a falakat fürkészi. A repedésekbe dugja ujját.

- Csak össze ne dőljön! Nincs alapja, mi?
- Nincs. A múlt században épült. Az első rész vályogból, ez már téglá, amolyan szedett-vedett.
- El kell adni, minél hamarabb. Akár fillérekkért. Mert a végén még neked kell fizetned, hogy elhordják innen mint hulladékot.
- Az nem érdekes. A teleknek van itt értéke. Valamennyi. A ház, az túró.

Nagy és sűrű csapásokkal porolják egymás ruháját.

- Te Gyuri, mit jelent szerinted a Szeretet Himnuszában a tükör által homályosan, meg a színről színre...?
- Hát... Szent Pál apostol itt arra céloz, hogy amíg gyermek volt, addig tükör által...
- ...homályosan. Színről színre. Te, tudtad, hogy két Bergman-filmnek is ez a címe? Nem lehet véletlen!
- Nem... ez, látod, eszembe se jutott. Pedig hányszor láttam...!
- Kiviszlek a temetőbe.
- Élek még - nevet Gyuri.
- Csak hiszed, barátom. Na, induljunk, mert nyakunkba szakad az este.

Csepeli temető. Jobbról két parkoló autó. Amolyan őrház, apró téглаépület. Kutya hempereg. Macska nyújtózik. Öregember ül egy sámlin, szájában pipa. - Adjisten - köszönti Kreuzot. - Régen nem láttam.

- Nem volt időm, Jóska bátyám. Megnézzük apámat.
- Csak menjenek.

A temető főutcája. Égmagas jegenyesor. Ravatalozó. Kreuz odakapja a fejét, ahol a baloldali ajtó megnyílik. - Itt volt fölraavatalozva... - hangja elcsuklik. Gyuri megveregeti a vállát. A sír. KREUZ FRIGYES - ÉLT 66 évet. Ennyi. A síron súlyos kőlap. Piros bogarak rohangálnak. Kreuz rezzenéstelen arccal nézi a követ. Mintha megmozdulna! Hátralép. Gyuri is félreugrik. - Megmozdult! Láttad?

- Nem figyeltem.
- De hát megijedtél!
- Tőled. Hogy rálépsz a lábamra. Nagyon fáj a lábujjam...
- Ne őrjíts meg.
- Tényleg fáj. Meghúzhattam. Nem szabadna annyit badiznom.
- Tényleg, minek neked a testépítés?
- Mert, mint tudod, ép testben...
- ...épp hogy élek!
- Nem, ez nem hülyeség. Ez így van.
- Mért, én nyomorék vagyok? És a lelkem? És mi van, ha azt mondom, nem mindenkinek van lelke?
- Hogyhogy?
- Mert a lélek, az nem azonos a pszichével. Szerintem a lélek valahol itt van - bők hüvelykujjával mellkasának közepére -, a gátorban.

- Hol?
 - A gátorban. Orvosi műszóval a mediastinumban. Van hátsó és elülső mediastinum. A lélek valahol ott van középtűt. Érted? Mert nem a szív fáj. Egy frászt. A lélek csavarodik meg.
 - Akkor mi a lélek szerinted?
 - Az Isten. Az Isten jelenléte. És ezt nagyon keveseknél vettem észre. Hogy ott lakozik bennük az Isten. Te például ilyen vagy. De a Mama... hát ott már meggondolnám...
 - Hilda néni nagyon vallásos...
 - Semmit sem jelent. Attól, hogy valakit megkeresztelnek, meg templomba jár, még nem keresztény. Ahhoz több kell. Simone Weil zsidó volt. Láttál nála nagyobb keresztényt?
 - Csak Krisztust.
 - Na látod. Úgyhogy hagyjuk csak a Mamát.
- Kreuz keresztet vet. Mormol magában. Megérinti a sírkövet.
- Segíts, papa! Segíts. Taníts meg élni... Te Gyuri, mért ugrottál ki a fölszentelés előtt...? - Gyuri lehajtja a fejét. - A cölibátus komoly dolog. Engem jobban érdekelték a lányok. Harminc éve lennék boldogtalan.

15.

- Kreuz és a Mama otthon. - Na, kisfiam, van már állásod? - Hivatalsegéd lehettem volna. - Az nem baj! - Igen, de nem ment. Betöltetett.
- Mert mamlasz vagy! Mit mondott apád? Nincs lehetetlen, csak tehetetlen.
 - Elmés mondás. Szegény papa.
- Csöngetnek. Kreuz az ajtóhoz lép. Gyuri hatalmas termete tölti be a teret.
- Elolvastam Strindberg Haláltáncát. Örület!
 - Az biztos - csap a tenyerébe Kreuz.
 - Kézcsókom, Hilda néni! Jobban van már?
 - Jól vagyok, Gyurikám, jól.
 - Mama, mi kimegyünk a konyhába. Tessék pihenni.
 - Megette a fene az egészet. Nem bírom a tétlenséget. Bezzeg te, édes fiam, hevernél napestig.
 - Jól van. Mama, most hagyjuk ezt.
- Becsukja maga mögött a szobaajtót. Visszalép. Röviden keresgél a koloniál könyvespolcon. Kihúzza egy vaskos könyvet. Lefújja róla a port.
- Gyurival a konyhában. - Szóval Strindberg. Na, nézzük, mit ír róla a legnagyobb magyar irodalomtörténész. Szerb Antal. Azt mondja, hogy „egyetlen mondanivalója saját egyénisége. Ez az egyéniség azonban nem nyújt kulcsot embervoltunk mélyebb megismeréséhez, mert - kivételes egyéniség. De ez is csak látszat; kivételes egyéniség, de ugyanolyan, mint a többi kivételes egyéniség; tulajdonképpen a kivételes egyéniségek a legegyszerűbbek.” Na, mit szólna ehhez?
- Hát, nem is tudom... - nyögi Gyuri.

- Mert mit mondott Eliot? A nagy művészek nem nagy egyéniségek, hanem médiumok. És ez bizony így van. Tudod, mit tett ez a Strindberg? Lepatkányozta Ibsent. Nem volt normális. De melyik nagy művész normális?

- Mit mondott Ibsen Strindbergről?

- Hát, látod, ezt nem tudom. Mindenesetre Kosztolányi is letámadta Adyt, azt írta Babitsnak, hogy maga a költészet, kedves Mihályom, nem a vérbajos Ady Endrék és az agylágyult Juhász Gyulák. Jó, mi? Igaz, fiatal volt akkor. Később megbánt mindent. Megbánta Strindberg is. Kimondta, hogy az Isten bocsássa meg azt a sok szörnyűséget, amit az embereknek okozott. Vajon ez a sok állat itt körülöttünk kimondja-e ugyanezt, ha megőrül? De miért örülnének meg? Eszük ágában sem lesz. Joviális asszonyok és urak lesznek belőlük, akik majd elmesélik az utókornak, hogy mennyi mindent tettek az emberekért, és csak mi ketten tudjuk majd, ha megérjük egyáltalán, hogy minden szavuk, szóviráguk merő és szintiszta hazugság.

Kreuz kapkodja a levegőt. Gyuri jegyzetel.

- Fantasztikus! Erre nem gondoltam. Igazad van. Attila, te egy zseni vagy.

- Még hivatalsegédnek sem vagyok jó.

- Az nem érdekes!

- Akkor mi az érdekes?

- Az, hogy belül, ahogy te mondtad, a gátorban mit érzel.

- Fészkelődést. Rossz katolikus vagyok. Nem szabad anyázni, még gondolatban sem!

- Én gondolkodtam azon, miért tartasz te ott, ahol tartasz.

- Na?

- A baloldálnak túlságosan katolikus vagy, a katolikusoknak meg túlságosan baloldali.

- De könyörgök, milyen oldali a katolikus? Az egyetemes milyen oldali? Hát nem a kozmosz maga? Hol van ahhoz képest jobb- meg baloldal? Meg Anyaszentegyház? Tudod, mit mondott Dosztojevszkij? Én egy vagyok, a többi meg mindenki!

16.

Kavarog a hó. Kreuz belép házuk kapuján. A tíz év körüli kisfiú beszalad az előtérbe az udvar felől.

- Hát te? Honnan bukkantál elő?

- Én? Hát...

- Na, már megint valami stikli?

- A Frici... a pincében.

- Frici? Ki az a Frici?

- Macska. Fekete. Vak a fél szemére.

- Ó, Istenem!

- Nincs semmi baja!

- Hát ahhoz képest! Bár, tudod, vakok közt félszemű a király.

- Kiscicái vannak. Négy.

- Mutasd.

A kisfiú lendületes léptekkel halad. Nyomában Kreuz. Leérnek a pincébe. Farácsos fakkok. Kreuz villanyt gyűjt. A lomok közt, egy ócska, lószórt okádó matracon nyújtózik a nagytestű, fekete macska. Kölykei szorgalmasan szopnak. - Édeseim! - guggol le Kreuz. - Ők a legrendesebb emberek.

- Emberek?

- Majd megtudod... ha megnősz. Ha lesz egy csöpp szíved...

- Mit tudok meg, ha megnövök?

- Mit is... Hogy az emberek állatok, az állatok meg emberek. Érted? Nézd őket. Tudnak ők ártani? Te már tudsz. Hallom, falat firkálsz! Én meg tönkreteszek mindent és mindenkit. Anyámat.

- Hilda nénit?

- Igen. De nézzük a cicákat!

- Hozok húst. Lopok a hűtőből!

- Ne lopj! Majd én adok neked. Gyere. Aztán hozd le a Frici mamának. De miért Frici? Ha egyszer lány!

- Lány? Nem tudtam.

- Jól van, no - mosolyog Kreuz, és barackot nyom a gyerek fejére.

A kisfiú Kreuz mögött. A konyhában várakozik. Kreuz matat a hűtőben. - Van itt egy kis parizer. Vidd le, jó? És kézsókom anyukádnak.

A kisfiú kimegy. A Mama nyit a konyhába. - Eridj havat hányini!

- Rögtön, Mama, rögtön.

- Nem viccelek! Tessék végre csinálni valamit.

- Levele jött, Mama.

A Mama szemüveget húz elő a házikabát rojtos szélű zsebéből. Föltépi a borítékot. Gyorsan fut át a sorokon. Lecsapja az asztalra.

- Az anyjuk kínját!

- Ki írt?

- A minisztérium. Hogy nagyon sajnálják, de csak akkor kapnék kárpótlást, ha a személyi szabadságomban korlátoztak volna. Hát mit csináltak hat évig? A kényszermunkán! Mind-szentyért... És hol az egyház?

- Szóval csak az kaphat, aki börtönben volt. Rohadjanak le.

- Az Isten bocsássa meg nekik! - A Mama az öklét rázza, kisiet a konyhából. Kreuz fölbontja a neki szóló levelet. - Ekkor és ekkor jelenjen meg... itt és itt... a mellékelt általános képességeket vizsgáló ívet tölts ki írógéppel vagy nyomtatott nagybetűkkel... satöbbi. Köszönettel a Fővárosi Munkaügyi Központ Pszichológiai Intézete.

17.

Este. A buszon, hazafelé. Kreuz és Gyuri úgy festenek, mint a hajléktalanok.

- Na, most mit mondok a Mamának? Még havat sem lehet hányni... Olvadni fog! Hát ez óriási, nem? - Gyuri nevetgél és legyint.

- Valld be, jó, hogy megúsztuk a lapátolást!

- Naná! Már csak az hiányzott volna - nevet Kreuz.

Lehelet fodrozódik a szájából, Gyuriról mégis ömlik a víz. Leveti félkabátját, lába közé szorítja. Fekete garbópulóverét áthúzza a fején. Rövid ujjú trikója alól kidagad hatalmas bicepse. A kabátot vállára veti, a pulóvert begyűri a szatyrába.

- Te Gyuri, gyerekkorom óta rettegek a haláltól. A halottaktól. Pontosabban rettegetem. Képzeld, minden halottam megjelent a szobámban, sétáltak föl és alá, beszéltek hozzám, megérintettek jeges ujjaikkal. Apám halála óta nem járnak vissza hozzám. Pedig ő is megizzasztott rendesen. Legalább fél évig. De tíz éve elmúlt a rettegés. Na, mit szólsz ehhez? A hit elhatalmasodása? Vagy a hatalmas fájdalom okozta stressz? Mi szoktatott le erről a rettenetes félelemről?

Gyuri kibámul az ablakon. Hosszú ideig nem szól semmit. Aztán végignézi a barátját. Már Kreuz is másfele bámul, lesi a nőket, a hosszú télikabátok alól kivillanó bokákat. - Hű, ez nehéz kérdés - böki ki Gyuri. - Öregszel te is. Komolyabb vagy. Bár kinézel vagy húsznak. De belül... érted. Tudom, hogy nem fogsz megkomolyodni soha. Ne is tedd! Igen. A hit is. Isten akarta így. Talán azt is, hogy az a nagy sokk érjen. Nem mindenki örül meg, ha meghal az apja. Én se, például. Szegény öreg... A busz forgójában öt fiú. Bördzseki, ezüstös szegekkel kiverve. Hajuk copfban. Jól megtermettek. Röhögcsélnek. Előkerül egy üveg is, mindannyian meghúzzák.

- Né már a badis csávót! - üvölti a legmagasabb. - Nagy kajakod van, öcsém. Basztatok már ilyet? - A többiek fuldokolva röhögnek. Lassít a busz, megállóhoz érkezik. Gyuri váratlanul odaugrik a társasághoz, megöleli a legelsőt és jobbról-balról megcsókolja. Láthatóan bele-vörösödnek. Mindenfelé lesnek, csak Gyurira nem téved a tekintetük. Nyílik az ajtó. Liba-sorban leszállnak. Vissza sem néznek.

Kreuz nem tud megszólalni. Gyuri, mintha semmi sem történt volna, folytatja. - Na most, nem félsz a halottaktól, de félsz mástól. Te mondtad, hogy szorongsz. Xanax-szal tömöd magad.

- Ellazít.

- Egy frászt. Placebó hatás.

- Gondolod? Akkor mit tegyek?

- Gyere velem a reggeli misére. Mindennap.

- Tudod, ki kel föl dél előtt? Akinek...

- Jegyeket, bérleteket kérem fölmutatni - vág közéjük egy kérlelhetetlen hang. Kreuz összerázkódik. Gyuri összegyűrt jegyét kisimítja, és átnyújtja a vele körülbelül egy súlycsoportban lévő ellenőrnek. Kreuz széttárja a kezét.

- Bérlete nincs?

- Miből? Munkanélküli vagyok, anyám beteg...

- Leszáll velem. Majd a rendőr előtt igazolja magát.

Nyílik az ajtó. - Szia, Gyuri, majd hívlak! - kiált Kreuz, és elrohan.

- Álljon meg! Hé! Maga! Álljon meg! - A nagydarab ellenőr utánaered. Kreuz úgy fut, mint egy olimpiai vágázó. Meg-megcsúszik, az emberek ijedten félreállnak. Kifulladásig húzódik be egy kapualjba. Óvatosan kiles. Az ellenőr lemaradt. Kifújja magát. Hazaindul.

18.

Oktogon. Hó buckák. Kreuz a házszámot keresi. Pszichológiai Intézet. Fölnéz a homlokzatra.

- Neoreneszánsz. Ybl is építhette volna. - Mintha a képzelt kamerának mondaná. Most az sem zavarja, hogy a járókelők látják, ahogy mozog a szája. - Istenem! Nem kellek senkinek. Higgyék el, nem is akartam sohasem, hogy legyek valakié. Adyval ellentétben. Dehogy, nem óhajtom én magam Adyval egy lapon említeni, csak ez jutott eszembe hirtelen. A mennyországban lenézve olyan kis semmiség lesz ez az egész. A villamosok, ahogyan végigcsörömpölnek a Körúton. A rohangáló emberek. Az ajándékvadászok. A Krisztus nélküli karácsonyok. Mert igen: én is ilyen voltam. Vagyok. Mit vegyek a Mamának, amiért nem kapok a fejemre. Hogy van már! Minek kell szórni a pénzt! Micsoda ócskaság! Nem. Ebből elég! Istené leszek. Teljesen. Ha meg kell tagadnom a... - elcsuklik a hangja, lenyomja a kilincset, belép a háromemeletes bérházba. Lihegve ér a másodikra. Hatalmas, dupla ajtó, barnára mázolt. Előtte kis beugró. A padlón csempemintás, halványzöld linóleum. Kreuznál alacsonyabb, de dupla olyan széles férfi cigarettázik.

- Szintén?

- Ja.

- Korcsmáros - nyújtja kezét Kreuz felé.

- Kreuz.

- Rágyújtasz?

- Köszönöm.

A férfi mezítlábas cigarettát húz elő a nadrágzsebéből. Kreuz kiegyengeti a szálat, megnyalja a végét. - Tüzem van. Kösz.

Csendben pöfékelnek. Nyílik az ajtó. Magas férfi köszönti őket. Szemüvege hajára tolva.

- Dr. Perneczki Károly. Most bemegyünk a terembe, s önök a kamerának elmondják, hogyan lettek munkanélküliek, és mit csinálnak most. Utána föl fogok tenni pár kérdést. Rendben?

Amazok bólintanak, elnyomják a félig szívott cigarettát. Dr. Perneczki belenéz a kamerába, rögzíti. Kreuz és Korcsmáros egymás mellett ülnek. - Kezdje ön - mutat Korcsmárosra a pszichológus.

- Korcsmáros Ferenc vagyok, karácsonykor töltöttem a harminchármat. Víz-gáz-központifűtés szerelő voltam egy káefténél. A céget felszámolták, engem meg kirúgtak. Fél évig voltam munka nélkül. Szerencsére sikerült elvégeznem egy tanfolyamot, és most egy örzővédő káefténél vagyok sofőr.

- Ennyi?

- Ennyi.

- Kérdeznék valamit öntől. Megviselte, hogy munkanélküli lett?

- Igen. Nagyon. Az a fél év borzasztó volt. Nem találtam a helyemet. Meg a két gyerek.
- Most boldog? - néz ki a doktor a kamera mögül.
- Igen. Most minden rendben van. Jó a fizetésem is.
- Ha nem vagyok indiszkrét, mennyit tud hazavinni?
- Hát... nettó olyan huszonkettőt. Mikor hogy.
- Köszönöm, ennyi!

A férfi arcáról csorog a víz. Köszön, kilép az ajtón.

- Kreuz Attila vagyok. Harminchét múltam. Egy lapkiadónál kerültem utcára. Voltam anyagbeszerző, utána raktáros. Jelenleg munkanélküli vagyok. Elvégeztem a menedzserképző tanfolyamot. Holnap dől el a Munkaügyi Központban, hogy kapok-e állást ebben a minőségemben.
- Megviseli mindez?
- A munkanélküliség? Egyáltalán nem. Végre! Hál' Istennek, vége a korai kelésnek, nem vagyok többé senkinek a kapcarongya. Tizenkilenc éve várom ezt az állapotot.
- No, várjunk csak. Jól értem, amit mond? Ön örül?
- Nem. Nem örülök. Minek is örülnék. De nagy kő esett le a szívemről, annyi bizonyos.
- Értem. Micsoda ön tulajdonképpen?
- Gondolkodó vagyok.
- Ugyan már! Minden ember gondolkodik...
- ...mégsem mindegyikük gondolkodó. Heidegger. Bevezetés a metafizikába.
- Miért nem végez egyetemet?
- Mert fölvételizni kell. Azt hittem, a rendszerváltozás visszahozza a régi szép időket, amikor az ember fogta magát, és csak úgy beiratkozott az egyetemre. Igaz, volt tandíj. Ma is van. Viszont fölvételizni kell.
- Az nem lehet akadály önnek!
- De az. Nem értek a tesztekhez. Nem tudok semmit és senkit analizálni, csak a saját szájam íze szerint. Sokszor fölvételiztem. Mindig kirúgtak. Mert önálló véleményem volt.
- És mi lesz egy, két, három év múlva? Mit gondol?
- Istenre bízom.
- Vallásos?
- Igen. Római katolikus vagyok a keresztségben. De nem járok templomba. Közvetlen az Istennek gyónok.
- Köszönöm, ennyi - áll föl a doktor, szemüvegét a fejére tolja. - Furákat mondott, az igaz. Majd a kollégákkal kiértékeljük. Levélben fogunk jelentkezni. Addig is, a viszontlátásra. - Kezét nyújtja, de félrenéz. Kreuz kilép az ajtón. A másik férfi várja.
- Bedobunk egy sört?
- Nem, köszi, kocsival vagyok.
- Kocsival? Átvinnél Budára?

- Angyalföldre megyek.
- Akkor helló. És sok szerencsét.
- Rámfér.

Kreuz hosszan néz a távolodó férfi után. - Miért hazudtam kétszer is? Miért? Bocsáss meg. Istenem...

19.

A Mama fotelban bóbiskol. Kreuz óvatosan megérinti a vállát.

- Csókolom.
- Hol csavarogtál?
- Nem érdekes.
- Munkád van-e már?
- Holnap eldől.
- Holnap. Mindig csak holnap. Vénségemre menjek megint tanítani? Hogy eltartsam a kisfiamat? Milyen ember vagy te? Ember vagy te egyáltalán?
- Hanem ez a Gyuri nem megy ki a fejemből. Megmutatta.
- Mit mutatott meg? Hogy erősebb, mint a többi?
- Azok öten voltak. Megették volna. Nem, Mama. A szeretet győzte le őket. A szeretet mindent legyőz.
- Csak te nem tudsz győzni, kisfiam.
- Mert rossz keresztény vagyok. Nem belülről jön az egész. Gyuriból árad. Csak úgy söpör. Érdek nélkül. Meggondolások, vacillálások nélkül. - A Mama fáradtan legyint. Kreuz megcsókolja a homlokát.

20.

Rózsaszín alumínium alátét. Üveg kávéspohár. Kreuz és Gyuri komótosan emelgetik a poharakat. Kreuz egyik cigarettáról a másikra gyújt. Gyuri váratlanul megkérdezi: - Te Attila, na, ezt magyarázd meg! Krisztusnak volt-e szabad akarata? - Presszó füstös hangzavar.

- Gyuri, ezt neked kell tudnod. Te végeztél teológiát! Ott nem tanították? Vagy föl sem merült? Egyébként ilyen nehéz kérdést még soha senki nem tett föl nekem. Nem is tudom... gondolkodnom kéne. Éveken át. Halálíg. Vagy majd odaát megtudjuk, és kész. Megkérdezzük tőle magától. Biztosan válaszolni fog!
- Ne beszélj mellé. Te mindent tudsz. Tudnod kell ezt is. Volt szabad akarata, vagy nem?
- Tudod, sokat gondolkodtam az utóbbi időben. Módosultak az álláspontjaim. Mert igenis van szabad akarat. Amíg meg predesztináció, az nem az Isten műve. Hanem a hetedíziglen. Meg a fajta. Sváb, zsidó, cigány, mongol, vagy mit tudom én. Aztán egy csöppet a neveltetés. No meg a gének. A hetedíziglenben ott vannak a gének. Kikerülhetetlenek! Ezek határozzák meg, hogyan viselkedünk. És hiába akarjuk másként, nem megy. Csiszolni, finomítani lehet. De

megváltozni? Soha. Jézus maga volt a szabad akarat. Őt ugyanis nem kötötte semmiféle hetedízigen. Szeplőtlenül fogantatott. Nem volt fajtája. Az Atya csak éppen a kiválasztott néphez küldte, hogy megváltsa a világot. A neveltetése. Erről alig tudunk valamit. És ez tényleg a legkevesebb. De hiába minden, ha egyszer egy előre megírt darabban végig kell játszani a főszerepet. Krisztus sem tehetett egyebet. Pedig szeretett volna menekülni. „Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely, de ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogyan te.” A keserű pohár. Legyen meg a te akaratod, mondjuk az imában! És a legvégén: Éli, éli, lamma sabaktani! Mint embernek volt szabad akarata, mint az Isten fiának nem. - Gyuri föl sem emeli ceruzáját a jegyzetömbjéből. Közben nagyokat bólogat.

21.

Az év utolsó bejelentkezése a Munkaügyi Központban. Kreuz dühösen szorongatja markában a műanyag lapocskát. Állóhely is alig akad. Bakancsokon sóvirágok. - Csukják már be az ajtót, mert lefagy a vesém! - kiáltja erőlesen a máskor oly mosolygós, gömbölyded asszony. Odakint már vaksötét. Kreuz bejut. A hetes asztalhoz ül. Kontyos, idősebb nő.

- Kreuz Attila anyagbeszerző.

- Újságírónak lettem regisztrálva.

- Sajnálom. Itt az áll, hogy anyagbeszerző. - Kifordítja a számítógép monitorját. Kreuz bólint.

- Látja.

- Igen ám, de az ötös asztalnál ült egy hölgy, ő mondta, hogy regisztrál mint újságírót!

- Itt nem szerepel. Különben is, őt áthelyezték. Vidékre.

- Pedig hoztam neki egy könyvet. Pardi Annát...

- Én nem vitatkozom magával. Van itt egy targoncás állás. Holnap kimegy, bejelentkezik.

- És ha nem?

- Akkor közmunkát tudunk ajánlani. De el kell vállalnia az állást. Azt mondja a törvény, hogy a munkavállaló köteles elfogadni az egy kategóriával lejjebb eső munkát is. Nos, ez az. Eggyel lejjebb van.

Kreuz föláll a székből és kitámolyog.

- De fiatalember! Hová megy! Meg kell beszélnünk a részleteket. Várjon, kérem!! A cím! Itt van a cím!

Kreuz ezt már nem hallja. A műanyag lapocskát a pultra hajítja. Kitámolyog az utcára. A fagyott havon csúszkáló anyókák.

- Tehát aki eddig főszerepet játszott, annak mostantól epizód jut. Epizód. Értik?! - Az emberek félrehúzódnak. Kreuz átvág a sötét utcákon. Befordul a sarkon. Benyit házuk kapuján. Leballag a pincébe. Frici, a macska békésen alszik, hasánál melegszenek a kölykök. Leguggol. - Aki regényt írt, írhat novellát. - A macska fölkapja fejét, nagyot ásít. Kreuz fölrohan a pincéből. A kisfiú szalad lefelé a lépcsőn. - Aki eposzt, az csak epigrammát írhat! - Kreuz megragadja a kisfiú vállát. - Tessék elengedni! Ez fáj! - Kreuz ujjai lassan leválnak a gyöngé vállakról. A kisfiú anyja is odaér.

- Maga egy állat! Mit csinál a gyerekemmel? Normális ember az ilyen?

- És mit tegyen a gondolkodó? Aki gyerek! Mi? Mit tegyen? Kösse föl magát? Vagy mit? Há...? - Kreuz beüvölt az udvarra. A nő hisztérikusan sír, szorítja, magához préseli a kisfiút. - Igen! Kösse föl magát! Az lenne a legjobb - szipogja. - Maga biztosan nem normális! Mi maga? Pedofil?

Kreuz fülét véresre horzsolja a sértés. Kettesével veszi a lépcsőket, és üvöltözik tovább. - Aki gyerek maradt, az mit tegyen? A gondolkodó.

Fények gyúlnak egy-két udvari lakásban. Ajtók is nyílnak.

Kreuz hangját lassan elnyeli a kéménysötét lépcsőház.

A SZERZŐ EDDIG MEGJELENT MŰVEI

Koppány Zsolt 1955-ben, Szent István napján született Budapesten. Író, esszéista, 1998 óta a C.E.T. című irodalmi periodika szerkesztője, a folyóirat vezető kritikusa. Huszonhét éve publikál.

Kötetei:

Költői színjáték (Versek; Móra Ferenc K., Kozmosz Könyvek, 1988)
Szavak és szenvedélyek (Beszélgetésszék és esszénovellák; Múzsák Kiadó, 1991)
Hétköznapi passió (Novellák, elbeszélések; Szépirodalmi K., 1992)
Könyvháború, avagy anekdota a halhatatlanságról (Lazán fűzött regény; Új Mandátum, 1994)
A gondolat birodalma (Beszélgetésszék, esszénovellák, miniesszék; Jel Kiadó, 1994)
Algernoni óda - Ólomtelefon (Versek, aforizmák, dráma; Új Mandátum, 1994)
Akvarell (Megtalált versek; Új Mandátum, 1996)
Krisztus után (Válogatott versek; Új Mandátum, 1997)
Árnyékban a Megváltó (Tárcák, publicisztikák, esszék, interjúk; Hatodik Síp Alapítvány, 1997)
A munkanélküliség diszkrét bája (Színművek, hangjátékok, filmek; Present Kiadó, 1999)
Az elkésett halott (Novellák, elbeszélések; Belvárosi Könyvkiadó, 2000)
E-mailen szóla Zarathustra? (Publicisztikák, esszék; Uránusz Kiadó, 2000)
Szegény Yorick a Mama csontölén (Tárcák, publicisztikák, esszék, recenziók; Uránusz Kiadó, 2001)
Sírbérlet (Drámák - színpadra és rádióra; Uránusz Kiadó, 2001)
A hóhérság eszkalációja (Publicisztikák, esszék, kritikák; Bíró Family, 2002)

Antológiák:

Körkép '89, Körkép '92 (Magvető Könyvkiadó)
Hét Évszázad Magyar Költői (Tevan Kiadó, 1996)
Az év esszéi (Magyar Napló Kiadó 2003)

Tagságok:

Magyar Írószövetség
Magyar Újságírók Országos Szövetsége
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Keresztény Értelmiségiek Szövetsége
Budapesti Városvédő Egyesület (alapító tag)

Díjak:

Lengyel József-ösztöndíj (1985)
Budapestért Kitüntető Jelvény (1990)
Major Ottó Művészeti Díj (2000)